BASIN YOLUYLA KİŞİLİK HAKKININ İHLALİ

SELİM BİLEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Özel Hukuk Anabilim Dalı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Gülşah Sinem AYDIN

İstanbul
T.C. Maltepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Ağustos 2018

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Selim BİLEN'in "Basın Yoluyla Kişilik Hakkının İhlali" başlıklı tezi 26/09/2018 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından değerlendirilerek "Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği"nin ilgili maddeleri uyarınca, Özel Hukuk Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi **oy birliğiyle** / ~~**oy çokluğuyla,**~~ **başarılı** / ~~**başarısız**~~ kabul edilmiştir.

	Unvanı. Adı ve Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	: Dr. Öğr. Üyesi Gülşah Sinem Aydın	.....
Üye	: Doç. Dr. İpek Sağlam	.....
Üye	:Dr. Öğr. Üyesi Gülşah Vardar Hamamcıoğlu	.....

Doç.Dr. Ahu TUNÇEL ÖNKAL

Enstitü Müdürü

ETİK İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI

Bu tezin bana ait, özgün bir çalışma olduğunu; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarından bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı; bu çalışma kapsamında elde edilmeyen tüm veri ve bilgiler için kaynak gösterdiğimi ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi; çalışmanın Maltepe Üniversitesinde kullanılan "bilimsel intihal tespit programı" ile tarandığını ve öngörülen standartları karşıladığını beyan ederim.

Herhangi bir zamanda, çalışmamla ilgili yaptığım bu beyana aykırı bir durumun saptanması durumunda, ortaya çıkacak tüm ahlaki ve hukuki sonuçlara razı olduğumu bildiririm.

26/09/2018

Selim BİLEN

TEŞEKKÜR

Tez konumu seçmeme yardımcı olan, çalışmaya teşvik eden, bu süreçte yol göstericiliğini ve bilgisini benden esirgemeyen değerli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Gülşah Sinem AYDIN'a, tez savunmamda fikirlerini ve bilgisini esirgemeyen değerli Doç Dr. İpek SAĞLAM ve Dr. Öğr. Üyesi Gülşah Vardar HAMAMCIOĞLU'na, tüm yüksek lisans dönemi boyunca verdikleri destek ve hassasiyetleri için dostlarım Huo Rf ve Asena Doğan'a, Doğuş Yayın Grubu hukuk müşavirliği çalışma arkadaşlarıma, sevgileri ve ilgileriyle attığım her adımda arkamda olan annem Aysel BİLEN'e, babam İlhan BİLEN'e ve kardeşim Çiğdem BİLEN'e anlayışları için teşekkür ederim.

SELİM BİLEN

Eylül/2018

ÖZ

BASIN YOLUYLA KİŞİLİK HAKKININ İHLALİ

SELİM BİLEN
Yüksek Lisans Tezi
Özel Hukuk Anabilim Dalı
Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Gülşah Sinem Aydın
Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2018

Çalışmamızın temel konusunu kişilik hakkının basın yoluyla ihlali oluşturmaktadır. Konu kapsamında, çalışmamızda kişinin özel ve gizli hayat alanı, şeref ve haysiyeti ile bunlara yönelik yapılan ihlaller detaylı şekilde ele alınmıştır. Çalışmamızda "*basın*" ve "*basın özgürlüğü*" kavramlarına da değinilerek, basın tarafından kişinin özel hayatının gizliliğine, şeref ve haysiyetine yapılan müdahalelere uygulamadan birçok örnek verilmiş ve Türk Hukuk sisteminin de konuya bakış açısı değerlendirilmiştir. Çalışma kapsamında basın kavramı geniş olarak yorumlanmayıp, basın kavramı sadece basılmış eserlerle yazılı şekilde kamuoyuna açıklandığı kitle iletişim aracı olarak kabul edilmiştir. Bu sebeple çalışmada televizyon ya da internet gibi basın araçları yoluyla yapılan ihlallere ayrıntılı olarak yer verilmemiştir.

Çalışmamız üç ana bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde genel olarak kişilik kavramı, kişilik hakkının konusu ve kişilik hakkının korunması; ikinci bölümde basın kavramı, basın özgürlüğü, basının görevleri, basın yolu ile kişilik hakkına yapılan saldırıların unsurları; üçüncü bölümde ise kişilik hakkının basın yoluyla yapılan ihlallere karşı korunması, bu kapsamda basın yolu ile kişilik hakkı ihlalinden kaynaklanan davalar, taraflar, cevap ve düzeltme hakkı, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları özelinde basın özgürlüğü kapsamında kişilik hakkının korunması ve unutulma hakkı üzerinde durulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Basın, Basın Özgürlüğü, Kişilik Hakkı, Hukuksal, Koruma. Tazminat.

ABSTRACT

Selim BİLEN
Master Thesis
Department Of Private Law
Thesis Advisor: Assistant Professor Dr. Üyesi Gülşah Sinem Aydın
Maltepe University Graduate School Of Socıal Scıences, 2018

VİOLATİON OF PERSONAL RİGHT BY THE PRESS

The main subject of our research is the violation of personal rights through the press. In this scope, person's private and personal life, reputation and also violations directed to these are mainly discussed in detail. "Press" and "liberty of the press" are mentioned on the same side with assessments regarding interventions of confidentiality of personal life and reputation, on the other hand, examples of practices are indicated and the perspective of Turkish legislation is utilized. "Press" concept is not interpreted as broad and only accepted as a mass medium in written and only through published works. For this reason, in this research, violations through press organs such as internet and tv are not indicated in detail.

This research is made of three main chapters. In the first chapter, generally persona concept, the main subject and protection of the personal right, in the second chapter, the concept of press, liberty of the press, duties of the press, the components of the violations through press, and in the third chapter protection of the personal right against violations through press, cases arising from protection of the personal right against violations through press in this scope, parties, right to controvert and rebut, in scope of liberty of the press protection of personal rights as specified in Constitutional Court and European Court of Human Rights decisions and right to be forgotten are discussed.

Keywords: Press, Press Freedom, Personality Rıght, Legal Protection, Compensation

İÇİNDEKİLER

JURİ VE ENSTİTÜ ONAYI ..... İİİ

İLKE VE KURALLARA UYUM BEYANI ..... İİİİ

İNTİHAL RAPORU ..... İV

TEŞEKKÜR V

ÖZ ..... Vİ

ABSTRACT ..... Vİİ

İÇİNDEKİLER ..... Vİİİ

KISALTMALAR XV

ÖZGEÇMİŞ ..... XVİİ

GİRİŞ 1

BİRİNCİ BÖLÜM

KİŞİLİK HAKKI VE KİŞİLİK HAKKININ KORUNMASINA İLİŞKİN GENEL KAVRAMLAR

I. GENEL OLARAK KİŞİLİK HAKKI 3

A. Kişi Kavramı 3

B. Kişilik Kavramı 5

C. Kişilik Hakkı Kavramı 7

D. Kişilik Hakkına İlişkin Türk ve İsviçre Hukuku'ndaki Kanuni Düzenleme 9

E. Kişilik Hakkının Özellikleri 10

II. KİŞİLİK HAKKININ KONUSU 13

A. Maddi Bedensel Değerler 14

1. Yaşam Hakkı 14

2. Vücut Bütünlüğü 15

3. Sağlık 16

B. Manevi Değerler 17

1. Özgürlükler 17
2. Şeref ve Haysiyet 17
3. Hayat Alanı 20
a. Ortak Hayat Alanı (Kamuya Açık Hayat Alanı) 20
b. Özel Hayat Alanı 21
c. Gizli Hayat Alanı 23
4. İsim 25
5. Resim ve Ses 26
C. Mesleki ve Ticari Değerler 28
III. KİŞİLİK HAKKININ KORUNMASI 28
A. Türk Kamu Hukuku Kuralları ile Koruma 29
B. Türk Özel Hukuk Kuralları ile Koruma 30
C. Uluslararası Hukuk Kuralları ile Koruma 31

İKİNCİ BÖLÜM

BASIN KAVRAMI VE BASIN YOLU İLE KİŞİLİK HAKKI İHLALİNİN UNSURLARI

I. BASIN KAVRAMI 32
A. Genel Olarak 32
B. Basın Açıklaması 34
1. Açıklamanın Konusuna Göre Basın Açıklaması 35
a. Olay Açıklamaları 35
b. Düşünce Açıklamaları 35
2. Yayımın Süreli Olup Olmamasına Göre Basın Açıklaması 36
3. Açıklamanın Yapıldığı Araca Göre Basın Açıklaması 37
C. Basın Özgürlüğü 37
D. Basının Görevleri 41

1. Haber Verme Görevi 41
2. Denetim ve Eleştiri Görevi 40
3. Basının Kamuoyu Oluşturma Görevi 43
4. Eğitim ve Öğretim Görevi 43
II. BASIN YOLU İLE KİŞİLİK HAKKI İHLALİNİN UNSURLARI 44
A.Genel Olarak 44
B.Kişilik Hakkına Saldırıda Bulunulması 44
1. Genel Olarak Saldırı Kavramı 46
2. Saldırının Hukuka Aykırı Olması 46
3. Saldırı Şekli Olarak Basın Açıklaması 44
4. Basın Yolu ile Kişilik Hakkına Saldırının Sınıflandırılması 48
a. Sözleşmeye Aykırılık Yolu İle Yapılan Saldırılar 48
b. Haksız Fiil Teşkil Eden Bir Davranış Yolu ile Yapılan Saldırılar 49
5. Basın Yolu ile Kişilik Hakkına Saldırıların Türleri 50
a. Haber İle Kişilik Hakkına Saldırıda Bulunulması 50
b. Eleştiri Niteliğindeki Yayınlar ile Kişilik Hakkına Saldırıda Bulunulması .. 51
c. Açıklamada Kullanılan Araca Göre Kişilik Hakkına Saldırıda Bulunulması 52
d. Yaşama, Vücut Bütünlüğüne ve Sağlığa Basın Yolu İle Saldırıda Bulunulması 52
e. Şeref ve Haysiyete Basın Yolu İle Saldırıda Bulunulması 52
f. Hayat Alanlarına Basın Yolu ile Saldırıda Bulunulması 57
aa. Ortak Hayat Alanın İhlali 58
bb. Özel Hayat Alanının İhlali 56
cc. Gizli Hayat Alanının İhlali 62
C. Hukuka Aykırılık 66
1. Genel Olarak Hukuka Aykırılığı Açıklayan Teoriler 66

2. Hukuka Aykırılığı Ortadan Kaldıran Sebepler 69

a. Genel Olarak 69

b. Basın Yolu ile Kişilik Hakkına Saldırıda Hukuka Aykırılığı Ortadan Kaldıran Sebepler 70

aa. Mağdurun Rızası 71

bb. Üstün Nitelikte Kamu Yararı 73

aaa. Basın Özgürlüğü ile Kişilik Hakkının Çatışması 74

bbb. Uygun Amaç Kriteri 76

(a). Kamu Yararı ve Toplumsal İlgi 76

(b). Güncellik 79

ccc. Uygun Araç Kriteri 80

(a). Gerçeklik 74

(b). Konu ile İfade Arasında Düşünsel Bağlılık 84

cc. Meşru Müdafaa (Haklı Savunma) 86

dd. Bir Görevin İfası 86

D. Kusur 87

E. Zarar 89

1. Maddi Zarar 90

a. Fiili Zarar 90

b. Yoksun Kalınan Kazanç 91

2. Manevi Zarar 91

F. Nedensellik Bağı 92

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KİŞİLİK HAKKININ BASIN YOLUYLA YAPILAN İHLALLERE KARŞI KORUNMASI

I. BASIN YOLU İLE KİŞİLİK HAKKI İHLALİNDEN KAYNAKLANAN ÖZEL HUKUK DAVALARI 96

A. Koruyucu Davalar 96
1. Önleme Davası 96
a. Amacı 96
b. Şartları 97
c. Kararın İçeriği 98
2. Durdurma Davası 98
a. Amacı 98
b. Şartları 99
c. Kararın İçeriği 99
3. Hukuka Aykırılığın Tespiti Davası 100
a. Amacı 100
b. Şartları 100
c. Kararın İçeriği 101
4. İhtiyati Tedbir 101
B. Tazminat Davaları 102
1. Maddi Tazminat Davası 102
a. Amacı 102
b. Şartları 103
c. Kararın İçeriği 104
d. Tazminatın Belirlenmesi 104
aa. Genel Olarak 104
bb. İndirim Sebepleri 105
e. Ödeme Biçimi ve Kapsamı 107
2. Manevi Tazminat Davası 107
a. Amacı 108
b. Şartları 109

C. Kazancın Verilmesi Davası 113

1. Gerçek Olmayan Vekaletsiz İşgörme Hükümlerine Dayalı Olarak Kazancın Verilmesi Davası 1154

a. Amacı 115

b. Şartları 115

c. Maddi ve Manevi Tazminat Davası ile Arasındaki İlişki 116

aa. Manevi Tazminat Davası Açısından 116

bb. Maddi Tazminat Davası Açısından 117

aaa. Fiili Zarar Açısından 117

bbb. Yoksun Kalınan Kazanç Açısından 118

d. Kazancın Tespiti 118

2. Sebepsiz Zenginleşme Hükümlerine Dayalı Olarak Kazancın Verilmesi Davası 119

a. Amacı 119

b. Şartları 119

c. Gerçek Olmayan Vekaletsiz İşgörmeye Dayalı Dava ile Arasındaki İlişki 120

II. TARAFLAR 121

A. Gerçek Kişiler 122

B. Tüzel Kişiler 123

III. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME 125

IV. ZAMANAŞIMI SÜRELERİ 115

V. CEVAP VE DÜZELTME HAKKI 1266

VI. ANAYASA MAHKEMESİ VE AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ KARARLARI ÖZELİNDE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ KAPSAMINDA KİŞİLİK HAKKININ KORUNMASI 133

A. Anayasa Mahkemesi Kararları Bakımından Değerlendirme 133

B. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Bakımından Değerlendirme 136

VII. UNUTULMA HAKKI ÖZELİNDE BASIN YOLUYLA KİŞİSEL VERİLERİN İHLALİ HALİNDE KORUMA 141

A. Genel Olarak Kişisel Veri Kavramı ve Kişisel Verilerin Korunması Hakkı 141

B. Kişisel Verilerin Korunması Hakkı ve Basın İlişkisi 142

C. Unutulma Hakkı 144

SONUÇ 147

KAYNAKÇA 151

KISALTMALAR

AÜHFD	**:** Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AİHM	**:** Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
AİHS	**:** Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
Art.	**:** Article
AT	**:** Avrupa Topluluğu
Avrupa Konseyi	**:** Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi
AY	**:** Anayasa
AYM	**:** Anayasa Mahkemesi
Bkz./bkz.	**:** Bakınız
BM	**:** Birleşmiş Milletler
C./c.	**:** Cilt
CGK	**:** Ceza Genel Kurulu
CD	**:** Ceza Dairesi
CMK	**:** 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu
Çev.	**:** Çeviren
dn.	**:** dipnot
E.	**:** Esas
EWCA	**:** England and Wales Court of Appeal
FSEK	**:** 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu
HCA	**:** High Court of Australia
HD	**:** Hukuk Dairesi
HGK	**:** Hukuk Genel Kurulu
HMK	**:** 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu
Inc.	**:** Incorporated
İÜFHM	**:** İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İÜSBE	**:** İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
K.	**:** Karar
KHK	**:** Kanun Hükmünde Kararname
Ltd.	**:** Limited
m.	**:** madde

Mah.	**:** Mahkeme
MÜHFHAD	**:** Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi
No.	**:** Numara
p.	**:** Paragraf
RG	**:** Resmi Gazete
s.	**:** sayfa
TBK	**:** 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu
TCK	**:** 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TMK	**:** 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu
TRT	**:** Türkiye Radyo ve Televizyonu
TTK	**:** 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu
vd.	**:** ve devamı
VKY	**:** Veri Koruması Yönergesi
VUK	**:** 213 sayılı Vergi Usul Kanunu
Yarg.	**:**Yargıtay

ÖZGEÇMİŞ

Selim BİLEN

Özel Hukuk Anabilim Dalı

Eğitim

Derece	*Yıl*	*Üniversite, Enstitü, Anabilim/Anasanat Dalı*
Y.Ls.	2018	Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı
Ls.	2010	Maltepe Üniversitesi, Hukuk Fakültesi
Lise	2005	Cumhuriyet Anadolu Lisesi

İş/İstihdam

Yıl	*Görev*
2015	Doğuş Yayın Grubu A.Ş./ Avukat

Kişisel Bilgiler

Doğum yeri ve yılı : Mersin / 20.03.1986 Cinsiyet: Erkek

Yabancı diller : İngilizce

GSM / e-posta : av.bilenselim@gmail.com

GİRİŞ

15. yüzyıl sonrasında gelişen basın, 20. yüzyılda gelişen teknoloji ile birlikte çağdaş medeniyetler açısından çok önemli bir güç merkezi olmuştur. Basın özellikle gelişen teknoloji ile birlikte elde ettiği bilgileri toplumun her kesimine en kısa sürede ulaştırma konusunda tartışılmaz bir hıza sahiptir. Bu bağlamda toplumu bilgilendirme aracı olan basın, bu görevini ifa ederken özellikle kişilik hakkının ihlali ve bu ihlalin kısa sürede yayılması riskini de artırmıştır. Bu hızlı şekilde meydana gelen aleniyet kimi zaman habere konu gerçek veya tüzel kişilerin, haysiyet ve şerefinin zedelenmesi, özel hayatına zarar verilmesi veya mesleki, ticari zarara uğramasına sebebiyet vermektedir.

Basın özgürlüğü, Türk Hukuku'nda Anayasa'nın[1] 28'inci maddesinde yer alan "*Basın hürdür sansür edilemez.*" ifadesiyle korunmuştur. Ancak her özgürlük gibi basın özgürlüğü de belli sınırlarla çevrelenmiştir. Aksi halde sınırsız bir özgürlük zamanla baskı ve zulmü beraberinde getirecek, başka özgürlükleri hiçe sayacaktır. Bu bağlamda Anayasa'nın 26'ncı maddesinde özgürlüklerin kullanılmasının, başkalarının şöhret veya hakları ile özel hayatlarının korunması amacıyla sınırlanabileceği belirtilmiştir. Uluslararası Hukuk alanında da konuya benzer şekilde yaklaşılmış ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin[2] 10'uncu maddesinin 2'nci fıkrasına göre kişilik hakkının korunması için basın özgürlüğünün sınırları düzenlenmiştir.

Özellikle özel hayatın gizliliğine daha saygılı bir duruş sergilenmeye başlanan evrensel hukukun değişiminin, yakın zamanda ülkemizi de etkisi altına alacak şekilde yayılması olasıdır. Zira özellikle basının sorumlu tutulduğu Galler Prensesi Diana Spencer'ın ölümüyle birlikte basın serbestinin sınırları hakkında görüşler ortaya atıldığı gibi, AİHM tarafından verilen kararlarda da özel hayata saygılı olunması hususunda üzerinde durulmaktadır[3]. Bununla beraber dünyada güçlü bir otorite olarak tanınan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Avrupa Konseyi kişilerin özel hayatının gizliliğinin

[1] Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Kanun No: 2709, Kabul Tarihi: 18.10.1982, Resmi Gazete Tarihi: 09.11.1982, Sayı: 17863 (Mükerrer).
[2] İnsan Haklarını ve Temel Özgürlükleri Koruma Sözleşmesi, Kabul Tarihi: 04.11.1950, Yürürlüğe Giriş Tarihi: 03.09.1953. Türkiye Sözleşmeyi, 04.11.1950 tarihinde imzalamış ve 10.03.1954 tarih ve 6366 sayılı Kanun ile onaylamıştır.
[3] **McDonald, Barbara,** "*Privacy, Princess and Paparazzi*", New York Law School Law Review, 2005/2006, Vol. 50, Issue 1, s. 205-236.

korunmasına gereken önemin verilmesi hususunda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne üye ülkelerin iç hukuklarında gerekli kanuni düzenlemelerin yapılması hususunda uyarılarda bulunmaktadır. Bu uyarılar ile birlikte ülkemizde de Anayasa Mahkemesi kararlarında kişilerin özel hayatının gizliliğine atıf yapıldığı görülmekte olup, çalışmamızda bu kararlara yer verilmiştir.

Çalışmamızın temel konusunu kişilik hakkının basın yoluyla ihlali oluşturmaktadır. Konu kapsamında, çalışmamızda kişinin özel ve gizli hayat alanı, şeref ve haysiyeti ile bunlara yönelik yapılan ihlaller detaylı şekilde ele alınacaktır. Çalışmamızda "*basın*" ve "*basın özgürlüğü*" kavramlarına da değinilerek, basın tarafından kişinin özel hayatının gizliliğine, şeref ve haysiyetine yapılan müdahalelere uygulamadan birçok örnekler verilecek; bununla birlikte Türk Hukuk sisteminin de konuya bakış açısı değerlendirilecektir. Bu kapsamda çalışmanın içeriğinde uygulamada genel olarak karşılaşılan ihlal türü olan sözleşme dışı kişilik hakkının ihlalleri ele alınacaktır. Belirtilmelidir ki, çalışmamızda basın kavramı geniş olarak yorumlanmayıp, basın kavramı sadece basılmış eserlerle yazılı şekilde kamuoyuna açıklandığı kitle iletişim aracı olarak kabul edilmiştir. Bu sebeple çalışmada televizyon ya da internet gibi basın araçları yoluyla yapılan ihlallere ayrıntılı olarak yer verilmeyecektir. Bu doğrultuda çalışmamızın temel sınırı dar anlamdaki basın kavramı olacak, kişilik hakkının ihlali konusunda daha ayrıntılı olarak gerçek kişiler üzerinde durulacak ve ceza hukuku kapsamında ayrıntılı açıklamalara yer verilmeyecektir.

Çalışmamız üç ana bölümden oluşacaktır. Birinci bölümde genel olarak kişilik kavramı, kişilik hakkının konusu ve kişilik hakkının korunması; ikinci bölümde basın kavramı, basın özgürlüğü, basının görevleri, basın yolu ile kişilik hakkına yapılan saldırıların unsurları; üçüncü bölümde ise kişilik hakkının basın yoluyla yapılan ihlallere karşı korunması, bu kapsamda basın yolu ile kişilik hakkı ihlalinden kaynaklanan davalar, taraflar, cevap ve düzeltme hakkı, Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları özelinde basın özgürlüğü kapsamında kişilik hakkının korunması ve unutulma hakkı üzerinde durulacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KİŞİLİK HAKKI VE KİŞİLİK HAKKININ KORUNMASINA İLİŞKİN GENEL KAVRAMLAR

I. GENEL OLARAK KİŞİLİK HAKKI

A. Kişi Kavramı

Batı dillerinde kişi kavramı, Yunanca'dan Latinceye geçen *"persona"* sözcüğünü karşılamaktadır. Roma'da *"persona"* sözcüğü oyuncuların tiyatroda sahneye çıkarken taktıkları maskeyi ifade ediyordu. Daha sonraki süreçte, *"persona"* kelimesi, günlük dilde kişiyi ifade etmek için kullanılmaya başlanmıştır. Batıda kişilik kavramı insanın fiziki varlığından çok, toplum hayatındaki yerini ifade eder. Kişilik kavramı statik ve durağan bir kavramı ifade etmekten çok dinamik ve hayatın ve mekanın değişimine paralel olarak değişen ve dönüşen bir kavramı ifade etmektedir[4]. Türk Hukuk sisteminde ise kişi kavramının Türk Medeni Kanunu[5] tarafından tam olarak tanımı yapılmamıştır. Türk Medeni Kanunu m. 8, hak ehliyetini düzenlemekte, dolaylı olarak ise kişiyi tanımlamaktadır[6]. Bu düzenlemeden kişinin hak ve borçlara sahip olabilen bir varlık olduğu çıkarılmaktadır[7]. Günümüzde çağdaş hukuk sistemleri bütün insanları "*kişi*"

---

[4] **Lemmens, Koen,** "*The Protection of Privacy Between A Rights-Based and A Freedom-Based Approach:What Swiss Example Can Teach Us*", Maastricht Journal of European and Comparative Law, Vol. 10. No. 4, 2003, s. 383.

[5] Kanun No: 4721, Kabul Tarihi: 22.11.2001, Resmi Gazete Tarihi: 08.12.2001, Sayı: 24607, Yürürlük Tarihi: 01.01.2002.

[6] **Ataay, Aytekin,** Giriş-Hakikî Şahıslar, 3. Bası, İstanbul 1978, s. 46 (Şahıslar); **Zevkliler, Aydın,** Kişiler Hukuku: Gerçek Kişiler, Ankara 1981, s. 3; **Köprülü, Bülent,** Medenî Hukuk: Genel Prensipler-Kişinin Hukuku, 2. Bası, İstanbul 1984, s. 188; **Tekinay, Selâhattin Sulhi,** Medenî Hukukun Genel Esasları ve Gerçek Kişiler Hukuku, 6. Bası, İstanbul 1992, s. 201; **Öztan, Bilge,** Şahsın Hukuku: Hakikî Şahıslar, 7. Bası, Ankara 1997, s. 4 (Şahsın Hukuku); **Arpacı, Abdülkadir,** Kişiler Hukuku, Gerçek Kişiler, 2. Bası, İstanbul 2000, s. 1; **Ardıç, Oğuzhan,** Medeni Hukuk, 5. Bası, Ankara 2011, s. 132; **Kılıçoğlu, M. Ahmet,** Medeni Hukuk: Temel Bilgiler, 6. Bası, Ankara 2017, s. 123 (Medeni); **Akıntürk, Turgut/Ateş, Karaman, Derya,** Medeni Hukuk, 24. Bası, İstanbul 2018, s. 107; **Akipek, Jale/Akıntürk, Turgut/Ateş, Karaman, Derya,** Türk Medeni Hukuku: Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, C. I, 13. Bası, İstanbul 2016, s. 229; **Dural, Mustafa/Öğüz, Tufan,** Kişiler Hukuku C. II, 18. Bası, İstanbul 2017, s. 6 vd.; **Oğuzman, M. Kemal/Seliçi, Özer/Oktay-Özdemir, Saibe,** Kişiler Hukuku, 16. Bası, İstanbul 2016, s. 2; **Remzi, Mehmet/Aydın, Sezer/Ispartalı, Murat,** Medeni Hukuk, 5. Bası, İstanbul 2016, s. 76; **Hatemi, Hüseyin/Oğuztürk Kalkan, Burcu,** Kişiler Hukuku, 10. Bası, İstanbul 2017, s. 3; **Helvacı, Serap,** Gerçek Kişiler, 8. Bası, İstanbul 2017, s. 19 (Gerçek Kişiler).

[7] **Zevkliler, Aydın/Acabey, Beşir/Gökyayla, Emre,** Medeni Hukuk, 6. Bası, Ankara 2000, s. 191; **Helvacı, Serap,** Türk ve İsviçre Hukuklarında Kişilik Hakkını Koruyucu Davalar, İstanbul 2001, s. 15 (Koruyucu Davalar); **Öztan**, Şahsın Hukuku, s. 10; Her insanın kişi olması ilkesine 19. ve 20. yüzyılda belli bir kültür düzeyine ulaşmış devletlerin özel hukuklarında rastlanmaktadır. Nitekim Roma Hukukunda kişi sayılan hak ehliyetine sahip varlıklar günümüz hukukuna kıyasen daha sınırlıdır. Çünkü köleler hukuki

olarak tanımlamış, bütün insanların hak ve borç sahibi olabildiğini kabul etmiştir. Türk Medeni Kanunu, kişi tanımı ile hem tek ve fiziki varlığı olan insanı, hem de topluluk niteliğinde olan tüzel kişileri tanımlamaktadır. Türk Hukuk sisteminde hak süjesi olabilen gerçek kişiler ve tüzel kişilerdir.

İlk olarak gerçek kişiler bakımından konuyu değerlendirmemiz gerekir ise, TMK m. 28/I gereğince, "*Kişilik, çocuğun sağ olarak tamamıyla doğduğu anda baslar ve ölümle sona erer*." İlgili madde hükmüne göre, kişiliğin başlangıcı, doğumun tamamlanması ve çocuğun sağ doğmasıdır. Ancak Türk Medeni Kanunu'nda ceninin hukuki durumu da özel olarak TMK m. 28/II' de "*Çocuk hak ehliyetini, sağ doğmak koşuluyla, ana rahmine düştüğü andan başlayarak elde eder*." şeklinde düzenlenmiştir. Böylece ceninin kişilik hakkına sahip olduğu kabul edilmekle birlikte, tazminat davası açma hakkının, sağ doğma şartına bağlandığı anlaşılmaktadır. Ancak bu şartın, "*bozucu şart mı*", yoksa "*geciktirici şart mı*" olduğu konusunda farklı görüşler ileri sürülmektedir[8]. Sağ doğma şartının bozucu şart olarak kabul edilmesi halinde, çocuk ana rahmine düştüğü andan itibaren kişilik vasfına sahip olacak; fakat ölü doğması halinde, aynı anda kişilik vasfını kaybedecektir. Buna karşılık, geciktirici şart olarak kabul edilmesi halinde[9], kişilik hakkı çocuğun sağ olarak doğması ile birlikte tanınacak; fakat geriye etkili olarak ana rahmine düştüğü andan itibaren kişilik vasfına sahip olduğu kabul edilecektir[10].

Bize göre, ceninin ana rahmine düştüğü an ile doğumunun tamamlanması arasında ceninin kişilik hakkına yapılan saldırılar bakımından TMK m. 25/III hükmünde

---

bakımdan kişi sayılmamışlardır, **Çelebican**, **Karadeniz Özcan,** Roma Hukuku: Tarihi Giriş-Kaynaklar-Genel Kavramlar-Kişiler Hukuku-Hakların Korunması. 10. Bası, Ankara, 2010, s. 127-128.

[8] Bu görüşler hakkında bilgi için bkz. **Aydın, Gülşah Sinem,** Kişilik Hakkı İhlalinden Doğan Vekâletsiz İşgörme, 1. Bası, İstanbul 2017, s. 58-59; Genel olarak geciktirici ve bozucu koşulun niteliği hakkında bilgi için bkz. **Tekinay, Sulhi/Akman, Sermet/Burcuoğlu, Haluk/Altop, Atilla,** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Bası, İstanbul 1993, s. 445-450; **Eren, Fikret,** Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 22. Bası, İstanbul 2017, s. 1195; **Kılıçoğlu, Ahmet,** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 21. Bası, Ankara 2017 (Borçlar Genel), s. 786-790 vd.; **Oğuzman, M.Kemal/Öz, M. Turgut,** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C.II, 13. Bası, İstanbul 2017, s. 1489-1490; **Hatemi, Hüseyin/Gökyayla, Emre:** Borçlar Hukuku Genel Bölüm, 4. Bası, İstanbul 2017, s. 358.

[9] **Akipek/Akıntürk/Ateş Karaman**, s. 245; **Dural/Öğüz,** s. 101; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 221; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, Kişiler Hukuku, s. 16; **Arpacı**, s. 8; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 29-30; Sağ doğma koşulunun bozucu ya da geciktirici koşul ile kazanılması arasında pratik sonuçlar açısından fark olmadığı yönünde bkz. **Öztan**, Şahsın Hukuku, s. 14-15.

[10] **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 88-89.

düzenlenen taleplerin ileri sürülebilmesi için "*sağ doğmuş olma*" koşulunun geciktirici değil, bozucu koşul olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Aynı zamanda Türk Hukuk sisteminde kişilik hakkı sahipliği ayırt etme gücüne bağlanmamış olup, tam ehliyetsizler de sınırlı ehliyetsizler de tam ehliyetliler gibi herhangi bir ayrım gözetilmeksizin kişilik hakkına sahiptirler[11].

İkinci olarak tüzel kişiler, toplumsal alanda dağınık halde bulunan bireylerin düzensiz ve dağınık güçlerini bir araya toplayan, onların haklarını koruyan, çalışma alanlarını genişleten ve bireylerin tek başlarına gerçekleştiremeyecekleri birey-üstü amaçları gerçekleştiren amaç birlikleridir[12]. Türk Medeni Kanunu m. 47'e göre "*Başlıbaşına bir varlığı olmak üzere örgütlenmiş kişi toplulukları ve belli bir amaca özgülenmiş olan bağımsız mal toplulukları, kendileri ile ilgili özel hükümler uyarınca tüzel kişilik kazanırlar*." Bu hüküm ile tüzel kişilerin de hak sahibi olduğu düzenlenmiştir. Böylece tüzel kişilerin de kişilik hakkından yararlanılacağı ortaya koyulmuştur. Tüzel kişiler, ticari şirketler[13], vakıflar, dernekler ve kamu hukuku tüzel kişileridir. Tüzel kişiliğin haklardan yararlanabilmesi için, kamu veya özel nitelikte olması önem arz etmemektedir. Ancak niteliği gereği, tüzel kişiler, sadece insana özgü olan hususlarda, gerçek kişilerden farklılık gösterir.

B. Kişilik Kavramı

Kişilik; kişiye bağlı ve hukukça korunan bedeni, manevi, hukuki nitelikteki değerlerinin tümünü ifade eden bir değerdir[14]. Ancak kişilik kavramı toplumların kültürüne, örf ve adetlerine göre değişen bir kavram olması sebebiyle kesin sınırlar konularak çerçevelenip tanımlanamamaktadır. Zira kişilik kavramı kişi kavramına göre çok daha geniş bir kavramdır. Ancak günlük dilde sıkça kullanılan kişilik kavramı ise

---

[11] **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 88-89.
[12] **Özsunay, Ergun,** Medeni Hukukumuzda Tüzel Kişiler, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1982, s. 45 (Tüzel Kişiler).
[13] 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 124 hükmünde "*kollektif, komandit, anonim, limited ve kooperatif şirketlerden ibarettir*" denilmektedir.
[14] **Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet,** Türk Medeni Hukuku, Şahsın Hukuku, C. I – Cüz 2, 6. Bası, İstanbul 1960, s. 100; **Öztan, Bilge,** Medeni Hukukun Temel Kavramları, 24. Bası, Ankara 2006, s. 223 (Medeni); **Köprülü**, s. 258; **Akipek/Akıntürk,** s. 245; **Aytekin**, Şahıslar Hukuku, s. 21; **Dural, Mustafa,** Türk Medeni Hukukunda Gerçek Kişiler, İstanbul 1977, s. 7; **Tekinay**, s. 248; **Tüfek, Ömer Faruk,** Basın Yoluyla Kişilik Haklarının İhlali ve Bu İhlale Karşı Özel Hukuk, Ceza Hukuku ve İHAS Koruması, 2. Bası, Ankara 2007, s. 9.

doktrinde farklı şekillerde yorumlanmıştır[15]. Kişilik kavramı dar anlamıyla kullanıldığında, kişi kavramı ile aynı anlama gelip hak ve borçlara sahip olabilme yeteneğini ifade eder[16]. Geniş anlamıyla kullanıldığında ise, kişilik kavramının içeriği, kişi kavramının içeriğinden daha geniştir[17]. Buna göre kişilik kavramı, kısaca kişilik, gerçek kişilerin doğumlarından ölümlerine kadar ayrılmaz bir şekilde sahip oldukları hukuken korunan değerlerin bütünü olarak tanımlanabilir[18]. Kişinin yaşamı, beden bütünlüğü, onuru, ismi, saygınlığı, toplum içinde hayatını devam ettirmesini sağlayan değerlerin hepsi gerçek kişinin kişiliğini oluşturmaktadır[19].

Türk Medeni Kanunu m. 28/I hükmüne göre "*Kişilik, çocuğun tam ve sağ olarak tamamıyla doğduğu anda başlar*." Kişiliğin kazanılma anına ilişkin olarak ise m. 28/II hükmünde çocuğun hak ehliyetini sağ doğmak şartı ile ana rahmine düştüğü andan itibaren elde edeceği belirtilmiştir. Böylece doğum ile hak ehliyetini kazanan çocuk henüz ceninken kendisine karşı işlenen bir haksız fiilden dolayı tazminat davası açma hakkına sahiptir. Kişiliği sona erdiren sebepler ise ölüm ve ölüm karinesi ile gaiplik karineleridir. Doktrindeki genel kanıya[20] göre ölüm ile kişilik hakkı sona ermiş olduğundan bu andan sonra artık ölenin değil, onun yakınlarının kişilik hakkının korunması söz konusudur[21].

---

[15] **Arpacı**, s. 1; **Ataay,** Şahıslar, s. 21; **Saymen, Ferit,** Şahsın Hukuku, C. II, İstanbul 1960, s. 14; **Dural**, s. 7; **Ataay, Aytekin,** Medeni Hukukun Genel Teorisi, 4. Bası, İstanbul 1995, s. 253 (Medeni); **Akipek/Akıntürk/Ateş Karaman**, s. 244-245; **Köprülü**, s. 258; **Öztan,** Şahsın Hukuku, s. 9-10; **Ardıç,** s. 163.

[16] **Göktürk, Hüseyin Avni,** Türk Medeni Hukuku: Şahsın Hukuku, 2. Bası, Ankara 1945, s. 143 vd.

[17] Doktrinde benimsenen bu görüşe rağmen kişi ve kişilik kavramlarının aynı anlamı taşıdığını ileri süren karşı görüşler için bkz. **Ataay,** Şahıslar, s. 21; **Velidedeoğlu,** s. 27-28; **Özsunay**, **Ergun,** Gerçek Kişilerin Hukuki Durumu, 5. Bası, İstanbul 1982, s. 9 (Gerçek Kişiler).

[18] **Akyol, Şener,** Medeni Hukuka Giriş, 2. Bası, İstanbul 2006, s. 124; **Antalya, Gökhan/Topuz, Murat,** Medeni Hukuka Giriş, Temel Kavramlar – Başlangıç Hükümleri, 1. Bası, İstanbul 2017, s. 134; **Ataay,** s. 30; **Saymen**, s. 24.

[19] **Dural,** s. 98; **Velidedeoğlu,** s. 107; **Özsunay,** Gerçek Kişiler, s. 97; **Zevkliler**, Kişiler Hukuku, s. 248; **İmre, Zahit,** *"Şahsiyet Haklarından Şahsın Özel Hayatının ve Gizliliklerinin Korunmasına İlişkin Meseleler"*, İÜHFM, Ord. Prof. Dr. Sıddık Sami Onar Hatıra Sayısı, C.XXXIX, S. 1 - 4, 1974, s. 147-168.

[20] Hatıranın korunması görüşüne göre, TMK m. 28/I maddesi uyarınca gerçek kişiler ölümle hak ehliyetlerini kaybetmekle birlikte, bu kapsamda kişilik haklarını da kaybetmiş olurlar. Bu sebepledir ki ölenin yakınları ancak kendi kişilik haklarının ihlali ile orantılı olarak ölen kişinin hakkının korunmasını talep edebilir. Postmortal (ölüm sonrası) kişilik hakkının korunması görüşüne göre ise gerçek kişi ölmekle tüm kişisel değerlerini kaybetmez. Ölüm sonrasında kişilik hakkı sınırlı kapsamda devam etmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Aydın**, s. 60-61.

[21] **Dural/Öğüz**, Kişiler Hukuku, s. 28; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, Kişiler Hukuku, s. 162; **Özsunay**, Gerçek Kişiler, s. 30.

Ölenin yakınları ancak kendi kişilik haklarının ihlali olduğu oranda, ölenin kişilik hakkının korunmasını talep edebilecektir[22].

C. Kişilik Hakkı Kavramı

Kişilik hakkı kavramı Türk ve İsviçre Medeni Kanunlarında tanımlanmamıştır. Kişilik hakkı geniş anlamda, tüm kişisel değerler üzerinde söz konusu olan ve şahsa bağlı mutlak hak olarak tanımlanabilmektedir. Kavramsal olarak kişilik, parçalara ayrılmak suretiyle hakların birbirlerinden ayrı ayrı ele alındığı bir kavram değil tam tersi birbirleri ile kopamayan bir bütün niteliğindedir.

Türk Hukuk düzeninin bu bütün üzerindeki hakkı koruduğu göz önüne alındığında, genel nitelikte tek bir kişilik hakkı bulunduğu görüşü doktrinde ağırlık kazanmıştır[23]. Buradan da anlaşılacağı üzere, geçerli tek bir genel kişilik hakkı vardır. Bu hak, kişisel değerler üzerindeki tek tek hakların kaynağıdır ve bunların kökenini oluşturur[24]. Kanun koyucu tarafından kavramların farklı adlar altında düzenlenmelerinin nedeni ise kişilik hakkının korunmasını kolaylaştırmaktır. Söz konusu kişisel değerlerden herhangi birine yapılan haksız bir saldırı, kişiliğin ve dolayısıyla kişilik hakkının ihlali niteliğini taşır[25].

Türk Medeni Kanunu m. 23, m. 24 ve m. 25'deki düzenlemelerde kişilik hakkının içeriğine giren değerler tek tek belirtilmemiş, çerçeve hükümlerle genel kişilik hakkı düzenlenmiş ve zamanın, teknolojinin ve toplumun ihtiyaçlarına göre ortaya çıkacak

---

[22] Bu görüş Prof. Dr. Rona Serozan tarafından eleştirilmiş, bu görüşün ölüyle ticaret yapılmasına, ölü sayesinde yüksek tutarda tazminatlar elde edilmesine, Yargıtay'ın sözcükleri ile "*yakınlarının ölmesi arzusunun kökleşmesine*" yol açacağı hususu üzerinde durulmuştur. Ayrıntı için bkz. **Serozan, Rona,** "*Kişilik Hakkının Korunmasıyla İlgili Bazı Düşünceler*", Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi, Yeni Seri C. 11, S. 14, 1977, s. 93-112, İstanbul 1977, s. 93-112.

[23] **Dural/Öğüz**, Kişiler Hukuku, s. 497 vd.; **Özsunay**, Gerçek Kişiler, s. 153; **Serozan**, Kişilik, s. 93; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla,** s. 444-445; **Hatemi/Oğuztürk,** s. 57; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 42 vd.; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 103; **Kılıçoğlu, Ahmet,** Hukuksal Sorumluluk, Şeref, Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırılardan Hukuksal Sorumluluk, Ankara 2014, s. 3-4 (Hukuksal Sorumluluk); **Erlüle, Fulya,** Bedensel Bütünlüğün İhlali Halinde Manevi Tazminat, 2. Bası, İstanbul 2015, s. 90; Doktrinde yer alan farklı görüşler için bkz. **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 396-398; **Aydın**, s. 14-15.

[24] **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 398; **Tandoğan, Haluk,** *"Şahsiyetin Akit Dışı İhlallere Karşı Korunmasının İşleyiş Tarzı ve Basın Yoluyla Olan İhlallere Karşı Özel Hayatın Korunması"*, AÜHFD, C. XX, S. 1- 4, Y. 1963, s. 1-36, s. 10 (Özel Hayat); Benzer görüş olarak bkz. **Hatemi,** Hüseyin, Kişiler Hukuku Dersleri, İstanbul 1992, s. 103; **Akipek/Akıntürk**, s. 360-363.

[25] **Özsunay**, Gerçek Kişiler, s. 149; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 426; **Dural/Öğüz**, Kişiler Hukuku, s. 500; **Serozan,** Kişilik, s. 97; **Hatemi/Oğuztürk,** s. 60; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 44 vd.; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 105; **Kılıçoğlu,** Hukuksal Sorumluluk, s. 10; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, Kişiler Hukuku, s. 166; **Hatemi/Oğuztürk,** s. 64.

kişisel değerlerin nazara alınmasına olanak tanınmıştır[26]. O halde kişilik hakkının tam bir tanımı yapılacak olursa kişilik hakkının temeli Anayasa'da kaynağını bulan temel hak ve hürriyetlerdir. Bu kapsamda Türk Anayasası'nın[27] 12. maddesinde "*Herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir. Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder.*" şeklinde düzenleme bulunmaktadır.

Türk Hukukunda kişilik hakkını genel olarak ele alan düzenlemeler sadece Türk Medeni Kanunu ve Türk Borçlar Kanunu'nda[28] düzenlenen çerçeve hükümlerden meydana gelmemektedir. Kanun koyucu bazı kişisel değerleri ayrı düzenlemeler ve kanunlar ile korumaktadır. İsim üzerindeki hakkı konu alan TMK m. 26 ve 27, tüzel kişiler açısından TMK m. 47, aile hukukuna ilişkin TMK m. 121, m. 174/II, m. 321; adam öldürme ve manevi tazminat yönünden TBK m. 53-58; kişisel değerlerin fikri ve sınai haklar kapsamında korunması açısından 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu[29] m. 14 vd., m. 70, m. 85-87; basın yoluyla işlenen suçlar bakımından 5187 sayılı Basın Kanunu[30] m. 14, m. 18/III, m. 20, m. 21; 213 sayılı Vergi Usul Kanunu[31] kapsamında m. 5/son ve m. 362; 2954 sayılı Türkiye Radyo ve Televizyon Kanunu[32] m. 5/j, m. 9/e, m. 27; m. 2827 sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanun[33] m. 5; 2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılanması ve Nakli Hakkında Kanun[34] m. 2, m. 3, m. 5, m. 6, m. 7, m. 14, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu[35] m. 29 vd. ve 6698 sayılı

[26] **Özek, Çetin,** Türk Basın Hukuku, İstanbul 1978. s. 230; **Tekinay**, s. 252; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 398; **Dural/Tufan**, s. 95.
[27] Kanun No: 2709, Kabul Tarihi: 18.10.1982, Resmi Gazete Tarihi: 09.11.1982, Sayı:17863, Yürürlük Tarihi: 09.11.1982.
[28] Kanun No: 6098, Kabul Tarihi: 11.01.2011, Resmi Gazete Tarihi: 04.02.2011, Sayı:27836, Yürürlük Tarihi: 01.07.2012.
[29] Kanun No: 5846, Kabul Tarihi: 05.12.1951, Resmi Gazete Tarihi: 13.12.1951, Sayı: 7981, Yürürlük Tarihi: 01.01.1952.
[30] Kanun No: 5187, Kabul Tarihi: 09.06.2004, Resmi Gazete Tarihi: 26.06.2004, Sayı: 25504, Yürürlük Tarihi: 26.06.2004.
[31] Kanun No: 213, Kabul Tarihi: 04.01.1961, Resmi Gazete Tarihi: 10.01.1961, Sayı: 10703, Yürürlük Tarihi: 01.01.1961.
[32] Kanun No: 2954, Kabul Tarihi: 11.11.1983, Resmi Gazete Tarihi: 14.11.1983, Sayı: 18221, Yürürlük Tarihi: 01.01.1984.
[33] Kanun No: 2827, Kabul Tarihi: 24.05.1983, Resmi Gazete Tarihi: 27.05.1983, Sayı: 18059, Yürürlük Tarihi: 27.05.1983.
[34] Kanun No: 2238, Kabul Tarihi: 29.05.1979, Resmi Gazete Tarihi: 03.06.1979, Sayı: 16655, Yürürlük Tarihi: 03.06.1979.
[35] Kanun No: 6769, Kabul Tarihi: 22.12.2016, Resmi Gazete Tarihi: 10.01.2017, Sayı: 29944, Yürürlük Tarihi: 10.01.2017.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu[36] hükümleri kişilik hakkını özel olarak düzenleyen hükümlere örnektir. Genel kişilik hakkının yanında özel kişisel değerlerin mevcudiyeti birden çok kişilik hakkının bulunması sonucunu doğurmaz. Münferit kişisel değerler genel kişilik hakkının çeşitli görünüşleridir[37].

D. Kişilik Hakkına İlişkin Türk ve İsviçre Hukuku'ndaki Kanuni Düzenleme

Kişilik hakkı kavramının tam bir tanımına Türk ve İsviçre Medeni Kanunlarında rastlanamamakla birlikte, İsviçre Medeni Kanunu[38] m. 28/I'i karşılayan 17.2.1926 tarih ve 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi[39] m. 24 "*Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hâkimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir*." hükmü aracılığıyla kişilik hakkı genel olarak düzenlenmişti. Kişilik hakkı ayrıca 22.4.1926 tarih ve 818 sayılı Borçlar Kanunu[40] m. 49'da, İsviçre Medeni Kanunu m. 49 ile aynı yönde olarak, "*Şahsi menfaatleri haleldar olan kimse hata vukuunda zarar ve ziyan ve hatanın hususi ağırlığı icap ettiği surette manevi zarar namile nakdi bir meblağ itasını dava edebilir"* şeklinde düzenlenmişti.

Her iki düzenlemede de "*şahsi menfaatler*" kavramı ortak kavram olarak kullanılmıştır. Ancak "*şahsi menfaatler*" teriminin kullanımı uygun olmamıştı. Zira şahsi menfaatler bir kimsenin şahsi değerlere duyduğu alakanın ifadesi idi. Gerçekten ihlal edilen, saldırı neticesinde değişikliğe uğrayan, tamamen veya kısmen yok olan kişisel alaka değil kişisel değerler idi[41]. İsviçre'deki 1983 tarihli kanun koyucu, şahsi menfaatler teriminin yeteri kadar açıklayıcı olamadığını belirtmek suretiyle, günlük yaşamda kullanılan kişilik hakkı terimini, şahsi menfaatlerin yerine kullanmıştır. Ancak yapılan bu terim değişikliği ana konjonktürde bir değişikliğe neden olmamıştır[42].

---

[36] Kanun No: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, Resmi Gazete Tarihi: 07.04.2016, Sayı: 29677, Yürürlük Tarihi: 07.04.2016.
[37] **Tandoğan**, Özel Hayat, s. 9; **Dural/Öğüz**, Kişiler Hukuku, s. 497 vd.; **Özsunay**, Gerçek Kişiler, s. 153; **Serozan**, Kişilik, s. 93; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla,** s. 444-445; **Hatemi/Oğuztürk,** s. 57; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 42 vd.; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 103; **Kılıçoğlu,** Hukuksal Sorumluluk, s. 3-4; **Erlüle**, s. 90.
[38] Schweizerisches Zivilgesetzbuch. Kanun 1 Ocak 1912 tarihinde yürürlüğe girmiştir.
[39] Kanun No:743, Kabul Tarihi: 17.02.1926, Resmi Gazete Tarihi: 04.04.1926, Sayı:339, Yürürlük Tarihi: 04.04.1926.
[40] Kanun No: 818, Kabul Tarihi: 22.04.1926, Resmi Gazete Tarihi: 8.05.1926, Sayı: 366, Yürürlük Tarihi: 8.05.1926.
[41] **Tandoğan**, Özel Hayat, s. 6-7.
[42] İsviçre Hukukundaki bu gelişmeler hakkında bilgi için bkz. **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 44.

İsviçre Medeni Kanunu'nda yapılan yeni düzenlemeye paralel olarak, Türk Kanunu Medenisi'nde yer alan ilgili metin 4.5.1988 tarih ve 3444 sayılı Kanun[43] ile değişikliğe uğrayarak, TMK m. 24'te "*İlke*" yan başlığıyla "*Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hâkimden, saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir."* şeklindeki halini almış idi. Devamında 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu m. 24/I hükmünde de aynı içerik tekrar edilmiş, TMK m. 25 hükmünde ise kişilik hakkı ihlal edilen kimsenin açabileceği davalar düzenlenmiştir. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu m. 58/I'de ise *"Kişilik hakkının zedelenmesinden zarar gören, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat adı altında bir miktar para ödenmesini isteyebilir (fıkra 1). Hâkim, bu tazminatın ödenmesi yerine, diğer bir giderim biçimi kararlaştırabilir veya bu tazminata ekleyebilir; özellikle saldırıyı kınayan bir karar verebilir ve bu kararın yayımlanmasına hükmedebilir (fıkra 2)."* düzenlemesine yer verilmiştir.

E. Kişilik Hakkının Özellikleri

Kişilik hakkının evrensel nitelikleri, uluslararası mevzuattaki düzenlemelere paralel olarak Anayasa'nın 12'nci maddesinde yer almıştır. Kanun koyucu bu hükümde, herkesin sahip olduğu kişilik hakkının özelliklerinin kişinin kişiliğine bağlı, devredilmez, dokunulamaz, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlerden olduğu ifadesinde bulunulmuştur. Anayasa ile paralel olarak Türk Medeni Kanunu'nda da kişilik hakkının kişinin varlığına bağlı olarak devredilemeyeceği, vazgeçilemeyeceği ve dokunulamayacağı TMK m. 25 vd. hükümlerinde düzenlenmiştir.

İlk olarak kişilik hakkının mutlak bir hak olduğu üzerinde durulması gerekmektedir. Zira kişilik hakkını oluşturan kişisel değerler, doğum ile birlikte kazanılan temel bir hak olması ve bu hakkın sahibinin sırf birey olarak var olmasından ileri gelmesi nedeniyle mutlak haklardandır[44]. Kişilik hakkı herkese karşı ileri sürülebilir ve herkes tarafından ihlal edilebilir. Her birey kişisel değerlerine başkaları tarafından müdahale edildiğinde bu müdahaleyi engelleyebilmektedir. Birey kendi kişilik hakkına saygı gösterilmesini diğer

[43] Kanun No: 3444, Kabul Tarihi: 04.05.1988, Resmi Gazete Tarihi: 12.05.1988.

[44] **Dural/Öğüz**, s. 91; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 133; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 73; **Özsunay, Ergun,** Medeni Hukuka Giriş, 5. Bası, İstanbul 1986, s. 21 (Medeni); **İnan, Ali Naim,** Medeni Hukuk, Ankara 2014, s. 109 (Medeni); **Ertaş, Şeref,** "*Manevi Tazminatın Hukuki Niteliği ve Miktarının Tespiti"*, Prof. Dr. İlhan Postacıoğlu'na Armağan, İstanbul 1990, s. 65-112, s. 66; **Özel, Sibel,** Uluslararası Alanda Medya ve İnternette Kişilik Haklarının Korunması, 2. Bası, Ankara 2004, s. 30.

tüm bireylerden isteyebileceği gibi, başkalarının da kişilik hakkına saygı göstermek yükümlülüğü altındadır[45].

İkinci olarak hukuk düzeni tarafından kişilik hakkı kapsamında korunan şeref ve haysiyet, vücut bütünlüğü, hayat, sağlık, özel hayat gibi hukuki değerler para ile ölçülememektedir. Bu sebeple kişilik hakkı şahıs varlığı haklarındandır[46]. Kişilik hakkı ihlali halinde genelde manevi zarar oluşur. Ancak bu durum kişilik hakkının ihlalinde maddi bir zarara uğranmayacağı anlamına gelmez[47]. Zira kişilik hakkı para ile ölçülemiyor olsa da bazı kişisel değerlerin ihlal edilmesi sonucu kişinin malvarlığında maddi kayıplar meydana gelebilir. Örneğin kişinin vücut bütünlüğüne verilen bir zarar sonucu oluşacak tedavi masrafları, kazanç kaybı veya hakkında çıkabilecek söylentiler nedeniyle, ticari itibarının sarsılması yüzünden uğradığı zararın para ile ölçülmesi mümkündür[48]. Ancak ne bu tür durumlarda, ne de manevi tazminat alacağının söz konusu olduğu durumlarda, kişilik hakkı malvarlığı hakkı kategorisine girer. Zira kişilik hakkının ihlali sebebiyle açılan bir tazminat davası sonucunda hükmedilecek tazminat miktarı, kişilik hakkını, ihlalden önceki eski haline geri döndüremez[49].

Kişilik hakkı aynı zamanda tekelci haklardandır, yani kişiye sıkı surette bağlı haklardandır[50]. Bu haklar gerçek kişilerde doğumla birlikte, tüzel kişilerde ise kuruldukları andan itibaren kazanılır ve gerçek kişilerde ölümle birlikte, tüzel kişilerde ise tüzel kişiliğin sona ermesi ile sona ermektedir. Kişilik hakkı ölümle sona erdiğinden ölümden sonra miras yolu ile intikal etmez; ancak kişi ölmeden önce kişilik hakkını ileri sürmüş ise, ölümünden sonra mirasçıları bundan faydalanabilir. Ancak unutulmamalıdır ki, hak sahibinin kişiliğinin sona ermesinden sonra da hatırası, anıları, şeref ve haysiyet

---

[45] **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 398; **Öztan**, Şahsın Hukuku, s. 111; **Özsunay**, Gerçek Kişiler, s. 150; **Hatemi**, s. 103; **Ataay**, s. 124; **Özek**, s. 231; **Akipek/Akıntürk**, s. 366; **Kılıçoğlu**, Medeni, s. 8; **Dural/Öğüz**, s. 97; **Tekinay**, s. 249.

[46] **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 400.

[47] **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 155; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 47; **Serdar, İlknur,** Radyo ve Televizyon Yoluyla Kişilik Hakkının İhlali ve Kişiliğin Korunması, Ankara 1999, s. 24; **Oktay, Gonca,** "*Kişilik Haklarının Korunması*", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2011, s. 11, (Çevrimiçi), https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi, erişim tarihi: 19.06.2018.

[48] **Hatemi**, s. 107-108; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 7; **Aydın, Sevil,** Radyo ve Televizyon Yoluyla Kişilik Haklarının İhlali ve Hukuksal Korunma, Ankara 1998, s. 15; **Öztan**, Şahsın Hukuku, s. 110; **Tüfek**, s. 17.

[49] **Arpacı**, s. 106; **Günay, Erhan,** Yayın Yoluyla Kişilik Haklarına Saldırı ve Basında Sorumluluk, Ankara 1999, s. 96.

[50] **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 47.

gibi değerleri de saldırılara karşı korunur. Ancak bu koruma kişilik hakkının mirasçılara geçtiği anlamına gelmez, sadece yakınların kişilik haklarının korunması gerektiğinden kaynaklanır[51]. Doktrinde bazı yazarlar, paraya çevrilebilen kişisel değerlerin mirasçıya geçebileceğini savunurken bazı yazarlarda kişilik hakkının sona ermeyip devam ettiğini savunmaktadır[52].

Ayrıca kişilik hakkı icra takibine konu oluşturmaz, haciz olunamaz ve iflas masasına giremez. Ancak kişilik hakkına hukuka aykırı bir müdahale sonucu açılacak tazminat davasından doğan alacak icra takibine konu olabilir[53].

Belirtilmelidir ki kişiler kişilik hakkının üzerinde dilediği gibi tasarrufta bulunamaz. Kişilik hakkı kanuna ve genel ahlaka aykırı olarak sınırlandırılamaz[54]. Bu husus TMK m. 23/II hükmünde kimsenin kişilik hakkından vazgeçemeyeceği ve onları hukuka ahlaka aykırı olarak sınırlandıramayacağı, devredemeyeceği şeklinde düzenlenmiştir.

Başkaca bir özellik olarak kişilik hakkını kazanmak için özel bir kazanma nedenine gerek yoktur. Kişilik hakkı insana sırf insan olmasından kaynaklı tanınan bir haktır[55]. Ayrıca kişilik hakkı zamanaşımına uğramaz ve bu hak için hak düşürücü süre işlemez. Sadece kişilik hakkına yapılan saldırı sonucu elde edilen tazminat alacağı hakkı zamanaşımına uğrayabilir[56].

---

[51] **Öztan**, Şahsın Hukuku, s. 110; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 400, **Serdar**, s. 28.

[52] Bu görüşler hakkında bilgi için bkz. **Serozan, Rona,** "*Kişiye Sıkı Biçimde Bağlı Sayılan Manevi Hakların Mirasçıya Geçebilirliği*", Prof. Dr. Özer Seliçi'ye Armağan, s. 559-563, Ankara 2006, s. 559 vd. (Manevi); **Akkanat, Halil,** Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi, İstanbul 2004, s. 82, s. 86-87; **Gezder, Ümit,** "*Ölüm Sonrası Hatırayı Koruma Doktrini ve Ölüm Sonrası Kişiliğin Korunması Teorisi*", İÜHFM C. LXV, S. 1, s. 207-222, İstanbul 2007, s. 210 vd.; Türk Hukuku'nda ölümden sonra kişilik hakkının etkisine ilişkin ayrıntılı görüşler için bkz. **Petek, Hasan,** Kişilik Değerlerinin Ölümden Sonra Korunması, Ankara 2015, s. 206 vd.

[53] **Tandoğan, Haluk,** Türk Mesuliyet Hukuku (Akit Dışı ve Akdi Mesuliyet), 1961 Yılı Birinci Baskıdan Tıpkı Bası, Ankara 2010, s. 14 (Mes'uliyet); **Dural/Öğüz**, Kişiler Hukuku, s. 550 vd.; **Özsunay**, Gerçek Kişiler, s. 160; **Serozan**, Kişilik, s. 101; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla,** s. 510; **Hatemi/Oğuztürk,** s. 70; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 45 vd.; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 110; **Akıntürk, Turgut,** Medeni Hukuk, 12. Bası, İstanbul 2006, s. 157.

[54] **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 114; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 120; **Özsunay**, Gerçek Kişiler, s. 164; **Dural/Öğüz**, Kişiler Hukuku, s. 551.

[55] **Öztan**, Şahsın Hukuku, s. 251.

[56] **Oğuzman/Seliç/Oktay-Özdemir**, s. 117; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 399; **Dural/Öğüz**, Kişiler Hukuku, s. 552.

Son olarak kişilik hakkının diğer bir önemli özelliği esas olarak savunma sağlayan bir hak olmasıdır. Örneğin üçüncü kişilerden bir hukuki işlemi yapmayı isteme hakkı vermez, sadece üçüncü kişilerden gelebilecek saldırılara karşı kişiyi korur[57].

II. KİŞİLİK HAKKININ KONUSU

Kişilik hakkının konusu, hukuk kuralları tarafından korunan kişisel değerlerin tamamıdır. Kişisel değerlerin hepsi üzerinde ayrı ayrı kişilik hakkının koruması söz konusudur[58].

Kişilik hakkı aynı zamanda, bulunduğu zaman içindeki zamana dilimine ve yere bağlı olarak değişen, sürekli olarak değişiklik gösteren dinamik nitelikteki haklardandır. Kişisel değerler ve bunlara saldırı şekilleri, teknolojinin ilerlemesi, toplumun teknoloji ile birlikte şekillenmesi, bilim ve toplum hayatındaki gelişmelere göre şekillenmektedir. Bunlara paralel olarak kişilik hakkının içeriğinin belirlenmesi de mevcut değer yargıları ve hakim olan genel anlayışa bağlı bir biçimde toplumdan topluma ve hatta aynı toplum içerisinde zamanla değişebilmektedir[59]. Ayrıca kişinin psikolojik, sosyal ve ekonomik bir bütün olarak çok yönlü bir varlık oluşu da, kişisel değerlerin sınırının belirlenmesini engellemektedir[60].

Türk Hukuku'nda, AY m. 17/I' de yer alan "*Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir*" hükmü ile kişilik hakkına anayasal bir koruma getirilmiştir. Ancak ilgili maddede bu hakların neler olduğu açıklanmamıştır. Aynı şekilde, kişilik hakkının genel olarak düzenlendiği TMK m. 23, m. 24, m. 25 ve TBK m. 58'de bu kişisel değerler hakkında kanun koyucu ayrıntılı bir bilgi vermemektedir. Yapılan bu düzenleme ile kişilik hakkının kapsamını oluşturan kişisel değerlerin önceden kanunla sınırlı sayıda (numerous clausus) belirlenmediği

---

[57] **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 117; **Akipek/Akıntürk,** s. 344; **Öztan,** Şahısın Hukuku, s. 117; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla,** s. 399.
[58] **Kılıçoğlu,** Medeni, s. 60; **Dural/Öğüz**, s. 95; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 140; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 77; **Özsunay**, Medeni, s. 214; **İnan,** s. 110.
[59] **Saymen**, s. 116-117; **Öztan**, Medeni, s. 274; **Serdar,** s. 34; **Dural**, s. 113; **Arpacı**, s. 106, s. 141- 142; **Aydın, Sevil**, s. 82; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 126, s. 139; **Tandoğan**, Özel Hayat, s. 10; **Kılıçoğlu,** Medeni s. 179; Yarg. 4. HD. E. 4708, K. 5665, T. 30.5.1983; Yarg. HGK. E. 4-690, K. 893, T. 5.11.1997; Yarg. 4. HD. E. 2002/13659, K. 3961, T. 2.4.2003; Yarg. 4. HD. E. 2004/8628, K. 2700, T. 17.3.2005; Yarg. HGK. E. 4-161, K. 201, 26.3.2003 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 08.06.2018.
[60] **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir,** s. 130, **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 115.

görülmektedir. Zira kişilik hakkını oluşturan dinamik yapıdaki kişisel değerlerin tek tek sayılması ve kişilik hakkının kapsamının önceden belirlenmesi söz konusu değildir. Bu nedenle kişilik hakkının içeriği konusunda önceden bir sınırlama yapmak imkanı da bulunmamaktadır[61].

Yine de mahkeme kararlarında ve doktrinde kişisel değerlerin konusuna göre bir sınıflandırma yapılmaktadır. Bu sınıflandırmaya göre kişisel değerler, maddi (bedensel/fiziki), manevi (duygusal) ve sosyal olarak üçe ayrılmaktadır[62].

A. Maddi Bedensel Değerler

Maddi kişilik hakkı, kişinin sahip olduğu maddi bütünlüğü üzerindeki haktır. Bu hakkın içerisine vücut bütünlüğü, hayat, sağlık (bedensel ve ruhsal sağlık) vb. değerler girmektedir. Anayasa m. 17'de düzenlendiği üzere herkes yaşama ve maddi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tüzel kişiler ise insanlar gibi maddi-organik bir yapıya sahip olmadıklarından onların beden bütünlüğü, hayatı, sağlığı gibi maddi bedensel değerleri üzerinde herhangi bir kişilik hakkından söz edilemez[63].

1.Yaşam Hakkı

Yaşam hakkı, kişilik hakkının en temel öğesini meydana getirmektedir. Yaşam hakkı, insan hakları sözleşmelerinin[64] sıklıkla üzerinde durduğu ve önem verdiği bir hak olup diğer bütün özgürlüklerin ilk şartıdır. Zira yaşam olmadan diğer hak ve özgürlüklerin kullanılabilmesi zaten mümkün değildir. Yaşam hakkı, sadece kişinin biyolojik olarak var olma (ve fiziki) durumunu değil, fiziki ve ruhsal bütünlüğünü de içerir. Yaşam hakkı mutlak bir hak niteliğindedir. Bu nedenle, ne kişinin kendisi ne de bir başkası, yaşam hakkı üzerinde tasarrufta bulunabilir[65]. Yaşam hakkı, Türk Hukukunda; "*Herkes yaşama,*

---

[61] **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir,** s. 126; **Velidedeoğlu**, s. 67; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 401; **Akipek/Akıntürk**, s. 361-362, s. 364; **Serdar**, s. 30; **Tüfek**, s. 13; **Tandoğan**, Özel Hayat, s. 10.

[62] **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 45; **Dural**, s.118 vd.; **Velidedeoğlu**, s. 115 vd.; **Akipek/Akıntürk**, s. 178; **Aydın, Sevil**, s. 13; **Eren**, s. 768; **Öztan**, Medeni, s. 275-277; Yarg. 4. HD. E. 1997/9037, K. 317, T. 10.02.1998; Yarg. 4. HD. E. 2002/13785, K. 7489, T. 10.6.2003 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi:04.07.2018.

[63] **Gönen, Doruk,** Tüzel Kişilerde Kişilik Hakkı ve Korunması, 1. Bası, İstanbul 2011, s. 47; **Oğuzman, M. Kemal/Barlas, Nami,** Medeni Hukuk Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar, 23. Bası, İstanbul 2017, s. 187; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 429; **Dural/Öğüz**, s. 229; **Ataay**, Medeni, s. 47.

[64] İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin 3.maddesi ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 2. maddesi, "*Yaşam hakkı ve vücut bütünlüğün*e" ilişkindir.

[65] **Ataay,** Şahıslar, s. 126.

maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkında sahiptir" şeklindeki Anayasa'nın 17'nci maddesi ile güvence altına alınmıştır.

Yaşam hakkı gerek kamu hukuku tarafından gerekse özel hukuk tarafından en geniş korumaya sahiptir. İlk olarak kamu hukuku alanında, intiharın -teşebbüs eden açısından- suç sayılmaması -eylem gerçekleşmişse, yardım edenin cezalandırılması-, yaşam hakkına verilen önemi göstermektedir. Daha somut bir örnek olarak Türk Hukuku'nda ötenazinin kabul edilmemesi, kişilerin yaşam hakkı konusunda tasarruf yetkilerinin bulunmadığını göstermektedir. Türk Ceza Hukuku doktrininde bu fiilin kasten adam öldürme suçunu oluşturduğuna ilişkin ağırlıklı görüş mevcuttur[66]. Azınlık görüşü ise bu fiili Türk Ceza Kanunu[67] m. 454'de düzenlenen *"İntihara Teşvik ve Yardım"* suçu kapsamında değerlendirmektedir[68]. Vücut bütünlüğünün korunmasına yönelik ayrıca TCK m. 81-82 maddelerinde *"kasten adam öldürme",* m. 83 hükmünde *"ihmali davranış sonucu kasten adam öldürme",* m. 85 hükmünde ise *"taksirle adam öldürme"* fiilleri cezalandırılmaktadır. Özel hukuk açısından da, yaşam hakkı", kişilik hakkı kapsamı içinde olduğundan, TBK m. 23, m. 24, m. 25 ile TBK m. 56 ile geniş bir korumaya sahiptir.

2. Vücut Bütünlüğü

Yaşam hakkı kadar, bedenin (kasten veya taksirle) maddi-fiziki saldırılardan korunması da son derece önemlidir. Yaşam hakkının ayrılmaz bir parçası niteliğinde olan vücut bütünlüğü, kişinin vücudunu oluşturan herhangi bir organa, parçaya müdahale edilmesi halinde kişinin vücut bütünlüğünün ihlali sonucunu doğurmaktadır[69].

Müdahalenin hukuka aykırı olduğundan bahsedilebilmesi için kişinin rıza göstermemesi gerekir. Ayrıca gösterilecek rıza ancak müdahalenin kişiye zarar

---

[66] **Çağlayan, M. Muhtar,** *"Ötanazi ve İntihar"*, Adalet Dergisi 57. Yıl, 1. Sayı, 1966 Ankara, s. 3-33, s. 9; **Erem, Faruk,** Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku, C. IV., Özel Hükümler, 3. Basım, Ankara 1985, s. 288-289; **Dönmezer, Sulhi,** Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 17. Basım, İstanbul 2004, s. 29; **Ketizmen**, **Muammer,** Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları, Ankara 2008, s. 97.

[67] Kanun No: 5237, Kabul Tarihi: 26.09.2004, Resmi Gazete Tarihi: 12.10.2004, Sayı: 25611, Yürürlük Tarihi: 01.06.2005.

[68] **Artuk, M. Emin,** "*Ötanazi*", Yargıtay Dergisi, C. 18, S. III, s. 300-317, 1992 Ankara, s. 310; **Tacir, Hamide,** Hastanın Kendi Geleceğini Belirleme Hakkı, İstanbul 2011, s. 359; Sağlık hakkı konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. **Okur, Ali Rıza,** Sağlık Hakkı ve Sağlık Sigortaları, İstanbul 1992.

[69] **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 432; **Dural/Öğüz**, s. 230; **Ataay**, Medeni, s. 48; **Antalya/Topuz**, s. 192; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 115.

vermemesi, rızanın ahlak ve adaba, kamu düzenine aykırı olmaması halinde geçerlidir. Aksi halde rıza hukuka aykırılığı ortadan kaldırmaz ancak hükmedilecek tazminatın indirilmesinde etkili olabilir[70]. Diğer yandan ahlak ve adaba, kamu düzenine aykırı olmayan müdahalelerde rıza gösterilmesi hukuka aykırılığı ortadan kaldırmaktadır. Bu hususta kişi ortada bir ihlal varmış gibi ihlalin giderilmesi ve kişiliğin hukuki yollardan korunması yollarına başvuramayacaktır[71]. Basın yoluyla kişinin yaşam hakkına ve beden bütünlüğüne karşı hukuka aykırı eylemler kural olarak mümkün değildir. Basın yoluyla hukuka aykırı eylemlere maruz kalan maddi kişilik değeri ancak kişinin ruhsal bütünlüğü olacaktır.

3. Sağlık

Sağlık hakkı da kişilik hakkı kapsamındadır. Yargıtay, "*kişinin yaşam ve sağlığının onun kişisel değerlerini oluşturduğunu*" ifade etmektedir[72]. Kişinin sağlığına yönelik saldırılar, kişilik hakkının ihlali niteliğindedir. Eğer saldırı, kişinin sağlığına yönelikse, sağlık üzerindeki kişilik hakkına saldırı söz konusudur. Örneğin, televizyonda, sağlıkla ilgili bir haber içeriğinde önerilen bir ilaç, izleyicilerden bazıları üzerinde olumsuz etki yaratabilir. Ya da bilimkurgu filmi karakterini övücü nitelikte bir haber yapılması sonrasında, gazetedeki haber içeriğinden etkilenen bir çocuğun, evinin balkonundan aşağı atlayarak uçabileceğini düşünmesi sonrasında ortaya çıkacak sonuçtan haberi yapan basın kuruluşu sorumlu olacaktır.

Ruh sağlığı da beden sağlığı gibi "*kişilik hakkı*" kapsamında olup, Radyo ve Televizyon Yayın Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik[73], toplumun ruh sağlığını korumaya yönelik hükümler içermekte, *"şiddet ve cinsellik içeren yayınların, korumalı saatlerde [24:00-06:00] yayınlanmasını"* öngörmektedir. Dolayısıyla basın kuruluşlarından televizyon ve radyolarda yayınlanan şiddet ve cinsellik içeren tüm

[70] **Dural/Öğüz**, s. 105; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 159; **Keskin, Dilşad,** Objektif Manevi Zarar Açısından Manevi Tazminat, Ankara 2016, s. 175; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 114.
[71] **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 190; **Akipek/Akıntürk/Ateş**, s. 380; **Dural/Öğüz**, s. 148; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 110.
[72] Yarg. HGK 26.09.2001, E. 2001/4-595 K.2001/695 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), Erişim Tarihi:02.07.2018.
[73] Resmi Gazete Tarihi: 02.11.2011, Sayı: 28103, Yürürlük Tarihi: 02.11.2011.

programların, izleyiciler üzerinde olumsuz bir etki yaratması[74] yine yayın kuruluşlarının sorumluluğunu gerektirmektedir.

B. Manevi Değerler

1. Özgürlükler

Özgürlük en kısa tanımıyla serbestçe iç ve dış faaliyette bulunabilme anlamına gelmektedir[75]. Kişinin hukuk düzenin belirlediği sınırlar içerisinde herhangi bir korku içerisinde olmadan, özgür biçimde yaşamını sürdürebilmesi, dilediği inanca sahip olması veya olmaması, serbestçe düşünebilmesi, düşüncesini çevresine serbestçe yazılı veya sözlü olarak açıklayabilmesi, dilediği yere seyahat edebilmesi, dilediği yere yerleşebilmesi, ekonomik faaliyetlerde özgürce bulunabilmesi sahip olduğu özgürlüğün çeşitli görünümleridir[76].

Kişi hak ve özgürlüklerinin, uluslararası sözleşmeler ve Anayasa ile düzenlenmesi ve güvence altına alınmaya çalışılması, özgürlüklere verilen önemi göstermektedir. Anayasa'nın 12, 24, 25 ve 28'inci maddelerinde inanç, düşünce ve ifade özgürlüğü, Türk Ceza Kanunu'nun 109'uncu maddesinde bedensel özgürlük, 116'ncı maddesinde konut dokunulmazlığı, 117'nci maddesinde çalışma özgürlüğü, 124'üncü maddesinde ise haberleşme özgürlüğü düzenlenmiştir. Özgürlükler içerisinde sayılan ve ilgili düzenlemeler ile korunan bu değerlere karşı -kişinin rızası olsa dahi- zorlama yapılamaz ve bu yöndeki zorlamalar, kişilik hakkının ihlali niteliğindedir[77].

2. Şeref ve Haysiyet

Şeref ve haysiyet kişinin toplumda konumlanmasını ve bu konumlanmayı devam ettirebilmesini sağlayan, kişiye toplum tarafından verilen manevi değerlerin toplamıdır[78].

---

[74] **Tüzecan,** Timuçin, Medya ve Kişilik Hakları, Basın Kendini Sorguluyor, İstanbul 1996, s. 166, "*Bazı televizyon programlarının, özellikle çocuklar üzerinde etkili olduğu kabul edilmektedir. Örneğin, reality show isimli programın etkisinde kalan 4,5 yasındaki bir çocuk, programda gördüklerini uygulamak suretiyle 4 kez intihara kalkışmıştır*."

[75] **Köprülü**, s. 279

[76] **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 427; **Zevkliler**, Kişiler, s. 277; **Hafızoğulları, Zeki,** *"İnsan Hakkı Olarak ve Kişilik Haklarının Korunması"*, AÜHF Dergisi, C. 46, s. 1-4, Ankara 1997, s. 1-4.

[77] **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 428; **Zevkliler**, Kişiler, s. 278.

[78] **Kartal, Bilal,** "*Basın Yoluyla Kişilik Hakları Saldırı ve Hukuki Sorumluluk*", Yargıtay Dergisi, C. XXIII, S. 1-2, s. 105-136, Ankara 1997, s. 134-135; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 61;

Şeref ve haysiyetin sübjektif bir kavram olması sebebiyle, kapsamının tespitinde kişinin kendi değer yargıları esas alınmamaktadır. Yani bu hususta kişinin şeref ve haysiyete verdiği önem değil toplumsal değerler göz önüne alınarak objektif ölçütler benimsenmelidir[79].

Şeref ve haysiyet gerçek ve tüzel kişiler için korunan bir kişilik değeridir[80]. Şeref, kişilerin toplumsal yaşamın bir bireyi olarak sahip olduğu değerler; haysiyet ise kişinin toplumsal yaşam içindeki ilişkileriyle çevresinde edindiği manevi değerlerden oluşur. Kişinin hassas olması, kendine daha fazla değer vermesi bu değerlendirmenin yapılmasında ölçü olarak nazara alınmaz[81]. Diğer yandan kişi için hatırası olan, maneviyatı olan maddi eşyalar da kişilik hakkının bir unsuru olarak kabul edilemeyecektir[82]. Anayasa Mahkemesi'ne göre şeref kavramı, kişilerin manevi yaşamlarına dair namus, şöhret, vakar ve haysiyet gibi kişisel değerler ile toplum nazarındaki itibarı ve diğer fertler nazarındaki saygınlığı kavramlarının tümünü kapsamaktadır[83]. Yargıtay ise, 28.3.2001 tarihli kararında şeref ve haysiyet için "*Toplumun gerekli saydığı ahlaki nitelik ve kriterlere sahip olması nedeni ile kişiye verilen değer yargılarıdır*" tanımını yapmıştır. Bu tanımın ardından Yargıtay, herkesin içinde yaşadığı toplumda ve ilişkiler kurduğu çevrelerde kişisel bir şeref ve saygınlığı olduğunu belirtmiştir[84].

Kişi, insan olması sebebiyle bu şeref ve haysiyete doğuştan sahiptir. Kişi çok zararlı biri olsa dahi, doğuştan sahip olduğu bu değerleri asla kaybetmez. Bunun sonucu olarak, "*bir yankesici, hırsız veya katil, asla bir hayvana benzetilemeyecektir*"[85]. Kişiler, hukuksal ve ahlaksal değer yargıları dışında, toplum içinde de bazı niteliklere/değerlere

---

Zevkliler/Acabey/Gökyayla, s. 409; **Akipek/Akıntürk**, s. 406; **Ataay,** Şahıslar, s. 137; **Dural/Öğüz**, s. 120.

[79] **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 410; **Öztan,** Şahsın Hukuku, s. 123.

[80] **Zevkliler, Aydın/Ertaş, Şeref/Havutçu, Ayşe/Gürpınar, Damla,** Yeni Medeni Kanuna Göre Medeni Hukuk (Temel Bilgiler), 9. Bası, Ankara 2015, s. 101; **Tüfek**, s. 26; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 131.

[81] **Dural/Öğüz**, s. 121.

[82] **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 341, **Dural/Öğüz**, s. 235; **Ataay**, Medeni, s.49; **Antalya/Topuz**, s. 205; **Ataay**, Şahıslar, s. 138.

[83]AYM. Başvuru Numarası, 2012/1184, K. T. 16.07.2014, R.G. Tarihi: 01.10.2014, Sayısı: 29136, erişim tarihi: 20.08.2018.

[84] Yarg. HGK. E. 2-276, K. 289, T. 28.3.2001; Aynı yönde karar olarak bkz. Yarg. 4. HD., E. 2002/14497, K. 4830, T. 16.4.2003 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr, erişim tarihi: 15.08.2018).

[85] **Kılıçoğlu**, Medeni, s. 61.

sahiptir. Bu değerler, (doğum, beden, zeka, vs. gibi) kişinin "*bedensel*" niteliklerine ilişkin olabileceği gibi, "*yetenekleriyle*" de ilgili olabilir. Örneğin bazı kimselere, obez, AIDS hastası vs. gibi hastalık isnat etmek, toplumsal şeref ve haysiyete saldırı teşkil eder[86]. Saldırı maddi/fiziki eksikliklere ilişkin olabileceği gibi, kişinin organik olmayan tamamen ruhsal bazı bozukluk ve eksikliklerle ilgili, "*ruh hastası, şizofren, psikopat, vs*." gibi sözler de olabilir. Bir kimsenin zeka yapısını aşağılamak, küçük görme aracı olarak, aptal, saman kafa, beceriksiz gibi nitelemelerde bulunulması ile bir kişinin dinsizlikle, imansızlıkla veya Müslümanlıkla itham edilmesi şeref ve haysiyete saldırı teşkil eder[87].

Şeref ve haysiyetin başka bir şekli de meslekî şeref ve haysiyettir. Meslek, sanat ve ticari şeref ve haysiyet, kişinin maddi varlığını geliştirme hakkı olarak AY m. 17/I ile koruma altına alınmıştır[88]. Mesleki şeref ve haysiyet; kişinin, belirli bir meslek veya sanata sahip olması nedeniyle, bu meslek ve/veya sanatın gerektirdiği davranış şekline göre yaşaması ve hareket etmesi nedeniyle yaşadığı toplum tarafından ona verilen değerlerdir. Kişinin, üyesi olduğu mesleğe ait şeref ve haysiyetin kurallarını dikkate almaksızın davranışta bulunması, mesleki anlamda şeref ve haysiyete saldırı niteliğindedir. Mesleki şeref ve hasiyete en iyi örnek avukatlık ve doktorluk meslekleridir. Zira söz konusu meslek kurallarına aykırı hareket edilmesi ağır sonuçlar ortaya çıkarır. Örneğin, Av. Kanunu[89] m. 1, m. 2 ve m. 34, m. 35 uyarınca avukatlarla ilgili meslek kuralları arasında avukatların meslektaşlarını küçük düşürücü şekilde görüş bildirmeleri yasaklanmıştır[90].

Ticari şeref ve haysiyet ya da ekonomik itibar da, bir mesleki şeref ve haysiyet türü niteliğindedir[91]. Bu noktada önem teşkil eden husus, iş sahibinin veya işletmenin kazancını hukuka uygun yollarla elde edip etmediğidir. Örneğin, bir şirketin gelirinin uluslararası uyuşturucu ticareti ile sağlandığı ve şirketin otellerinde fuhuş yapıldığına ilişkin yayın yapılması kişinin ekonomik itibarının zarar görmesi sonucunu doğurur.

---

[86] **Kılıçoğlu**, Medeni, s. 69.
[87] **Kılıçoğlu,** Hukuksal Sorumluluk, s. 101.
[88] **Kılıçoğlu,** Hukuksal Sorumluluk, s. 96; **Antalya/Topuz**, s. 165.
[89] Kanun No: 1136, Kabul Tarihi: 19.03.1969, Resmi Gazete Tarihi: 07.04.1969, Sayı: 13168, Yürürlük Tarihi: 07.07.1969.
[90] **Müderrisoğlu, Feridun,** Avukatlıkta Vekalet ve Ücret Sözleşmesi, Ankara 1974, s. 9.
[91] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 97; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 171; **Serdar**, s. 37.

3. Hayat Alanı

Kişinin hayat alanı, kişilik hakkı kapsamında korunması gereken başlıca kişisel değerlerdendir[92]. Toplumsal hayatın bir gereksinimi olarak, insanlar aralarında sürekli bir ilişki içinde bulunduklarından birbirleri hakkındaki faaliyetleri ve olayları öğrenmeleri kaçınılmazdır. Ancak kişiler, kendi yaşantılarına ve hayatlarına dair hangi bilgiyi, ne kadar ve kimlerle paylaşacakları yönündeki kararlarını verirken bir tercih hakkına sahiptir. Kişinin herkes ile paylaşmakta sakınca görmediği olay ve davranışlar olduğu kadar, kimse ile paylaşmadığı veya yalnızca çok güvendiği insanlarla bu bilgiyi paylaşmayı tercih ettiği hayat olayları da mevcuttur[93]. Ancak günümüzde teknolojik gelişmeler çerçevesinde kişilik hakkına müdahale son derece hız kazanmıştır.

Kişinin hayat alanı, doktrinde genel olarak kabul edilen üç alan teorisine göre ortak hayat alanı (kamuya açık hayat alanı), özel hayat alanı ve gizli hayat alanı olmak üzere üçe ayrılmıştır[94].

a. Ortak Hayat Alanı (Kamuya Açık Hayat Alanı)

Ortak hayat alanı, herkesçe bilinen, izlenebilen ve kişinin başkalarıyla paylaşmakta sakınca görmediği olay ve faaliyetlerinden oluşan alan olarak tanımlanmaktadır. Ortak hayat alanı kavramıyla kastedilen, belirsiz ve sınırlı olmayan sayıdaki kişilere açık olan alandır[95].

Ortak hayat alanı aynı zamanda, kişinin günlük yaşamının zorunlu kıldığı davranışlardır. Kişilik hakkının korunması herkese açık olan ve bilinmesinde sakınca görünmeyen alanlarda söz konusu olmayıp özel ve gizli hayat alanlarında gündeme gelmektedir. Ancak kişinin ortak alanlarına ilişkin gerçek olmayan haberler yayınlamak, kişiyi rencide etmek ve küçük düşürmek amacı ile kişinin ortak hayat alanına dair

---

[92] **Tüfek**, s. 30; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 129; **Keskin**, s. 18; **Kaya, Mine,** *"Telekomünikasyon Alanında Kişilik Haklarının Korunması"*, ABD, Yıl: 68, S. 2010-4, s. 279-334, Ankara 2010, s. 285.

[93] **Dural/Öğüz,** s. 136; **Tüfek**, s. 31; **Serdar**, s. 39; **Gönen**, s. 84; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 54.

[94] **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 59; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 416-419; **Kılıçoğlu**, Medeni, s. 114; **Dural/Öğüz,** s. 125; **Şimşek, Oğuz,** Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, İstanbul 2008, s. 140.

[95] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 119; **Tüfek**, s. 29; **Belli, Doğan Bülent,** Basın Yolu ile Kişilik Hakkına Saldırılardan Doğan Hukuki Sorumluluk, Ankara 2008, s. 36; **Helvacı,** Koruyucu Davalar, s. 126; **Dural/Öğüz**, s. 135; **Akdemir, Pınar,** Kişilik Haklarının İhlalinden Elde Edilen Kazancın İadesi Davası, İstanbul 2014, s. 20.

bilgilerin herkesçe bilinmesinin sağlanması kişilik hakkına saldırı niteliğine dönüşmektedir. Bu durumda kişinin şeref ve haysiyetine saldırının varlığı kabul edilir[96]. Günümüz teknolojik gelişmelerine bakıldığında Youtube, Instagram gibi aplikasyonlar aslında her ne kadar kullanıcılar tarafından özel hayatları paylaşılıyor olsa da, kullanıcıların iradeleri ile bu paylaşımlar gerçekleştiğinden, paylaşımların özel hayat alanından çıkıp ortak alana dâhil olduğu kanaatindeyiz.

b. Özel Hayat Alanı

Özel hayat alanı, gizli hayat alanı kadar dokunulmaz değildir. Özel hayat alanı kişinin herkesçe bilinmesini istemediği, ancak kendi yakın çevresi ile paylaştığı ve bu kişilerce bilinmesine razı olduğu hayat olaylarının tamamı olarak düşünülebilir[97]. Ancak bu alanda geçerli olan aleniyet ölçüsü, kişinin sırlarını paylaşmakta sakınca görmediği, çok yakından bağlı olduğu belirli kişilerle sınırlıdır. Özel hayatın sınırları, çoğunlukla kişinin günlük hayatında beraber olduğu; örneğin aynı evde ortak hayatı paylaştığı, aynı iş yerinde çalıştığı, günlük söyleşilerde bulunduğu belirli sayıdaki kişiler şeklinde daraltılmıştır. Buradaki kişilerin sayısı her hayat faaliyetine göre ve kişiden kişiye değişebilir[98].

Hangi hususların özel hayat alanı kapsamına dâhil olup olmadığının tespiti, zor olduğu gibi bu alanın sınırlarının çizilmesi de kişiden kişiye farklılık gösterecektir. Bu sınırların ne şekilde çizilecek olduğu çalışmanın ileriki aşamalarında ayrıntılı olarak anlatılacak olsa da[99]; sırrın kime ait olduğu, kişinin konumu, tanınmışlık düzeyi, özel hayat - gizli hayat kavramlarının daraltılıp genişletilmesinde göz önüne alınan önemli kıstaslardır. Örneğin ünlü bir kişinin düğününden görüntü alınması özel hayatın gizliliğini ihlal etmezken; normal bir vatandaşın düğününden görüntü alınması rıza yoksa kişilik hakkı ihlali niteliği taşır[100].

---

[96] **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 418; **Tüfek**, s. 30; **Belli**, s. 36; **Dural/Öğüz**, s. 136.
[97] **Dural/Öğüz,** s. 128; **Öztan**, Şahsın Hukuku, s. 126; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 418; **Kılıçoğlu,** Hukuksal Sorumluluk, s. 84.
[98] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 85; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 418; **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 26.
[99] Bkz. II. Bölüm II. Kısım.
[100] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 120; **Tüfek**, s. 31; **Serdar**, s. 39; **Dural/Öğüz**, s. 139.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin ilke kararı niteliğinde olan, Prenses Caroline davasında verdiği kararı,[101] ortak alan ile özel hayat alanın ne şekilde değerlendirileceği hususunda ışık tutmuştur. Davaya konu olan olay şu şekildedir. Prenses Caroline'nin bazı fotoğrafları, onun rızası alınmaksızın foto muhabirleri tarafından çekilmiş ve çeşitli Alman dergilerinde yayınlanmıştır. Bu fotoğraflarda Prenses alışveriş yaparken, ata binerken, tenis oynarken, erkek arkadaşıyla otururken görüntülenmiştir. Prenses Caroline, fotoğrafları yayınlanan dergilerin ve söz konusu fotoğrafların yayınlanmasının yasaklanmasını mahkemeden talep etmiştir ve dava Alman Anayasa Mahkemesi'ne götürülmüştür. Alman Anayasa Mahkemesi kapalı alanlarda çekilen fotoğrafların yasaklanmasına hükmetmiş; ancak kamuya açık alanlarda çekilen fotoğrafların basında yer alabileceği sonucuna varmıştır. Söz konusu olay Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne götürülmüş ve Mahkeme kararında, siyasetle uğraşan kişilerle ilgili olarak demokratik bir toplumda tartışmaya katkı sağlayabilecek yayınlarla, kamusal bir görevi olmayan kişilerin özel hayatlarının ayrıntılarına yer veren yayınlar arasında önemli bir fark olduğuna, başvurucu Prenses Caroline'nin kraliyet ailesine mensup olmasına rağmen herhangi resmi bir görev ifa etmediğine, yalnız sadece bir kısım okuyucunun merakını tatmin etmeye yönelik yayınların ve özel hayatının ayrıntılarına ilişkin fotoğrafların yayınlanmasının toplumun geneline yarar sağlamayacağına hükmetmiş ve Prenses Caroline'nin dava konusu olan fotoğraflarının basında yer almasında "*kamu yararı*" bulunmadığı sonucuna varmıştır[102].

Sonuç olarak tanınmış bir kişinin, toplum içindeki mertebesine ilişkin önemli sonuçlar elde edilecek ve özel hayatının uygun biçimde öğrenilmesinde toplumun menfaati var ise bu oranda özel hayata ilişkin olarak yapılacak açıklamalarda veya fotoğrafların aleniyetinin sağlanmasında kişilik hakkına saldırıdan söz edilemeyecektir[103]. Bu aşamada esas alınması gereken kriter "*sosyal gereklilik*" ve "*yakışık alma*" dır[104].

[101] Başvuru No: 59320/00, Von Hannover/Almanya 24.6.2004, erişim tarihi, 12.06.2018.
[102] **McQueen, Hector L,** "*Protecting Privacy*", The Edinburgh Law Review, Vol. 8, 2004, s. 420-423.
[103] **Moreham, Nicole, A.,** "*Privacy in Public Places*", The Cambridge Law Journal, Vol. 65, Issue No. 3, 2006, s. 606-635.
[104] **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 131; **İmre**, s. 162.

Diğer taraftan özel hayat alanına herhangi bir müdahale olması halinde kişinin rızasının olması müdahaleyi hukuka aykırı olmaktan çıkartmaktadır. Ancak kişinin rızasının hukuka aykırılığı ortadan kaldırabilmesi için açıklamaların rıza doğrultusunda yapılması, gerçek dışı bilgiler içermemesi veya rıza belirli sınırlar içinde verilmiş ise bu sınırlamaya uyulması gerekir. Aksi halde yapılan müdahale hukuka aykırı olur[105].

c. Gizli Hayat Alanı

Gizli hayat alanı, kişinin başkaları tarafından bilinmesini istemediği ve yalnızca kendisine ait olan alandır[106]. Hayat alanlarından "*sır alanı*", "*gizlilik alanı*", "*mahremiyet alanı*" olarak da bilinen gizli hayat alanı, her türlü -devlet veya özel kişilerden gelebilecek- müdahaleye karşı dokunulmaz kabul edilen, tamamen dışarıya kapalı çekirdek alanı oluşturur[107]. Kişinin aile hayatı, düşünceleri, inançları, cinsel hayatı, anıları gizli hayat kapsamındadır. Bir olayın veya değer yargısının gizli alanda kaldığından bahsedilebilmesi için ise herkes tarafından bilinebilir ve takip edilebilir olmaması gerekir. Gizli hayat alanı kişinin kendisine dönük bir alan olduğundan, başkalarının bu alana girerek kişinin sırlarını öğrenmesi ve başkalarına herhangi bir şekilde aktarması hukuka aykırıdır[108].

Bir olayın gizli alana giren ve hukuken korunan bir sır teşkil edebilmesi için objektif ve sübjektif şartın birlikte gerçekleşmesi zorunludur[109]. Bir olayın gizli alana girebilmesi için objektif şart, herkes tarafından bilinmemesi ve izlenememesidir. Bu sebepledir ki kişinin düşünceleri, dini inançları, aşk mektupları, telefon konuşmaları[110], mesajları, şahsi

---

[105] **Belli**, s. 37; **Danışman, Ahmet,** Basın Özgürlüğünün Sağlanması Önlemleri, Ankara 1982, s. 115.
[106] Yarg. HGK. E. 2-617, K. 648, T. 25.9.2002 sayılı kararda gizli hayat tanımlanırken "*özel hayatın gizli alanı*" ve "*sadece bireyi ilgilendiren hiçbir şekilde müdahale edilemeyecek alan*" ifadeleri kullanılmıştır (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi:01.07.2018.
[107] **Dural/Öğüz**, s. 136; **Keskin**, s. 180; **Akdemir**, s. 19; **Gönen**, s. 85; **Kaya**, s. 287; **Serdar**, s. 40.
[108] **Dural/Öğüz**, s. 136; **Gönen**, s. 85; **Akdemir**, s. 19; **Kaya**, s. 287; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 177.
[109] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 85.
[110] Y. 4. HD., E. 2000/5220, K. 2000/8659, T. 12.10.2000: "*… Bir kişinin telefonunun dinlenmesi veya dinlenen telefon görüşmelerinin yayımlanması başlı başına özel yaşama ve hatta son derece gizli kalması gereken yaşamın gizliliğine saldırı teşkil eder. Kişi toplum tarafından tanınan, bilinen, anonim bir kişi olsa dahi özel yaşam hiçbir şekilde açıklanamaz. Hatta hiç kimsenin telefonu dinlenemez. Davalılar telefonu dinlenmemiş olsalar dahi ele geçirilen telefon kasetini yayımlamış olmaları da aynı sonucu doğurur ve kişinin gizli alanına saldırıdır.*" (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi:01.07.2018.

telefonu ile çekmiş olduğu görüntüleri objektif bakımdan gizli alana girmektedir[111]. Herkes tarafından bilinebilir olmama durumundan ise anlaşılması gereken, kişinin kendisi ve güven duyduğu kişiler dışında kalan üçüncü kişiler tarafından söz konusu durumun bilinmemesidir[112]. Diğer şart olan sübjektif şart ise, kişide söz konusu olayı gizli tutma iradesinin mevcut olmasıdır. Kişinin olayı gizli tutma konusundaki iradesi kişinin beyanlarından veya bu yönde iradi davranışlarından çıkarılabilir. Kişinin sır saklama iradesi hayat tecrübelerinden zımnen çıkarılan sonuçlarla da anlaşılabilir[113]. Bazı durumlarda ise kişilerin sır saklama yükümlülüğü kurulan bir sözleşmeyle de kararlaştırılmış olabilir[114]. Örneğin vekalet sözleşmesinde vekilin müvekkile ait sırları saklaması vekâlet sözleşmesinden doğan sadakat borcunun bir gereğidir.

Bazı durumlarda kişilerin sır saklama yükümlülüğü kanun tarafından ifade edilmiştir. Örneğin Hasta Hakları Yönetmeliği[115] m. 20, m. 21 ve m. 23 hükümlerinde doktorlar hastalarının, Avukatlık Kanunu m. 36 hükmünde ise avukatlar müvekkillerinin sırlarını saklamak zorundadır. Türk Medeni Kanunu m. 185/III'de ise eşlerin evlilikle ilgili sırları sadakat yükümlülükleri gereğince saklamak zorunda oldukları düzenlenmiştir. Türk Ceza Kanunu m. 134 vd. hükümlerinde de özel hayatın gizliliğini ihlal edenlerin cezalandırılacağı hususuna yer verilmiştir. Yine Vergi Usul Kanunu'nun 362. maddesi uyarınca vergi sırrını saklamakla yükümlü görevlilerin sır saklama yükümlülüğü vardır.

Kişiler, gizli hayatları kapsamında korunan sırlarının kendilerine kalmasını isteseler de kimi zaman güven duydukları belli birkaç sayıda kişiyle, başkaları ile paylaşılmaması koşulu ile sırlarını paylaşabilirler. Ancak bu tür istisnai hallerde dahi, kişinin gizli hayat alanının kendisine sağladığı dokunulmazlık hakkından vazgeçtiği anlamı çıkarılmamalıdır. Zira sır sahibinin güvendiği kişilerle sırlarını paylaşması, gizli alanın gizli olmaktan çıktığı anlamına gelmeyecektir. Sır sahibinin belli bazı sırlarını başkalarına açıklaması halinde dahi, bu olay ya da faaliyetler herkesçe bilinebilir

---

[111] **Bulut, Harun,** Yargıtay Kararlar Doğrultusunda Kişilik Hakları ve Kişilik Haklarına Saldırıdan Kaynaklanan Hukuk Davaları, İstanbul 2006, s. 28.
[112] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 86; **Serdar**, s. 42; **Sırabaşı, Volkan,** İnternet ve Radyo-Televizyon Aracılığıyla Kişilik Haklarına Tecavüz (İnternet Rejimi), 2. Bası, Ankara 2007, s. 39.
[113] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 88; **Özel**, s. 32.
[114] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 89.
[115] Resmi Gazete Tarihi: 01.08.1998, Sayı: 23420, Yürürlük Tarihi: 01.08.1998.

olmadıkça halen sır niteliğini koruyacaktır. Kişinin sırlarını paylaştığı kimseler bu sırları gizli tutmakla yükümlüdürler[116].

Hayat alanının tespiti her bir somut olaya göre farklılık gösterebilir ve her bir durumda somut olayın özelliklerine göre değerlendirme yapılması gerekir. Çünkü hangi olayın hangi hayat alanı içerisinde değerlendirileceği kişiye, mekana ve zamana göre farklılık gösterir[117].

4. İsim

İsim, kişiyi toplumdaki diğer kişilerden ayırt etmeye yarayan, kişinin belirli bir aileye ait olduğunu belirleyen, kişinin toplum halinde yaşamaktan doğan ilişkilerinde onu belirleyen ve tanıtan bir işarettir. Kişilerin toplumdaki diğer kişiler ile olan ilişkilerinde kendilerini diğer kişilerden farklılaştırmaya yarayan bir tanıtım aracına ihtiyaçları vardır. İhtiyacı karşılayacak olan araç da isimdir[118]. Türk Medeni Kanunu'nun 26 ve 27'nci maddelerinde de kişilik hakkından biri olan isim hakkı düzenlenmiştir.

İsim kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak[119] olduğu için miras yoluyla intikal etmez, devredilemez, ondan vazgeçilemez. İsim mutlak hakkın konusu olduğu için isim hakkı da herkese karşı ileri sürülebilir[120].

Tüzel kişilerin de birbirlerinden ayrılmasını sağlayan isimdir. Tüzel kişi isimleri ve bunların korunmasıyla ilgili birçok kanuni düzenleme bulunmaktadır. Örneğin Dernekler Kanunu[121]'nun 8. maddesi, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu'nun 7. maddesi gibi özel

---

[116] **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 63; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 417; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 90; **Tüfek**, s. 32-35; **Özsunay**, Gerçek Kişiler, s. 129.

[117] **Dural/Öğüz**, s. 140; **Gönen**, s. 87; **Akdemir**, s. 20; **Kaya**, s. 287; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 178.

[118] **Dural/Öğüz**, s. 165; **Yüzer, Dilara,** 1982 Anayasası'nda Basın Özgürlüğü Karşısında Kişilik Hakkı ve Korunması, İstanbul 2013, s. 113; **Belli**, s. 39; **Serdar**, s. 45; **Keskin**, s. 197; **Gönen**, s. 61; **Akdemir**, s. 10; **Zevkliler/Ertaş/Havutçu/Gürpınar**, s. 110.

[119] Yarg. HGK. E. 2014/4-485, K. 2015/1774, T. 16.09.2015: " *Hukuka aykırı eylemde bulunan kişi mağdurun ismini açıkça belirtmemiş veya isnat ettiği fiili üstü kapalı bir biçimde geçiştirmişse, isnadın mahiyetinde ve mağdurun şahsına matufiyetinde tereddüt edilmeyecek derecede karineler varsa, hem isim zikredilmiş, hem de hakaret vaki olmuş sayılır* " (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 05.07.2018

[120] **Dural/Öğüz**, s. 166; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s.154; **Belli**, s. 39; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 178; **Akdemir**, s. 13.

[121] Kanun No: 5253, Kabul Tarihi: 04.11.2004, Resmi Gazete Tarihi: 23.11.2004, Sayı: 25649, Yürürlük Tarihi: 23.11.2004.

düzenlemeler dışında da TMK m. 24, m. 25 ve m. 26 hükümleri tüzel kişilerin yapısına uygun düştüğü ölçüde uygulanabilir[122].

İsim üzerindeki hakkın korunmasıyla birlikte, kişinin tek ve yerine konulamaz özelliğe sahip olması sebebiyle kişiyi diğer kişilerden ayırmaya yarayan tüm işaretler de korunur. Kişinin gerçek anlamdaki isminin yanı sıra toplum içinde kişiyi ayırmaya yarayan unvan, müstear ad gibi değerler her ne kadar Türk Medeni Kanunu'nda yer verilmemiş olsa da FSEK m. 11'de *"...o eserin sahibi olarak adını veya bunun yerine müstear adını kullanan kimse..."* denilmek suretiyle, takma ad (müstear) kabul edilmiştir[123]. Doktrinde kişinin o ad ile tanınması, takma adın da kullanan kişiyi tanımlama ve ayırma işlevlerini gerçekleştirmesi halinde, TMK m. 26'daki korumadan yararlanacağı kabul edilmiştir[124]. Bunun yanı sıra kişiye özgülenmiş ve kişiye ait olan telgraf adreslerinin ve elektronik posta adreslerinin de bu korumadan yararlanması mümkündür[125].

5. Resim ve Ses

Resim, bir insanın özelliklerini gösteren simgelerden biridir.[126]. Fotoğraf, tablo, karikatür, heykel, dijital, hareketli/hareketsiz görüntü "*resim*" olarak kabul edilir[127]. Bir başka deyişle resim, kişinin dış dünyaya yansıyan ve onu diğer kişilerden ayıran görünümüdür. Burada koruma konusu olan şey resmin üzerinde belirginleştiği nesneler değil, bu nesneler üzerinde kişinin belirginleşen dış görüntüsüdür[128]. Resim üzerindeki hak, TMK m. 24, m. 25 ve TBK m. 58'deki genel hükümlerle birlikte FSEK m. 86 ve m. 87 ile koruma altına alınmış olup herkese karşı ileri sürülebilir.

---

[122] **Taşkın, Alim,** Tüzel Kişilerde Kişilik Haklarının Korunması, AÜHFD, 1991- 1992, C. 42, S. 1-4, s. 201-243, s. 201 vd.
[123] **Dural/Öğüz**, s. 166; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 210.
[124] **Dural/Öğüz**, s. 166; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 117; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s.178; **Gönen**, s. 64.
[125] **Dural/Öğüz**, s. 163; **Özel**, s. 31; **Özsunay**, Gerçek Kişiler, s. 86; **Öztan**, Şahsın Hukuku, s. 168; **Sırabaşı**, s. 33.
[126] **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 414; **Öztan**, Şahsın Hukuku, s. 128-129; Yarg. 2. HD, E. 1969/3339, K. 1969/5698, T. 17.12.1969 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 04.06.2018.
[127] **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 174; **Avşar, Zakir/Öngören, Gürsel,** Radyo ve Televizyon Hukuku, 2. Bası, Ankara 2003, s. 85; **Tüfek**, s. 36; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 137; **Ayan, Mehmet/Ayan, Nurşen,** Kişiler Hukuku, Konya 2014, s. 76; **Kaya**, s. 283; **Yüzer**, s. 112; **Keskin**, s. 183.
[128] **Dural/Öğüz**, s. 140; **Avşar/Öngören**, s.84; **Tüfek**, s. 35; **Yüzer**, s. 112; **Akdemir**, s. 14; **Zevkliler/Ertaş/Havutçu/Gürpınar**, s. 101.

Bir kimsenin izni olmaksızın resminin yapılması ya da yayınlanması onur ve saygınlığına saldırı teşkil edebilmektedir[129]. Kişinin resmi üzerinde her türlü tasarrufu engelleme hakkı bulunmakta olup elbette kişi kendi rızasıyla resmi üzerindeki haklarından vazgeçebilir[130]. Örneğin kişinin fotoğraf stüdyosuna girerek fotoğraf çektirmesi böyledir. Ancak çekilen bir fotoğrafın başka bir yerde kullanılması için fotoğraf sahibi kişinin rızası gereklidir. Ayrıca kişinin fotoğrafının kullanılmasına ilişkin rızası bulunmasına rağmen fotoğrafının bozularak kullanılması da kişilik hakkına saldırı niteliğindedir[131].

Türk Hukuk sisteminde resim üzerindeki hak, ayrıntılı olarak düzenlenmemiştir. Ancak Yargıtay bir kararında[132] açıkça resmin haber verme dışında ticari bir amaçla kullanılmasının kişilik hakkına yönelik hukuka aykırı saldırı olduğunu belirtmiştir.

Karikatür de resmin daha geniş yorumlanmış bir şekli olup aslında kişinin dış görünümünün yansımasının farklı bir şeklidir. Resimden farklı olarak karikatürlerde abartılı bir üslup kullanıldığından mizah duygusu ve güldürme işlevsel nitelikleri baskındır. Bu itibarla karikatür kişinin öne çıkan bazı niteliklerini abartarak komik bir etki yaratan geniş anlamda bir resimdir. Karikatür kişiyi küçük düşürücü bir nitelik taşımadığı sürece kişilik hakkının ihlalini doğurmaz[133].

Yine ses de resim gibi insanın özelliklerini yansıtan işaretlerden biri olarak kişisel değerler içerisinde yer alır ve kişilik hakkı kapsamındaki korumadan yararlanır. Bu doğrultuda hiç kimse başkasının sesini izinsiz bir şekilde kaydedemez, yayınlayamaz, teşhir edemez ve kullanamaz[134].

---

[129] **Kılıçoğlu**, Medeni, s. 38.
[130] **Oğuzman/Barlas**, s. 11.
[131] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 76; **Öztan**, Medeni, s. 138; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 433; **Zevkliler**, Kişiler, s. 285; **Dural**, s. 136; **Özsunay**, Gerçek Kişiler, s. 149; **Serdar**, s. 91.
[132] Yarg. HGK., E. 1990/4-275, K. 1990/459, T. 3.10.1990 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 05.07.2018.
[133] **Öztan**, Medeni, s. 139; **Kılıçoğlu**, Medeni, s. 78.
[134] **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 96; **Oğuzman/Barlas**, s. 11; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 434; **Zevkliler**, Kişiler, s. 286; **Dural**, s. 137; **Özsunay**, Gerçek Kişiler, s. 150; **Serdar**, s. 92.

Resim ve ses üzerindeki hakları korumaya yönelik olarak TMK m. 24, m. 25 ile TBK m. 58 hükümlerinin yanı sıra 5846 sayılı FSEK m. 84 ve m. 86 hükümlerinde de özel düzenlemeler bulunmaktadır.

C. Mesleki ve Ticari Değerler

İktisadi değer de kişilik hakkına dâhil olduğundan bir kimsenin iktisadi varlığının da korunması gerekmektedir. Kişinin mesleki ve ticari değerlerine, ekonomik hayatına müdahale eden, ekonomik hayata serbestçe katılmasını olağanüstü biçimde sınırlayan her türlü davranış hukuka aykırıdır[135].

Herkes istediği mesleği icra etmek, iktisadi durumunu istediği alanda sürdürmek hakkına sahiptir. Bu husus AY m. 17 ile de güvence altına alınmıştır. Bu sebeple örneğin bir iş adamı ile ilgili mesleğine ilişkin gerçek olmayan söylentiler yaymak, onun ekonomik durumunu haksız yere zarara uğratmak kişilik hakkının ihlali niteliği taşımaktadır. Ancak bazı durumlarda belli bilgilerin toplanması, araştırma yapılması kişilik hakkının ihlâli anlamına gelmez. Örneğin bankalar kredi kart başvurusunda bulunan müşterisinin ekonomik durumu ile ilgili bilgi toplayabilir. İktisadi hayata yapılacak müdahalelerde ancak başkalarının üstün çıkarı olması halinde hukuka aykırılık söz konusu olmamaktadır. Örneğin ticari faaliyette bulunan firmanın sağlığa zarar vereceği tespit edilen bir ürününün açıklanması durumunda kişilik hakkına yapılan bir saldırıdan söz edilemez[136].

III. KİŞİLİK HAKKININ KORUNMASI

Kişilik hakkının ihlali, hukuki bir işlem veya haksız fiil aracılığıyla olmak üzere iki şekilde gerçekleşebilir. Bunlardan hukuki işleme dayanan ihlaller Türk Medeni Kanunu'nun 23'üncü maddesinde düzenlenmiştir. Haksız fiile dayanan ihlaller ise aynı Kanun'un 24'üncü maddesinde düzenlenmiştir[137]. Çalışma konusu olan basın yoluyla kişilik hakkının ihlalleri, belirtilen her iki yoldan da gerçekleşebilmektedir. Ancak

[135] **Karahasan, Reşit M.,** Maddi Tazminat Manevi Tazminat, İstanbul 1996, s. 923; **Zevkliker/Acabey/Gökyayla**, s. 414.
[136] **Kılıçoğlu**, Medeni s. 43.
[137] **Hatemi,** s. 103; **Öztan**, Medeni, s. 274; **Akipek/Akıntürk**, s. 374- 413.

çalışma içeriğinde, uygulamada genel olarak karşı karşıya kalınan ihlal türü olarak sözleşme dışı kişilik hakkı ihlalleri ele alınmış ve incelenmiştir.

Kişilik hakkı, Türk Medeni Kanunu'nda çerçeve hükümlerle (m. 23, m. 24) düzenlenmiş olup, kişilik hakkının içeriğini belirlemede hakim doğrudan yükümlü kılınmıştır[138]. Bu sebeple hakim, değerlendireceği her hukuki durumu günün şartlarına, güncel duruma ve olayın gelişimine göre takdir yetkisini kullanacak ve bunu yaparken doktrindeki ve mahkeme kararlarındaki görüşlerden faydalanacaktır[139].

Hakimin değerlendireceği bir uyuşmazlıkta kullanacağı takdir yetkisi iki yönlüdür. Buna göre hakim, ilk olarak ihlal edilen kişisel varlığı belirleyecek ve belirlediği kişisel varlığın hukuken korunmasının gerekliliğini araştıracaktır. Bundan sonra, olayda hukuka aykırılığın, yani kişisel değerlere yönelik haksız bir saldırının var olup olmadığını saptayacaktır. Hakim, sadece özel hukuktaki ilgili hükümlerle sınırlı kalmayarak, başta uluslararası sözleşmeler olmak üzere, Anayasa ve tüm kamu hukuku kurallarını da dikkate almalıdır. Hatta örf ve adet hukuku da hakime gerektiğinde ikincil yürürlük kaynağı olarak yol gösterir[140].

A. Türk Kamu Hukuku Kuralları ile Koruma

Türk Kamu Hukuku bakımından kişilik hakkının korunması, temelde Anayasa'nın ikinci kısmındaki "*Temel Hak ve Özgürlükler*" başlığı altında kapsamlı bir biçimde düzenlenmiştir. Kişilik hakkı bakımından, Anayasa'nın 17 ve 40'ıncı maddeleri özellikle hakime yol gösteren önemli hükümlerdendir[141]. Bu hükümler arasında, kişilik hakkıyla bağlantılı olarak yaşamı, maddi ve manevi varlığını geliştirmeyi (m. 17), özel yaşamın gizliliğini (m. 20), konut dokunulmazlığını (m. 21), haberleşme özgürlüğünü (m. 22) ve düşünce özgürlüğünü (m. 25-26) koruyan hükümler sayılabilir. Anayasa'da tanınan bu

---

[138] **Özsunay**, Gerçek Kişiler, s. 98; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 43; **Tandoğan**, Özel Hayat, s. 11; **Velidedeoğlu**, s. 125; **Tüfek**, s. 13.

[139] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 5; **Arpacı**, s. 105; **Özek,** s. 230; **Tüfek**, s. 14; **Velidedeoğlu**, s. 116; Yarg. HGK., E. 1981/4-56, K. 1982/348, T. 9.4.1982 (Kazancı Bilişim Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi:12.08.2018.

[140] **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 434; **Tandoğan**, Özel Hayat, s. 16; **Özek**, s. 230; **Tüfek**, s. 13. **Aydın, Sevil**, s. 90; **Tüfek**, s. 65.

[141] **Dural/Öğüz**, s. 93.

temel hak ve hürriyetlere yine Anayasa'nın 13 ve 14'üncü maddeleri vasıtasıyla sınırlama getirilmiştir.

Kamu hukuku alanında kişilik hakkı, Anayasa dışında Türk Ceza Kanunu'nda da korunmuştur. Bu kapsamda "*Meşru müdafaa*" (m. 25), "*Siyasi hakların kullanılması*" (m. 114), "*İnanç düşünce kanaat hürriyeti*" (m. 115), "*İş ve çalışma hürriyeti*" (m. 117), "*Konut dokunulmazlığı*" (m. 116), "*Ölüler"* (m.130), "*Hakaret*" (m. 125) hükümleri belirtilebilir. Belirtilen düzenlemeler dışında, "*kamu davasının düşmesinin, şahsi hakları etkilemeyeceğine*" ilişkin 74. madde, kişilik hakkını kamusal anlamda koruyan önemli bir hukuk kuralıdır. Ayrıca kişilik hakkına ilişkin Basın Kanunu "*Cevap ve düzeltme hakkı*" (m. 14) , "*Zorunlu bilgileri göstermeme*" (m. 15), VUK "*Vergi Mahremiyeti*" (m. 5/son) ve "*Vergi mahremiyetinin ihlali"* (m. 362); TRT Kanunu m. 5/j, m. 9/e II, m. 27; 2827 sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanun m. 5; Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun[142] m. 4/f, ı, s, m. 28; Radyo ve Televizyon Yayınlarının Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik m. 5; CMK m. 157 ve m. 158 ile KVKK m. 6, m. 11, m. 12, m. 17 ve m. 18 düzenlemeleri de bulunmaktadır.

B. Türk Özel Hukuk Kuralları ile Koruma

Kamu hukuku koruması kişilik hakkına yönelik saldırılara karşı her zaman yeterli olamaz. Zira kamu hukuku bakımından kişilik hakkının korunması kişilik hakkına saldırı halinde saldırıda bulunanın cezalandırılması açısından bir koruma şekli olsa da, zarar görenin maddi ve manevi zararının giderilmesini sağlamaz. Kişiliğe yapılan saldırılar sebebiyle uğranılan maddi ve manevi zararların tazmini imkanları da sağlanarak kişilik hakkı tam anlamıyla korunmuş olur[143]. Özel hukuk koruması genel olarak Türk Medeni Kanunu'nun 24 ve 25'inci maddeleri ile Türk Borçlar Kanunu'nun haksız fiile ilişkin 49'uncu maddesi kapsamında sağlanmaktadır. Ancak belirtilen hükümler dışında da özellikle, adın korunması (TMK m. 26); adın değiştirilmesi (TMK m. 27); evlenmenin butlanı (TMK m. 158/2); boşanmada maddi/manevi tazminat (TMK m. 174); ananın mali hakları (TMK m. 304); küçüklerin evlat edinilmesi (TMK m. 305); özel durumlar başlığı

[142] Kanun No: 6112, Kabul Tarihi: 15.02.2011, Resmi Gazete Tarihi: 03.03.2011, Sayı: 27863, Yürürlük Tarihi: 03.03.2011.
[143] **Akipek/Akıntürk**, s. 373.

altında ölüm ve bedensel zarar (TBK m. 53), bedensel zarar (TBK m. 54), manevi tazminat (TBK m. 56 ve m. 58) ile ilgili düzenlemeler mevcuttur.

Bu hususta ayrıca belirtmek gerekir ki gerek Türk Medeni Kanunu'nun 23'üncü maddesi gerekse 24'üncü maddesi kişilik hakkını başkalarından gelen saldırılara karşı korumaktadır. İki maddenin arasındaki fark, TMK m. 23'de kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişinin yapmış olduğu bir hukuki işlemin varlığı söz konusu iken, TMK m. 24'de saldıran ile saldırıya uğrayan arasında TMK m. 23'de belirtildiği şekilde bir hukuksal işlemin olmaması, ihlalin bir haksız fiilden ileri gelmesidir[144].

C. Uluslararası Hukuk Kuralları ile Koruma

Kişilik hakkının korunması hususunda hukuk kurallarının başında uluslararası hukuk kuralları gelmektedir. Mevcut kaynaklar olarak 4 Kasım 1950 tarihli Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi (m. 8)[145], 10 Aralık 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (m. 5, m. 12)[146], 27 Haziran 1929 tarihli Cenevre Sözleşmesi (m. 2, m. 3, m. 71-76, m. 112), Medeni ve Siyasi Haklar Hakkında Birleşmiş Milletler Antlaşması[147], 4 Kasım tarihli Roma Konvansiyonu, 22 Ekim 1969 tarihli San Jose Paktı[148] sayılabilir.

[144] **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 190; **Oğuzoğlu, Hüseyin Cahit,** Medeni Hukuk, Şahsın Hukuku-Aile Hukuku, 5. Bası, Ankara 1963, s. 287; **Akipek/Akıntürk/Ateş**, s. 380; **Dural/Öğüz**, s. 148.
[145] Bu sözleşme Türkiye tarafından 10 Mart 1954 tarihinde onaylanmıştır. Resmi Gazete Tarihi: 19.03.1954, Sayı: 8662, C. 35, S. 1567. Dayandığı Kanun No ve Tarihi: 6366- 10.03.1950.
[146] Bu beyanname 6 Nisan 1949 tarih ve 3/9119 sayılı kararname ile Türkiye tarafından kabul edilmiştir.
[147] Bu Antlaşmanın Türkçe metni için bkz. **Tosun, Öztekin,** Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Milletlerarası Antlaşma, MHAD 1973, S.10, s. 281 vd; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 16.
[148] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 16; **Açıkgöz**, s. 17.

İKİNCİ BÖLÜM

BASIN KAVRAMI VE BASIN YOLU İLE KİŞİLİK HAKKI İHLALİNİN UNSURLARI

I. BASIN KAVRAMI

A. Genel Olarak

Basın, düşüncelerin basılmış eserlerle yazılı şekilde topluma açıklandığı bir kitle iletişim aracıdır[149]. Bu anlamda kullanılmaya devam eden basın kavramı gazete, dergi, kitap gibi yayıma elverişli, süreli ve süresiz yayınların basımının yapılarak yayınlandığı kitle iletişim faaliyetlerinin bütününü kapsamaktadır[150].

Bunların dışında basın sözcüğünün sadece maddi konusu itibarıyla değil basım işletmelerini, basın görevlilerini, basının sorunlarını ve tüm basın faaliyetlerini ifade etmek üzere de kullanıldığı görülmektedir[151]. Basının sorumluluğu, basın özgürlüğü, basının görevleri derken basın sözcüğü bu anlamda kullanılmaktadır[152].

Günümüzde ise "*basın*", "*medya*" ve "*kitle iletişim*" kavramları birbirlerini karşılar şekilde kullanılmaktadır. Bu kavram karmaşası, gelişen teknolojinin imkan sağladığı yeni iletişim şekillerinin ortaya çıkmasıyla hızla artmaktadır. Kitle iletişimi, tarihin çok eski dönemlerine dayanan bir olgu olmasına rağmen, medya kavramıyla kastedilen televizyon, radyo, internet, dergi ve gazetelerden oluşan belirlenmiş ve sınırlı sayıdaki kitle iletişim araçlarıdır[153].

Basını, günümüzün yegane haberleşmesi olarak belirtmemiz doğru olmayacaktır. Zira gelişen teknoloji ile birlikte basın açıklamaları sadece basına özgü faaliyet olmanın dışına çıktığından, basın kavramı da kendi içinde "*yazılı*", "*sözlü veya elektronik basın*" ve "*internet basını*" terimlerine ayrılarak kullanılmaktadır[154]. Bu ayrım kabul edilebilir

---

[149] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 21; **Salihpaşaoğlu, Yaşar,** Türkiye'de Basın Özgürlüğü, Ankara 2007, s. 24.
[150] **Gören, Zafer,** Anayasa Hukukuna Giriş, İzmir 2011, s. 429; **Danışman**, s. 1.
[151] **Çolak, İlker Nusret,** Kitle İletişim Hukuku, Ankara 2013, s. 35.
[152] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 16.
[153] **Gedik, Ömer,** Türk Yargı Kararları Çerçevesinde Türkiye'de Kitle İletişim Özgürlüğü, Ankara 2008, s. 29.
[154] **İçel, Kayıhan/Ünver, Yener,** Özel Yaşam, Medya ve Ceza Hukuku, Ankara 2007, s. 110; **Çolak**, s. 33.

olmasına karşın gazete, dergi, kitap, sinema, radyo ve televizyon gibi kitle iletişim araçlarının tamamının tek bir kavram altında değerlendirilmesi doğru olmayacaktır[155]. Çünkü kitle iletişim araçları düşünceleri ya da olayları sadece yazı ve resim ile değil, ses veya ışık yoluyla da kitlelere ulaştıran araçlardır. Basın ise, düşüncelerin sadece basılmış eserlerle kamuoyuna açıklandığı bir kitle iletişim aracıdır[156].

Basın, medyanın bir ya da daha fazla alt kümesini oluşturmaktadır. Bu nedenle basın kavramını, medya fonksiyonu ya da formu olarak da tanımlamak mümkündür. Bu kapsamda basın kavramı hukuki kapsamda "*medyanın kendine özgü formu*" şeklinde tanımlanmaktadır[157]. Fakat basın kavramının medya kavramı ile eş anlamlı kullanılması yerinde değildir[158].

Basın Kanunu m. 1'de "*bu kanun basılmış eserlerin basımı ve yayımını kapsamaktadır*" hükmü yer almaktadır. İlgili madde hükmündeki ibareleri tanımlar isek; basılmış eser, yayımlanmak üzere her türlü basım araçları ile basılarak çoğaltılan yazı, resim ve benzeri eser ile haber ajansı yayınlarını[159]; yayım ise, basılmış eserin herhangi bir şekilde kamuya sunulmasını ifade etmektedir[160]. Bu kapsamda Basın Kanunu'nun, belirli zamanlarda çıkan yazılı yayınlar haricinde kalan iletişim araçlarını kapsamadığı çok net anlaşılacaktır.

1924, 1961 ve 1982 Anayasası'nın ilgili maddelerinde ifade edilen basın, basın özgürlüğü ve ilgili maddelerin atıf yaptığı kanunlar sadece gazete, dergi ve kitap gibi yazılı yayınlar dikkate alınarak düzenlenmiştir[161]. Anayasa, basını diğer kitle iletişim mecralarından ayırmaktadır. Kanun koyucu bu hususu, Anayasa'nın 30 ve 31. maddelerinde açıkça düzenlemiştir[162]. Belirtiğimiz madde kapsamlarından da

---

[155] **Salihpaşaoğlu**, s. 24.
[156] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 22.
[157] **Anderson, David A.,** Freedom of the Press, V. 80, No. 3, 2002, s. 436.
[158] **Yüzer**, s. 57.
[159] Basın Kanunu m. 2/a: "*Basılmış eser: Yayımlanmak üzere her türlü basım araçları ile basılan veya diğer araçlarla çoğaltılan yazı, resim ve benzeri eserler ile haber ajansı yayınlarını ifade eder*".
[160] Basın Kanunu m. 2/b "*Yayım: Basılmış eserin herhangi bir şekilde kamuya sunulmasını ifade eder.*"
[161] **Kartal**, s. 108; **Turabi, Selami,** İfade ve Basın Özgürlüğü, Ankara 2016, s. 25.
[162] Türkiye Cumhuriyet Anayasası m. 30: "*Kanuna uygun şekilde basın işletmesi olarak kurulan basımevi ve eklentileri ile basın araçları, suç aleti olduğu gerekçesiyle zapt ve müsadere edilemez veya işletilmekten alıkonulamaz*." m.31"*Kişiler ve siyasi partiler, kamu tüzel kişilerinin elindeki basın dışı kitle haberleşme ve yayım araçlarından yararlanma hakkına sahiptir. Bu yararlanmanın şartları ve usulleri kanunla düzenlenir. Kanun, millî güvenlik, kamu düzeni, genel ahlâk ve sağlığın korunması sebepleri dışında, halkın*

anlaşılacağı üzere anayasal açıdan sadece kitap, gazete ve dergi gibi basılan ve basılarak yayımlanan kitle iletişim mecralarının ifade edildiği anlaşılmaktadır. Kanun koyucu tarafından aksi düşünülüyor olsaydı kanun koyucu basın özgürlüğü kavramı yerine kitle iletişim özgürlüğü ifadesini kullanır ve ilgili maddeleri bu doğrultuda düzenlerdi[163].

Açıklamalar ışığında söz konusu çalışmamızda basın kavramı, basın özgürlüğünün ortaya çıkışı, kapsamı ve gelişiminin bir sonucu olarak "*yazılı basın*", yani gazete, dergi, kitap, broşür vb. basılmış eserleri ifade etmek üzere kullanılacaktır. Kitle iletişimini sağlayan televizyon, internet gibi diğer kitle iletişim araçları çalışmamızın kapsamında tutulmayacak sadece genel bilgi olarak aktarılacaktır.

B. Basın Açıklaması

Basın bir düşünce açıklama aracıdır ve bu basılmış eserlerin yayımı ile gerçekleşir. Buna göre bir basın açıklamasından ve dolayısıyla kişilik hakkının basın yoluyla ihlalinden bahsedilebilmesi için basılmış bir eser ve basılmış bir eserin yayımlanması gerekmektedir[164]. Bu unsurlar kurucu unsurlar olmakla birlikte birinin eksik olması halinde basın açıklamasından söz edilemeyecek olup Basın Kanunu hükümleri değil, genel hükümler uygulanacaktır[165].

Basın açıklamasından bahsedilebilmesi için açıklama içerisinde bulunması gereken en önemli unsur, basılmış eserin düşünsel bir içeriğinin olmasıdır. Söz konusu düşünsel içerik bir olay ya da değer yargısı olabilir. Bu sebeple belirli bir düşünceyi ifade etmeyecek şekilde harflerin, yazıların, resimlerin bir araya getirilmesi basılmış eser olarak kabul görmeyecektir[166].

Basın açıklamaları açıklamanın konusuna, yayımın süreli olup olmamasına, açıklama için kullanılan araca göre türlere ayrılmıştır[167].

---

bu araçlarla haber almasını, düşünce ve kanaatlere ulaşmasını ve kamuoyunun serbestçe oluşmasını engelleyici kayıtlar koyamaz."

[163] **Salihpaşa**, s. 93.

[164] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 25; **İçel/Ünver**, s. 110; **Özek**, s. 736.

[165] **Belli**, s. 53.

[166] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 25; **İçel/Ünver**, s. 122.

[167] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 35; **Belli**, s. 27; **İçel/Ünver**, s. 124; **Çolak**, s. 53.

1. Açıklamanın Konusuna Göre Basın Açıklaması

a. Olay Açıklamaları

Olay açıklamaları, basın açıklamasının konusunu oluşturan ve kitlelere iletilmesi hedeflenen olay veya olay özetlerinden meydana gelmektedir. Günlük basında kullanılan haberler, birer olay açıklaması niteliğinde olup, bu açıklamalarda, olay veya olaylar objektif bir şekilde topluma iletilir ve gazeteci/yazar söz konusu açıklamaya kendi yorumunu katmaz. Olay açıklamasının kaynağı itibarıyla, basın yoluyla yapılan olay açıklamalarının hukuki denetimi söz konusu olduğunda, söz konusu basın açıklamasının gerçeğe uygunluğunun ispatında, sorumluluğun kime ait olduğunun tespiti mümkün olmaktadır[168]. Kişilik hakkını ihlal edecek nitelikte bir olayın haber değeri taşıyıp taşımadığını tespit etmek için olay açıklamasında kamu yararının bulunup bulunmadığına, güncel ve gerçek olup olmadığına bakmak gerekmektedir[169].

Bir olay yaşanmış, geçmişte kalmış veya halen yaşanmakta olabilir. Olayın açıklanması ise geçmişte kalan ve halen mevcut bir durum ve olaylar hakkındaki anlatımları içermektedir[170]. Buna örnek olarak gazetelerde yayınlanan günlük haberler gösterilebilir.

b. Düşünce Açıklamaları

Düşünce açıklamalarının temeli Anayasa m. 26'da düzenlenen düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğünden gelmektedir[171]. Düşünce açıklamasında meydana gelen bir olay ile ilgili olarak kişisel görüşlerin açıklanması söz konusudur. Bu açıklamalar tamamen olayla bağlantılı olabileceği gibi tamamen olaydan bağımsız kişisel görüşlerin aktarılması suretiyle de yapılabilmektedir[172].

---

[168] **Kılıçoğlu,** Hukuksal Sorumluluk, s. 27-29; **Belli**, s. 59.
[169] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 27; **Aslan**, s. 59-61; **Tekinay**, s. 264; **Eren**, s. 131; **Karahasan**, s. 803; **Serdar**, s. 151.
[170] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 36; **Belli**, s. 29; **İçel/Ünver**, s. 130, **Çolak**, s. 55.
[171] Hükme göre herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmî makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir.
[172] **Özek**, s. 735; **Dönmezer, Sulhi/Bayraktar, Köksal,** Basın Hukuku, 6. Bası, İstanbul 2016, s. 204.

Düşünce açıklamalarını olay açıklamalarından ayıran en önemli nitelik, gerçeğe uygunluklarının kanıtlanamamasıdır[173]. Düşünce açıklamalarına ilişkin meselelerde açıklamanın gerçekliğine ilişkin herhangi bir sınırlama söz konusu değildir. Bu nedenle bir şahıs hiçbir gerçekliği sorgulamaksızın düşüncelerini topluma açıklamakta özgür olmasına karşın, basının özgürlüğü ise sadece gerçek haberler için mümkündür[174]. Basın, görevlerinden biri olan topluma haber verme görevini yerine getirirken sıklıkla olay açıklamalarından; denetim ve eleştiri görevini yerine getirirken ise, düşünce açıklamalarından faydalanmaktadır[175].

2. Yayımın Süreli Olup Olmamasına Göre Basın Açıklaması

Basın Kanunu'nun 2'nci maddesi süreli yayınları "*Belli aralıklarla yayımlanan gazete, dergi gibi basılmış eserler ile haber ajansları yayınları"* olarak, süresiz yayınları ise "*Belli aralıklarla yayımlanmayan kitap, armağan gibi basılmış eserleri*" olarak tanımlamaktadır. Süreli yayınlar belirli zaman dilimlerinde yayınlanmakta ve bu sebeple de toplumun daha geniş kesimine ulaşabilmektedir. Süresiz yayınlar ise süreli yayınlara oranla daha dar kitlelere ulaşabilmektedir[176]. Yayının süreli ve süresiz olmasına göre basın açıklamaları neticesinde uygulanacak hükümler de farklılık göstermektedir[177].

Süreli yayınların okuyucu kitlesi ve buna bağlı olarak etki alanı, süresiz yayınlara göre daha geniştir. Bu fark sebebiyle, yayının süreli ya da süresiz olmasına göre uygulanacak hükümler ve kişilik ihlalinin ağırlığı değişiklik gösterir. Süreli yayınların etki alanı daha geniş olduğundan, kişilik hakkının ihlali süresiz yayınlara nazaran daha ağır olmaktadır[178].

Basın Kanunu'nda süreli ve süresiz yayınlar için farklı düzenlemelere gidilmiştir. Örneğin cevap ve düzeltme hakkı, çalışmanın bu hakkın kullanılmasına ilişkin bilgilerin

---

[173] **Kartal**, s. 116.
[174] **Özek**, s. 165; **Tandoğan**, Özel Hayat, s. 30; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 163; **İçel**, s. 280; **Dural/Öğüz**, s. 121-122; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 141; **Kaplan, İbrahim,** *"Kişilik Haklarının Kitle Haberleşme Araçları Karşısında Korunması"*, Adalet Dergisi, Yıl: 7 (1970), Sayı: 3-4, s. 200-230, İstanbul 1979, s. 209,218; **Serdar**, s. 147.
[175] **Tanör, Bülent/Yüzbaşıoğlu, Necmi,** 1982 Anayasası'na Göre Türk Anayasa Hukuku, 17. Bası, İstanbul 2018, s. 167; **Özek**, s. 737; **Belli**, s. 30.
[176] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 42-43; **İçel**, s. 281.
[177] Süreli ve süresiz yayınlar arasında 5187 sayılı Basın Kanunu'nda öngörülen farklar için bkz. m. 2, 5, 6, 9, 11, 14, 15 ve 23.
[178] **Kılıçoğlu,** Hukuksal Sorumluluk, s. 42-43.

aktarıldığı bölümünde ayrıntılı olarak ele alınacak olup, burada yalnızca cevap ve düzeltme metninin yayınlanmasının sadece süreli yayınlar açısından öngörüldüğü belirtilebilir. Yine örneğin hukuki sorumluluğun söz konusu olduğu hallerde başvurulacak kimseler bakımından da farklılık söz konusudur. Basın Kanunu m. 13/I'de açıklandığı üzere "*Basılmış eserler yoluyla işlenen fiillerden doğan maddî ve manevî zararlardan dolayı süreli yayınlarda, eser sahibi ile yayın sahibi ve varsa temsilcisi, süresiz yayınlarda ise eser sahibi ile yayımcı, yayımcının belli olmaması halinde ise basımcı müştereken ve müteselsilen sorumludur*."

3. Açıklamanın Yapıldığı Araca Göre Basın Açıklaması

Basın yolu ile düşünce; resim, fotoğraf veya yazı aracılığı ile ifade edilmektedir[179]. Yazı, insanların düşüncelerini, arzu ve isteklerini başkalarına iletmek için kullandıkları işaretler sistemidir[180].

Resim, çeşitli çizim yöntemleri ile oluşturulan ifade aracı; fotoğraf, yaşamın herhangi bir kesitinden onu yansıtmak için teknik imkanların kullanılması yoluyla kopyalanması; karikatür ise uzun bir metin yazısıyla anlatılmak istenen düşüncenin doğrudan okuyucuya verildiği bir açıklama aracıdır[181]. Kişiler hakkında basında çıkan açıklamalardan, en büyük eleştirilerin karikatür ile gerçekleştiği mahkeme kararlarında da görülmektedir[182].

C. Basın Özgürlüğü

Basın özgürlüğü, özgürlükler içinde çok önemli bir yere sahiptir. Zira düşüncelerin topluma aktarılmasının en önemli yolu tartışmasız ki, kitle iletişim araçlarıdır. Basın da düşüncelerin topluma aktarılması açısından en iyi kitle iletişim araçlarından birisidir.

---

[179] **Belli**, s. 43; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 47.

[180] **Kılıçoğlu, Ahmet,** *"Kişilik Haklarına Basın Yoluyla Saldırılar Bakımından Medeni Ve Borçlar Kanunumuzda Yapılan Değişiklikler"*, TBB Dergisi, Sayı 3, s. 371-400, Ankara 1990 (Basın Yolu ile Saldırı), s. 373; **Özek**, s. 738.

[181] **Çolak**, s. 185; **Dural/Öğüz**, s. 140; **Avşar/Öngören**, s. 84; **Tüfek**, s. 35; **Yüzer**, s. 112; **Akdemir**, s. 14.

[182] Yarg. 4. HD., E. 2015/11669, K. 2017/3962, T. 13.06.2017; Yarg. 4. HD., E. 2014/13513, K. 2015/11540, T. 15.10.2015; Yarg. 4. HD., E. 2014/8985, K. 2015/6808, T. 27.05.2015; Yarg. 4. HD., E. 2013/5039, K. 2014/4437, T. 17.03.2014; Yarg. 4. HD., E. 2013/3913, K. 2014/221, T. 14.01.2014; Yarg. 4. HD., E. 2009/2882, K. 2010/1813, T. 24.02.2010 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 17.08.2018

Hatta denilebilir ki ifade özgürlüğünün tam manasıyla anlam kazanabilmesi için basın özgürlüğünü gerçekleştirmek olmazsa olmaz (sine qua non) şartlardan biridir[183].

Basın özgürlüğünü öngören Basın Kanunu ve Anayasa'da söz konusu özgürlüğe ilişkin bir tanım mevcut olmasa da, hiçbir özgürlük sınırsız olmadığından basın özgürlüğü de elbette ki sınırsız değildir[184]. Anayasa ve kanunlar ile getirilmiş sınırlamalar söz konusu olup, bu sınırlamaların temelinde üstün nitelikteki devlet ve toplum menfaatlerinin korunması gayesi vardır[185].

Basın özgürlüğünün en sert eleştirilerde dahi korunacağı görüşünü Yargıtay şu şekilde belirtmiştir: *"Davaya konu haber/yazının ve resimlerin dayanağı olan olgular yadsınamaz temel gerçekler olduğuna göre, bazı yan noktalar ve eleştirinin sert olması, haber/yazıyı hukuka aykırı kılmaz. Aksi takdirde, basın özgürlüğü, düşünce özgürlüğü ve düşündüğünü ifade hakkı, özgürlükçü demokratik düzenin öngörmediği biçimde kısıtlanmış ve hatta tazminat sorumluluğu korkusu içinde basın işlevini yerine getiremez olur"*[186]. Yargıtay'ın ilgili kararındaki ifadelerinden de anlaşılacağı üzere basın özgürlüğü, AY m. 26'da tanımlanan düşünce özgürlüğü ile bağlantılı olup bu serbestinin, düşünceyi açıklama özgürlüğünün bir paralel görüntüsü olmakta ve onun özel bir türünü oluşturmaktadır[187].

Anayasa'da düzenlenen basın özgürlüğü, *"Temel Haklar ve Ödevler"* kısmındaki "*Basın hürdür, sansür edilemez…*" cümlesiyle başlayan 28'inci maddede genel esasları ile düzenlenmiştir. Aynı zamanda Basın Kanunu'nun 1 ve 3'üncü maddelerinde de düzenlenerek, bir kez daha güvence altına alınmıştır[188]. Ancak basın özgürlüğü ve bu

---

[183] **Karagöz, Kasım/Gül, Cengiz,** "*İfade Özgürlüğünün Sınırlandırılmasında Kamu Düzeninin Korunması*", EÜHFD, C. III, S. I, s. 69-103 İzmir 2008, s. 70; **Dönmezer, Sulhi,** "*Basın Hürriyetini Düzenleyen ve Sınırlayan Mevzuatın Değerlendirilmesi*", İUHM, C. 32, S. 1, s. 429-455, İstanbul 1966, s. 430; **İçel/Ünver**, s. 36; **Çolak**, s. 33.

[184] **Günay**, s. 138; **Tüfek**, s. 53; **Kocabaş, Gediz,** *"Türk Hukukunda Basın Özgürlüğünün Sınırı Olarak Kişilik Hakkı",* Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004, s. 89.

[185] **Dözmezer/Bayraktar**, s. 210; **Tanör/Yüzbaşıoğlu**, s. 168; **Çolak**, s. 35.

[186] Yarg. HGK. E. 4-695, K. 702, T. 14.10.1998 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 01.07.2018.

[187] **Eren**, s. 766.

[188] Basın Kanunu m. 1: Amaç ve kapsam- *"Bu Kanunun amacı, basın özgürlüğünü ve bu özgürlüğün kullanımını düzenlemektir".* Basın Kanunu m. 3: *"... Basın özgürlüğünün kullanılması ancak demokratik bir toplumun gereklerine uygun olarak; başkalarının şöhret ve haklarının, toplum sağlığının ve ahlâkının, millî güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği ve toprak bütünlüğünün korunması, Devlet sırlarının*

özgürlüğün basına sağladığı imtiyaz hakkı sınırsız değildir. Devlet basın ve haber alma özgürlüklerini sınırlamak için gereken tedbirler alacaktır[189] .

Nitekim bu doğrultuda AY m. 28/III'de düzenlenen basın özgürlüğünün, AY m. 26 (düşünceyi açıklama ve yayma hakkı) ve m. 27 (bilim ve sanat hürriyeti) vasıtalarıyla sınırlanabileceği açıkça belirtilmiştir. Yine AY m. 26/II'de *"...suçların önlenmesi, ... başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının, ... veya yargılama görevinin gereği gibi yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir"* ifadesi yer almaktadır. Aynı zamanda basın özgürlüğünün Anayasa'da temel hak ve özgürlükler başlığı altında düzenlenmiş olması nedeniyle, bu özgürlüğün sınırlanmasında diğer tüm temel hak ve özgürlükler için de geçerli olan AY m. 13 ve bu hakların kötüye kullanılmasının düzenlendiği m. 14'den de faydalanılmalıdır[190].

Diğer yandan Basın Kanunu'nun 19, 20 ve 21'inci maddeleri, Türk Medeni Kanunu'nun 24 ve 25'inci maddeleri ve Türk Borçlar Kanunu'nun 56 ile 58'inci maddeleri kapsamında da basın özgürlüğünün hangi hallerde sınırlandırılabileceği değerlendirilmelidir[191].

Yargıtay tarafından verilen bir kararda da basın özgürlüğünün sınırını belirlerken anayasal güvence altına alınan haklara da dikkat edilmesi gerektiği belirtilmiştir. Yargıtay ilgili kararda "*Basın, yine Anayasa'ca öngörülen yasal sınırlamalar çerçevesi içinde hürdür. Kişilerin haysiyet şeref ve kişilik haklarına tecavüz olunamayacağı da bu sınırlamalar arasındadır. O halde basın görevini yaparken anayasal güvence altında bulunan kişilik haklarını göz önünde tutmak zorundadır. Bu ilke gerçeğe uygun haberlerin kamuya basın aracılığıyla duyurulmasında dahi vazgeçilmesi mümkün olmayan temel bir kural niteliğindedir"* [192] ifadelerini kullanmıştır.

Ek olarak basın özgürlüğünün hangi hallerde sınırlandırılabileceği hususlarında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları da önem

---

açıklanmasının veya suç işlenmesinin önlenmesi, yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması amacıyla sınırlanabilir".

[189] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 127; **Ergin, Berin,** *"İnsan Hakkı Olarak Yargılanma ve Bağımsız Yargı"*, İstanbul Barosu Dergisi, C. 73, S. 4, s. 903-925, İstanbul 1999, s. 912; **İçel**, s. 98-99; **Eren**, s. 766.

[190] **İçel**, s. 98; **Eren**, s. 766.

[191] **Arpacı**, s. 137.

[192] Yarg. HGK. E. 1978/4-187, K. 2107, T. 2.7.1980 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 01.07.2018.

arz etmektedir. Zira Anayasa'nın 90. maddesi gereğince AİHS ve AİHM kararlarının da iç hukuku etkileyeceği aşikardır[193]. Bu kararlara da ileriki başlıklar altında değinilecektir[194].

Basın özgürlüğü ve düşünce özgürlüğü ilişkisi kapsamında ise, özgürlükler kendi içinde farklı başlıklar altında bulunsalar da, aslında bir bütün oluşturmaktadır[195]. Düşüncelerin açıklanma metoduna göre, düşünce özgürlüğü farklı özgürlük şekillerine dönüşmektedir[196]. Bilgi ya da düşünceler kişiler tarafından gazete, kitap, dergi gibi basılmış eserlerle açıklandığından basın özgürlüğü; bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma niyetiyle açıklandığında ise bilim ve sanat özgürlüğü söz konusu olmaktadır[197]. Nitekim düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü, fikir ve düşüncelerin basılıp yayımlandığı andan itibaren basın özgürlüğü adını almaktadır[198]. Dolayısıyla düşünce özgürlüğü diğer birçok özgürlüğün belirleyicisi durumundadır[199].

Düşünce özgürlüğünün özel bir türü olan basın özgürlüğünün, anayasalarda özel olarak ayrı bir hükümle düzenlenmesinin nedeni, basının kolektif bir görev ifa etmesi, bu aracın etkenliği, yaygınlığı ve teknik bazı olanakları gerektirmesidir[200]. Kanaatimizce de özgürlüklerin her birinin kendine has sorunları ve yapısı olduğundan, basın özgürlüğünün, düşünceyi açıklama özgürlüğünden farklı bir hukuki rejime tabi olması gerekmektedir[201].

---

[193] **Arıkan, Ayşe Saadet,** İnsan Hakları ve Uluslararası Sözleşmelerinin İç Hukukta Doğrudan Uygulanması (Anayasa 90/son), Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Sayı 76, s. 100-125, Ankara 2004, s. 114.

[194] Bkz. III. Bölüm, III. Başlık altında A. alt başlığında yapılan açıklamalar.

[195] **Dönmezer**, Basın, s. 435; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 173-174; **Karaca**, **Nuray Gökçek,** Gazetecinin Basın İş Kanunu'ndan Doğan Hakları ve Sorumlulukları: 5953 Sayılı Basın İş Kanunu ve Uygulaması, İstanbul 2010, s. 23.

[196] **Kaboğlu, İbrahim,** Özgürlükler Hukuku, 7. Bası, Ankara 2013, s. 335; **Sunay, Renay,** Avrupa Sözleşmesinde ve Türk Anayasasında İfade Hürriyetinin Muhtevası ve Sınırları, Ankara 2001, s. 129; **Salihpaşaoğlu**, s. 25.

[197] **Sunay**, s. 129; **Salihpaşaoğlu**, s. 25.

[198] **Prominski**, **Henry J.,** Consititutional Law-Contempt of Court-Newspaper Photographers, Unıversity Of Miami Law Review, Vol. 12, No. 2, 1958, s. 254.

[199] **Şahin, Kemal,** İnsan Hakları ve Özgürlük Boyutuyla İfade Özgürlüğü: Gerekçeleri ve Sınırları, İstanbul 2009, s. 13; **Yüzer**, s. 20.

[200] **Özek**, s. 32.

[201] Aynı yönde bkz. **Salihpaşaoğlu**, s. 25.

D. Basının Görevleri

Basın, tüm kitle haberleşme araçlarında olduğu gibi, herkesin yayın ortamında kendi görüş, düşünce ve eleştirilerini rahatça ifade edebilmesini sağlar. Bu sayede demokratik bir toplumun gerektirdiği biçimde siyasal, sosyal (din, dil, ırk, cinsiyet) ve ekonomik alanda her görüş özgürce temsil edilebilme imkanı bulur. Kamuoyunda ses bulan fikir ayrılıkları, çeşitli tartışmaları da beraberinde getirirken, kamuoyunun oluşmasına da önemli ölçüde katkı sağlar. Yapılan bu tartışmaların neticesinde meydana gelebilecek düzenli örgütlenmeler eliyle, halkın devlet yönetimine katkıda bulunması mümkün olmaktadır[202].

Denetim, eleştiri ve gerçekleri açıklama, basının en doğal görevleridir[203]. Basının bu görevleri yerine getirebilmesi için basına bazı ayrıcalıklar tanınması gerekli olduğu gibi, bu imtiyaz şüphesiz ki toplum ve kamu menfaatinin sağlanması için gereklidir[204].

Düşünceyi açıklama ve yayma hususunda basının önemi göz önünde bulundurularak, basın özgürlüğü modern anayasalarda temel hak ve özgürlüklerin bir türü olarak düzenlenmiştir. Dolayısıyla basın özgürlüğü temel bir anayasal haktır[205]. Yargıtay bir kararında[206] "*Basın, olayları izleme, araştırma, değerlendirme, yayma ve böylece kişileri bilgilendirme, öğretme, aydınlatma ve yönlendirmede yetkili ve aynı zamanda sorumludur. Basının bu sebeple ayrı bir konumu bulunmaktadır*." ifadesine yer vererek basının görevlerini belirtmiştir.

1. Haber Verme Görevi

Basının kamusal nitelikli en önemli görevi, olaylar hakkında okuyucularına açıklama yapmak, bilgi vermektir[207]. Anayasa'nın 28'inci maddesi ile düzenlenen basının haber verme görevi, Anayasa'nın 22. maddesindeki bilgi alma hakkının uzantısı niteliğindedir. Basının asli görevi haberi doğru, eksiksiz ve çabuk vermektir[208]. Haberin

---

[202] **Çetin**, s. 77-78; **Kaplan**, s. 210; **Kartal**, s. 120; **Özek**, s. 35.
[203] **Özsunay**, Medeni, s. 119-120.
[204] **Özek**, s. 34; **İçel**, s. 98-102.
[205] **Kaboğlu**, s. 120; **Özek**, s. 35; **Dönmezer/Bayraktar**, s. 200
[206] Yarg. 4.HD. E. 2015/3576, K. 2016/2697, T. 02.03.2016 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 11.08.2018.
[207] **Tanör/Yüzbaşıoğlu**, s. 167; **Çetin**, s. 37-38.
[208] **Özek**, s. 35.

gerçeğe aykırı olması halinde haberde diğer şartlar var olsa dahi haberi yapanın, yahut Basın Kanunu uyarınca sorumlu olarak belirlenen kişinin sorumluluğu söz konusu olacaktır[209].

Basın Kanunu'nun 12'inci maddesi ile kanun koyucu süreli yayın sahibinin, sorumlu müdürün ve eser sahibinin, her türlü haber kaynaklarını açıklamaya ve bu konuda tanıklık yapmaya zorlanamayacağını düzenlemiştir. Bu basın özgürlüğü bakımından, devletin söz konusu özgürlüğü sağlamada pozitif bir yükümlülüğüdür[210]. Bu nokta İnsan Hakları Mahkemesi tarafından da Sözleşme'nin 10'uncu maddesi kapsamında koruma altında tutulmaktadır. Basının haber verme fonksiyonunun gerçekleştiğinden bahsedilebilmesi için yapılan yayının "*haber*" niteliğini haiz olması da gerekmektedir. Yani öncelikle haberin "*güncel*" olması gerekmektedir[211]. Haberde güncellik, olayın meydana geldiği anı izleyen kısa süre içinde verilmesi durumunda vardır[212]. Ek olarak yapılan yayında "*kamu yararı*" ve "*kamu ilgisinin*" bulunması da zorunludur. Aksi halde yapılan yayın ile ilgili olarak kişilik hakkı ihlalinin varlığı gündeme gelebilecektir[213].

2. Denetim ve Eleştiri Görevi

Basının kamusal görevlerinden biri de toplumsal yaşamın kontrol edilmesi ve yaşanan aksaklıklar ile ilgili olarak eleştiri yapılabilmesidir[214]. Basın, belirli olay ve durumlar hakkında halkın bilgi sahibi olmasını sağlamak ve kamuoyunu oluşturmakla birlikte, devlet yönetimindeki ve toplumdaki yolsuzlukları ve suiistimalleri de halkın bilgisine sunmakla yükümlüdür[215]. Kısacası basının eleştiri görevini layığı ile yerine

---

[209] **Kaplan**, s. 217; **İçel/Ünver**, s. 45; **Kaboğlu**, s. 345; **Tanör/Yüzbaşıoğlu**, s.170.
[210] **Özek**, s. 165.
[211] **Özek**, s. 262.
[212] **Özek**, s.164; **Gedik**, s. 160; **Kartal**, s. 121.
[213] Yarg. 4.HD. E. 2016/24, K. 2017/8704, T. 26.12.2017: "*Gerek yazılı ve gerekse görsel basın bu işlevini yerine getirirken, özellikle yayının gerçek olmasını, kamu yararı bulunmasını, toplumsal ilginin varlığını, konunun güncelliğini gözetmeli, haberi verirken özle biçim arasındaki dengeyi de korumalıdır. Dava konusu yazıda; davacıya dair güncelliği bulunmayan ve kovuşturmaya yer olmadığına dair karara konu olaylara ve iddialara yer verilmekle kişilik haklarına saldırı gerçekleşmiştir. Şu durumda, yayın hukuka aykırı olduğundan davacı yararına uygun bir miktar manevi tazminata hükmedilmelidir*." (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 18.08.2018.
[214] **Özek**, s. 24; **İçel/Ünver**, s. 75.
[215] **Çolak**, s. 47.

getirdiği hallerde yetkililerin dikkatleri olayların üzerine çekilebilmekte ve var ise sorumluların ortaya çıkarılmasına yardımcı olunabilmektedir[216].

3. Basının Kamuoyu Oluşturma Görevi

Toplumsal yaşamın olay ve olguları konusunda toplumsal kümelerin ya da toplumun ortaklaşa yargısını yansıtan düşünce ve kavramların toplamına kamuoyu denilmektedir[217]. Basının kamuoyuna ilişkin olarak toplumun düşünce ve değer yargılarını açıklama ve bunları yönlendirme şeklinde iki yönlü görevi bulunmaktadır[218]. Basının kamuoyu açıklama ve oluşturma görevini sadece siyasal alanla sınırlandırmak mümkün değildir. Zira basın kamuoyunun oluşturulmasını sağlamakta; haber verme, eleştiri ve denetim yapmaya ilişkin açıklamaları ile ise sivil toplum örgütü gibi hizmet etmektedir[219].

4. Eğitim ve Öğretim Görevi

Sanat, bilim, edebiyat ve teknik konularda okuyucuya bilgi vermek de basının görevleri arasında yer almaktadır[220]. Yukarıda kısaca basının görevlerine ilişkin yaptığımız açıklamalar ve tanımlar ile paralel olacak şekilde ilgili Yargıtay kararlarında basının görevi, *"Geneli ilgilendiren ya da ilgilendirmesi gereken tüm olaylar hakkında objektif ve gerçekleri yansıtacak biçimde, halkı aydınlatmak, çeşitli konularda kamuoyunu düşünceye sevk etmek için tartışmalar açmak, onu toplumsal ve siyasal oluşumlar üzerinde doğru ve gerçeğe uygun bilgilerle donatmak, yöneticileri eleştirmek ve uyarmak, bireyleri içinde yaşadığı toplumun ve tüm insanlığın sorunları yönünden bilinçlendirmektir"* şeklinde ifade edilmiştir[221]. Başka bir Yargıtay kararında ise *"Böylece kişinin, dünyada ve özellikle içinde yaşadığı toplumda meydana gelen ve toplumu ilgilendiren konularda bilgi sahibi olması sağlanmıştır. Bu nedenle basın, olayları izleme, araştırma, değerlendirme, yayma ve böylece kişileri bilgilendirme,*

---

[216] **Kapani, Münci,** Kamu Hürriyet, 7. Tıpkı Baskı, Ankara 2013, s. 269.
[217] **Kapani,** s. 226.
[218] **Yüzer**, s. 16.
[219] **Kaplan**, s. 219; **Belli**, s. 64; **İçel/Ünver**, s. 115.
[220] **Çetin**, s. 3.
[221] Yarg. HGK. E. 4-402, K. 412, T. 15.5.2002; Yarg. HGK. E.2017/ 4-1734, K. 2018/668, T. 04.04.2018 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi:15.07.2018.

öğretme, aydınlatma, yönlendirme yetki ve sorumluluğuna sahiptir" ifadelerine yer vermiştir[222].

II. BASIN YOLU İLE KİŞİLİK HAKKI İHLALİNİN UNSURLARI

A. Genel Olarak

Kişiliğe yapılmış bir saldırının varlığından söz edilebilmek için, TBK m. 49 ve TMK m. 24/I uyarınca kişisel değerlerine yönelik davranışın "*hukuka aykırı*" ve "*kusurlu*" olması gerekir[223]. Burada kişilik hakkı ihlalini oluşturan haksız fiil olarak "*fiil*" ile kastedilen "*insan davranışı*"dır[224].

Türk Borçlar Kanunu'nun 49. maddesi hükmünden yola çıkarak, kişilik hakkına saldırıdan doğan sorumluluğun unsurlarını belirleyecek olursak bu unsurlar; saldırı, hukuka aykırılık, kusur, zarar ve fiil ile zarar arasında uygun nedensellik bağıdır[225]. Böylece bir basın açıklamasından ötürü kişilik hakkının ihlal edilmiş olması nedeniyle basının sorumluluğunun doğabilmesi için belirtmiş olduğumuz bu beş şartın bir arada bulunması gerekmektedir.

B. Kişilik Hakkına Saldırıda Bulunulması

1. Genel Olarak Saldırı Kavramı

Kişiler, toplum halinde bir arada yaşamak zorundadırlar. Kişilerin toplu halinde yaşamasının bir sonucu olarak da kişilerin, kişisel değerlerine yönelik saldırılarla karşı karşıya kalması kuvvetle muhtemeldir[226]. Bu sebepledir ki hukuk düzeni yalnızca kişilerin haklara ve borçlara sahip olma konusunda eşitlik ve bunları özgürce kullanması ile yetinmemiş, ayrıca kişiliği ve hürriyeti korumak mecburiyetinde kalmıştır[227]. Türk

---

[222] Yarg. 3. HD. E. 2005/8712, K. 2006/10863, T. 27.10.2005; Yarg. 4. HD. E. 2004/14557, K. 2005/11236 20.10.2005; Yarg. 4. HD. E. 2004/7980, K. 2005/5148, T. 10.5.2005; Yarg. HGK. E. 2014/4-1071, K. 2016/515, T. 13.04.2016; Yarg. 4. HD. E. 2016/10176, K. 2017/2079, T. 19.04.2017(Kazancı Bilişim-Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 30.06.2018.
[223] **Tüfek**, s. 58; **Dural/Öğüz**, s. 149; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 189; **Serdar**, s. 100; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 149; **İşgüzar**, s. 864.
[224] **Antalya, Gökhan, O.,** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt II, 2. Baskı, İstanbul 2017, s. 16 (Borçlar); **Tüfek**, s. 59; **Ayan/Ayan**, s. 95.
[225] **Eren**, s. 516; **Tüfek**, s. 59; **Antalya**, Borçlar, s. 18.
[226] **Akipek/Akıntürk**, s. 367; **Özsunay**, Medeni, s. 97.
[227] **Akipek/Aklıntürk**, s. 366.

Hukuku açısından kişiliğin korunmasına ilişkin genel hükümler çalışmamızın birinci bölümünde ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Kısaca bir kez daha toparlamak gerekir ise kişiliğin korunmasına ilişkin genel hükümler TMK m. 23, m. 24 ve m. 25 ile TBK m. 49, m. 56 ve m. 58'de öngörülmüştür. Ancak TMK m. 23'de kişiliğe başkaları tarafından yapılan saldırı, doğrudan doğruya, saldırıya uğrayanın yapmış olduğu bir hukuki işlem sonucunda ortaya çıkan ihlalleri önlerken; TMK m. 24'de kişiliğin hukuki işlem dışındaki saldırılarla ihlali önlenmektedir[228]. Başka bir deyişle, birinci halde kişi hukuki işleme rıza göstermektedir, ikinci halde ise kişi üçüncü kişilerin hukuka aykırı müdahalelerine maruz kalmaktadır[229].

Kişiliğin üçüncü kişilerin saldırılarına karşı korunması hem TMK m. 24[230]'de hem de TBK m. 58[231]'de düzenlenmiştir. Geniş anlamda saldırı, bir kişinin davranışları nedeniyle başkasının kişiliğine zarar vermesi veya zarar tehdidi oluşturmasıdır. Geniş anlamda saldırı, pasif anlamda kullanılmıştır. Başka bir ifadeyle yalnızca saldırıya uğramak değil, saldırı tehlikesini de içine alan bir kavramdır[232].

Dar anlamda saldırı ise, "*bir kişinin, herhangi bir şekilde bir başka kişinin kişisel değerini koruyan hakkını, ihlal eden her türlü insan davranışı*"[233] olarak tarif edilmektedir. Dar anlamda bir saldırıdan bahsedilmek için, yalnızca hukuka aykırı fiilin varlığı yeterlidir. Saldırı tehlikesinin varlığı, söz konusu saldırı türünü oluşturmayacaktır[234].

Kişilik hakkına saldırının meydana gelebilmesi için üç temel unsurun bir arada bulunması gerekmektedir. İlk olarak insan tarafından kişilik hakkına yönelmiş bir saldırı olmalıdır[235]. Ancak saldırının nasıl şekli bir eylemle meydana geldiği önemli olmayıp, bedensel bir davranışla meydana gelebileceği gibi, sözlü olarak meydana gelmesi de

---

[228] **Kara Kılıçarslan,** Seda, Kişilik Hakkına Saldırıda Üstün Nitelikte Özel ve Kamusal Yarar, İstanbul 2015, s. 10.
[229] **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 149; **Dural/Öğüz**, s. 136; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 18; **Özsunay**, Medeni, s. 151; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 19.
[230] Hüküm şu şekildedir: "*Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırılan kimse, hâkimden saldırıda bulunanlara karşı korunmasını isteyebilir*."
[231] Hüküm şu şekildedir: "*Kişilik hakkının zedelenmesinden zarar gören, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat adı altında bir miktar para ödenmesini isteyebilir*."
[232] **Kara Kılıçarslan**, s. 11.
[233] **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 93.
[234] **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 93.
[235] **Helvacı**, Koruyucu Dava, s. 93; **Kılıçoğlu**, Borçlar Hukuku, s. 194; **Öztan**, Şahsın Hukuku, s. 146.

mümkündür. Kişinin diğer bir kimsenin kişisel değerlerine yönelik saldırı oluşturabilecek yapma veya yapmama şeklindeki tüm iradi[236] davranış tipleri, kişilik hakkına saldırının konusunu oluşturabilir[237]. Ayrıca saldırının meydana gelmesi sırasında bir aracın kullanılması da mümkündür. Örneğin gazetede haber veya köşe yazısının yayınlanması[238] verilebilir. Böylece saldırı bir davranışta bulunmak suretiyle gerçekleşebileceği gibi, yapılması gereken bir eylemi yapmaktan kaçınılması suretiyle de meydana gelebilir[239].

İkinci olarak saldırı bir başka kişinin kişisel değerlerine yöneltilmiş olmalıdır. Zira kişiliğin kapsamı dâhilinde olan unsurlara saldırı halinde, hak sahibi kişiliğin korunmasından yararlanabilir[240]. Kişinin hukuki korumadan yararlanabilmesi için saldırının kalifiye bir saldırı olması gereklidir. Ancak bu kalifiye kavramının her bir olay için ayrı ayrı incelenmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir[241].

Son olarak kişisel değerlere yöneltilmiş hukuka aykırı davranışın kişilik hakkının ihlali sonucunu medyana getirilmesi gerekir. Kişilik hakkının ihlalinin meydana gelip gelmediği her bir somut olaya göre farklılık gösterecek ve hakim her bir somut olaya göre karar verecektir[242].

2. Saldırının Hukuka Aykırı Olması

Kişilik hakkına yönelik bir davranışın saldırı oluşturabilmesi için bu davranışın hukuka aykırı nitelikte olması gerekir. Hukuka aykırılık unsuruna ileride daha detaylı değinilecek olmakla birlikte, saldırı kavramının daha iyi anlaşılabilmesi için bu başlık altında kısaca değinmek gerekirse; kişiliğe yapılan her müdahalenin, saldırı meydana

---

[236] **Kaneti, Selim,** Haksız Fiilde Hukuka Aykırılık Unsuru, İstanbul 2007, s. 17 (Haksız Fiil).
[237] **Helvacı,** Koruyucu Davalar, s. 93; **Kaneti**, Haksız Fiil, s. 18, **Oğuzman/Öz,** s. 492-493; **Eren**, s. 482; **Tekinay, Sulhi Selahaddin/Akman, Sermet/Burcuoğlu, Haluk/Altop, Atilla,** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 7. Bası, İstanbul 1993, s. 474; **İnan**, s. 366-367; **Kocayusufpaşaoğlu, Necip/Hatemi, Hüseyin/Serozan, Rona/Arpacı, Abdulkadir,** Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, İstanbul 2016, s. 8; **Ataay, Aytekin,** Borçlar Hukukunun Genel Teorisi, İstanbul 1981, s. 283 (Borçlar); **Tiftik, Mustafa,** Akit Dışı Sorumlulukta Maddi Tazminatın Kapsamı, Ankara 1994, s. 45; **Gürsel, Nihat,** Haksız Eylemin Unsuru Olarak Eylem Kavramı Özellikle Kaçınma Biçimindeki Eylem, YD, C. 5, S. 3, Ankara 1979, s. 538.
[238] **Kılıçoğlu**, Borçlar Hukuku, s. 194.
[239] **Helvacı,** Koruyucu Davalar, s. 93; **Kaneti**, Haksız Fiil, s. 18; **İnan**, s. 368; **Oğuzman/Öz**, s. 493; **Eren**, s. 482; **Kılıçoğlu**, Borçlar Hukuku, s. 194, **Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı**, s. 8; **Ataay**, Borçlar s. 283.
[240] **Helvacı,** Koruyucu Davalar, s. 96; **Dural/Öğüz**, s. 140; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 153-154; **Öztan**, Şahsın Hukuku, s. 146.
[241] **Kara Kılıçarslan**, s. 12.
[242] **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 96.

getirmesi ve TMK m. 24'ün sağladığı hukuki korumaya yol açması söz konusu değildir. Zira topluluk halinde yaşama mecburiyeti, kimi durumlarda, kişileri kendilerine yapılan müdahalelere katlanmaya mecbur bırakmaktadır[243]. Ancak kişilerin gösterecekleri fedakarlığın sınırı "*hukuka aykırılık*" kavramı ile çizilir[244].

Türk Medeni Kanunu'nda ve Türk Borçlar Kanunu'nda genel olarak hukuka aykırılığın tanımı yapılmamıştır. Ancak kişilik hakkına saldırıları düzenleyen Türk Medeni Kanunu m. 24/I ve Türk Borçlar Kanunu m. 49 hükümlerinde "*hukuka aykırılık*" şartı aranmıştır. Doktrinde hangi durumlarda hukuka aykırılıktan söz edileceği, hukuka aykırılığın içeriği tartışmalara neden olmuş ve sübjektif teori ile objektif teori olarak iki teori ortaya konulmuştur. Teorilere ilişkin çalışmamızın ileriki aşamalarında açıklama yapılacaktır[245].

Genel olarak kavramı tanımlamaya çalışırsak hukuka aykırılık, haklı sebep olmaksızın saldırıya uğramış olan hukuki değeri korumak amacıyla hukuk düzeninin koyduğu emir ve yasakların ihlal edilmesidir[246]. Çalışmamız kapsamında ise hukuka aykırılık, kişilik hakkını koruma altına alan hukuk düzeninin koymuş olduğu kurallara hukuka aykırılığı ortadan kaldıran bir sebep olmaksızın yapılan saldırıdır[247].

3. Saldırı Şekli Olarak Basın Açıklaması

Basın yolu ile kişilik hakkına saldırının varlığından söz edebilmek için öncelikle bir basın açıklamasının bulunması gerekmektedir. Basın açıklaması basının haksız fiil sorumluluğundaki davranış unsurunu oluşturmaktadır[248].

Basın açıklamasının basılmış eser ve yayım (neşir) olmak üzere iki unsurunun varlığından söz etmiştik[249]. Basılmış eser; Basın Kanunu'nun 2. maddesinde "

---

[243] **Kara Kılıçarslan**, s. 13.
[244] **Dural/Öğüz**, s. 140; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 153; **Kocayusufoğlu, Necip,** Kişilik Haklarını Koruyan Manevi Tazminat Davasına İlişkin Yeni Gelişmeler, İstanbul 1980, s. 143.
[245] Bkz. II. Bölüm, III. Kısım Hukuka Aykırılık içeriğinde yapılan açıklamalar.
[246] **Oğuzman/Öz**, s. 492; **Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı**, s. 30; **Kaneti, Selim,** "*Çatışan Değerlerin Tartılmasına Dayanan Hukuka Uygunluk*", Sorumluluk Hukukunda Yeni Gelişmeler II. Sempozyumu, Ankara 1978, s. 38-39 (Hukuka Uygunluk); **Bulut**, s. 131.
[247] **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 97-98; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 108; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 153-154; **Dural/Öğüz**, s. 140; **Serdar**, s. 100.
[248] **Tüfek**, s. 60.
[249] Bkz. II. Bölüm, I. Kısım, B. Basın Açıklaması.

Yayımlanmak üzere her türlü basım araçları ile basılan veya diğer araçlarla çoğaltılan yazı, resim ve benzeri eserler ile haber ajansı yayınları" olarak tanımlanmıştır. Basın Kanunu bu hususta çoğaltmanın sayısını belirtmemiştir. Ancak basılmış eserin bir başka unsuru olan yayınlamak amacından kaynaklı olarak, basma ve çoğaltmanın bu amacı gerçekleştirecek kadar sınırlı olmayan sayıda olacağı sonucu çıkarılabilir[250]. Diğer açıdan bakacak olursak basılma ve çoğaltmanın da yayınlanmak amacı ile yapılmış olması işin doğal akışına uygun olacaktır. Öncelikle Basın Kanunu'nun aradığı anlamda basılmış eserden söz edilebilmesi için yayın amacının saptanması gerekmektedir[251]. Kısaca ortada bir basılmış eser olmasına rağmen yayımlanmadığı sürece basın açıklamasından söz edilemez. Böyle durumda da ancak basın yolu ile kişilik hakkına saldırı değil, saldırı tehlikesi söz konusu olacaktır[252].

Diğer yandan yukarıda bahsettiğimiz üzere Basın Kanunu'nda yayımdan söz edilebilmesi için basılmış eserin kaç kişiye ulaştırılması gerektiği de belirtilmediğinden, şayet basılmış eser belirli olmayan kişilerin bilgisine ulaştırılmak isteniyorsa, tek kişiye ulaşmış olsa dahi yayımın gerçekleşmiş olduğu kabul edilmelidir[253].

4. Basın Yolu ile Kişilik Hakkına Saldırının Sınıflandırılması

a. Sözleşmeye Aykırılık Yolu İle Yapılan Saldırılar

Bu başlık daha çok bir kişinin basın yolu ile açıklamada bulunmak veya bulunmamak hususunda yapılan bir sözleşmeyle yükümlülük altına girmesine karşın bu yükümlülüğe uymaması ile ortaya çıkmaktadır. Örneğin ünlü bir doktor olan X kişisi, AIDS hastalığı ile ilgili tıbbi görüşlerinin ve fotoğrafının Y isimli gazetede kullanılmasına izin vermiş ise; sonrasında Y gazetesi X'e ait görüşlere gazetede yer verse de X'in fotoğraflarını sahte diploma ile doktorluk mesleği başlığı altındaki haber içeriğinde kullanmışsa, Y gazetesi tarafından X'in kişilik hakkı sözleşmeye aykırılık yoluyla ihlal edilmiş olur.

---

[250] **Özek**, s. 736.
[251] **Tüfek**, s. 62.
[252] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 31.
[253] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 33.

Kişilik hakkının sözleşmeye aykırı davranış yoluyla ihlal edilmesi uygulamada çok sık karşılaşılan bir durum değildir. Kişilik hakkına yapılan saldırılar daha çok sözleşme dışı yollarla, haksız fiil niteliğindeki davranışlar sonucu ortaya çıkmaktadır[254]. Türk Borçlar Kanunu m. 112 "*borç hiç veya gereği gibi ifa edilmezse borçlu, kendisine hiçbir kusurun yüklenemeyeceğini ispat etmedikçe, alacaklının bundan doğan zararını gidermekle yükümlüdür."* şeklindedir. İlgili madde kapsamında kanun koyucu tarafından düzenlenen zararın maddi zarar olduğu açıktır. Ancak kişilik hakkının sözleşmeye aykırı davranış yoluyla ihlâli durumunda meydana gelen manevi zararın tazmin edilmeyeceği iddia edilse de, böyle bir yorum, borca aykırılık yüzünden maddi zarara uğrayan kişi ile manevi zarara uğrayan kişi arasında haksız bir ayrım yapılması anlamına gelir. Bu şekilde yapılacak bir ayrım doğru değildir. Zira sözleşmeye aykırılık yoluyla yapılan saldırı sonucunda meydana gelen manevi zararın tazmini hususunda TBK m. 114/II' deki yollama nedeniyle haksız fiil sorumluluğuna ilişkin hükümler kıyas yoluyla sözleşmeye aykırılık hallerine de uygulanacağından, TBK m. 56 veya TBK m. 58 hükümleri burada da uygulanma alanı bulur[255].

b. Haksız Fiil Teşkil Eden Bir Davranış Yolu ile Yapılan Saldırılar

Basın yolu ile kişilik hakkı ihlalinin en çok görülen şekli; taraflar arasında bir sözleşme olmadığı halde yapılan açıklama ile kişilik hakkına saldırılmasıdır[256]. Basının yaptığı açıklamalar ile kişilik hakkının ihlalinin meydana gelebilmesi için, söz konusu basın açıklamasının hukuk düzenince onaylanmayan, kişinin maddi veya manevi değerlerinde bir eksilmeye yol açacak nitelikte olması ve basın açıklamasının yapılmasında hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebeplerin bulunmaması gerekir[257].

---

[254] **Keskin**, s. 225; **Genç Arıdemir**, Arzu, Sözleşmeye Aykırılıktan Doğan Manevi Tazminat, İstanbul 2008, s. 5.

[255] **Eren**, s. 1054; **Keskin**, s. 225-227; **Genç Arıdemir**, s. 4, s. 58-59; **İnceoğlu, M. Murat,** *"Yargıtay Kararları Işığında Sözleşmeye Aykırılıktan Doğan Manevi Tazminat Sebepleri"*, Batider, 2008, C. XXIV, S. 4, s. 77-121, s. 77; Bir kimse sözleşmeye aykırı davranış nedeniyle maddi menfaatlerinin ihlal edilmesi sonunda üzüntü ve sıkıntı duymuş olabilir. Ancak söz konusu üzüntü ve sıkıntı, bir kişilik hakkı ihlali sonunda meydana gelmiş olmadığından, teknik anlamda manevi zarar olarak nitelendirilemez, **İnceoğlu**, s. 80; **Genç Arıdemir**, s. 149.

[256] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 48; **Tüfek**, s. 56; **Belli**, s. 65; **Acabey, Beşir,** "*Basın Özgürlüğü ve Bu Özgürlüğün Bir Sınırı Olarak Kişilik Hakkı*", Journal of Yaşar University, C. 8, Sayı Özel, s. 1-54, s. 15, İzmir 2014, erişim tarihi: 06.07.2018.

[257] **Eren**, s. 508; **Tüfek**, s. 58; **Acabey**, s. 24.

Basın yolu ile kişilik hakkı ihlali genellikle kişilerin manevi kişilik değerlerine yönelik olduğundan[258], bundan sonraki açıklamalarda basının haksız fiil teşkil eden davranış yolu ile yaptığı saldırılar, çoğunlukla yöneldiği kişilerin manevi değerleri açısından incelenecektir.

5. Basın Yolu ile Kişilik Hakkına Saldırıların Türleri

a. Haber İle Kişilik Hakkına Saldırıda Bulunulması

Haber, kelime anlamı ile iletişim veya yayın organları ile verilen bilgi demektir[259]. Ancak basın haber verme görevini yerine getirirken uygun amaç kriteri ile uygun araç kriterine uygun[260] haber verme yükümlülüğü altındadır. Aksi halde yapılan haber ile ilgili olarak basının hukuki ve cezai sorumluluğu gündeme gelebilir[261]. Basın haber verirken, hiçbir zaman gerçek olmayan suçlamalarda bulunamaz[262]. Bu hususta basının haberi güvenilir kaynaklardan temin etmiş olması; somut gerçeklik olmasa dahi görünen gerçeğe uygun olarak haberin yapılması gerekmektedir[263]. Basının aynı zamanda "*haber*" niteliğine uygun bir açıklama yapabilmesi haberin ivedilikle açıklanmasını da gerektirecektir. Aksi halde haber güncelliğini yitireceğinden "*haber*" niteliği de kalmayacaktır[264].

---

[258] **Aydın, Sevil**, s. 35; **Belli**, s. 66; **Tüfek**, s. 58, **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 52.

[259] Haber kelimesinin anlamı için bkz. www.tdk.gov.tr.

[260] Bkz. II. Bölüm, III. Kısım Hukuka Aykırılığı Ortadan Kaldıran Sebepler başlığı altında yapılan açıklamalar.

[261] Basının cezai sorumluluğuna ilişkin örnek vermek gerekirse, Türk Ceza Kanunu'nun 267. maddesinde düzenlenen "*İftira*" suçlarının basın ve yayın yoluyla işlenmesi ağırlaştırıcı sebeptir. Aynı zamanda Türk Ceza Kanunu'nun 125. maddesinin IV. fıkrasına göre hakaret suçunun alenen işlenmesi de bu suç bakımından ağırlaştırıcı sebep oluşturmaktadır. Madde gerekçesine göre ise hakaret suçunun basın ve yayın yoluyla işlenmesi halinde aleniyet unsuru gerçekleşmiştir. Buna göre hakaret suçunun basın ve yayın yoluyla işlenmesi ağırlaştırıcı sebeptir.

[262] **Tüfek**, s. 88.

[263] Yarg. 4. HD. E. 2015/11802, K.2017/4052, T. 14.06.2017: " *Yine basın, objektif sınırlar içinde kalmak suretiyle yayın yapmalıdır. Olay veya konu ile ilgili olan, görünen bilinen her şeyi araştırmalı, incelemeli ve olayları olduğu biçimi ile yayınlamalıdır. Bu işlevi ile gerek yazılı ve gerekse görsel basın, somut gerçeği değil, o anda belirlenen var olan ve orta düzeydeki kişilerce de yayının yapıldığı biçimi ile kabul edilen olguları yayınlamalıdır. O anda ve görünürde var olup da sonradan, gerçek olmadığı anlaşılan olayların ve olguların yayınından basın sorumlu tutulmamalıdır*." (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 22.08.2018.

[264] Yarg. 4. HD. E. 2002/3911, K. 2002/9945, T. 24.09.2002: "*Dosyadaki delillerden davacının anılan şekilde bir ilişkisinin olduğu ispatlanmadığı ve yayının gerçek dışı olduğu anlaşılmaktadır. Yayınlanmasında kamu yararı bulunan gerçek ve güncel haberin özle biçim arasında denge kurarak verilmesi halinde hukuka aykırılıktan sözedilemez. Davaya konu yayında yer alan ve davacının kişilik haklarına saldırı oluşturan gerçek dışı haber nedeniyle hukuka aykırılık oluştuğundan uygun bir miktar*

b. Eleştiri Niteliğindeki Yayınlar ile Kişilik Hakkına Saldırıda Bulunulması

Haber açıklamalarında basın kuruluşu açısından "*görünen gerçeğe uygunluk*" aranmakta iken; eleştiri niteliğindeki yayınlar sübjektif olarak kişinin değer yargısının ve görüşlerinin topluma aktarıldığı yayınlardır[265]. Eleştiri ne kadar sert olursa olsun hukuka aykırı değildir[266]; ancak bu eleştirinin gereksiz ve haysiyet kırıcı olmaması[267], yapıldığı anda herkesçe bilinen olaylara dayanması gerekir[268]. Yine eleştirinin yapıldığı yayınlar haber olarak aynen aktarılmalı ve bu yolla üçüncü kişilerin yapılan eleştirilerin objektifliği hakkında karar vermesi sağlanmalıdır[269]. Belirtilmiş bulunan bu çerçeve içerisinde basın tarafından yapılacak olan eleştiri hukuka aykırı kabul edilmeyecektir. Ancak belirtilen çerçeve kapsamı aşılarak basın tarafından gerçekleştirilecek olan eleştiri bir saldırı olarak nitelendirilecek olup, söz konusu eleştiri niteliğindeki yayın hukuka aykırı kabul edilecektir[270].

---

tazminata hükmedilmesi gerekir." (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 10.08.2018.

[265] Yarg. 4. HD. E. 2005/6753, K. 7795, T. 27.6.2006: "*Eleştiri belirli bir davranış, olay, kişi ve eser konusunda yorumları içerir."* (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 10.08.2018.

[266]Yarg. 4. HD. E. 2004/2684, K. 2004/3475, T. 18.03.2004: "*Ölen bir kişinin ölümden sonra din kurallarına göre yargılanacağını, böyle bir kişinin ölümden sonra hayırla yad edilmeyeceğini ve melekler tarafından sorgulanacağını içeren ve ölümden sonra nasıl bir sonuçla karşılaşılacağını gerçek ve doğruymuş gibi anlatan haberin din kurallarına göre de doğru olduğu kabul edilemez. Bu nedenle söz konusu haberin yazarının ağır kusurlu olduğu sonucuna varılır. Bu durum karşısında; söz konusu haberin yazarının ağır biçimde de olsa eleştirilmesinde hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılmıştır*." (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 08.08.2018.

[267] Yarg. 4. HD. E. 1990/6132, K. 1991/5830, T. 04.06.1991: "*Eleştiri bir gerçeğin ifadesi olsa bile kullanılan sözcük ve cümleler incitici, küçük düşürücü, aşağılayıcı nitelikte olmamalıdır. Üslup, uygun ve nazik değilse, aşağılayıcı, küçük düşürücü ve amacı aşan cümlelerle ifade edildiği takdirde hukuka aykırılık oluşur*." (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 10.08.2018.

[268] Yarg. 4. HD. E. 2015/11766, K. 2017/4156, T. 16.06.2017: "*Davaya konu olayda, davacı hamilelik pozlarını basınla paylaşmış, davalı da buna istinaden eleştiri hakkını sert bir şekilde kullanmıştır. Bu nedenle; hamilelik resimlerini basınla paylaşan davacının bu tür eleştirilere katlanması gerekir. Yayında yer alan sözler sert eleştiri kapsamında olup davacının kişilik haklarına saldırı teşkil etmediği sonucuna varılarak, istemin tümden reddine karar verilmesi gerekirken, yanılgılı gerekçe ile davanın kısmen kabulüne karar verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, bozmayı gerektirmiştir.*" (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 10.08.2018.

[269] Yarg. 4. HD. E. 2007/176, K. 2017/13987, T. 12.11.2007: "*asında yayınlanan haber ve eleştiri objektif oldukça, doğru vakalara dayandıkça, doğru bir amaca yönelik bulundukça, incitici olsa bile sorumluluk söz konusu olmaz.*" (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 10.08.2018.

[270] **Öztan,** Şahsın Hukuku, s. 124; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 104; **Arpacı**, s. 137; **Ataay**, Şahıslar, s. 147; **Eren**, s. 774; **Tüfek**, s. 107-109; **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 33.

c. Açıklamada Kullanılan Araca Göre Kişilik Hakkına Saldırıda Bulunulması

Basın yolu ile düşünceler yazıyla açıklanabileceği gibi sadece resimle veya her ikisiyle de açıklanabilir[271]. Kişilik hakkına yapılan saldırıların büyük bir çoğunluğu yazı ile yapılan saldırılar olsa da bazı hallerde yazı ile birlikte resim de beraberinde yayınlanmış olabilmektedir. Sadece resmin yayımının onur ve saygınlığı ihlal ettiğinden söz edebilmek için ise yayımın kişiye ve toplum tarafından verilen değerlere saldırı niteliği taşıması gerekmektedir[272]. Eklemek gerekirse; bir olay açıklamasında resmi yayınlanmak istenen kişi yerine bir başkasının resminin kullanılması veya kişinin resminin izinsiz olarak reklam aracı olarak kullanılması da şeref ve haysiyetin basın yolu ile ihlaline örnek teşkil etmektedir[273].

d. Yaşama, Vücut Bütünlüğüne ve Sağlığa Basın Yolu İle Saldırıda Bulunulması

İnsanın sağlıklı ve eksiksiz bir bedensel varlığa sahip olmasını ve bunu sürdürmesini sağlayan yaşamı; beden tümlüğü ve sağlığı gibi değerleri maddi bedensel değerlerini oluşturmaktadır[274]. Basın yolu ile kişilik hakkı ihlali daha çok maddi olmayan kişisel değerlerin ihlalinde söz konusu olabilse de bazı hallerde maddi kişisel değerlerin ihlali söz konusu olabilmektedir. Örnek olarak basın açıklamasının kişide şok etkisi yaratıp, kalp krizi geçirmesine neden olması verilebilir. Diğer yandan sağlık kavramının içine kişinin ruh sağlığı da girmektedir. Bu nedenle ruh sağlığını bozucu yayınlarda[275] kişilik hakkına saldırı niteliğindedir[276].

e. Şeref ve Haysiyete Basın Yolu İle Saldırıda Bulunulması

Çalışma kapsamında değerlendirecek şeref ve haysiyete yapılan saldırıların büyük bir kısmı basın yolu ile yapılan saldırılardan oluşmaktadır. Söz konusu saldırılarda yazı,

---

[271] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 104.
[272] **Tüfek**, s. 90.
[273] **Karahasan**, s. 559; **Dural**, s. 133; **Öztan**, Şahsın Hukuku, s. 123.
[274] **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 403; **Zevkliler/Ertaş/Havutçu/Gürpınar**, s. 128.
[275] Yarg. 4. HD. E. 2013/12747, K. 2013/19934, T. 16.12.2013: "*acılı babanın acısını arttırmak suretiyle yapılan yayın davacının kişilik haklarına saldırı oluşturmaktadır*." (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 10.08.2018.
[276] **Tüfek**, s. 91.

kişinin şeref ve haysiyetini ihlal edici bir olay açıklaması ya da düşünce açıklaması şeklinde meydana gelebilir[277]. Yine saldırının resim yoluyla olması da mümkündür. Şeref ve haysiyete yönelen yazılı saldırılar sadece gerçek kişilere özgü olmayıp, tüzel kişilere de yöneltilebilir[278].

Kişinin şeref ve haysiyetine karşı gerçekleştirilen saldırılarda, kişinin, toplum içerisinde bir birey olarak doğuştan sahip olduğu ve sonradan toplumdaki kendi davranışlarıyla kazandığı manevi değerlerde azalma meydana gelmektedir[279].

Şeref ve haysiyete yönelen yazılı saldırılar kapsamına bir kişi hakkında gerçek ile hiçbir alakası olmayan kanılar uyandıracak açıklamalar yapmak da girer. Örneğin hayat kadınları ile alakalı bir haber yazı dizisinde haber ile hiçbir alakası olmayan kişinin tüm bilgilerinin verilmesi suretiyle okuyucuya o kişinin sanki hayat kadınları ile alakası varmış izleniminin verilmesi hali böyledir. Yine bilgi ve görüşlerin açıklıkla değil de, kasten değişik yorumlara ve fantezilere yol açabilecek biçimde kelime oyunlarıyla açıklanması da saldırı oluşturur. Örneğin gazetede yayınlanan bir haber içeriğinde sadece banka müdürü hakkında yorumlar yapılırken kasadan paralar uçmuş vs. şeklinde ibarelere yer verilmesi o kişi hakkında yersiz suçlama, iftira olarak karşımıza çıkabilir[280].

Aynı zamanda hakaret fiili ile de şeref ve haysiyete yönelik saldırı mümkündür. Hakaret fiilinin cezalandırılmasıyla[281] korunmak istenen hukuki değer, kişilerin şeref, haysiyet ve ünü, toplum içindeki itibarı ve diğer bireyler nezdinde saygınlığıdır. Burada önemli olan husus, hakaret içeren sözler duyulduğunda hakaret edilenin kim olduğunun bilinebilir ve hakaret fiilinin[282] örf, adet kurallarına göre kişinin onurunu kırıcı nitelikte olmasıdır[283].

---

[277] **Tüfek**, s. 92; **Serdar**, s. 76.
[278] **Tüfek**, s. 92; **Köprülü**, s. 77.
[279] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 105; **Tüfek**, s. 92; **Serdar**, s. 76.
[280] **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 411; **Tüfek**, s. 94; **Dural/Öğüz**, s. 129; **Serdar**, s. 75.
[281] Türk Ceza Kanunu m. 125'de "*bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldırmak*" ifadesine yer verilmesi suretiyle kişinin hem iç (sübjektif), hem de dış (objektif) şerefi koruma altına alınmıştır.
[282] Yarg. HGK. E. 2014/4-1184, K. 2016/1012, T. 02.11.2016: "*Basın belirli bir kişinin fikrini tartışmak zorunda kaldığı durumlarda bile, objektif bilgi vermekle ve eleştirmekle yetinmeli; olayları tahrif etmek veya kuşkuları yaymak gibi, hukukun izin vermeyeceği yollara başvurmamalıdır. Özellikle de hakaret niteliğinde ya da yersiz, onur kırıcı söz ve deyimlerin kullanılmasından kaçınmalıdır.*", (Kazancı Bilişim-Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 22.08.2018.
[283] **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 133; **Tüfek**, s. 93; **Çolak**, s. 357; **Akipek/Akıntürk/Ateş**, s. 386.

Basın yoluyla gerçekleştirilecek davranışların kişilerin şeref ve haysiyetini ihlal ettiğinin kabul edebilmesi için, yapılan davranışların kamu yararı gözetilerek haber yapma ve eleştiride bulunma göreviyle bağdaşmayacak şekilde doğrudan kişiliği hedef alması gerekir. Bununla birlikte yayınların kamu yararını gözetip gözetmediğini değerlendirirken, haber veya eleştiri konusu kişinin toplumdaki yeri ve görevi de dikkate alınmalıdır[284].

Basın yoluyla şeref ve haysiyete saldırı konuları bakımından, değer yargısı açıklaması ve olay açıklaması olmak üzere iki şekilde gerçekleşir[285]. Olay açıklamaları yoluyla yapılan şeref ve haysiyete yönelik ihlaller, bir olayın ilk defa açıklanarak haber yapılması veya geçmişteki bir olayın tekrarlanması yoluyla meydana gelir. İlk defa açıklanan olay, gerçek veya gerçek dışı, herkes tarafından bilinen veya gizli bir olay olabilir[286]. Yargıtay bu hususa ilişkin bir kararında[287] "*yargısal çalışmalar hakkında gerçeğe uygun olmayan açıklamalar yazılmasıyla davacının kişilik hakları ihlal edilmiştir*" ifadelerine yer vermiştir.

Şeref ve haysiyete saldırı teşkil eden gerçek olan olay açıklamalarının da her zaman hukuka uygun olduğunu belirtmek mümkün değildir. Zira bilinen geçmişteki bir olayın tekrar yayınlanması, çoktan unutulmuş bir kişinin resminin yayınlanması veya teşhir olunması halinde de kişinin şeref ve haysiyetine yönelik bir ihlal söz konusu olur ve bu tür açıklamalar hukuka aykırılığı ortadan kaldırmayacaktır[288]. Yargıtay bir kararında[289] "*Davacının Atatürk'ün doğduğu Selanik'teki eve bomba atılması eylemi nedeniyle hem Yunanistan'da hem de daha sonra döndüğü Türkiye'de yargılandığı ve beraat ettiği anlaşılmaktadır. Olayla bir ilgisi olmadığı anlaşılmasına rağmen davacı hakkındaki*

[284] **Akipek/Akıntürk/Ateş**, s. 386; **Çetin**, s. 273.
[285] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 106; **Serdar**, s. 76; **Dural/Öğüz**, s. 131.
[286] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 106; **Serdar,** s. 76; **Tüfek,** s. 94; **Belli**, s. 69; **Yüzer**, s. 137.
[287] Yarg. 4. HD. E. 2012/14304, K. 2013/12718, T. 02.07.2013 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 10.08.2018; Aynı yönde karar olarak bkz. Yarg. 4. HD. E. 2012/16160, K. 2013/15132, T. 26.09.2013: "*basında yer alan açıklamaların ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilebilmesi için eleştiri ve açıklamaların yargı otoritesini zayıflatmaya yönelik olmaması gerekir. Bu bakımdan yargısal çalışmalar hakkında gerçeğe uygun olmayan açıklamalar yazılmasıyla davacının kişilik hakları ihlal edilmiştir."* (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 10.08.2018.
[288] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 107; **Serdar**, s. 78; **Belli**, s. 69; **Yüzer**, s. 138; **Ataay**, Şahıslar, s. 147.
[289] Yarg. HGK. E. 2004/4-253, K. 2004/270, T. 12.05.2004 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 10.08.2018.

söylentileri yeniden gündeme getiren dava konusu kitaptaki ifadelerin kişilik haklarına saldırı teşkil ettiği" ifadesine yer vermiştir. Gerçekleşmesi mümkün olmayan bir olayla ilgili olarak şeref ve haysiyete saldırı teşkil eden olay açıklaması dahi hukuka aykırı kabul edilecektir. Yargıtay bu hususa ilişkin bir kararında[290] "*Fısıltı Gazetesinin 25-31 Mayıs 2005 tarihli 'Büyücü' başlıklı ve 26 Mayıs 2004 tarihli Dünden Bugüne Tercüman Gazetesinin 'Asena'ya büyü yaptı diye işten kovdu' başlıklı haber incelendiğinde; davacı hakkında fotoğrafı da yayınlanmak sureti ile 'büyücü', 'büyü yaptı', 'büyü yaptırmış' şeklinde ifadelerin kullanıldığı anlaşılmaktadır. Habere konu olan ve davacıya yönelik olarak yayınlanan ifadeler suç isnadı niteliğindedir. Bu sebeple yayın hukuka aykırı olup kişilik haklarına saldırı teşkil eder."* ifadelerine yer vermiştir.

Basın yoluyla şeref ve haysiyete saldırının diğer bir şekli ise değer yargısı açıklamasıdır. Bir kimsenin bir konudaki fikrini değer yargılarına göre açıklaması düşünce açıklaması olarak ifade edilmektedir. Düşünce açıklamaları, meydana gelen bir olayla bağlantılı veya olay ile hiçbir bağlantısı olmaksızın sadece kişisel değer yargıların ve sübjektif görüşlerin açıklanması şeklinde meydana gelir[291]. Bu halde şeref ve haysiyete bu yolla saldırı, ya meydana gelen olayla tamamen bağımsız olacak şekilde sübjektif bir değer yargısının ya da olay ile bağlantılı, bir değer yargısının açıklanması şeklinde olur[292]. Kişinin toplumdaki kendi davranışlarıyla kazandığı manevi değerleri inkar eden ve kişiyi toplum huzurunda küçük düşüren örneğin, "*şerefsiz*", "*haysiyetsiz*", "*aptal*", "*zalim*", "*dolandırıcı*" gibi bir takım sübjektif değer yargılarının açıklanması ile şeref ve haysiyete saldırı söz konusu olabilecektir[293]. Nitekim Yargıtay'ın bir kararına[294] ait karşı oy açıklamasında "*pişkin, cahil ve seviyesiz" sözleri her ortamda her kişi için hakaret teşkil edebileceği gibi, "ihanet sözü ise suç isnadı ve iftira mahiyetinde olduğundan kişilik haklarına saldırı oluşturur"* şeklinde ifadelere yer verilmiştir. Aynı zamanda bir olayla bağlantılı olarak da örneğin, fuhuş yapan (A), bankayı dolandıran (B), zimmetine para geçiren (C) gibi basında yapılan değer yargısı açıklama yoluyla da, şeref ve haysiyete

[290] Yarg. 4. HD. E. 2006/10243, K. 2007/8467, T. 25.06.2007 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 06.08.2018.
[291] **Yüzer**, s. 138; **Belli**, s. 71.
[292] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 107; **Serdar**, s. 79.
[293] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 107; **Serdar**, s. 79.
[294] Yarg. 4. HD. E. 2010/3785, K. 2011/2856, T. 17.03.2011 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 23.08.2018.

saldırı mümkündür[295]. Yargıtay'ın bir kararında[296] da "*Haber ve yazı içeriğinde, "Yolsuzluğu belgeli", "... ve ...'deki büyük yolsuzlukları belgelendi, açığa çıktı", "büyük vurgunlar vurmuş, fakir fukaraya yardım edeceğiz diye topladığı paraları cebe atmış bir derneğe gelince akan sular duruyor" şeklinde suç isnadı niteliğinde ifadeler kullanılmak suretiyle, basının haber verme ve eleştiri sınırlarının aşıldığı, gerçekleşen eylem ile davacının kişilik haklarına saldırıda bulunulduğu sabittir.*" ifadelerine yer verilmiştir. Buna göre basın yolu ile gerçekleştirilecek eylemler nedeniyle bir kimse hakkında toplumun o kişiden beklediği özelliklerden birine veya hiçbirine sahip olmadığı fikrinin uyandırılması, kişinin toplumdaki itibarının azaltılması ve kişinin toplumdan kendini soyutlaması durumuna gelmesi halinde kişinin şeref ve haysiyetine saldırı söz konusu olacaktır[297].

Değer yargılarında bulunma yoluyla kişinin şeref ve haysiyetine yönelik ihlallerde ise, en sık karşılaşılan açıklama yöntemi eleştiridir. Eleştiri, kural olarak hukuka aykırı sayılmaz. Zira basın, toplumun çıkarını ilgilendiren konu ve olaylar hakkında, toplumu bilgilendirme görevini yerine getirirken eleştiride bulunmak zorundadır[298]. Ancak eleştirinin de herhangi bir sınırı olmaksızın yapılması düşünülemez. Zira bir eleştirinin şeref ve haysiyete saldırı teşkil etmemesi için gereksiz yere onur kırıcı, toplum içerisinde küçük düşürücü, kötüleme ya da karalama amacı olmamalı, objektif esaslar aşılmamalı, yapıldığı andaki gerçek olaylara dayanmalı veya eleştiriye temel teşkil eden olayla birlikte verilmelidir[299]. Yargıtay bir kararında[300] *".. ... .., ..., ...değnek sallayan çocuk... ... ...", "... ...'i sen herşeyi b.. ettin, sen halledebilirdin, Türkiye'nin çok kıymetli kurumunun başına geçtin, şu kadar zamanda hem kendini hem de kurumu bitirdin..., ...defol git IQ suz...", "...salak şefiniz", "...o küçük çocuk, ...o kendini şef sanan çocuk", "...sen 4*4 lük andante başlarsın 2 dörtlük adagio bitirirsin..." şeklindeki ifadelerin kişilik haklarına saldırı niteliğinde olduğu ve kullanılan bu ifadeler ile eleştiri sınırlarının aşıldığı, olay ve yazı bütün olarak değerlendirildiğinde kaba, nezaket dışı, rahatsız edici*

[295] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 108; **Serdar**, s. 79.
[296] Yarg. 4. HD. E. 2015/15047, K. 2017/6227, T. 23.10.2017 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 23.08.2018.
[297] **Tüfek**, s. 94; **Serdar**, s. 80.
[298] **Salihpaşaoğlu**, s. 85; **Dural/Öğüz**, s. 150; **Serdar,** s. 76; **Tüfek,** s. 94; **Belli**, s. 69; **Yüzer**, s. 137.
[299] **Dural/Öğüz**, s. 132-133; **Serdar**, s. 79; **Çolak**, s. 358; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 135; **Belli**, s. 71.
[300] Yarg. 4. HD. E. 2017/2661, K. 2018/1105, T. 20.02.2018 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 15.06.2018.

söz ve ağır eleştiri olarak kabulünün mümkün olmadığı anlaşılmakla" ifadelerine yer vererek, bir meslek sahibinin mesleğini yerine getiremeyecek derecede yeteneksiz ve beceriksiz olduğunun ileri sürülmesinde eleştiri sınırı aşıldığını belirtmiştir. Eleştirinin dayandığı olayın, toplum tarafından biliniyor olması, eğer olay bilinmiyorsa haber olarak aynen aktarılması ve olayın objektif bir şekilde gösterilmiş olması gerekir[301].

Düşünce açıklamalarında basın yoluyla şeref ve haysiyete saldırı sözlü, resimli veya her ikisinin de kullanımı ile gerçekleşebilir. Söz ifadesi ile kastedilen, hangi dilde ve şekilde olursa olsun "*ifade*"dir. Resim ise bir olay ya da değer açıklamasında bulunurken kullanılan anlatım aracıdır. Resimli açıklamalar toplumun daha çok dikkatini çekecek ve yayınlanan haberde inandırıcılık etkisi daha fazla olacaktır. Gerçek bir olay açıklamasında yayınlanmak istenen kişi yerine yanlışlıkla olayla ilgisi olmayan başka bir kişinin resminin yayınlandığı durumlarda şeref ve haysiyete yönelik saldırı vardır. Ancak söz konusu haber içeriği ile kullanılan resmin kişinin şeref ve haysiyetine saldırı niteliği taşıması gerekir[302].

Görüntünün, şeref ve haysiyete saldırı aracı olarak kullanılması, kişinin bedensel yapısına ilişkin eksiklikleri göstermek şeklinde olabileceği gibi kişinin görüntüsünün, görüntüyle birleştiğinde kişiyi küçük düşürecek bir anlam kazanan bir müzik eşliğinde yayınlanması ya da bedensel engeli bulunan bir kişinin, bu özelliğiyle alay edilmesi şeklinde de olabilir. Ayrıca bir kişinin bir olaya karıştığı yolunda tahminler yürüterek bu yöndeki söylentileri belirtmek, basit ve sade ithamlardaki kadar şeref ve haysiyet kırıcı nitelikte olup, kişilik hakkını ihlal eder[303].

f. Hayat Alanlarına Basın Yolu ile Saldırıda Bulunulması

Çalışmanın birinci bölümünde kişilik hakkı ihlalleri konusunda hayat alanı ihlallerinden bahsetmiş ve hayat alanı sınırlarını belirlemiş olsak da; yine basının müdahaleleri bakımından kişinin hayat alanları üç alanda incelenmekte olduğundan, bu başlık altında da hayat alanlarına değineceğiz.

---

[301] **Akipek/Akıntürk/Ateş**, s. 388; **Serdar**, s. 80.
[302] **Serdar**, s. 81.
[303] **Akipek/Akıntürk/Ateş**, s. 389; **Serdar**, s. 81.

Belirtilmelidir ki hukuka aykırı olarak yapılan hayat alanına ilişkin basın açıklaması ile aynı zamanda şeref ve haysiyetin de ihlali mümkün olabilmektedir. Yine hayat alanı ile ilgili açıklama aynı zamanda kişinin mesleki ve ticari değerleri ile de ilgili olabilir[304].

aa. Ortak Hayat Alanın İhlali

Herkes tarafından bilinen ve bilinmesi mümkün olabilen olayların açıklanmasında kural olarak özel hayatın gizliliğini ihlal ettiğinden söz edilemeyecektir[305]. Ancak basın açıklamaları ile ortak hayat alanına dair bilgilerin topluma açıklanmasına kişilerin tahammül etmesi beklenemez[306]. Basın açıklamasının kötü niyetle, kişiyi yerme maksadıyla, şeref ve haysiyetini ihlal edici nitelikte yapılmış olması durumlarında açıklamanın hukuka aykırı olup olmadığı değerlendirilmektedir[307]. Ortak alana dair basın açıklamalarının hukuka aykırı olup olmadığının tespitinde, kişi menfaati üstünlüğü ile kamu menfaati üstünlüğünün değerlendirilmesi yapılacak, bu çerçevede yayının hukuka aykırı olup olmadığı değerlendirilecektir[308]. Yargıtay bir kararında[309] " *Davacının görüntüsünden yola çıkılarak estetik ameliyatların tehlikeleri hakkında hazırlanan haberde kamu yararı bulunması nedenleriyle haber içeriğinin davacının kişilik haklarına saldırı amacı taşımadığı, kamusal sorumluluk anlayışıyla yayınlandığı, toplumsal bir menfaat söz konusu olduğu*" ifadelerine yer vermiştir.

Ortak hayat alanının, üçüncü kişilerin müdahalelerine açık olması, herkes tarafından müdahale edilebileceği anlamına da gelmemektedir, ki bu sebepledir ortak hayat alanının kapsamını özel hayat alanı lehine daraltma ihtiyacı ortaya çıkmaktadır[310]. Söz konusu bu ihtiyaç, özellikle de kamuya mal olmuş, ünlü kişiler açısından önem arz etmektedir. Zira kamuya mal olmuş kişilerden, ortak hayat alanı içerisinde meydana getirdikleri günlük hayata ilişkin davranışlarının toplum tarafından izlenmesini hoş karşılaması istenebilir; ancak, bu olayların basın aracılığıyla geniş kitlelere aktarılmasına tahammül etmesi, hoş karşılaması, hiç kimseden beklenemeyecektir[311]. Özellikle de

[304] **Özsunay**, Medeni, s. 144; **Kaya**, s. 288.
[305] **Serdar**, s. 83; **Yüzer**, s. 142; **Açıkgöz**, s. 71.
[306] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 130; **Tüfek,** s. 98; **Serdar,** s. 83.
[307] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 130; **Tüfek**, s. 98; **Ayan/Ayan**, s. 78; **Açıkgöz**, s. 71-72.
[308] **Tüfek**, s. 98; **Açıkgöz**, s. 71; **Serdar**, s. 82.
[309] Yarg. 4. HD. E. 2013/16524, K. 2014/10603, T. 26.06.2014 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 05.06.2018.
[310] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 130; **Tüfek**, s. 98; **Açıkgöz**, s. 72.
[311] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 130; **Tüfek**, s. 98; **Serdar**, s. 83.

tanınmış kişilerin ortak hayat alanlarında, sade birer vatandaş olarak yaptıkları faaliyetlerin rızaları olmaksızın resmedilmesi veya yayınlanması kişilik hakkı ihlali sayılmalıdır. Yargıtay bir kararında[312] "*Özel hayat kavramı, kişinin sadece gözlerden uzakta, başkalarıyla paylaşmadığı kapalı kapılar ardında dört duvar arasındaki yaşantısı ve mahremiyetinden ibaret olmayıp, herkesin bilmediği veya bilmemesi gereken, istenildiğinde başka kişilere açıklanabilen, tamamen kişiye özel hayat olaylarını da içerir. Kamuya açık alana çıkan her kişinin de bu alandaki her görüntüsünün kaydedilip izinsiz kullanılmasına rıza gösterdiği kabul edilemez. Özel hayat kavramı salt mekana indirgenemez, kamuya mal olmuş kişilerin konutları dışında özel hayatları da vardır*." ifadelerine yer vermiştir.

Ortak hayat alanına basın yoluyla müdahalelerin sınırsız bir biçimde açık olmadığı görüşü temel alınarak doktrinde bazı yazarlar, ortak hayat alanını "*açık ortak hayat alanı*" ve "*özel ortak hayat alanı*" ya da yine aynı anlamda "*basına kapalı ortak hayat alanı*" olmak üzere ikiye ayırmışlardır[313]. Açık olan ortak hayat alanına giren olaylar, kişinin kendi rızasıyla toplumun bilgisine sunduğu olay ve faaliyetlerdir[314]. Örneğin bir mankenin iç çamaşırı defilesine katılması, bir siyasetçinin siyasi bir konuşma yapması, bir anayasa hukuku öğretim görevlisinin dersi kapsamında başkanlık sistemini anlatması gibi olay ve faaliyetler, ortak hayat alanına giren olay ve faaliyetlerdir[315]. Basın bu tür hayat olaylarını, müdahaleyi haklı kılacak bir neden aramaksızın haber olarak verebilir.

---

[312] Yarg. 4. HD. E. 2016/3324, K. 2018/274, T. 22.01.2018 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 23.08.2018. Yargıtay kararının içeriğinde karşı oy yazısı olup, karşı oy yazısında ortak hayat alanı geniş şekilde yorumlanmıştır: "*Belli bir hayran kitlesine sahip davacı ile kız arkadaşı arasında yaşananları muhabirin haber yapmaya değer görmesi anlaşılabilir bir durumdur. Görüntülerin kayıt altına alınması kişilik hakları yönünden hassasiyet taşısa da bunların davacının dışarıya kapalı alanına girmeksizin kamunun kullanımına açık bir alanda ve herkes tarafından görülebilen bir yerden çekilmiş olması ve görüntüsü çekilenlerin sanatçı kişiliği dikkate alındığında basın özgürlüğünün sınırları içinde kaldığı değerlendirilmelidir. Mahkemece ulaşılan kanaatin aksi yönünde bir sonuca ulaşılabilmesi için herhangi bir neden bulunmamaktadır. Mahkemenin kabulüne göre davacının partneri ile yakınlaşmasını kameranın çekim yaptığı noktada bulunan insanlar tarafından özel bir çaba sarf edilmesine ihtiyaç duyulmadan görülebildiği anlaşılmaktadır. Davacının ... kiraladığı özel bir yatla kız arkadaşı ile birlikte denize açılarak bulunduğu noktada, partneri ile yakınlaşmayı tercih ettiği gözetildiğinde mahremiyetinin korunması konusunda yeteri kadar hasas davranmadığı ve üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmediği anlaşılmaktadır. Davanın reddine dair verilen karar yerindedir*."

[313] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 131; **Tüfek**, s. 98; **Serdar**, s. 84; **Reisoğlu, Safa,** "*Basın Özgürlüğü ve Kişilik Haklarının Korunması*", Prof. Dr. Turgut Akıntürk'e Armağanı, İstanbul 2011, s. 295-318, s. 297; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 159; **Karabağ Bulut,** Nil, "*Basın Özgürlüğü ile Özel Yaşama Saygı Gösterilmesi Hakkı Arasında Kurulacak Dengenin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Von Hannover v. Almanya Vakasına İlişkin 24 Haziran 2004 Tarihli Kararı Işığında Değerlendirilmesi*", Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan, C. II, s. 87-130, İstanbul 2010, s. 87 vd.

[314] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 131; **Tüfek**, s. 98; **Serdar**, s. 84.

[315] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 131; **Serdar**, s. 84; **Tüfek**, s. 99.

Böyle bir yayın da kural olarak hukuka aykırılığı ortadan kaldıracaktır. Ancak kişilerin ortak hayat alanına ilişkin gerçek dışı söylentiler yaymak ya da kişiyi küçük düşürmek amacıyla, kötü niyetli olarak ortak hayat alanına ait bilgileri paylaşmak kişilik hakkının ihlali kabul edilecektir[316]. Örneğin bir öğretim görevlisinin konferansta yapmış olduğu konuşma sırasında kekelemesi ve "ş" harflerini söyleyememesi haline, okul gazetesinde küçük düşürücü şekilde yer verilmesi, öğretim görevlisinin kişilik hakkına saldırı teşkil edecektir.

Özel ortak hayat alanına giren olaylar ise, yapanın kimliği belirtilmeden, herhangi bir kişi yapmışçasına, herkes tarafından öğrenilmesi mümkün olan, günlük hayatının zorunlu kıldığı olay ve faaliyetlerdir[317]. Buna herhangi bir kişinin alışverişe çıkması, sinema ve tiyatroya gitmesi, bir kafede arkadaşları ile sohbet etmesi gibi kişisel olaylar örnek gösterilebilir[318]. Bu tür olayların kamuya duyurulmasında, kamu yararı ve haber değeri söz konusu ise, herhangi bir kişinin hareketi gibi, kimliği belirtilmeksizin, özellikle söz konusu kimsenin tanınmasını mümkün kılacak hususlar (isim, görüntü vs. gibi) belirtilmeksizin yayın yapılmalıdır[319].

bb. Özel Hayat Alanının İhlali

Bir kimsenin iş, aile, meslek çevresi gibi kendisine yakın olan kişilerle birlikte geçirdiği ve yalnız bu kişilerle paylaşmak istediği alan özel hayat alanı olup, özel hayat alanı içerisindeki faaliyetlerini kapsayan alanına yönelik hukuka aykırı saldırılar, bu alanın ihlali niteliğinde olur[320]. Kişi, özel hayat alanını ve bu alana dahil olan kişileri kendisi belirlemekte ve bu alandaki olaylar ve bilgiler yalnızca bu kişilerce bilinmektedir. Özel alana dahil olan kişilerin, özel hayat alanı içerisinde öğrendikleri bilgileri başkalarına anlatmaları, konuşmaları hukuka uygun olarak değerlendirilirken; bu kişilerin öğrendikleri bilgileri basın aracılığıyla kamuya açıklanması hukuka aykırı olur[321]. Örneğin, bir kimsenin, hayat kadınları ile ilişkisini, eşi ile kavga nedenlerini ve eşini

[316] **Serdar**, s. 84; **Tüfek**, s. 101.
[317] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 131; **Tüfek**, s. 98; **Serdar**, s. 84.
[318] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 131; **Tüfek**, s. 99; **Serdar**, s. 85.
[319] **Serdar**, s. 85; **Tüfek,** s. 100.
[320] **Özek**, s. 250.
[321] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 132; **Yüzer**, s. 144; **Serdar**, s. 85.

aldattığını, bankalara olan kredi borcunun miktarını basın yoluyla açıklamak, kişinin özel hayat alanına yönelik hukuka aykırı saldırıdır ve kişilik hakkını ihlal eder[322].

Özel hayat alanı içerisinde gerçekleşen bir hayat faaliyetinin veya olayın basına intikal etmesi, kişinin rızasıyla veya rızası dışında meydana gelir[323]. Rıza dışı bilgi edinmeye, kişinin özel konuşmalarının yalın kulakla veya çeşitli teknik dinleme aygıtları ile (örneğin böcek, mikrofon vb.) dinlenmesi, kişinin kendisinin ya da konutunun çıplak gözle veya çeşitli teknik izleme araçları ile (kamera, dürbün, ayna vb.) gözetlenmesi, kişinin görüntülerinin fotoğraf makinesi, gizli kamera veya film makinesine çekilmesi, seslerinin ses bandına alınması, telefon veya diğer haberleşme araçlarının dinlenmesi veya açılması, elektronik posta da dahil olmak üzere postanın açılması, kişiye özel mektup, gizli belge, anı vb. özel tüm yazıların okunması örnek olarak verilebilir[324]. Yargıtay bir kararında[325] "*Kişinin gizli alanını oluşturan özel yaşamının gizliliğine dokunulamayacağından, sıfatı ve konumu ne olursa olsun, kişinin oluru bulunmadan, özel yaşam alanına ilişkin olan haberleşme bilgileri kamuoyuna açıklanmaz. Davacının özel yaşam alanına ilişkin olan özel telefon görüşmelerinin yayınlanmasında kamu yararı da bulunmadığından, böyle bir yayın davacının özel yaşamının gizliliğine ve haberleşme özgürlüğüne saldırı niteliği taşır ve onun kişilik haklarına saldırı oluşturur."* ifadelerine yer vermiştir.

Rıza ile bilgi edinme ise farklı yollarla meydana gelebilir. Kurgusal bir örnek vermek gerekirse; gazete muhabiri olan X kişisi, ortak arkadaşlarının bulunduğu oyuncu Y ile bir kafede karşılaşır ve arkadaşlarının da bulunduğu ortamda sohbet edilirken, Y, oyuncu K ile aşk yaşadığını, K'nin kendisini aldattığını beyan etmiştir. Y, X'in masada olduğunu fark ederek, durumun özel olduğunu aralarında kalması gerektiğini açıklamışsa da, X, Y'nin beyanını ertesi gün çalıştığı gazetenin magazin sayfasında manşet olarak yayınlamıştır. Olayda her ne kadar X rıza ile bilgiyi edinmiş olsa da yayın konusunda rıza alınmadığı için X tarafından gerçekleştirilen eylemler Y'nin kişilik hakkına saldırı olarak değerlendirilecektir. Ancak kamuya mal olmuş bir kişinin -örneğin, politikacı, tanınmış

[322] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 133; **Tüfek**, s. 101-102; **Serdar**, s. 86.
[323] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 132; **Serdar**, s. 85; **Yüzer,** s. 144.
[324] **Tüfek**, s. 104; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 420; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 133-134; **Serdar**, s. 86; **Belli**, s. 74.
[325] Yarg. 4. HD. E. 2009/14515, K. 2011/1353, T. 16.02.2011 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 02.08.2018.

sporcu ya da sanatçı-, özel veya gizli hayat alanlarına giren olayların rızaları olmaksızın açıklanması ya da bu alanlara ilişkin resimlerin yayınlanması hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebeplerinin bulunması halinde hukuka aykırı olmaz. Hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebepler çalışmamızın ilerideki bölümlerinde[326] ayrıntılı olarak ele alınacaktır.

Hakim, toplum içerisinde tanınmış ve ünlü olmuş kişilerin rızaları dışında çekilen ve yayınlanan fotoğraflarının, fotoğraf sahibinin kişilik hakkını ihlal edip etmediğini, somut olaya göre belirlemelidir. Hakim somut olayın koşullarına göre haber verme özgürlüğü ile kişilik hakkının korunmasına ilişkin menfaati tartarak durumu tespit edecektir[327]. Yargıtay bu hususta bir kararında[328] "*Haberde davacının plajda çekilen fotoğrafının yayınlanmasında kamu yararı bulunmamaktadır. Haber olarak verilmekle yetinilmesi gerekirdi. Şu durumda davacının özel fotoğrafının izinsiz yayınlanması nedeniyle kişilik haklarına saldırının var olduğu*" ifadelerine yer vermiştir.

cc. Gizli Hayat Alanının İhlali

Gizli hayat alanı herkesin bilgisine açık olmayan bilgilerin bulunduğu bir alan olup, bu bilgilerin basın tarafından kamuoyuna duyurulması gizli hayat alanının ihlalini oluşturmaktadır[329]. Gizli hayat alanı içerisinde yer alan bilgilerin, sır teşkil eden olayların, güvenilen kimseler tarafından belirli veya belirsiz kişilere açıklanması hukuka aykırıdır. Zira kişi gizli hayat alanını ancak başkalarına açıklamayacaklarına güvendiği kişilerle paylaştığı için, bu güveni kötüye kullanarak kişinin gizli hayat alanın başkalarına açıklanması açıkça saldırı niteliğinde olur[330].

Kişinin gizli hayat alanına mektup, özel yazışmalar, sağlığı ile ilgili tüm belgeler, hesap ve iş defterleri, aile ilişkileri gibi kişisel içerikli gizli olay, bilgi ve belgeler girmektedir[331].

---

[326] Bkz. II. Bölüm, III. Fıkra, B bendi Hukuka Aykırılığı Ortadan Kaldıran Sebepler.
[327] **Yüzer**, s. 146.
[328] Yarg. 4. HD. E. 2008/9075, K. 2009/4072, T. 19.03.2009 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 02.07.2018.
[329] **Dural/Öğüz**, s. 139; **Tüfek**, s. 105; **Serdar**, s. 87.
[330] **Kılıçoğlu**, Medeni, s. 134; **Belli**, s. 74; **Yüzer**, s. 148.
[331] **Yüzer**, s. 147; **Serdar**, s. 87.

Gizli hayat alanına giren bir olayın basına intikal etmesi ya kişinin rızasına dayanır ya da rızası dışında olur[332]. Basın mensupları mesleklerini icra ederken bazı hallerde kişinin özel hayatıyla ilgili bazı sırları sır sahibinin rızası dışında temin edebilirler. Örneğin, Y röportaj yapmak için aktör X'in evine gitmiş, röportaj sırasında X telefon görüşmesi yapmak için balkona çıktığında Y masa üzerinde duran kağıtlara bakarken X'in evlat edindiğini ve evlatlığının Fransa'da yaşadığını öğrenmiştir. Y'nin öğrendiği bu bilgileri yazı dizisinde kullanması halinde X'in kişilik hakkını ihlal eder.

Kişinin gizli hayat alanına veya mahremiyetine, onun rızası dışında girilerek fotoğrafının çekilmesi yoluyla da kişilik hakkına saldırı mümkündür. Özel hayat alanına dışarıdan yapılan bir ihlale örnek olarak, ünlü aktris Brigitte Bardot'un, yazlık evinin yüksek duvarlı bahçesinde çıplak gezerken, uzaktan çekilen resimlerinin bir dergiye satılması, kişilik hakkının ihlali olarak kabul edilmiştir[333]. Benzeri durumlarda, fotoğrafa konu olan kişinin toplumdaki herhangi bir birey olması ile toplum tarafından tanınmış ünlü biri olması arasında herhangi bir fark bulunmamaktadır. Örnek olarak, kişinin rızasıyla çekilen bir düğün resminin, daha sonra ticari bir amaçla -örneğin reklam için- kullanılamaması gösterilebilir[334]. Kişinin, resminin yayınlanması yönünde verdiği rızayı, sonradan geri alması da yine hukuken olanaklıdır. Yargıtay bu hususa ilişkin bir kararında[335] açıkça " *Davacının daha önce verdiği yayın izninden sonradan vazgeçmesinde hukuka aykırı bir yön bulunmamaktadır. Davalıların bu yüzden uğradığı zarar varsa ancak onu isteyebilirler. Rıza dışı fotoğrafları yayınlayamazlar. Şu durumda mahkemece yapılacak iş hukuka aykırı bu eylemde katkısı olanların belirlenmesi, bu belirleme sırasında genel hükümlerin yanında Basın Yasası'nın 16. ve 17. maddelerinin de göz önünde bulundurularak zarar kapsamı tespit edilip ilgililerin sorumluluklarına karar vermekten ibarettir."* ifadelerine yer vermiştir.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun[336] yürürlüğe girmesi ile birlikte kişisel verilerin ne şekilde korunacağı ve kişisel verilerin hangi kapsamda olacağı hususunda da

---

[332] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 129; **Yüzer**, s. 148; **Serdar**, s. 87; **Belli**, s. 77.
[333] İlgili karar için bkz. **İmre**, s. 164.
[334] **Dural**, s. 142.
[335] Yarg. 4. HD. E. 2003/3322, K. 2003/8240, T. 26.03.2003 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 14.07.2018.
[336] Kanun No: 6698, Kabul Tarihi: 24.03.2016, Resmi Gazete Tarihi: 07.04.2016, Sayı: 29677, Yürürlük Tarihi: 07.04.2016.

görüşler ortaya çıkmıştır. Buna göre kişinin özel ve gizli alanına yapılan müdahaleler bilgisayar ve bilgi bankaları gibi bilişim sistemleri bakımından özel bir önem taşımaktadır[337]. Bilindiği üzere, günümüz bilgi bankalarında on milyonlarca kişisel veri ve sır saklanmaktadır. Bilişim sistemleri aracılığıyla işlenen bu veriler (toplanma, kullanma, işleme ve iletme faaliyetleri sonucu), veri sahibinin rıza gösterdiğinden çok daha fazla kişiye yayıldığından, bunlara kimler tarafından erişildiğinin kontrolü zorlaşmaktadır. Ayrıca bilgilerin işlenmesi sırasında ortaya çıkan hatalar nedeniyle, kişinin kendisine ait verilerin doğruluğunu kontrol edememesi sorunu da doğmaktadır. Zira günümüzde kişisel verilerin korunması oldukça önem kazanmıştır. Örneğin Apple üzerinden gerçekleştirilen Icloud isimli program ile kullanıcının fotoğrafları bulut sistemine kaydedilmektedir. Ancak program sahibinin kişisel veriyi gerekli önlemler almaksızın korumaya çalışması bir süre sonra kullanıcının kişisel verilerinin tamamının internet üzerinden tüm kullanıcılara açılmasına neden olmaktadır.

Öte yandan gizli hayat alanına yönelik hukuka aykırı saldırıları önlemek üzere yapılan düzenlemelerle kişinin "*yalnız kalma hakkı*" nın korunması da amaçlanmıştır[338]. Kişi, yalnız kaldığı ve kendi istekleriyle ve duyguları ile serbestçe hareket edebildiği bir alanda yaratıcı gücünü ortaya koyabilir ve kişisel gelişimini sağlar. Ressam, yazar, mimar, düşünür vb. kişiler; düşünme, okuma, yazma, resmetme, beste yapma gibi birçok faaliyetini ancak yalnız kaldıkları sakin bir ortamda gerçekleştirebilirler. Bu nedenle, sayılan faaliyetleri gerçekleştirmeleri sırasında, kişilerin yalnız kalma hakkını ihlal eden her türlü müdahale hukuka aykırı sayılmaktadır. Bu tür faaliyetlere, günlük hayatta sıkça karşılaşılan, kişinin telefonla veya hoparlörle seyyar satıcılar tarafından sürekli rahatsız edilmesi vb. hareketler de dahildir[339].

Hakim, her bir olay üzerinde ayrı ayrı, basın özgürlüğü ile gizli/özel hayatın gizliliğinin korunması hakkının çatıştığı durumlarda adil bir sonuca varmak için, olayın özelliklerine, durumun gereklerine, tarafların menfaatlerine ve bu menfaatlerin dengelenmesine göre değerlendirme yapmalıdır. Ancak bu değerlendirme sonucunda, tarafların karşılıklı menfaatlerinin dengelendiği görülürse, kamusal önem ve işleve sahip

[337] **Dural/Öğüz**, s. 128; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 61; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 138.
[338] **Warren, Samuel D./Brandeis, Louis D.,** The Right To Privacy, Harvard Law Review, 1980, Vol. IV, No. 5, s. 47.
[339] **Dural/Öğüz** s. 127; **Tüfek**, s. 33; **Şimşek**, s. 133.

olan haber verme hakkına üstünlük tanınması gerekecektir. Doktrinde bu duruma "*yararların tartılması ilkesi*" adı verilmektedir[340]. Bu ilkeye göre karşılaşılan her somut olaydaki hal ve şartlar hakim tarafından değerlendirilip tarafların karşılıklı yararlarının tartılması sonucu, söz konusu saldırının üstün bir amaç için (uygun amaç), uygun araç olup olmadığına göre karara varılmalıdır. Daha somut bir ifadeyle, özel hayat ile basın özgürlüğü hakkının çatıştığı durumlarda, mevcut olaydaki halkın öğrenme ile elde edeceği fayda, olayın kamu tarafından bilinmesiyle bundan olumsuz etkilenecek kişinin uğrayacağı zarardan daha üstünse, ilgili olayın kamuya açıklanması uygun olacaktır. Bu gibi durumlarda, basın hakkına öncelik tanınması gerekmektedir[341].

Yargıtay da bir kararında[342] *"... basının özgürlüğü ile kişilik değerlerinin karşı karşıya geldiği, çatışma içinde bulundukları zaman hangisinin üstün tutulacağı kamu yararı ölçütü ile belirlenir. Toplum çıkarı kişisel çıkardan önce gelmeli, haber olduğu gibi verilmeli, kişisel katkı yer almamalıdır*" ifadelerine yer vermiştir. Bu açıklamadan da anlaşılacağı üzere, kişilik hakkının korunmasıyla hedeflenen amaç, yerine göre kamusal değer taşıyan haber vermek hakkı karşısında ikinci dereceye düşmektedir.

Uluslararası hukuk sistemi içerisinde de özel/gizli hayat tanımlanmaya çalışılmıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi özel hayatın kapsamlı bir tanımı yapılamayacak kadar genel bir kavram olduğunu belirtmiştir[343]. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, özel hayatı tanımlarken, kişinin sahip olduğu kişisel gelişim hakkının ve dış dünyayla ilişkiler kurma ve bu ilişkileri geliştirme hakkının korunması yönünde açıklamalar getirmektedir[344]. Kişinin özel hayatına giren sırları; onun sağlığı, yaşam biçimi, bedensel özellikleri, yakınları, dostları veya ailesi ile olan ilişkileri, anıları, ruhsal durumu gibi saklanmasında menfaati olan ve özel hayatının gizli kalmasını istediği alanına ilişkindir.

---

[340] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 110-112; **Aydın**, **Sevil**, s. 91; **Öztan**, Şahsın Hukuku, s. 122-123; **Dural**, s. 133.

[341] **Avşar/Öngören**, s. 106; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 150-151; **Şen, Ersan,** Devlet ve Kitle İletişim Araçları Karşısında Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması, İstanbul 1996, s. 236 vd.; **Dural/Öğüz**, s. 123.

[342] Yarg. 3. HD. E. 2005/8712, K. 2005/10863, T. 27.10.2005 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 02.08.2018

[343]**Dutertre, Gilles,** Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarından Örnekler, Ankara 2007, http://kutuphane.tbmm.gov.tr:8088/2 007/200706150.pdf, erişim tarihi. 10.07.2018, s. 287-314; **Salihpaşaoğlu**, s. 61.

[344]**Open Society Institute** *"Privacy and Human Rights: An International Survey of Privacy Law and Practice*", http://gilc.org/privacy/survey/intro.html, erişim tarihi. 10.07.2018.

Uluslararası hukukta önemli bir yer tutan Avrupa Konseyi'nin 1970 tarih ve 428 Karar no.lu Kitle Haberleşme Medyası ve İnsan Hakları Hakkında Bildirgesi'nde ise, özel hayatın gizliliği kavramı tanımlanmış ve kapsamı belirlenmiştir. İlgili Bildirge'ye göre, özel hayatın gizliliğinin korunması hakkı aslında, kişinin en az müdahale ile hayatını sürdürebilmesi şeklinde ifade edilebilir.

C. Hukuka Aykırılık

1. Genel Olarak Hukuka Aykırılığı Açıklayan Teoriler

Somut anlamda kişisel değerlerini koruma amaçlı hukuk normlarının çiğnenmesi hukuka aykırılık unsurunun gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Bu şekilde kişisel değerleri koruyucu normlarının çiğnenmesi ile ortaya çıkan hukuka aykırılık ancak zarar görenin rızasının bulunması ve saldırı konusu eylemin gerçekleşmesi halinde hukuka aykırılığı ortadan kaldıran bir nedeninin varlığına bağlı olarak hukuka aykırılıktan kurtulabilir[345]. Örf ve adetler de hukuka aykırılık belirlenirken nazara alınırlar. Böylece bir basın açıklamasının hukuka aykırı olup olmadığı değerlendirilirken bu açıklamanın yöneldiği okuyucu kitlesinin anlayışı da ölçüt olarak alınabilmektedir[346].

Basın yolu ile özel hayatın, şeref ve haysiyetin ihlal edilmesi hususları hakimin takdir yetkisinin geniş olduğu alanlar olup, bu hususta genel bir kural koymak mümkün değildir. Yargıtay bir kararında[347] "*Basının haber verme fonksiyonunu yerine getirirken kullanacağı bu hakların sınırı; gerçeklik, kamu yararı ve toplumsal ilgi, güncellik, konu ile ifade arasında düşünsel bağlılık kuralları ile belirlenmiştir. Bu kurallardan birisine aykırı davranılmış ise haber verme hakkının kullanıldığından ve hukuka uygunluktan söz edilemez.*" ifadelerine yer vermiştir. Bu durumda basının haber verme fonksiyonunu yerine getirirken, kullandığı yayın hakkının özel hukuk alanındaki sınırı; gerçeklik, kamu yararı, toplumsal ilgi, güncellik, konu ile ifade arasında düşünsel bağlılık, haberin veriliş biçimi açısından ölçülülük kuralları ile belirlenebilir.

---

[345] **Köseoğlu, Haluk**, "*Basında Sorumluluk ve Bir Anayasa Aykırılık İddiası*", Ankara Baro Dergisi, S. 6, s. 1028-1032, Ankara 1966, s. 1030.

[346] **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 434; **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 16; **Özek**, s. 230; **Aydın, Sevil,** s. 90; **Tüfek**, s. 65; **Çağlayan Aksoy, Pınar,** Hukuka ve Ahlaka Aykırılık Unsurları Çerçevesinde Salt Malvarlığı Zararlarının Tazmini, İstanbul 2016, s. 74.

[347] Yarg. HGK. E. 2005/4-28, K. 2005/71, T. 16.02.2005 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 02.08.2018.

Basının haber verme hakkını belirtmiş olduğumuz sınırlar içerisinde kullandığı sürece kişilik hakkı zarar görse bile yayın hukuka aykırı sayılmayacaktır. Yargıtay bir kararında[348]. bu hususa ilişkin olarak " *yayının güncel ve görünür gerçekliğe uygun olduğu, toplumun bilgi edinme, basının haber verme hakkı kapsamında kaldığı, olayın gazetecilik tekniği gereği okuyucunun ilgisini çekecek şekilde aktarıldığı da gözetilerek davacının kişilik haklarına saldırı bulunmadığı"* şeklinde ifade de bulunmuştur.

Hukuka aykırılık, haksız fiilin kurucu unsurlarından biri olarak Türk Medeni Kanunu'nun 24. maddesinde ve Türk Borçlar Kanunu'nun 58/I ve 49/I maddelerinde düzenlenmiş olup ancak herhangi bir tanımı yapılmamıştır. Kanun koyucu hukuka aykırılık kavramının tanımını doktrine bırakmıştır. Doktrinde hukuka aykırılığı açıklayan iki görüş vardır. Bunlar sübjektif ve objektif hukuka aykırılık görüşleridir[349].

Temelinde "*alterum non laedere (kimseye zarar vermemek)*" ilkesi yatan ve günümüzde etkisini yitirdiği söylenebilen sübjektif hukuka aykırılık teorisi, hukuka aykırılığı söz konusu hakkın var olup olmamasına göre açıklamaktadır[350]. Bu teoriye menfi hukuka aykırılık teorisi de denmektedir[351]. Subjektif hukuka aykırılık teorisine göre, bir fiilin hukuka aykırı olarak nitelendirilebilmesi için, ortada bir hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebep bulunmaksızın bu fiille başkasına zarar verilmiş olması yeterlidir[352]. Sübjektif teori uyarınca hukuka aykırılık unsurunun oluşmasında, ortaya çıkan zararın niteliğinin bir önemi yoktur. Bu zarar, bir mutlak hak ihlali sonucunda ortaya çıkmış olabileceği gibi örneğin salt ekonomik zararın ortaya çıkmasıyla da oluşmuş olabilir[353]. Ancak fail zarara yol açan davranışının haklı bir sebebe dayandığını

---

[348] Yarg. 4. HD. E. 2016/1781, K. 2018/259, T. 22.01.2018; Yarg. 4. HD. E. 2016/5982, K. 2017/8643, T. 25.12.2017; Yarg. 4. HD. E. 2016/1285, K. 2017/7039, T. 09.11.2017; Yarg. 4. HD. E. 2015/11807, K. 2017/4370, T. 22.06.2017; Yarg. 4. HD. E. 2015/11669, K. 2017/3962, T. 13.06.2017; Yarg. 4. HD. E. 2017/753, K. 2017/3860, T. 08.06.2017; Yarg. 4. HD. E. 2015/4288, K. 2016/7373, T. 02.06.2016; Yarg. 4. HD. E. 2015/4223, K. 2016/3066, T. 09.03.2016; Yarg. 4. HD. E. 2015/5641, K. 2016/2997, T. 08.03.2016; Yarg. 4. HD. E. 2015/669, K. 2016/553, T. 18.01.2016 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 02.08.2018; **Eren**, s. 404; **Kaneti**, Hukuka Uygunluk, s. 155; **İşgüzar**, s. 868; **Özek**, s. 238; **İçel, Kayıhan,** Kitle İletişim Hukuku, 12. Bası, İstanbul 2017, s. 278.

[349] Bu görüşler hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. **Kara Kılıçarslan**, s. 14.

[350] **Kara Kılıçarslan,** s. 14 vd.; **Özek**, s. 243.

[351] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 57.

[352]**Kırca, Çiğdem,** Bilgi Vermeden Dolayı Üçüncü Kişiye Karşı Sorumluluk, Ankara 2004, s. 13-14; **Çağlayan**, s. 217; Bu görüşün tarihsel süreci hakkında bkz. **Kaneti**, Haksız Fiil, s. 77-81.

[353] **Çağlayan**, s. 220 – 221; **Baş Süzel,** Ece, Gerçek Olmayan Vekaletsiz İş Görme - Menfaat Devri Yaptırımı, İstanbul 2015, s. 57; **Tiftik, Mustafa,** Akit Dışı Sorumlulukta Maddi Tazminatın Kapsamı, Ankara 1994, s. 49-50.

ispat ettiği takdirde, davranışının haksızlığının ortadan kalkacağı ileri sürülmektedir[354]. Bu teoriye göre, mağdurun fiilin hukuka aykırı olduğunu ispat etme mecburiyeti de bulunmamaktadır. Bu durumda başkasına zarar veren her fiil karine olarak hukuka aykırı olacaktır. Ancak sonradan fail, haklı bir sebebe dayandığını, bu saldırıyı yapma konusunda haklı olduğunu ispat etmekle sorumluluktan kurtulur[355]. Aynı zamanda kanun koyucunun, tüm ihtimalleri göz önünde tutarak, kazuistik şekilde hazırlayacağı bir hukuka aykırılığı ortadan kaldırılacak sebepleri listesini ortaya koymasının pratik açıdan ne kadar güç olacağı açıktır[356].

Objektif teori ise İsviçre -Türk doktrininde hakim olan teoridir[357]. Bu teoriye göre, hukuka aykırılık, hukuk kuralları tarafından korunan değerlerin ihlal edilmesi suretiyle gerçekleşmektedir. Burada kişiye zarar vermiş olmak yetmez, ayrıca zarar görenin hukuken korunan değerlerine saldırı gereklidir. Objektif hukuka aykırılık teorisi, üzerinde mutlak hak bulunmayan diğer değerlere zarar verme ve böylece saf malvarlığı zararı oluşturma durumunda hukuka aykırılığın söz konusu olması için bu değerleri koruma amacı güden bir normun ihlal edilmesini aramaktadır. Bu teorideki hukuka aykırılık kavramı hukuk kurallarına aykırılıktan daha dar bir kavramdır[358].

Günümüzde objektif hukuka aykırılık teorisinin, kişilik hakkı, yaşam hakkı, mülkiyet hakkı gibi birtakım hakların ihlali söz konusu olduğunda hukuka aykırılık unsurunun tespiti hususunda iki teori arasında pratik bir fark bulunmamaktadır. Bununla birlikte iki teori arasındaki esas farkın, bu haklar dışında kalan diğer zararların söz konusu olması halinde hukuka aykırılık unsurunun tespitinde ortaya çıktığı görülmektedir[359].

Kanımızca da objektif hukuka aykırılık teorisinin benimsenmesi gerekmektedir. Zira objektif teori kapsamında mutlak hakların ihlali ve diğer zararlar arasında bir ayrıma gidilmekte ve mutlak hakların ihlali başlı başına hukuka aykırılık unsurunun kurulması

---

[354] **Hatemi, Hüseyin,** Hukuka ve Ahlaka Aykırılık Kavramı ve Sonuçları, İstanbul 1976, s. 16 (Hukuka ve Ahlaka Aykırılık); **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 57.
[355] **Kılıçoğlu,** Hukuksal Sorumluluk, s. 62; **Eren**, s. 567-568.
[356] **Çağlayan**, s. 221-223; **Sanlı**, s. 407.
[357] **Oğuzman/Öz**, s. 477-478; **Eren**, s. 585; **İnan**, s. 369; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 476; **Çağlayan**, s. 160; **Sanlı**, s. 408; **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 18; **Atamer, Yeşim M.,** Haksız Fiillerden Doğan Sorumluluğun Sınırlandırılması-Özellikle Uygun Nedensellik Bağı ve Normun Koruma Amacı Kuramları, İstanbul 1996, s. 25.
[358] **Eren**, s. 568; **Oğuzman/Öz**, s. 478; **Tiftik**, s. 49.
[359] **Eren**, s. 585; **Antalya**, Borçlar, s. 42; **Atamer**, s. 26.

için yeterli görülmektedir. Diğer menfaatlerin zarar görmesi halinde ise bir hukuk normunun da ayrıca ihlal edilmiş olması aranmaktadır. Bu sebepledir ki sübjektif teori karşısında tarafımızca benimsenmektedir. Ancak objektif teorinin de doğrudan benimsenmesinin doğru olmayacağı kanaatindeyiz. Çünkü objektif teoride de bir mutlak hak ihlali söz konusu olduğunda, sonucun hukuka aykırılığının mı yoksa davranışın hukuka aykırılığının mı kabul edilmesi gerektiği sorusunun cevabı, ihlalin niteliğine göre değişiklik göstermektedir.

2. Hukuka Aykırılığı Ortadan Kaldıran Sebepler

a. Genel Olarak

Kanun koyucu hiçbir hukuki varlığı, mutlak bir değer, hiçbir hakkı sınırsız mutlak bir hak olarak tanımamıştır. Bu sebepledir ki başkasının hukuki varlığına veya bir hakkına zarar veren her fiil, hukuka aykırı olarak değerlendirilemez[360]. Bu durum kişisel değerlere yönelen saldırılar için de söz konusudur. Kişilik hakkı her zaman mutlak ve sınırsız bir hukuki korumadan yararlanamayacağından dolayı bunlara yönelen bazı saldırılar hukuka aykırı değildir. Bazı hallerde kişinin hukuken korunan varlığı karşısında, başkasının daha üstün bir varlığı yer alabilir. Bu durumda saldırıya uğrayan kişinin hakkı, diğerinin hakkı karşısında geri çekilmek zorundadır.

Hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebeplerinin, hukuka aykırılık değer yargısını ne şekilde etkileyeceği konusunda doktrinde görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bir görüşe göre, hukuka aykırılığı kaldırdığı söylenen sebeplerin varlığı halinde fiilin önceden hukuka aykırı olduğunu söylemeye imkan yoktur. Hukuka aykırılık hiç söz konusu olmadığına göre bunun kaldırılması da söz konusu olmayacaktır. Kısacası fiil baştan beri hukuka uygundur[361]. Bizim de katılığımız diğer bir görüşe göre ise, hukuka aykırılığı gideren sebepler biçiminde nitelenen hususlar fiilin hukuk kuralının çiğnenmesiyle oluşmuş bulunan hukuka aykırılığı hukuka uygun hale getirir. Böylece hukuk kuralı çiğnendiğinden hukuka aykırı sayılması gereken bir fiil, somut olaydaki özel olgular

[360] **Tandoğan**, Mes'uliyet s. 17; **Akipek/Akıntürk/Ateş**, s. 400; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 207; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 98; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 145.
[361] **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 30.

sebebiyle hukuka aykırılık niteliğinden kurtulmuş olacaktır[362]. Bu sebepledir ki, çalışma içerisinde "*hukuka uygunluk sebebi*" ibaresi değil "*hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebepler*" ifadesi kullanılmaktadır.

Hukuka aykırılığı ortadan kaldıran unsurların neler olduğu Türk Medeni Kanunu m. 24/II'de sayılmıştır. Bu bağlamda, hukuka aykırı fiilde bulunan kişinin TMK m. 24/II'de sayılan hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebeplerden birinin varlığını kanıtlaması gerekmektedir. Aksi halde, kişiliğe yönelik hukuka aykırı saldırı söz konusu olur. Türk Medeni Kanunu m. 24/II'ye göre, kişilik hakkına yapılan her saldırı "*kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar ya da kanunun verdiği bir yetkinin kullanılması sebeplerinden biriyle haklı kılınmadıkça hukuka aykırıdır*." Hukuka aykırılığı ortadan kaldıran unsurlar Türk Medeni Kanunu dışında Türk Borçlar Kanunu'nda da düzenlenmiştir. Türk Borçlar Kanunu m. 63/II'ye göre "*zarar görenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar, zarar verenin davranışının haklı savunma niteliği taşıması, yetkili kamu makamlarının müdahalesinin zamanında sağlanamayacak olması durumunda kişinin hakkını kendi gücüyle koruması veya zorunluluk hâllerinde de fiil, hukuka aykırı sayılmaz*." Çalışmamızda yalnızca basın yolu ile kişilik hakkına saldırı durumunda karşı karşıya kalabileceğimiz hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebeplere detaylı olarak yer verilecektir.

b. Basın Yolu ile Kişilik Hakkına Saldırıda Hukuka Aykırılığı Ortadan Kaldıran Sebepler

Basın yolu ile yapılan açıklama ve eleştiriler bazı hallerde kişilik hakkına saldırı oluşturmakta ve bu durumda basın özgürlüğü ile kişilik hakkı arasında bir çatışma doğmaktadır[363]. Saldırının varlığının tespiti halinde basının hukuki ve cezai sorumluluğu doğmaktadır. Basının bu hallerde sorumluluktan kurtulabilmesi için yaptığı açıklama ve ileri sürmesi gereken öğelere hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebepler denilmektedir[364].

---

[362] **Eren**, s. 623; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s.149; **Kaneti**, Hukuka Uygunluk, s. 238; **Kara Kılıçarslan**, s. 28.
[363] **Tüfek**, s. 118.
[364] **Çetin**, s. 128.

Kişinin özel ya da gizlilik alanına yapılan bir müdahalenin hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebeplerini oluşturan bu unsurlar genel olarak TMK m. 24/II'de düzenlendiği üzere kişinin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yararın bulunması ya da kanunun verdiği yetkinin kullanılması, TBK m. 63/II'de de kişinin rızası, daha üstün nitelikte özel veya kamusal yarar, zarar verenin davranışının haklı savunma niteliği taşıması, yetkili kamu makamlarının müdahalesinin zamanında sağlanamayacak olması durumunda kişinin hakkını kendi gücüyle koruması veya zorunluluk hallerinde fiilde bulunması şeklinde düzenlenmiştir[365].

aa. Mağdurun Rızası

Mağdurun vermiş olduğu rızanın hukuka aykırılığı ortadan kaldırabilmesi için hukuka ve ahlaka uygun olması Türk Medeni Kanunu'nun 23. maddesinin sınırları çerçevesinde verilmiş olması gerekmektedir. Rızanın hukuksal işlem olması sebebiyle geçerliliği için, rıza gösterecek kişinin fiil ehliyetine sahip olması gerekmektedir[366]. Örneğin rıza işleminin ehliyetsiz bir kimse tarafından yerine getirilmesi durumunda rıza hukuka aykırılığı ortadan kaldırmayacaktır[367].

Kişilik hakkı, Türk Medeni Kanunu m. 23'de kişinin kendisine karşı dahi korunmuştur. Bu sebepledir ki bir kimse kişilik hakkından vazgeçemeyeceği gibi, onu hukuka ve ahlaka aykırı olarak da sınırlandıramaz. Çünkü kişisel değerler, kişinin üzerinde serbestçe tasarruf edebileceği değerlerden değildir[368]. Yargıtay bu hususta bir kararında[369] "*Mutlak korunması gereken kişinin onuru, kişiliği, sır alanına giren gizli yaşamının onun rızası ile hukuka aykırılığı ortadan kaldırdığını ve tecavüze haklılık kazandırdığını ileri sürmenin yasanın amacına açıkça aykırı olduğu da aşikardır. Davacının özel yaşamı bu kadar açık bir şekilde topluma sunulamayacağından kişilik haklarına saldırıda bulunulduğu kabul edilmiştir*." ifadelerine yer vermiştir.

---

[365] Yarg. 4. HD. E. 1999/2626, K. 1999/4428, T. 14.05.1999 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 04.08.2018.
[366] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 294.
[367] **Tüfek**, s. 120.
[368] **Kaneti**, Hukuka Uygunluk s. 245; **Keskin**, s. 151; **Tunçomağ, Kenan,** Türk Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, İstanbul 1976, s. 437.
[369] Yarg. HGK. E. 2003/4-161, K. 2003/2001, T. 26.03.2003 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 02.08.2018.

Kişinin, özel hayatına ilişkin olaylar ile resmi veya ismi üzerindeki yayınlar hakkında verdiği rıza ancak TMK m. 23'de belirtilen sınırlar içinde kalmak koşuluyla geçerli olacaktır[370]. Kişi tarafından verilen rızanın amacı ve kapsamının aşılması suretiyle kişiliği oluşturan değerlere saldırıda bulunulması durumunda, TMK m. 24/II anlamında hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebeplerden söz edilemeyecektir[371]. Örneğin ünlü bir oyuncu haber dizisi içerisinde kullanması için fotoğraflarını bir muhabiri teslim etmiş ancak muhabir söz konusu fotoğrafları kararlaştırılan yazı dizisinde değil, farklı bir yazı dizisinde kullanmışsa kişilik hakkına saldırıdan söz edilir.

Basın açıklamalarına ilişkin olarak rızanın hukuka aykırılığı ortadan kaldırılması için basın açıklaması yapılmadan önce veya en geç açıklama anında rızanın verilmiş olması gerekmektedir. Basın açıklamasından sonra verilen rıza ise hukuka aykırılığa etki etmez ancak doğabilecek hukuki sonuçlardan vazgeçme anlamı taşır[372].

Rıza, açık veya örtülü olabilir[373]. Hak sahibi kişi tarafından açık veya örtülü verilecek rıza sayesinde, örneğin kişinin fotoğrafının çekilip yayınlanmasıyla oluşabilecek hukuka aykırılık ortadan kalkar[374]. Yine örnek olarak bir kişinin kendisi hakkında basının haber yapması için basın mensuplarına davette bulunması, fotoğraf veya görüntüleri çekilirken el sallayıp gülümsemesi ya da poz vermesi, özel hayatı ile ilgili sorulara ihtirazı kayıt ileri sürmeden cevap vermesi rızanın varlığını gösterilebilir[375]. Ancak burada dikkat edilmesi gereken husus, yalnızca verilen izin kadar kişinin fotoğrafının çekilebileceğidir. Kişinin izninin bulunması demek, onun basın tarafından sürekli izlenebileceği anlamına da gelmez[376]. Zira kişinin kendi özel hayatını kısıtlaması

---

[370] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 300; **Tüfek**, s. 121; **Serdar**, s. 123.
[371] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 301; **Serdar**, s. 123.
[372] **Tüfek**, s.120; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 421.
[373] **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 195; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 297; **Serdar**, s. 125; **Tüfek**, s. 121; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 151.
[374] Kılıçoğlu ise farklı görüştedir. Yazar, yapılan basın açıklamalarının hukuka uygun olmasının sebebini verilen (zımni) rızaya değil, kamu yararı düşüncesine dayandırmaktadır. Özellikle kamuya mal olmuş kişilerin açıklamalarının yayınlanmasının, sırf rızalarının bulunmaması sebebiyle, hukuka aykırı kabul edileceği düşünülemez. Bu kişilerin rızaları bulunmasa dahi, eğer açıklanmasında kamu yararı varsa, yayın yoluyla yapılacak müdahalelerin hukuka uygun olduğu kabul edilir. Bu nedenle rıza görüşünden hareket etmek yanlış olur. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 157.
[375] **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 33.
[376] **İmre**, s. 168; **Avşar/Öngören**, s. 96. **Eren**'e göre, özel hayatın basın yoluyla yayınlanması yönünde gösterilebilecek rıza, bir veya birkaç belirli ihlal fiiliyle sınırlı olup, sürekli bir rızanın verilmesi geçerli değildir. Örneğin A, gazeteci B'ye, özel hayatının belirli bir kısmını anlatmış ve bunu yazmasına izin vermişse, burada kısmi ve açık bir rıza söz konusudur. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Eren**, s. 772.

veya kısıtlayıcı yönde bir rızada bulunmak istemeyeceği açıktır. Bu sebeple basın, ancak verilen rıza ölçüsünde kişinin özel hayatına girerek onun görüntüsünü alabilir. Aksi halde kısmi olarak hukuka aykırılık gündeme gelebilecektir. Kısmi ihlal halinde koruyucu davalar açılabileceği gibi, şartları oluşmuş ise tazminat davalarının açılması da mümkündür[377]. Bu kapsamda başvurulacak hukuki başvuru yolları çalışmanın üçüncü bölümünde detaylı olarak ele alacaktır.

Aynı zamanda kişinin, fotoğrafının yayınlanması yönünde verdiği rızayı, sonradan geri alması da hukuken mümkündür. Bu hususta Yargıtay bir kararında[378] "*Davacının daha önce verdiği yayın izninden sonradan vazgeçmesinde hukuka aykırı bir yön bulunmamaktadır*." ifadelerine yer vermiştir.

bb. Üstün Nitelikte Kamu Yararı

Türk Medeni Kanunu m. 24/II ile Türk Borçlar Kanunu m. 63/II'de hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebepler arasında "*üstün nitelikte özel veya kamusal yarar*" düzenlenmiştir. Kamu yararının hukuka aykırılığı ortadan kaldırdığı en önemli alan kitle iletişim araçlarıdır[379]. Basın yolu ile kişilik hakkını ihlal eden açıklama, uygun bir amaca ulaşmak için uygun bir araç ise; kişinin kişisel varlığına ilişkin yararına nazaran üstün tartılacak ve hukuka uygun değerlendirilecektir[380]. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun bir kararında[381] uygun amaç ve uygun araç kriterleri çerçevesinde basın açıklamalarında olması gereken özelliklerin sınırları çizilmiştir. Yargıtay bu kararında "*yasal fonksiyonun yönelik bulunduğu "amaç"a ulaşabilmek için en uygun ve en elverişli "araç" kullanılmalı, "uygun amaç" için "uygun araç" seçilmelidir.*" ifadelerine yer vermiştir. Uygun amaç kriterinin altında "*kamu yararı ve toplumsal ilgi*" ve "*güncellik*", uygun araç kriteri altında "*gerçeklik*" ve "*ölçülülük*" yani düşünsel bağ ve kullanılan aracın amaca uygunluğu kavramları incelenmelidir. Nitekim Yargıtay bu hususta bir kararında[382]

---

[377] **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 104.
[378] Yarg. 4. HD. E. 2003/3322, K. 2003/8240, T. 23.06.2003 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 04.08.2018.
[379] **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 119.
[380] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 179.
[381] Yarg. HGK. E. 2004/4-149, K. 2004/146, T. 10.03.2004 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 02.08.2018.
[382] Yarg. HGK. E. 2017/4-1320, K. 2018/986, T. 25.04.2018; Benzer nitelikte kararlar olarak bkz. Yarg. 4. HD. E. 2018/397, K. 2018/1550, T. 06.03.2018; Yarg. 4. HD. E. 2016/4110, K. 2018/1091, T. 20.02.2018 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 02.08.2018.

"*Gerek yazılı ve gerekse görsel basın bu işlevini yerine getirirken, özellikle yayının gerçek olmasını, kamu yararı bulunmasını, toplumsal ilginin varlığını, konunun güncelliğini gözetmeli, haberi verirken özle biçim arasındaki dengeyi de korumalıdır*." ifadelerine yer vermiştir.

aaa. Basın Özgürlüğü ile Kişilik Hakkının Çatışması

Basın özgürlüğüne ilişkin sınırlamalardan biri de kişilik hakkıdır[383]. Basın özgürlüğü ile kişilik hakkının çatışmasının nedeni olarak basının faaliyetleri gösterilebilir. Basının kamuoyu için önem taşıyan konularda halkı bilgilendirme ve eleştiri yaparak kamuoyu oluşturma basının faaliyetleri[384] arasında olup, basın bu faaliyetlerini yerine getirirken sınırsız bir özgürlükte davranamayacak, kişilik hakkının sınırları dahilinde ilerleyebilecektir. Ancak kamu yararına dayanan basın özgürlüğünün, kişilik hakkından üstün tutulduğu görülmektedir. Yargıtay bir kararında[385] "*Basın özgürlüğü ile kişilik değerlerinin karşı karşıya geldiği durumlarda; hukuk düzeninin çatışan iki değeri aynı zamanda koruma altına alması düşünülemez. Bu iki değerden birinin diğerine üstün tutulması gerektiği, bunun sonucunda da, daha az üstün olan yararın daha çok üstün tutulması gereken yarar karşısında o olayda ve o an için korumasız kalmasının uygunluğu kabul edilecektir. Bunun için temel ölçüt kamu yararıdır.*" ifadelerine yer vermiştir. Ancak basın tarafından kişisel değerlere müdahale edilebilmesi için, sadece kamu yararına dayanan basın özgürlüğünün ileri sürülmesi yeterli değildir. Kamu yararı dışında özellikle yayın gerçek olmalı, toplumsal ilgi bulunmalı, konu güncel olmalı, haberi verirken özle biçim arasındaki denge bulunmalıdır. Yargıtay bir kararında[386] bu hususu "*Basın bu işlevini yerine getirirken, özellikle yayının gerçek olmasını, kamu yararı bulunmasını, toplumsal ilginin varlığını, konunun güncelliğini gözetmeli, haberi verirken özle biçim arasındaki dengeyi de korumalıdır. Yine basın, objektif sınırlar içinde kalmak suretiyle yayın yapmalıdır*." şeklinde ifade etmiştir.

---

[383] **Özek**, s. 141 vd.; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 127; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 70; **Dural/Öğüz**, s. 121 vd.; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 124; **İşgüzar,** s. 868.
[384] Ayrıntılı bilgi için bkz. II. Bölüm, I. Kısım, Basının Görevleri.
[385] Yarg. 4. HD. E. 2018/397, K. 2018/1550, T. 06.03.2018 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 02.08.2018.
[386] Yarg. 4. HD. E. 2016/4872, K. 2018/1040, T. 19.02.2018 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 02.08.2018.

Basın özgürlüğü, sadece basın mensuplarının değil herkesin sahip olduğu bir özgürlük şeklidir. Anayasa Mahkemesi bir kararında[387] bu hususu "*Basın özgürlüğü, yalnız bu alanda çalışanlar yönünden değil, herkes için geçerli ve yaşamsal bir özgürlüktür*." ifadesi ile açıklamıştır. Anayasa Mahkemesi basın özgürlüğünün içerdiği haklar arasında düşünce ve kanaatleri açıklama hakkını da saymıştır. Ancak Anayasa Mahkemesi kararlarında da sıklıkla her özgürlüğün sınırı olması gerektiği aksi durumda toplumda bir düzen sağlamadığından, kargaşa ortamı oluşacağını belirtilmiştir. Nitekim Anayasa Mahkemesi bir kararında bu görüşünü "*Sınırsız hürriyetten anarşiden başka bir şey olmadığı…*" şeklinde belirtmiştir[388]. Yine aynı kararda Anayasa Mahkemesi, basın özgürlüğünün de sınırsız olmadığını, *".. basın hürriyet de düşünce ve kanaat hürriyeti gibi mutlak ve sınırsız bir hürriyet değildir."* ifadesiyle vurgulamıştır.

Anayasa Mahkemesi tarafından verilen basın özgürlüğü sınırına ilişkin kararların çoğu Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları ile aynı yöndedir. Çalışmamızın ilerleyen kısımlarında söz konusu Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına ayrıntılı olarak değineceğiz[389]. Ancak bu kısımda basın özgürlüğü ile kişilik hakkının çatışmasına kısaca değinmek gerekirse, ifade özgürlüğü Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesiyle korunarak demokrasinin temeli olmakla kalmayıp, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi tarafından korunan pek çok hak ve özgürlüğün kullanılması açısından da bir ön şart niteliğindedir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesinde ifade özgürlüğünün, haber veya fikir almak ve vermek özgürlüğünü de içerdiği açıkça belirtilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde basın özgürlüğü, ifade özgürlüğünün temel şekillerinden biri olarak ele alınarak, 10. madde kapsamında değerlendirilmiştir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesi sadece yazılı basını değil, aynı zamanda görsel ve işitsel basını da koruma kapsamına almıştır[390]. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde basın özgürlüğünden açıkça söz edilmese de Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, bu özgürlüğü ifade özgürlüğünün

[387] AYM. E. 1997/19, K.1997/66, T. 23.10.1997, R.G. Tarihi: 16.01.1999, Sayısı: 23585.
[388] AYM. E. 1963/16, K. 1963/83, T. 08.04.1963, R.G. Tarihi: 09.07.1963, Sayısı: 11449.
[389] Ayrıntılı bilgi için bkz. III. Bölüm, III. Kısım, Anayasa Mahkemesi Kararları Bakımından Değerlendirme.
[390] **Bıçak, Vahit,** Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında İfade Özgürlüğü, Ankara 2002, s. 45.

ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirmektedir[391]. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında "*hukukun üstünlüğü ilkesine göre yöneltilen bir devlette basın ayrıcalıklı bir role sahiptir*[392]". Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin 1976 yılında düşünceyi açıklama özgürlüğünün kapsamını belirlediği Handyside/İngiltere kararı[393] günümüzde de etkisini sürdürmektedir. Kararda açıklanan şu gerekçeler uluslararası düzeyde benzer türde birçok davanın kararında da yinelenmektedir: "*ifade özgürlüğü, toplumun ilerlemesi ve her insanın gelişmesi için temel koşullardan biri olarak demokratik toplumun temel ilkelerini oluşturur. İfade özgürlüğü, 10. Maddenin sınırları içinde sadece lehte olduğu kabul edilen; zararsız ve ilgilenilmeye değmez görülen haber ve düşünceler için değil; aynı zamanda devletin veya nüfusun bir bölümünün aleyhinde olan, onlara çarpıcı gelen, rahatsız eden haber ve düşünceler için de uygulanır. Bunlar çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliğin gerekleridir. Bunlar olmaksızın demokratik bir toplum olmaz. Bu nedenlerle, diğer etkenler bir yana, iletişim alanında getirilen her formalite, koşul yasak ve ceza izlenen meşru amaçla orantılı olmalıdır."*[394]

bbb. Uygun Amaç Kriteri

(a). Kamu Yararı ve Toplumsal İlgi

Basının görev alanına giren kamu yararına yönelik açıklamalar ve özellikle bu açıklamaların kapsamı bakımından kişilerin toplumda işgal ettikleri yerin ve üstlendikleri görevin büyük önemi vardır[395]. Bu kapsamda öğretide kişilerin "*kamuoyunun ilgisini devamlı olarak çeken kişiler*", "*kamuoyunun ilgisini geçici olarak çeken kişiler*" ve *"anonim kişiler"* şeklinde ayrıma tabi tutulduğu görülmektedir. "*Kamuoyunun ilgisini geçici olarak çeken kişiler*", anonim kişiler olmakla birlikte basının görev alanına giren bir olaya katılan kişilerdir[396].

---

[391] **Zöngür, Yasemin,** Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları Işığında İfade Özgürlüğü, Prof. Dr. Erdem Kuntalp'e Armağan, C. II, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s. 381-404, İstanbul 2004, s. 383.
[392]Castells/İspanya, 23.04.1992, App. No. 11798/85, Series A, No. 236, par. 43; Prager ve Oberschlick/Avusturya, 26.04.1995, App. No. 15974/90, Series A, No. 313, par. 34.
[393] Handyside/İngiltere, 07.12.1976, No. 5493/72, Series A, No. 24.
[394] Handyside/İngiltere, 07.12.1976, No. 5493/72, Series A, No.24.
[395] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 227.
[396] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 229.

Anonim kişi, basının görevine giren bir olayla doğrudan doğruya veya dolaylı olarak ilgisi bulunmayan kişidir ve bu kişiler basın açıklamalarının konusu olamaz. Böyle bir kişinin şeref ve haysiyetini, özel hayatını ihlal eden açıklamalar hukuka aykırıdır. Örneğin "*İmam*" olarak yaşamını sürdüren bir kişinin "*katil olduğu iddiasıyla*", sırf isim benzerliği sebebiyle gazetede fotoğrafının basılması buna örnek verilebilir. Bu hususta Takvim Gazetesi'nde 25.06.2016 tarihinde yayınlanan "*Hastanede Dehşet"* başlıklı haberde imam olarak görev yapan E. T'nin "*Katil*" olarak haberde adının geçmesi sebebiyle "*kişilik hakkının ihlal edildiği*" kanaatine varılmış ve Ankara 8. Sulh Ceza Hakimliği'nin 2016/2096 D.iş sayılı kararı[397] kapsamında tekzip metninin yayınlanması kararı muhatap gazeteye tebliğ edilmiştir. Kamuoyunun ilgisini çekmeyen kişinin görüntülerinin çekilmesi de hukuka aykırılık teşkil edecektir. Zira Yargıtay her iki davanın esas unsuru olan görüntüyü anonim kişi ve kamuoyunun ilgisini çeken kişi olarak ayrı ayrı değerlendirmiştir. Yargıtay bir kararında[398] bu hususu "*Şahan çok çabaladı yine de yakalandı! başlığıyla yapılan haberde; "Şahan Gökbakar önceki akşam bir arkadaşının doğum gününde felekten bir gece geçirdi. Yaklaşık yirmi kişilik bir grup halinde mekana gelen Ş.. G.. ve arkadaşları geceyi Zuma Restaurant'ta yemek yiyip sohbet ederek açtılar.....Geç saatlere kadar eğlenen Ş.. G.., mekan çıkışı hanımlarla aynı kareye girmemek için çok çabaladı ama başarılı olamadı...." şeklinde ifadelere ve fotoğraflara yer verilmiştir. Dosyaya sunulan belgelerden, davacı Ş.. G..'ın annesinin babası ile dava dışı İ.O.'ın babasının annesinin kardeş olup, davacı ile dava dışı İ.O..'ın kuzen olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanı sıra davalı vekili tarafından dosyaya sunulan ve davacı ile ilgili olarak yazılı ve görsel medyada yer alan haberlerden, davacı Ş.. G..'ın sürekli kamuoyunun gözü önünde olan ve özel yaşantısıyla sık sık gündeme gelen şöhret sahibi bir kişi olduğu anlaşılmaktadır. Davaya konu olayda; davalının gazetesinde yayınlanan haberlerin ve resimlerin haber verme ve kamuoyunu bilgilendirme hakkına binaen hazırlanmış, görünen gerçekliğe uygun, güncel bir magazin haberi olduğu, haberin yayınlanmasında toplumsal ilgi bulunduğu, basının maddi gerçekliği araştırmak ve kanıtlamak yükümlülüğü bulunmadığı, çatışan yararlar dengesinin davacı yararına bozulmadığı, davalı yönünden hukuka uygunluk nedenlerinin bulunduğu ve böylece davacının kişilik haklarının saldırıya uğramadığı."* şeklinde ifade etmiştir. Ancak

[397] Karar yayınlanmamıştır.
[398] Yarg. 4. HD. E. 2013/4775, K. 2014/1718, T. 05.02.2014 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 02.08.2018.

Yargıtay aynı görüntülere ilişkin anonim kişi hakkındaki kararında[399] "*Dava konusu edilen yazıda "Komedyen Şahan Gökbakar, bir arkadaşının doğum günü partisi için Zuma Restaurant'taydı. Sonrasında Anjelique'e geçen gruptan sarışın bir hanımla yakınlaştığı, hatta öpüştüğü iddia edilen Gökbakar, fotoğraf vermemek için çaba sarf etse de başarılı olamadı" ifadelerine yer verildiği ve davacıya ait fotoğrafın kullanıldığı, davacının ise Şahan Gökbakar'ın öz kuzeni olduğu anlaşılmaktadır. Şu halde; yayınlanan yazı, kişilik haklarına saldırı niteliğindedir."* ifadesine yer vermiştir.

Kamuoyunun ilgisini devamlı olarak çeken kişilere ise devlet adamları, milletvekilleri, bakanlar, politikacılar, diplomatlar, yazarlar, bilim adamları, sanatçılar ve toplumun ilgisini çeken cinayetin failleri bile girebilir[400].

Basının görevlerinden biri de devletin ve siyasal kuruluşların idari, sosyal, politik ve ekonomik faaliyetlerinin izlenmesi, duyurulması, değerlendirilmesi, eleştirilmesi ve kanun dışı davranışların tespitidir ve bu yayınların yapılmasında kural olarak "*kamu yararı*" vardır[401]. Kamuoyunun dikkatini çeken kişilere ilişkin basın açıklamaları bunların kamuoyuna açıldıkları oranda genişler. Buna göre kişi kamuya açıldığı oranda ve ölçüde özel hayatını sınırlar. Bu husus bazı tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Kamunun dikkatini çeken kişiler şüphesiz ki diğer sade vatandaşlara oranla hakkında yapılan basın açıklamalarına daha fazla hoşgörü göstermek durumundadır[402]. Bu hususta Yargıtay bir kararında[403] "*Davacılar sanat ve spor çevrelerince tanınmış ünlü kişiler olup haklarında*

---

[399] Yarg. 4. HD. E. 2012/6457, K. 2013/5807, T. 28.03.2013 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 02.08.2018.

[400] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 238; **Şen**, s. 237; **Serdar**, s. 182; **Özsunay**, Medeni, s. 151; **Oğuzman/Öz**, s. 489.

[401] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 239, **Özel**, s. 52; **Serdar**, s. 187.

[402] Toplumda tanınmış kişilerin, en ağır eleştirilere dahi göğüs germeleri gerektiğini savunan görüş için bkz. **Özek**, s. 237; **Tüfek**, s. 126.

[403] Yarg. 4. HD. E. 2015/12354, K. 2016/7831, T. 14.06.2016 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 02.08.2018; Yargıtay aynı konuya ilişkin başka bir kararında da görüşünü korumuştur: "*davacı F.. Y..'ın (S.. A..) ünlü bir sanatçı ve bestekar olduğu, hakkında yapılacak haber ve yayınların toplumun ilgisine haiz olduğu, basının bu yöndeki iddiaları sorması ve bunu yazmasının gazetecilik mesleğinin gereği olduğu, demokratik toplum tarafından meşru sayılabilecek nitelikte, basın özgürlüğüne getirilmesi gereken bir sınırlamanın gerekli olmadığı ve davacının kişilik haklarına bir saldırı bulunmadığı*", Yarg. 4. HD. E. 2014/17422, K. 2015/14343, T. 09.12.2015(Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 02.08.2018; Yarg. 4. HD. E. 2016/3324, K. 2018/274, T. 22.01.2018: "*Kamuya mal olmuş davacının toplumun bilgilendirilmesi ve haber alma hakkı kapsamına giren özel yaşam alanına dahil olmayan, mesleki faaliyeti içerisinde de yer almayan bir konuda davaya konu haberler ile onlara eşlik eden fiziksel mahremiyetine dair fotoğrafların yayınlanmasında, davacının özel hayatıyla ilgili detaylar içermesi ve sadece belli bir kesimin bu konudaki merakını gidermek dışında toplumsal bir yarar bulunmadığı ve bu durumda ifade özgürlüğünü daha dar yorumlamayı*

çıkan güncel bir konuda haber yapılmıştır. Dava konusu haber bir bütün olarak ele alındığında güncel ve kamuoyunun ilgisine haiz olduğu, özle biçim dengesinin bozulmadığı, hukuka uygunluk kriterlerini taşıdığı anlaşılmaktadır" ifadelerine yer vermiştir. Özellikle siyasetçilerin basın açıklamalarına karşı kamuoyunda bilinen diğer kimselere oranla daha hoşgörü göstermesi gerekir. Bu husus Yargıtay'ın bir kararında[404] "*Davacının dönemin Başbakanı olup siyasetçi olduğu, siyasetle uğraşan kişilerin kendilerine yönelik sert, ağır, hatta incitici eleştirilere dahi katlanması gerektiğini"* şeklinde açıkça ifade etmiştir.

Ancak kamunun dikkatini sürekli olarak çeken kişilerin sade bir vatandaş gibi yaşadığı hallerde rızası alınmaksızın yapılan basın açıklamalarının hukuka aykırı olacağı düşüncesindeyiz. Kanaatimizce kamuoyunun dikkatini devamlı olarak çeken kişilere ilişkin olarak açıklama yapılmasında; hakim dosyadaki tüm somut deliller çerçevesinde kişinin yararı ile açıklamanın basın yoluyla yapılmasına dair yararı karşılıklı olarak değerlendirip, hangisi daha ağır ise buna göre bir değerlendirme yapmalıdır.

(b). Güncellik

Yayının hukuka uygun kabul edilebilmesi için aranan güncellik şartı, olayın henüz meydana geldiği veya önemini halen koruduğu durumlarda gerçekleşir. Zira kamuoyunun ilgisi olay gerçekleşir gerçekleşmez haberin iletilmesi halinde söz konusu olabilir[405]. Aksi halde haberin üzerinden zaman geçmesi, okuyucuda, basının yayında uyması gereken objektiflikten uzaklaştığı ve şeref ve haysiyeti zedelenen kişiye karşı sübjektif davranıldığı şüphesini uyandırabilir. Bu sebeplerden dolayı basın, haber verme görevi kapsamında, olayları çabucak kamuoyuna sunma yükümlülüğü altındadır. Gerçekten unutulmuş ve hatırlanmasında yarar bulunmayan olayların tekrar gündeme getirilmesinde

---

gerektirdiği sonucuna varılmalıdır." (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 02.08.2018; Yarg. 4. HD. E. 2015/11766, K. 2017/4156, T. 19.07.2017: "*davacı hamilelik pozlarını basınla paylaşmış, davalı da buna istinaden eleştiri hakkını sert bir şekilde kullanmıştır. Davacı, dizi ve sinema oyuncusu olup magazin gündeminde yer alan, hayatı ve davranışları toplum tarafından merak ve takip edilen bir şahsiyettir. Bu nedenle; hamilelik resimlerini basınla paylaşan davacının bu tür eleştirilere katlanması gerekir. Yayında yer alan sözler sert eleştiri kapsamında olup davacının kişilik haklarına saldırı teşkil etmediği sonucuna varılarak" Kazancı Bilişim-Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr)*, erişim tarihi: 02.08.2018.

[404] Yarg. 4. HD. E. 2015/13077, K. 2016/1902, T. 17.02.2016 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 02.08.2018.

[405] **Özek**, s. 262.

kural olarak genel menfaat ve kamu yararı mevcut değildir[406]. Yargıtay bu hususa ilişkin bir kararında[407] "*aradan üç yılı aşkın bir süre geçtikten sonra aynı röportaja dayanılarak, ... gazetesinde davalı ... tarafından 23/01/2013 tarihinde "...-... ilişkisi" başlıklı yazının kaleme alındığı anlaşılmaktadır. Dava konusu yazıda; davacıya dair güncelliği bulunmayan ve kovuşturmaya yer olmadığına dair karara konu olaylara ve iddialara yer verilmekle kişilik haklarına saldırı gerçekleşmiştir*." şeklinde ifadelerde bulunmuştur.

Hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebeplerden güncellik, toplumu yönetmeye aday olan veya burada söz sahibi olmak isteyen, özellikle siyasi parti üyeleri veya liderleri, üst yöneticiler vb. kişilerin geçmiş yaşamlarının haber yapılabilmelerini hukuken mümkün kılar. Sayılan bu üst düzeydeki mevkilere toplumca ihtiyaç duyulan güvenin sağlanmasında, söz konusu kişilerin yapmış oldukları hataların her zaman güncel olduğu kabul edilir. Zira değerlendirme konusu bilgilerin, toplum tarafından bilinmesinde genel bir kamu yararı bulunduğu açıkça görülebilmektedir[408].

ccc. Uygun Araç Kriteri

Bir basın açıklamasının amaç için uygun bir araç olup olmadığı çoğu kez bir yoruma ihtiyaç göstermeyecek kadar açıktır. Bazı hallerde açıklamada kullanılan ifadelerin şeref ve haysiyet veya özel hayatı ihlal edip etmediği, amaç için uygun bir araç olup olmadığı açıklamanın içerik bakımından yorumunu gerektirmekte olup, herhalde üstün kamusal yarar dikkate alınacaktır[409]. Zira Yargıtay Hukuk Genel Kurulu[410] kararlarında sıklıkla "*yayın, salt toplumun çıkarı gözetilerek yapılmalıdır. Toplumun çıkarı dışında hiçbir kişisel çıkar, ifade biçiminin yanlış olarak aktarılmasına neden olmamalıdır*." ifadeleri yer almıştır.

---

[406] **Tüfek**, s. 126; **Özek**, s. 164-165; **Şengün**, s. 62-63; **Centel, Nur/Zafer, Hamide/Çakmut, Özlem,** Türk Ceza Hukukuna Giriş, 10. Bası, İstanbul 2017, s. 269.
[407] Yarg. 4.HD. E. 2016/24, K. 2017/8704, T. 26.12.2017 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 05.08.2018.
[408] **Tüfek**, s. 127; **Özek**, s. 165; **Şengün**, s. 63.
[409] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 178; **Kocabaş**, s. 115.
[410] Yarg. HGK. E. 2008/4-445, K. 2008/450, T. 25.06.2008; Yarg. HGK. E. 2008/4-263, K. 2008/262, T. 19.03.2008 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 22.07.2018.

Doktrinde[411] gerçeklik ve konu ile ifade arasında düşünsel bağlılığın uygun araç oldukları belirtilmiştir.

(a). Gerçeklik

Basın yolu ile şeref, haysiyet ve özel hayatı ihlal eden kamu yararı amacına yönelik bir olay açıklamasının hukuka uygun değerlendirilebilmesi için her şeyden önce söz konusu açıklamanın gerçeğe uygun olması gerekmektedir.

Gerçeklik unsurunun amacı, basın tarafından toplumun bilgilendirilmesi amacıyla yapılan haberlerin gerçek dışı suçlamalar içermemesi ve eleştiri ya da olay açıklamalarında söz konusu edilen durumların, bütünüyle gerçek olması şeklinde açıklanabilir[412]. Gerçeğe uygunluk kuralı olarak da anılan bu temel hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebep, gerek basının olay açıklamasında bulunduğu (haber verme hakkının kullanıldığı), gerekse değer yargılarında bulunduğu hallerde (yorum ve eleştiri hakkının yerine getirildiği durumlarda) geçerlidir[413]. Bu hususta Yargıtay bir kararında[414] *"…Toplumun çıkarı dışında hiçbir kişisel çıkar, gerçeklerin yanlış olarak sunulmasına neden olmamalıdır. Gerek yazılı ve gerekse görsel basının bu işlevini yerine getirirken, özellikle yayının gerçek olmasın…,ayının gerçeklik unsuru taşıdığına ilişkin kanıt bulunmadığı, bu konuda sunulan başka yayınların kanıt niteliği taşımadığı…,yayının gerçekliğinin davalıca kanıtlanamadığı, bu nedenlerle davacının kişilik hakkına saldırıda bulunduğu…*" ifadelerine yer vermiştir. Yine Yargıtay konuya ilişkin başka bir kararında[415] da "*bir haberin gerçek olması halinde, bu haberin yayınlanmasından… bir üçüncü kişinin kişilik hakları ağır bir şekilde haleldar olsa dahi bu yayın hakkın kötüye*

---

[411] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 256-289; **Tüfek** ise, uygun aracın kamu yararı ve güncellik olduğunu, uygun aracın ise gerçeklik ve konu ile ifade arasında düşünsel bağlılık olduğunu belirtmiştir, **Tüfek** s. 122-131.

[412] **Tüfek**, s. 127; **Bulut**, s. 164; Basına tanınan yayın hakkının sınırlarından en önemlisinin gerçeklik öğesi olduğunun belirtildiği ve gerçeklik kavramının anlamının, verilen habere ya da anlatılmak istenen amaca konu olan içeriğin, yayın sırasındaki olayın durumuna uygunluğu olduğunun açıklandığı karar için bkz. Yarg. 4. HD. E. 2017/5111, K. 2018/958, T. 15.02.2018; Yarg. 4. HD. E. 2016/6390, K. 2018/533, T. 05.02.2018; Yarg. 4. HD. E. 2016/1781, K. 2018/259, T. 22.01.2018; Yarg. 4. HD. E. 2016/5982, K. 2017/8643, T. 25.12.2017; Yarg. HGK. E. 4-197, K. 189, T. 23.3.2005, (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 25.07.2018.

[413] **İçel**, s. 277.

[414] Yarg. HGK. E. 2003/4-167, K. 2003/176, T. 19.03.2003 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 05.08.2018.

[415] Yarg. 4. HD. E. 1980/1302, K. 1980/3719, T. 21.3.1980 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 05.08.2018.

kullanılması niteliğinde sayılamayacak ve dolayısıyla hukuka aykırı olmayacaktır. Çünkü gerçeğe uygun bir haberin, üçüncü bir kişinin kişilik haklarını ihlal edeceği mülahazası ile yayınlanamayacağını ileri sürmek, bu hakkın kullanılmasını dayanılmaz bir şekilde sınırlar ve bu itibarla da hukuki dayanaktan yoksundur…" açıklamalarında bulunmuştur.

Gazetecinin yapmadığı bir röportajı yapmış gibi göstermesi, kişi tarafından açıklanmayan bir sırrı kendisine veya topluma açıklanmış gibi yayınlaması; röportaj veren kimsenin, röportaj sırasında beyanda bulunmadığı cümlelerin sanki beyanda bulunmuş gibi röportaja yazılması, gerçek dışı olaylara dayanan açıklamalara birer örnek oluşturur. Bu gibi hallerde basının hukuken sorumlu tutulacağı şüphesizdir.

Yukarıda verilen örneklerin dışında, basının haber konusu olaya, kendinden, gerçeğe aykırı birtakım eklemeler yapması ve kendisine açıklanan bilgileri kendi düşünceleri doğrultusunda değiştirerek veya gizleyerek yayınlaması da söz konusu olabilir. Örneğin gazeteci, sanık kişi hakkında ceza kovuşturması yapıldığı haberinin yanı sıra, sanığın geçmişine, karakterine vb. esaslara dayanarak onun gerçek suçlu olduğunu ileri sürmüşse, burada tartışmasız, basının hukuka aykırı bir davranışının bulunduğu kabul edilir[416]. Zira gazeteci, görevi olan haberi bütün unsurlarıyla ve tüm gerçekliğiyle kamuya objektif olarak nakletme unsurlarını yerine getirmemiştir. Böylece okuyucuda ilgili haberi okurken tamamen farklı bir olayın gerçekleştiği kanısı oluşabilir. Bu halde kişinin toplumdaki saygınlığı yitirilebileceği gibi ekonomik gücünde de azalma söz konusu olabilir.

Açıklamanın gerçeğe uygunluğu, somut ve maddi gerçekliğe değil, açıklamanın yapıldığı anda olayın beliriş ve görünüş biçimine uygunluğunu[417] ifade eder[418]. Basının

---

[416] **Eren**, s. 807; **Tüfek**, s. 127; **Bulut**, s. 164; Yazıya konu olan kişinin, iftira ve terkipçilikle vasıflandırılarak, suç işlediğinin ileri sürüldüğü ve ayrıca yazının genel havası ve üslubunun, objektiflikten uzak bir saldırı niteliği taşıdığı değerlendirmesinde bulunulduğu ilgili karar için bkz. Yarg. HGK. E. 1978/4-187, K. 2107, T. 2.7.1980, (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 01.07.2018. Benzer şekilde, kanun dışı olduğu iddiasıyla kovuşturulan derneğin yöneticilerinin, daha önce de komünistlikten mahkum oldukları veya bir kişinin bıçaklanmasının sebebinin, zina yapmış olduğu şeklindeki gerçek olmayan bilgi eklemeleri de aynı konuya birer örnek oluştururlar. Bkz. **İçel**, s. 278.

[417] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 263.

[418] Nitekim Yargıtay, haberin ancak maddi gerçekliğinin tespit edildikten sonra yayınlanabileceği görüşünün kabulü halinde, haber verme ve kamuoyunu aydınlatma hakkının özünün sınırlandırılmış olacağını belirtmiştir. Ayrıca maddi gerçeğin araştırılıp, ortaya çıkarılması uzun zaman alacağından, haberin güncelliğinin de ortadan kalkacağı vurgulanmıştır. Yargıtay, günümüzde yaşanan gelişmelerle orantılı olarak, haberleşmenin kazandığı hız, basın ve yayın organları arasındaki rekabet, haber

temel görevlerinden biride haber verme görevini en kısa sürede yerine getirmektir. Basın haberleri kısa bir sürede topluma iletirken her zaman haberi önceden, detaylı şekilde inceleme imkanına sahip olmamaktadır[419]. Basın tarafından ortaya konulan haberin gerçekliği, orta düzeydeki bir okuyucunun bundan edineceği kanıya göre belirlenir[420]. Yayın doğru olmakla birlikte abartılı olabilir. Eğer abartı orta düzeydeki okuyucu üzerinde gerçek olan olaydan başka bir anlam doğurmak sonucuna yol açıyorsa hukuka aykırılığın varlığı kabul edilmelidir[421].

Basının yayınladığı olayların doğruluğunu araştırma ödevi uyarınca, basın mensubu haberi inanılır, güvenilir kaynaklardan almalı ve olanaklarının elverdiği ölçüde haberi temin kaynaklarını araştırmalı ve inanılırlığını soruşturmalıdır[422]. Nitekim basın

---

kaynaklarının evrensel niteliği nedeniyle, elde edilen haberlerin yayınlanmadan önce gerçekliğinin denetlenmesinin oldukça zor olduğuna işaret etmiştir. Gerçeklik denetiminin, haber sirkülasyonunu önemli ölçüde yavaşlatacağı ve basın fonksiyonunun önemli bir özelliği olan hızlı faaliyette bulunmasına zarar verdiği de mahkemece belirtilmiştir (Yarg. 4. HD., E. 1982/11527, K. 1087, T. 3.2.1983, Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 01.07.2018. Gazeteciye, maddi gerçeğin ortaya konulması yönünde bir zorunluluğun dayatılmasının, şüphesiz onun görev ve işlevini aşan bir yükümlülük oluşturacağı açıklaması için bkz. **Özek**, s. 165-166.

[419] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 257; **Gedik**, s. 159; **Tüfek**, s. 73; İlgili Yargıtay kararında, serbest rekabetin hakim olduğu basın-yayın alanında, haberin doğruluğunun kontrolü yüzünden, bir kısım haberlerin atlanmasının, basın mesleği bakımından sakıncalı olduğu açıklanmıştır. Kararda ayrıca günümüzde failin ve yapılan faaliyetin özel durumunu hesaba katmadan, soyut yalan veya yanlış haber yapılmasının doğrudan suç kabul edildiği kanun sayısının oldukça azaldığına da dikkat çekilmiştir (Yarg. 4. HD., E. 1302, K. 3719, T. 21.3.1980 Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 01.07.2018 Ancak basının hızlı bir şekilde haberi okuyucuya ulaştırma zorunluluğunun, hiçbir zaman tek başına, gerçek dışı açıklamalarda bulunulmasına haklı bir mazeret oluşturamayacağı da unutulmamalıdır.

[420] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 257; **Kocabaş**, s. 102; **Tüfek**, s. 127; **Kartal**, s. 121. Haberin, normal düzeydeki okuyucu nezdinde yarattığı izlenime göre, hukuka aykırı olup olmadığının değerlendirildiği kararlar olarak bkz. Yarg. HGK. 10.3.2004, E. 4-149, K. 146; Yarg. HGK. 22.3.2006, E. 4-35, K. 81; Yarg. 4. HD. 24.3.2004, E. 2003/14245, K. 3741; Yarg. 4. HD. 28.2.2005, E. 2004/8482, K. 1908; Yarg. 4. HD. 16.6.2005, E. 2004/11934, K. 6575; Yarg. 4. HD. 20.11.2003, E. 3396, K. 13761; Yarg. 4. HD. 21.10.2003, E. 1977, K. 12100; Yarg. 4. HD. 21.4.2003, E. 2002/14877, K. 5053; Yarg. HGK. 25.9.2002, E. 4-615, K. 619 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 01.07.2018; Yarg. 4. HD. E. 1966/7294, K. 7332 T. 10.10.1967, **Özsunay**, Gerçek Kişiler, s. 123.

[421] **Kartal**, s. 121; **Özek**, s. 166; **Gedik**, s. 159; **Özel**, s. 175.

[422] **Tandoğan**, Özel Hayat, s. 31; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 233; **Tüfek**, s. 68; **Özek**, s. 268-270; Haberin güvenilir kaynaklardan alınmasına örnek olarak resmi kaynaklar, güvenlik organları, sürekli haber alınan güvenilir haber ajansları, radyo ve televizyondan alınan haberler gösterilebilir. T.C. Sağlık Müdürlüğü'nden, zabıtadan alınan bilgiler de böyledir. Yargıtay kararlarında, gazetecinin dava konusu haberi yayınlamadan önce kendisinden beklenen tüm özeni gösterdiğinin kabul edilebilmesi için, yapılan yayını doğrular tarzda evrak, kayıt ve dokümanın bulunması yeterli görülmektedir (Yarg. 4. HD., E. 1302, K. 3719, T. 21.3.1980; Yarg. 4. HD. E. 2004/14557, K. 11236, T. 20.10.2005, Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr, erişim tarihi:08.01.2018). Bu gibi hallerde, basının haberin doğruluğu hakkında, ek araştırma yapma yükümlülüğü ortadan kalkar. Ancak haberin üçüncü kişiden veya başka bir yayın organından alıntı yapıldığı durumlarda, basının sorumluluğu devam etmektedir. Ayrıca basının olanakları dahilinde edindiği haberlerin doğruluğunu araştırmakla yükümlü tutulamayacağı görüşüne örnek olarak ertesi güne yetiştirilmek üzere, bütünüyle polis bülteninden alınarak yayınlanan bir

mensubunun haber kaynaklarının niteliği, onun haberi verme niyetini belirlemede önemli bir rol oynar. Bu nedenle, gazeteci olanakları dahilindeki tüm araştırma araçlarına başvurmak suretiyle, ancak haberin doğruluğuna kanaat getirdikten sonra bunu yayınlamalıdır[423].

Gerçeklik koşulu basının diğer bir görevi olan eleştirme işlevini yerine getirirken de dikkate alınmalıdır. Ancak dikkat edilmelidir ki eleştiri görevi bir düşünce açıklaması şeklinde yerine getirildiğinden basının bilgi vermesi sırasında aranan gerçeklik ile eleştiri görevini yerine getirirken aranacak gerçeklik aynı algılanmamalıdır. Zira eleştiride bulunan kişi sübjektif görüşlerini aktarmaktadır. Bu nedenle dikkat edilmesi gereken husus eleştirinin temelinin gerçek bir olaya dayanmasıdır. Her ne kadar eleştiri içerisinde kullanılan yan noktalarda aşma ve yanlış değerlendirme olsa da bu gerçekliği etkilemeyecektir. Yeter ki yanlış değerlendirme eleştirinin ana olgusunu değiştirmesin veya başka bir kanı uyandırmasın[424].

(b). Konu ile İfade Arasında Düşünsel Bağlılık

Haber veya eleştirinin konusu olan olayı aktarırken söz konusu olayın içeriğinin, basın açıklamasının ifade ediliş biçimi ile uyum içinde olması gerekir. Haber ve eleştirinin veriliş şekli kişilik hakkını zedeleyecek üslup ve tarzda olmamalı, basın açıklamasının özü ile biçimi arasında uygun bir denge bulunmalıdır[425]. Kısacası uygun amaçta aranılan orantılılığa paralel olarak kullanılan aracın da orantılılığı aranmaktadır[426]. Yargıtay bir kararında[427] öz ve biçim dengesinin çağrıştırmalar ile de bozulacağını " *rezil nitelendirmesinin, sözcük anlamı dışında ve ötesinde; ortalama değer*

---

haberin, ertesi gün haber kaynağındaki değişikliğe uğrayan bilgi nedeniyle yanlış bir haber oluşturması gösterilebilir (Yarg. 4. HD. E. 1978/9042, K. 4935, T. 12.4.1979, Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr, erişim tarihi:08.01.2018). Buna karşı görüşte örneğin gece geç gelen haberin, hiçbir araştırmaya tabi tutulmadan ertesi gün yayınlanmasının, basının özen yükümlülüğünün ihlali olduğu ve en azından basının haber konusu kişinin kimliğini saklı tutması gerektiği yönündeki görüş için bkz. **Tüfek**, s. 73**; Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 232.

[423] **Ataay**, Şahıslar, s. 139; **Öztan**, Şahsın Hukuku, s. 124; **Tüfek**, s. 88, s. 93; **Akipek/Akıntürk**, s. 408.

[424] **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 124-125; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 262; **Kartal**, s. 121; **Kocabaş**, s. 106; **Özel**, s. 55.

[425] **Tüfek**, s. 129; **Kılıçoğlu**, Medeni, s. 282; **Kocabaş**, s. 125; **Serdar**, s. 192; **Bulut,** s. 165; **Çolak**, s. 176; **Özel**, s. 55; **Sırabaşı**, s. 130; **Özel, Sibel,** *"Basın Yoluyla Kişilik Hakkı İhlallerinde Hukuka Uygunluk Unsurunun Yargıtay Kararları Işığında Değerlendirilmesi"*, GÜHFD, Prof. Dr. Erden Kuntalp'e Armağan, Yıl: 2004, S. 1, s. 163-184, İstanbul 2004, s. 175.

[426] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 282; **Kocabaş**, s. 125; **Çolak**, s. 176.

[427] Yarg. 4. HD. E. 2014/12253, K. 2015/10685, T. 05.10.2015 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 08.08.2018.

yargıları itibarıyla yaptığı çağrışımlar göz önünde tutulduğunda, öz ve biçim dengesi bozulmuştur. Gerekli olmayan bir yakıştırma yapılmış ve amaç aşılmıştır. Şu durumda, yayın hukuka aykırıdır." ifadeleri ile belirtmiştir.

Olay açıklamalarına ilişkin olarak kullanılan dil ve sözcükler orta düzeydeki bir okuyucu üzerinde başka bir anlama gelecek şekilde yer almamalıdır[428]. Diğer yandan değer yargılarına ilişkin olarak açıklama bir bütün olarak ele alınmalıdır. Yoksa yazı içerisindeki bazı kelimelerin seçilmesi suretiyle değerlendirme yapılması, yayının hukuka aykırılığının tespitinde doğru bir yöntem olmaz. Bazı hallerde haberin içeriği diğer kurallar açısından hakkın sınırları içerisinde kaldığı halde, haberin basılmış eserde veriliş biçimi hakkın kötüye kullanıldığına dayanak olabilecektir. Bu hususa ilişkin Yargıtay bir kararında[429] "*Yayın konusu ile kullanılan sözler arasında düşünsel bağlılık anlamında öz ve biçim dengesi korunmalıdır. Yayın doğru olsa ve kamu yararı bulunsa bile; üslup uygun değilse, aşağılayıcı, küçük düşürücü, abartılı ise hukuka uygunluktan söz edilemez. Somut olayda alıntılanan sözler ile öz ve biçim dengesi bozulmuştur. Gerekli olmayan yakıştırmalar yapılmış ve amaç aşılmıştır. Şu durumda yayın hukuka aykırıdır. Açıklanan nedenlerle, davacı yararına uygun bir tazminata hükmedilmelidir.*" ifadelerine yer vermiştir.

Basın yolu ile kişilik hakkı ihlalinde çatışan iki yararın mevcut olduğu ve bu yararlar tartışılırken hangisinin üstün olarak değerlendirileceği ve korunacağı hususlarında yararların tartılması yoluna başvurulacağını daha önce açıklamıştık[430]. Bu kapsamda basın açıklamaları bakımından üstün haklı yararın icrası genel bir hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebeptir[431].

Böylece çatışan yararlardan hangisinin korunması gerektiği hususunda kanunun açıkça öngördüğü hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebepler, basın açıklamaları açısından da uygulanma alanı bulabilmektedir. Kanun bu hallerde hukuka aykırılığı

---

[428] **Tüfek**, s. 129; **Kılıçoğlu**, Medeni, s. 282; **Kocabaş**, s. 125; **Serdar**, s. 192; **Bulut**, s. 165.
[429] Yarg. HGK. E. 2007/4-262, K. 2007/284, T. 23.05.2007 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 08.08.2018.
[430] Bkz. II. Bölüm II. Kısım, B Fıkrası, 5. Bent.
[431] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 163.

ortadan kaldıran sebebi açıkça göstermekte ve üstün olan yararı takdir etmek yetkisini hakime bırakmaktadır[432].

cc. Meşru Müdafaa (Haklı Savunma)

Basın açıklamalarına karşı meşru müdafaa haline şeref, haysiyet ve özel hayatı ihlal eden bir yayım hazırlığı yahut mevcut yayının devam etmesi hallerinde rastlanabilir[433]. "*A ile B'nin karıştığı rüşvet skandalını açıklayacağız*." şeklinde bir başlıkta esas yayına ilişkin bir hazırlığın söz konusu olduğu anlaşılmaktadır. Ancak çalışmanın üçüncü bölümünde ayrıntılı olarak değinilecek olmakla birlikte, burada A ile B adının karıştığı iddia edilen rüşvet skandalı ile ilgili olarak yayın henüz mevcut olmadığından cevap ve düzeltme hakkı kullanılamayacaktır. Bununla beraber koşulları elverişli ise başka gazetelerde yayınlar yaptırmak suretiyle meşru müdafaa hakkını kullanabilir. Burada dikkat edilmesi gereken husus meşru müdafaa ile saldırı arasında orantı bulunması gerekliliğidir. Aksi halde meşru müdafaa hakkını kullandığı iddia edilen taraf aleyhine tazminata hükmedilir.

dd. Bir Görevin İfası

Yetkili bir makam tarafından verilen emri ifa etmek basın açıklamaları açısından hukuka aykırılığı ortadan kaldıran bir sebep olabilir. Örneğin tebligat yerine geçmek üzere gazeteler üzerinden yapılan ilanlar, mahkemelerin kararlarının yayınlanması, icra ve iflas organlarının vermiş olduğu kararların ilanı, kişilik hakkına kesinleşmiş mahkeme kararı ile saldırıldığı tespit edilen kişinin talebi üzerine verilen basın açıklamaları gibi hallerde kişilik hakkının ihlalinden söz edilemez[434]. Bu hususta örnek olarak Y isimli şirket hakkında iflas kararı verilmesi ve alacaklılarının iflas masasına kaydının beklendiğini belirten mahkeme kararının gazete tarafından yayınlanması sonrasında, Y isimli şirket tarafından kişilik hakkının ihlal edildiği iddiası hukuken bir koruma sağlamayacaktır.

---

[432] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 163.
[433] **Tüfek**, s. 132.
[434] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 168.

D. Kusur

Türk Borçlar Kanunu'nda kusur tanımına yer verilmemiş olup, doktrinde[435] ve Yargıtay kararında[436] yapılan tanımlar ışığında, kusur, hukuk düzeninin kınadığı, kısaca hoş görmediği davranış biçimi şeklinde tanımlanabilir. Kınamanın nedeni, başka türlü davranma olanağı varken ve zorunlu iken, bu şekilde davranılmayarak, bu tarzdan sapılmış olmasıdır. Kusur yoksa sorumluluk da yoktur. Basın yolu ile kişilik hakkının ihlalinde kusur[437]; "*kasıt*" ya da "*ihmal*" olarak ortaya çıkar[438].

Çalışmamızda bu zamana kadar görüleceği üzere "*gerçeğe aykırılık*" ile "*kusurluluk*" halleri aynı anlamı taşımamaktadır. Bu nedenle gerçeğe aykırılığın olduğu bir olayda mutlaka kusurlu bir davranışın da bulunduğu sonucuna varılamaz[439]. Nitekim gerçeğe aykırılık olmasına rağmen kusurlu davranışın bulunmadığı olaylarda, hakkı zedelenen kişinin, herhangi bir maddi veya manevi tazminat talebinde bulunamayacağı kabul edilir[440]. Yargıtay da bu hususa ilişkin bir kararında[441] "*Yine basın, objektif sınırlar içinde kalmak suretiyle yayın yapmalıdır. O an için o olay veya konu ile ilgili olan,*

---

[435] **Eren**, s. 569; **Tüfek**, s. 67; **Bulut**, s. 91; **Keskin**, s. 234.

[436] Yarg. HGK., E. 2014/77, K. 2015/1712, T. 19.06.2015 "*Kusurun kanunlarımızda tanımı yapılmamıştır. Uygulama ve öğretide kabul görmüş tanıma göre; kusur, hukuk düzenince kınanabilen davranıştır. Kınamanın nedeni, başka türlü davranma olanağı varken ve zorunlu iken, bu şekilde davranılmayarak, bu tarzdan sapılmış olmasıdır. Kısacası; kusur, genel tanımıyla, hukuk düzeni tarafından bir davranış tarzının kınanması olup; bu kınama, o davranışın belirli koşullar altında bireylerden beklenen ortalama hareket tarzından sapmış olmasından kaynaklanır. Yine, öğreti ve uygulamadaki hâkim görüşe göre, sorumluluk hukuku açısından kusurun, kast ve ihmal (taksir) olmak üzere ikiye ayrılacağı kabul edilmektedir. Bu bağlamda, kast hukuka aykırı sonucun bilerek ve isteyerek meydana getirilmesi; ihmal ise, hukuka aykırı sonucu istememekle birlikte, böyle bir sonucun önlenmesi için gerekli önlemlerin alınmaması ve gereken özenin gösterilmemesidir…"*(Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 08.08.2018.

[437] Kusur hakkında ortaya atılmış iki teori bulunmaktadır. Bu teoriler sübjektif kusur teorisi ve objektif kusur teorisidir. Teorilerin beslendikleri husus kusurun kaynağıdır. Sübjektif kusur teorisinde önemli olan bizatihi failin kendisidir. Bu anlamda kusur, faildeki davranış hatasıdır ve irade eksikliğidir. Objektif kusur teorisinde ise önemli olan fail değil failin mensup olduğu toplumdur. Failinin davranışı ile orta zekadaki insan tipi kıyaslanır ve failin davranışı bu tipten daha kınanabilir bir nitelikte ise failin davranışı kusurlu addedilir, **Eren**, s. 570; **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 45; **Koçhisarlıoğlu, Cengiz,** *"Kusur İşleme Ehliyeti Olarak Ayırt Etme Gücünün Haksız Eylem Alanında Derecelendirilmesi",* AÜHFD, C. 53, S. 4, Y. 2004, s. 1-17, Ankara 2004, s. 3.

[438] **Çetin, Erol,** Basın Hukuku Son Değişikliklerle Açıklamalı-İçtihatlı Yazılı Basın, Radyo - Televizyon, İnternet, 5. Bası, Ankara 2014, s. 267; **Oğuzman/Öz**, s. 54; **Eren**, s. 569; **Tüfek**; s. 67; **Antalya**, Borçlar, s. 22; **Sarıyar**, s. 3.

[439] **Özek**, s. 239; **Tüfek**, s. 72.

[440] **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 30; **Tüfek**, s. 70-71, s. 88, s. 128; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 125; **Öztan**, Şahsın Hukuku, s. 124; **Özek**, s. 165-166.

[441] Yarg. HGK. E. E.2009/4-100, K. 2009/103, T. 06.05.2009; Benzer karar olarak bkz. Yarg. 4. HD. 2001/10293, K. 2002/1611, T. 12.2.2002, (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 08.08.2018.

görünen bilinen her şeyi araştırmak, incelemek ve olayları olduğu biçimi ile yayınlamalıdır. Bu işlevi ile gerek yazılı gerekse görsel basın somut gerçeği değil, o anda belirlenen ve var olan ve orta düzeydeki kişilerce de yayının yapıldığı biçimi ile kabul edilen olguları yayınlamalıdır. O anda ve görünürde var olup da sonradan, gerçek olmadığı anlaşılan olayların ve olguların yayınından basın sorumlu tutulmamalıdır." ifadesine yer vermiştir. Ancak basının doğru zannedip yayınladığı haberden dolayı, ondan tazminat isteme imkanı ortadan kalkmışsa da TMK m. 24/I'e dayanarak, kişilik hakkının korunmasını talep etme imkanı ortadan kalkmamıştır. Zira söz konusu durumunda, kişiye yönelik ihlal mevcudiyetini korumaktadır. Bu durum Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir tarafından *"Gerçek dışı haberi yazanın, haberin gerçek dışı olduğunu bilmemesi ve bilecek durumda olmaması,… kişilik hakkı ihlalinin hukuka aykırılığını ortadan kaldırmaz, ancak sorumluluk açısından kusurunun bulunmadığını ifade eder"* şeklinde açıkça ifade edilmiştir[442].

Yukarıda da açıklandığı gibi, basının gerçek olmayan bir haberi yayınlamaktaki sorumluluğu, tüm olanaklar dahilinde dürüstlük kuralının gerektirdiği araştırmalarda bulunmak ve toplumun genel menfaatlerini ilgilendiren bir olayı, objektif olarak kamuya nakletmekle sınırlıdır. Örneğin hakkında terör örgütü üyesi olduğuna dair suçlama ile kovuşturma yapılan bir kişinin haberi, basın tarafından yayınlanmış ve fakat ileride bu kişi suçsuz bulunup beraat etmişse, burada basının kusurundan bahsedilemez. Bu nedenle terör örgütüne üye olduğuna dair suçlanan kişi, beraatından sonra açtığı davada basına karşı herhangi bir tazminat isteminde bulunamayacaktır. Ancak basın, henüz kesinlik kazanmayan bilgileri içeren açıklamalarda bulunurken, bu açıklamaya konu olan kişiler hakkında, kesin ifadeler kullanmaktan kaçınmalıdır. Örneğin soruşturma sürecinde bir haber yapılıyorsa o kişinin suçluluğu konusunda şüpheler olduğuna ilişkin ifadelerde bulunulmalı, soruşturması devam eden bir kimse hakkında suçlu, suçun faili gibi ifadeler kullanılmamalıdır[443]. Aksi takdirde, bu tür olaylarda basının hukuki sorumluluğuna gidilmesi mümkün olur[444].

---

[442] **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 154.
[443] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 233; **Tüfek**, s. 68.
[444] Nitekim basına tanınan özgürlüğün, kişinin şeref ve haysiyetini ihlal hakkı vermediği, Yargıtay tarafından da belirtilmiştir. Konuyla ilgili bir kararda, yayın organının ileri sürdüğü suç niteliğindeki isnatları kanıtladığı takdirde, şeref ve haysiyete yönelik bir saldırının oluşmayacağı, ancak kanıt

Bir haberi yayınlamadan önce, bunun doğruluğu ve uygunluğu açısından basından göstermesi beklenen özen yükümlülüğü, yalnızca yayınlanan haberlere ilişkin olmayıp, onlara eşlik eden fotoğraflarda da aranır. Eğer bir kişi, söz konusu haberle ilgisi olmadığı halde, varmış gibi gösteriliyorsa, örneğin kişiye ait fotoğraf yanlış bir yere konulmuşsa, bu davranış o kişinin şeref ve haysiyetine yapılan hukuka aykırı bir müdahaleyi oluşturur[445].

Bu başlık altında vurgulanan basının özen yükümlülüğü, özellikle gazetecilik mesleğinin sosyal önemi, gazete haberlerinin kamuoyunda yaratacağı derin tepkiler ve haberin yayınlanması sonucu ilgililerin bundan dolayı görebileceği zararın büyüklüğünden ileri gelmektedir. Zira basının büyük kitlelere ulaşması sayesinde, toplumda yarattığı etki de büyük olur. Bu nedenle basının, üzerine düşen ödevi yerine getirirken dikkat etmesi gereken bir husus da gerek değer yargılarında bulunurken (kişisel görüşlerin açıklanması, yorumlanması veya eleştiri yapılması sırasında) gerekse olay açıklamalarında, olay hakkındaki kişilerin kişilik hakkına ve özel menfaatlerine zarar vermekten titizlikle kaçınmasıdır[446].

E. Zarar

Zararın da kanunda tam olarak tanımı olmamakla birlikte zarar, doktrinde dar ve geniş anlamda olmak üzere iki türlü tanımlanmaktadır[447]. Geniş anlamda zarar, kişinin hukukça korunan maddi ve manevi varlıklarında istemi dışında meydana gelen olumsuz değişiklikler ve eksilmelerdir. Dar anlamda zarar ise, bir kimsenin malvarlığında istemi dışında meydana gelen eksilmedir. Buna kısaca *"maddi zarar"* denilmektedir. Maddi zarar, genellikle fark kuramına dayandırılmakta ve "*malvarlığının aktifinin azalması ve pasifinin artması veya kazanç kaybına uğranılması; zarar verici eylem veya olay olmasa*

gösterilemediği takdirde, basının manevi tazminatla sorumlu tutulmasının gerektiği ifadeleri yer almıştır, (Yarg. HGK. 14.11.1973, E. 4-750, K. 8975, **İçel,** s. 277).

[445] **Özsunay**, Gerçek Kişiler, 121; **Avşar/Öngören**, s. 87-88; **Tüfek**, s. 111.

[446] **Özek**, s. 166; Yarg. 4. HD. E. 2004/15608, K. 2004/12339, T. 17.11.2005 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 08.08.2018.

[447] **Oğuzman/Öz**, s. 526; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 98; **Eren**, s. 529; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 492; **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 63 vd.; **Tekinay**, s. 455-456; **Tunçomağ**, s. 446-447.

idi, malvarlığının alacağı durum ile eylem sonucu aldığı durum arasındaki fark" olarak tanımlanmaktadır[448].

Doktrinde zarar türleri değişik biçimlerde sınıflandırılmakta olup[449], bunlardan biri de maddi zarar ve manevi zarardır. Maddi zarar, malvarlığının azalma durumu dikkate alındığında iki unsurdan oluşur. Bunlar, fiili zarar unsuru ile yoksun kalınan kazanç unsurudur. "*fiili zarar*", zarar görenin malvarlığında iradesi dışında meydana gelen azalmadır. Buna karşılık malvarlığının çoğalmasına engel olunması durumu ise "*yoksun kalınan kazancı*" ifade eder[450]. Basın yolu ile meydana gelen saldırılara ilişkin olarak, meydana gelen zarar genellikle manevi olmakla birlikte nadiren maddi de olabilmektedir.

1. Maddi Zarar

a. Fiili Zarar

Fiili zarar, kişinin malvarlığının aktifinde fiili bir azalma -bir malvarlığı değerinin yok olması veya değerinin azalması gibi- veya pasifinde fiili bir artma -borcun doğması veya artması- şeklinde ortaya çıkmaktadır[451].

Basın yolu ile kişilik hakkına ihlallerinde fiili zararın doğması nadiren de söz konusu olabilmektedir. Örneğin basın yolu ile şeref, haysiyet ve özel hayatına yönelen ağır bir saldırı sonucu kişinin büyük bir üzüntüye kapılıp hastalanması veya kalp krizi geçirerek ölmesi [452] veya gazete yapılan bir haber içeriğinde sinema sanatçısının asılsız olarak fuhuş ile suçlanması sonunda ruh bütünlüğü zedelenmişse, tedavi kapsamında yapılan masraflar fiili zararı oluşturur. Diğer yandan kişinin şöhret ve itibarının ihlalinden kaynaklanan zararları da bu kategori içinde görmek mümkündür[453].

---

[448] **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 63 vd.; **Tekinay**, s. 455-456; **Oğuzman/Öz**, s. 497; **Tunçomağ**, s. 446-447; **Eren**, s. 488-495; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 190-193; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 548-566.

[449] Zarar türlerine ilişkin sınıflandırmalar hakkında bilgi için bkz. **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 69-70; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 559 vd.; **Eren**, s. 491 vd.; **Oğuzman/Öz**, s. 498 vd.; **Kılıçoğlu**, Borçlar Genel, s.190-193.

[450] **Eren**, s. 524; **Oğuzman/Öz**, s. 41; **Bulut**, s. 33; **Antalya**, Borçlar, s. 92.

[451] **Oğuzman/Öz**, s. 41; **Eren**, s. 526; **Serdar**, s. 215; **Şahin**, s. 128. **Antalya**, Borçlar, s. 93.

[452] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 360.

[453] **Eren**, s. 46.

b. Yoksun Kalınan Kazanç

Yoksun kalınan kazanç, zarar görenin, hayatın olağan akışına göre malvarlığındaki artışların tamamen veya kısmen önlenmesi sonucu muhtemel bir kazançtan yoksun kalmasını ifade eder[454]. Basın yolu ile şeref, haysiyet ve özel hayatın ihlalinden doğan maddi zarar daha çok saldırıya uğrayan kişinin yoksun kaldığı kazanç şeklinde ortaya çıkmaktadır[455]. Bu hususta bir bankanın terör örgütüne destek verdiği şeklinde haberlerin ortaya çıkması sebebiyle bankanın aktifinde azalma olması, haber dizisinde şarkıcının uyuşturucu bağımlısı olduğunun iddia edilmesi üzerine şarkıcının Türkiye turnesi için anlaşmış olduğu organizatör şirketin sözleşmeyi iptal etmesi, köşe yazısında asılsız olarak bir firmanın hükümetteki yolsuzluk iddialarına adının karıştığının yayınlanması nedeniyle firmanın anlaşma sağladığı diğer firmalarca söz konusu anlaşmalarının askıya alınması ya da feshedilmesi, şirketin gerçek dışı bir haberle iflas ettiğinin ya da kötü mallar sattığının açıklanması nedeniyle müşterilerini kaybetmesi[456], basın yoluyla yapılan ihlaller sonucunda kazançtan yoksun kalmaya örnek verilebilir.

2. Manevi Zarar

Manevi zarar, zarar görenin iradesi dışında kişilik hakkının ihlali nedeniyle kişisel değerlerde meydana gelen eksilmeyi ifade eder[457]. Manevi zararının ölçülebilmesi mümkün olmadığı gibi, bu zararı hakim serbestçe tayin ve takdir edecektir. Türk Borçlar Kanunu'nun 50. maddesi gereğince *"Uğranılan zararın miktarı tam olarak ispat edilemiyorsa hâkim, olayların olağan akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler."* Hakimin takdirinin ve davacının ispatının konusu, olayların akışına ve genel yaşam tecrübelerine göre dava konusu basın açıklamasının dolaylı olarak kişide manevi bir acı doğurmuş olup olmadığıdır[458].

---

[454] **Eren**, s. 526; **Serdar**, s. 217; **Antalya**, Borçlar, s. 93.
[455] **Serdar**, s. 217; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 365.
[456] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 365; **Tüfek**, s. 82.
[457] **Eren**, s. 804; **Şahin**, s. 144; **Keskin**, s. 241.
[458] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 248; **Tüfek**, s. 82; **Eren**, s. 524; **Karahasan**, s. 178.

F. Nedensellik Bağı

Nedensellik bağı sorumluluğun temel öğesidir. Meydana gelen zarar ile basın açıklaması arasında nedensellik bağının mevcut olması gerekir[459]. Yani basın açıklaması neticesinde zarar meydana gelmelidir. Fiil ile zarar arasındaki ilişkinin varlığı öncelikle mantık kuralları ile tespit edilmelidir. İnsanın düşünme eylemini gerçekleştirmesi sonucunda, meydana gelen zarar ile söz konusu eylem ya da olay arasında bir neden-sonuç ilişkisi bulması gerekir[460]. Basın yoluyla kişilik hakkı ihlalinde, yayınlanan haber veya eleştiri, meydana gelen zararın sebebi, zarar da fiilin uygun sonucu olmalıdır[461]. Sonucun bir fiile bağlı olup olmadığına, aralarındaki mantıksal ilişkiye bakarak veya "*somut olayda bu fiil olmasaydı, o sonuç da olmayacaktı*" ilişkisi kurularak karar verilir[462].

Bununla beraber mantıksal nedensellik bağı, sonuca etkili olan her olayı sebep olarak kabul ettiğinden sorumluluğu genişletmekte, bu nedenle de adalet duygularına aykırı, adil bir dengeye uygun olmayan sonuçlar doğurmaktadır[463]. Nedensellik bağı içerisinde zararı meydana getiren bir veya birden fazla sebep olabilir. Doktrinde hukuki anlamda mantıksal nedensellik bağının nedensellik bağını açıklamaya elverişli olmadığı belirtilerek[464] çeşitli nedensellik teorileri savunulmuştur[465].

Şart teorisi, hareketle netice arasındaki nedensellik bağını tamamen doğal bir olgu olarak kabul eder. Bu teoriye göre bir netice birçok şartın bir araya gelmesiyle gerçekleşirse, bu şartlardan her biri neticenin oluşması bakımından zorunludur. Bu şartlardan birisi ortadan kalkacak olursa netice de meydana gelemez. Netice, tüm bu şartların bir araya gelmesiyle gerçekleşmektedir. Neticenin sebebini tüm bu şartların birleşmesi oluşturmaktadır. O halde her şart, sebebin bir parçasını teşkil etmektedir. Şartlardan herhangi birini gerçekleştiren kimsenin hareketi ile netice arasında nedensellik bağı vardır[466]. Bir başka deyişle eğer neticenin meydana gelmesinde zorunlu olan bu

---

[459] **Eren**, s. 536; **Serdar**, s. 223; **Oğuzman/Öz**, s. 45; **Keskin**, s. 247.
[460] **Eren**, s. 536; **Serdar**, s. 223; **Keskin**, s. 246.
[461] **Eren**, s. 804; **Bulut**, s. 83; **Serdar**, s. 223.
[462] **Oğuzman/Öz**, s. 46.
[463] **Antalya**, Borçlar, s. 207; **Serdar**, s. 223.
[464] **Eren**, s. 538; **Antalya**, Borçlar, s. 206; **Serdar**, s. 224.
[465] Bu teoriler hakkında bilgi için bkz. **Eren**, s. 538; **Antalya**, Borçlar, s. 207; **Serdar**, s. 224.
[466] Şart teorisi hakkında bilgi için bkz. **Eren**, s. 539; **Serdar**, s. 224; **Antalya**, Borçlar, s. 207.

şartlardan birinin bulunmaması halinde neticenin gerçekleşmeyeceği söylenebiliyorsa, o şart netice bakımından nedensel değere sahiptir. Neticeyi meydana getiren tüm bu şartlar eşit değerdedir ve aralarında önemli, önemsiz, uzak, yakın gibi ayrımlar yapılamaz. Şart teorisinde, somut olayda zararı doğuran zorunlu şart, aynı zamanda bu zararın sebebidir[467].

Buna karşılık somut olayda gerçekleşen türden bir sonucuna, olayların normal akışına ve genel hayat tecrübelerine göre, niteliği itibarıyla meydana getirmeye genel olarak elverişli zorunlu şart ile zararlı sonuç arasındaki bağa ise "*uygun nedensellik bağı*" denmektedir[468]. Nitekim Türk, İsviçre ve Alman Hukukunda bugün hakim görüş, uygun nedensellik bağı teorisini savunmaktadır[469]. Böylece basın yoluyla kişilik hakkının ihlalinde olayların normal akışına, genel hayat tecrübelerine göre gerçekleştirilecek haber veya eleştiri, meydana gelen türden bir zararı gerçekleştirmeye niteliği itibarıyla elverişli ise somut olayda uygun nedensellik bağı gerçekleşmiş olur[470].

Örneğin otobüs firmasının muavinleri tarafından yolcuların taciz edildiğine ilişkin iddiaları içeren bir haber yapılması sonrasında, genel hayat tecrübelerine ve olayların normal akışına göre bu otobüs firmasının müşteri kaybına uğrayacağından nedensellik bağının varlığı kabul edilebilir. Ancak bir haber dizisinde oyuncuya "*alkolik düz yolda bile yürüyemiyor*" şeklinde bir nitelendirme yapılması ile kişinin ertesi günü ayağını kırması olayı arasında uygun nedensellik bağının varlığından söz edilemez. Basın yolu ile kişilik hakkı ihlalinde saldırıya muhatap olan kişinin yakınlarının da yansıma yoluyla zarar görebilmesi mümkündür[471]. Örneğin "*Türkiye'deki Hayat Kadınları*" adı altında yayınlan bir yazı dizisinde, yanlışlıkla tiyatro oyuncusunun fotoğrafı yayınlanmış ve fotoğrafı gören oyuncunun babası kalp krizi geçirerek ölmüştür. Bu durumda saldırı ile olay arasında uygun nedensellik bağı kurulmuş olur. Yine örneğin, bir kişi hakkında gerçeğe aykırı olarak fuhuş yaptığı ve fuhuş yeri temin ettiği yayınlanmış ve bunun sonunda da kişi tansiyon hastası olduğu için tansiyonu yükselmiş ve yüksek tansiyon

[467] Şart teorisi hakkında bilgi için bkz. **Eren**, s. 539; **Serdar**, s. 224.
[468] **Eren**, s. 541; **Antalya**, Borçlar, s. 209; **Serdar**, s. 225; **Uygur, Turgut,** Açıklamalı-İçtihatlı Borçlar Kanunu, Sorumluluk ve Tazminat Hukuku, II. Cilt, Ankara 2013, s. 1364.
[469] **Eren**, s. 540; **Antalya**, Borçlar, s. 211; **Serdar**, s. 224; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 94; **Oğuzman/Öz**, s. 519; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 567.
[470] **Oğuzman/Öz**, s. 46; **Eren**, s. 542; **Serdar**, s. 225.
[471] **Eren**, s. 543.

nedeniyle sağ tarafı felç olmuşsa bu olayda basın yoluyla kişinin şeref ve haysiyetine saldırı, felç olma sonucunu doğurmaya elverişli bir sebep olmayacaktır.

Nedensellik bağının kesilmesi de söz konusu olabilir. Nedensellik bağını kesen sebepler, mücbir sebep, zarar görenin kusuru ve üçüncü kişinin kusurudur[472]. Zarar görenin kusurunun nedensellik bağını kesebilmesi için, ilk olarak kişilik hakkı ihlal edilmiş kişinin kusurlu davranışı, ihlali gerçekleştirmiş olanın sorumlu olacağı olayı geri plana iterek zararlı sonucun doğmasına tek başına elverişli, uygun sebep yaratacak yoğunlukta ve ağırlıkta olmalıdır. Bu durumda kişilik hakkı ihlal edilmiş kişi kendi kusurundan kaynaklanan bu sonuca katlanmak zorunda kalacaktır[473]. Ancak kişilik hakkı ihlal edilmiş kişinin kusuru, nedensellik bağını kesebilecek yoğunlukta değilse ve sonucun oluşmasında kişilik hakkı ihlal edilmiş kişiye bir kusur yükleniyor ise, bu durumda ihlali gerçekleştirmiş olan kişi, zararlı sonuçtan sorumlu olur; kişilik hakkı ihlal edilmiş kişinin bu kusuru TBK m. 51/I anlamında ortak kusur olarak değerlendirilir[474].

Nedensellik bağını kesen diğer bir sebep, üçüncü kişinin kusurudur. Kişilik hakkı ihlal edilmiş kişi dışında, üçüncü kişinin kusuru da ihlali gerçekleştirmiş olan kişinin kusuruna nazaran daha nitelikli ve yoğun olabilir. Bu durumda ihlali gerçekleştirmiş olan kişi bakımından nedensellik bağı kesilir ve bu zararlı sonuçtan üçüncü kişi sorumlu tutulur. Doktrin ve uygulamaya göre üçüncü kişinin kusurunun, nedensellik bağını kesebilmesi için bu kusurun yoğun olması gerekir[475]. Ancak üçüncü kişinin kusuru, nedensellik bağını kesebilecek yoğunlukta olmayıp, diğer sebeplerle (kişilik hakkı ihlal

[472] **Eren**, s. 557; **Serdar**, s. 229; **Bulut**, s. 87; **Antalya**, Borçlar, s. 226.
[473] **Eren**, s. 563; **Serdar**, s. 230; **Bulut**, s. 88.
[474] **Eren**, s. 563; **Antalya**, Borçlar, s. 230; **Serdar**, s. 230.
[475] **Eren**, s. 202; **Serdar**, s. 230; **Oğuzman/Öz**, s. 41; **Antalya**, Borçlar, s. 230; **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 81.

edilmiş kişinin kusuru gibi) birleşerek zararlı sonucu doğuracak nitelikte ise ortak nedensellik[476] söz konusu olur[477].

[476] Saldırının birden çok kişi tarafından gerçekleştirilmesi durumunda nedensellik bağı da farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Bu haller ortak nedensellik, yarışan nedensellik ve seçimlik nedensellik olarak üçe ayrılmaktadır. Tek başına yeterli olmayıp ancak diğer bazı sebeplerle bir araya gelmesi suretiyle zararlı sonucu doğuran sebepler topluluğuna ortak nedensellik adı verilmektedir. Bu bağlamda zararlı sonucun doğmasına kusurlu davranışlarıyla neden olan sorumlu kişiler hakkında TBK m. 60 ve 61 uyarınca müteselsil sorumluluğa ilişkin hükümler uygulanır. Birden çok sebepten her birinin tek başına aynı zararlı sonucu meydana getirmeye elverişli olduğu hallerde ise yarışan nedensellikten bahsedilir. Yarışan nedensellik halinde müteselsil sorumluluk söz konusudur. Bu nedenle zararlı sonucun oluşmasına sebep olan faillerden her biri *"kendi davranışı olmasaydı bile, zararlı sonuç yine de meydana gelecekti"* şeklinde bir savunmada bulunarak sorumluluktan kurtulamaz. Birden çok sebepten yalnız biri, zararlı sonucu fiilen meydana getirmiş olmakla birlikte, somut olayda, bu sebebin hangisi olduğu belirlenemiyorsa seçimlik nedensellikten söz edilir. Seçimlik nedensellikte önemli olan husus, zararlı sonucun, birden çok sebepten yalnız biri tarafından meydana getirildiğinin kesin olmasına rağmen, hangi sebep olduğunun tespit edilememesidir. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Eren**, s. 546; **Antalya**, Borçlar, s. 220; **Tunçomağ**, s. 543; **Bulut**, s. 85; **Serdar**, s. 228; **Oğuzman/Öz**, s. 52.

[477] **Antalya**, Borçlar, s. 232; **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 83.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KİŞİLİK HAKKININ BASIN YOLUYLA YAPILAN İHLALLERE KARŞI KORUNMASI

I. BASIN YOLU İLE KİŞİLİK HAKKI İHLALİNDEN KAYNAKLANAN ÖZEL HUKUK DAVALARI

A. Koruyucu Davalar

Koruyucu davalar TMK m. 25'de *"Davacı, hâkimden saldırı tehlikesinin önlenmesini, sürmekte olan saldırıya son verilmesini, sona ermiş olsa bile etkileri devam eden saldırının hukuka aykırılığının tespitini isteyebilir. Davacı bunlarla birlikte, düzeltmenin veya kararın üçüncü kişilere bildirilmesi ya da yayımlanması isteminde de bulunabilir"* şeklinde düzenlenmiştir. Böylece koruyucu davalar[478] saldırının önlenmesi, durdurulması ve hukuka aykırılığının tespiti davaları olmakta, kişilik hakkı ihlal edilen gerekiyorsa kararın yayınlanmasının ya da üçüncü kişilere bildirilmesini talep edebilmektedir. Bu davaların ortak özellikleri; hukuk davası olmaları, parayla ölçülebilen malvarlığı davalarından olmamaları, bu davalar sonucunda herhangi bir maddi kazanç elde edilmesi amacının güdülmemesidir[479]. Yine bu özellikleri ile söz konusu davalar tazminat davalarından da ayrılırlar[480].

1. Önleme Davası

a. Amacı

Önleme davasında ortada herhangi bir eylem olmayıp sadece saldırının gerçekleşeceğine dair belirti söz konusudur. Bu sebeple önleme davası ancak kişisel değerlere saldırı konusunda ciddi bir kuşkunun varlığı halinde açılabilir. Çünkü zararın önlenmesi onun giderilmesinden daha iyidir[481]. Önleme davası basın yoluyla kişilik

---

[478] **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 79; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 157; Doktrinde bu davalar "*hukuka aykırı saldırıların durdurulmasını sağlayan davalar*" olarak (**Akipek/Akıntürk/Karaman,** s. 395) ve "*saldırıya yönelik davalar"* olarak (**Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 526) isimlendirilmektedir. **Öztan** ise *"savunma davaları"* olarak isimlendirmektedir, **Öztan**, s. 152.

[479] **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 528; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 318; **Akipek/Akıntürk/Karaman,** s. 417; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 129.

[480] **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 528; **Akipek/Akıntürk/Karaman,** s. 417.

[481] **Özsunay**, Gerçek Kişiler, s. 154.

hakkının ihlaline ilişkin açılabilecek diğer davalardan farklı olarak saldırıyı gerçekleştirene değil, saldırının fiiline yönelen bir davadır. Bir başka deyişle önleme davası şeref ve haysiyet veya özel hayatı tehdit eden açıklamaları daha doğmadan önlemeye çalışmaktadır. Saldırı meydana gelmiş ise önlenmesi de mümkün olmayacaktır. Bu nedenledir ki önleme davası daima henüz gerçekleştirilmemiş saldırı fiiline yönelen bir dava niteliğindedir[482]. Örneklendirmek gerekirse; ünlü oyuncu X, gazeteci Y'nin kendisi hakkında bir haber dizisi düzenlediğini ve bu haber dizisinin içeriğinde kendisinin sıklıkla sevgili değiştirdiği, evli erkekler ile birlikte olduğu vb. açıklamalara yer verileceğini öğrenmiştir. Bu durumda X söz konusu haber yayınlanmadan, haberin yayınının önlenmesini talep edebilecektir.

Yargıtay konuya ilişkin bir kararda[483] yerel mahkemenin "*Davacı kişilik haklarına saldırı sebebiyle 1000 TL manevi tazminat ödenmesine ve ayrıca TMK m. 24, 25. ve Basın Kanunu'nun 3. Maddesine göre bir takım uygunsuz görüntüler içeren CD'lerin görsel olarak yazılı basında veya internet ortamında yayınlanması ihtimaline binaen muhtemelen yayının önlenmesini istemiştir. İlk derece mahkemesi kararında davacının kamuoyunun dikkatini çeken bir durumda olmakla davanın reddine karar vermiştir.*" kararını onamıştır. Ancak Yargıtay tarafından verilen bu onama kararına katılmıyoruz. Zira önleme talebinin temel amacı şeref ve haysiyet veya özel hayatı tehdit eden açıklamaları daha doğmadan önlemektir. Davacının ünlü bir şahsiyet olsa da kişilerin cinsel içerikli özel görüntülerinin ve bu anlamda erotik ve pornografik görüntülerinin yayınlanmasında kamu yararından bahsedilemeyecektir. Zira bu görüntüler kişinin gizli hayat alanına dahildir. Bu sebeple söz konusu yerel mahkeme kararının bozulması gerektiğini kanaatindeyiz.

b. Şartları

Önleme davasından bahsedilebilmesi için ortada kişinin çıkarı, bir kimsenin kişiliğine saldırıda bulunulacağı konusunda ciddi belirtilerin bulunması gerekli olup bu

---

[482] **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 528; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 318; **Akipek/Akıntürk/Karaman,** s. 397; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 129; **Öztan**, s. 153-154.

[483] Yarg. 4. HD., E. 2014/10229, K. 2014/17587, T. 22.12.2014 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 25.08.2018.

hususların varlığının ispatı davacıya düşer[484]. Davacı saldırı tehdidinin varlığı için ciddi bir tehlikenin varlığını ispat etmelidir[485].

c. Kararın İçeriği

Önleme davası sonunda, davalı aleyhine bir "*yapmama yükümlülüğü*" yüklenir. Bu özelliği dolayısıyla önleme davası, "*eda davası*" niteliğinde olup, kararın icra edilebilme imkanı vardır[486]. Önleme davası sonucunda verilen karar, belli bir tarihte yapılacağı duyurulan bir yayına ilişkin olabileceği gibi, bu süreyle de sınırlı değildir. Mahkemenin bu yasaklama kararı somut bir olaya ilişkin olmalıdır. Zira bir kimsenin şeref, haysiyet ve özel hayatına ilişkin açıklama yapılması bakımından genel bir önleme kararı verilmesi düşünülemez. Aksi halde basın özgürlüğü hiçe sayılacaktır[487].

Türk Hukuku kapsamında önleme davası sonunda verilen karar İcra İflas Kanunu'nun 30'uncu maddesine göre icra edilir. Bu hükme göre icra emrine uymayan kişiye gene aynı kanunun 343'üncü maddesine göre ceza uygulanır[488]. Önleme davası, zamanaşımı süresine veya hak düşürücü süreye tabi değildir. Saldırının ne zaman gerçekleşeceği belli olmadığından davacının saldırının önlenmesini talep etme hakkı her zaman söz konusu olacaktır[489].

2. Durdurma Davası

a. Amacı

---

[484] **Akipek/Akıntürk/Karaman,** s. 397; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 242; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 528; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 129; **Öztan**, s. 153-154; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 158; **Erman**, s. 168; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 322 vd.; **Gönen**, s. 161-162; **Özel,** s. 65.

[485] **Akipek/Akıntürk/Karaman,** s. 397; **Öztan**, s. 154; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 129.

[486] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 199.

[487] **Öztan**, s. 269; **Serdar**, s. 251; **Aydın, Sevil,** s. 203.

[488] **Pekcanıtez, Hakan/Özekes, Muhammet/Atalay, Oğuz,** Medeni Usul Hukuku, 14. Bası, İstanbul, 2017, s. 85 (Medeni Usul); **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 333; **Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayvaz, Sema,** Medeni Usul Hukuku, 3. Bası, Ankara 2017, s. 97 (Medeni Usul).

[489] **Belli**, s. 81; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 838. Saldırının önlenmesi davası ve saldırının durdurulması davası bakımından gerekli maddi şartlar varlığını devam ettirdikçe herhangi bir zamanaşımı sınırlaması söz konusu olmayacaktır. Saldırının hukuka aykırılığının tespiti açısından ise her ne kadar haksız fiile ilişkin zamanaşımı süresinin tabi olacağı düşünülebilirse de bu davada da zamanaşımı sınırlaması söz konusu olmamalıdır. Ayrıntılı bilgi için bkz. **Aydın**, s. 304.

Durdurma davası, kişilik hakkını hukuka aykırı olarak ihlal eden ve etkilerini devam ettiren hukuka aykırı duruma karşı yöneltilen bir davadır[490]. Davanın amacı önleme davasından farklı olarak tehlike oluşturan durumu değil, devam eden hukuka aykırı durumu sona erdirmektir. Böylece muhtemel daha ağır sonuçların doğması engellenecektir. Bu sebepledir ki durdurma davasının amacı geçmişe değil gelecek yöneliktir[491].

b. Şartları

Durdurma davasının koşullarının varlığı için öncelikle ortada kişilik hakkına devam eden hukuka aykırı bir saldırı olmalıdır[492]. Saldırı sona ermişse, dava konusuz kalır. Ayrıca dava sonucunda durdurmanın bir yararı bulunmalıdır. Bununla kastedilen basın yoluyla kişilik hakkının ihlalinin güncelliğini kaybetmemesi gerektiğidir. Bilindiği üzere basın açıklaması güncelliğini yitirdikçe unutulmaya yüz tutar. Haliyle unutulmuş bir basın açıklamasını saldırıya uğrayan kişinin hakkını koruma amacıyla tekrardan hatırlatmak daha ciddi zararlar ortaya çıkarabilecektir. Bu nedenle durdurma davasında sadece sübjektif değil objektif yararın da varlığı aranmalıdır[493]. Kanaatimizce, basın yoluyla kişilik hakkının ihlali hallerinde durdurma davası açılarak bu eda davasının sonucunun beklenmesi, kişilik hakkı ihlal edilen kişinin mağduriyetine neden olacak, hatta durdurma davası sonuna kadar çoğu zaman dava konusuz kalacaktır. Basın yoluyla kişilik hakkının ihlali hallerinde ihtiyati tedbir kararı alma yoluyla da, pratikte durdurma davası[494] ile elde edilecek menfaat, çok daha kısa sürede elde edilmiş olacaktır.

c. Kararın İçeriği

Kararın icrası İcra ve İflas Kanunu'nun 30'uncu maddesi ve 343'üncü maddesi çerçevesinde mümkündür[495]. Durdurma davasında hakim TMK m. 25/II kapsamında

---

[490] **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 242 **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 528; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 332; **Akipek/Akıntürk/Karaman,** s. 415; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 130; **Öztan**, s. 268. **Aydın, Sevil** s. 205.

[491] **Oğuzman/Öz**, s. 520; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 130; **Aydın, Sevil** s. 205.

[492] **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 242; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 528; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 332; **Akipek/Akıntürk/Karaman,** s. 415; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 130; **Öztan**, s. 268; **Aydın, Sevil** s. 205.

[493] **Aydın, Sevil** s. 205; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 332; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 134.

[494] Uygulamada durdurma davası ile ancak kitap basımı seri halde yapan yayınlar ve internet sitelerindeki saldırılar vb. durumlarda karşı karşıya kalınmaktadır.

[495] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 333.

kararın yayımına karar verebilir. Bu durumda hakim kararın yayımına, yayımın şekli ve kapsamına, yayım aracına, hal ve şartlara göre karar verecektir. Ancak kişilik hakkının ihlali üzerinden uzun zaman geçmişse artık kararın yayımı saldırıya uğrayanın ikinci kez zarara uğramasına sebebiyet verebilir.

3. Hukuka Aykırılığın Tespiti Davası

a. Amacı

Tespit davası, kişilik hakkına yönelik saldırının hukuka aykırı niteliği taşıyıp taşımadığını belirlemek amacıyla açılmaktadır[496]. Saldırının sona erdiği, fakat etkilerinin devam ettiği hallerde açılır[497]. Türk Medeni Kanunu m. 25'de düzenlenmiş olan ve kişilik hakkına yönelik saldırının hukuka aykırılığının tespitine ilişkin olan bu dava, genel tespit davasının kişiliğin korunmasını ilgilendiren özel olarak düzenlenmiş bir halidir. Genel tespit davasında bir hukuksal ilişkinin var olup olmadığı saptanmaya çalışılmakta iken; TMK m. 25'de düzenlenmiş olan tespit davasıyla kişilik hakkına yönelik sona eren saldırının etkilerinin saptanması amaçlanmaktadır[498]. Türk Medeni Kanunu'ndaki tespit davasının açılabilmesi için "*hukuksal yarar*" bulunmalıdır. Önleme veya durdurma davasının açılabileceği hallerde tespit davası açmakta davacının hukuksal yararı yoktur[499].

b. Şartları

Tespit davasının açılabilmesi için saldırının sona ermiş olması ancak sona ermesine rağmen etkisinin hala devam ediyor olması gerekir[500]. Saldırının devam etmesi veya ilerde doğma tehlikesinin ciddiliği durdurma ve önleme davasına konu olacağından, bu durumlarda tespit davası açılamaz. Ancak bazı yazarlar, henüz sona ermemiş olan veya saldırının durdurulması davasına temel olmak üzere, çok yakın ve olası bir saldırı

---

[496] **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 86; **Gönen,** s. 167; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 244; **Aydın, Sevil**, s. 206.
[497] **Belli**, s. 54; **Dural/Öğüz**, s. 146; **Eren**, s. 782; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 122; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 194; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 163; **Özsunay**, s. 107.
[498] **Özsunay**, s. 159; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 529-530; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 14; **Akipek/Akıntürk/Karaman,** s. 418.
[499] **Akipek/Akıntürk/Karaman**, s. 399; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 530; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 195; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 138.
[500] **Dural/Öğüz**, s. 146; **Eren**, s. 782; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 122.

hakkında tespit davası açılabileceğini ifade etmektedir[501]. Bu davanın açılabilmesi için, failin kusuru veya bir zararın varlığı aranmaz[502].

c. Kararın İçeriği

Kararın içeriği bakımından ilk olarak tespit kararı veren mahkeme tarafından hükmolunan "*tespit kararının ilanı*" ile "*cevap ve düzeltmenin yayını*" arasında önemli farklılık bulunduğuna değinilmelidir. Ancak uygulama her iki hukuki durum karıştırılmaktadır. Cevap ve düzeltme, saldırının yapıldığı gazete ya da dergide yapılması gerektiği halde, TMK m. 25 kapsamındaki ilan/yayın, davalı basın organında olabileceği gibi, başka bir basın organında da olabilir. Tespit kararının, aynı basın aracında yayınlanmasına karar verilse dahi, tespit kararının yayınında, cevap ve düzeltme hakkındaki kriterler aranmaz[503]. Şunu da ilave etmek gerekir ki davalı yayıncının, mahkemenin, davalı yayın organında yayınlama kararını yerine getirmemesi, İİK m. 343'ün ihlali niteliğindedir[504]. Yargılama giderlerinin kimin tarafından karşılanacağı da, tespit kararında gösterilmelidir. Tespit davalarında kusur aranmamakla birlikte objektif olarak davalı (kusurlu veya kusursuz sorumluluk ilkeleri gereğince) sorumlu tutulabiliyor ise, yargılama giderlerini ve yayın giderlerinin de davalıya yükletilmesi gerekmektedir[505].

4. İhtiyati Tedbir

Basın yoluyla kişilik hakkının ihlalinde, başvuru yollarından biri de ihtiyati tedbirdir. Olağan bir yargılama süreciyle kişilik hakkının korunması mümkün olmayabilir. Bu gibi durumlarda, çok hızlı sonuçlanabilecek bir başvuru yoluna ihtiyaç bulunmaktadır. İhtiyati tedbir yoluna, önleme ve durdurma davasıyla birlikte başvurulabileceği gibi, bağımsız olarak da başvurulabilir[506].

---

[501] **Bulut**, s. 179; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 475.
[502] **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 164; **Özsunay**, s. 108.
[503] **Güzel, Abdullah,** Cevap ve Düzeltme Hakkı, 1. Bası, İstanbul 2010, s. 74.
[504] **Pekcanıtez, Hakan/Özekes, Muhammet/Atalay, Oğuz,** İcra ve İflas Hukuku-Temel Bilgiler, 14. Baskı, İstanbul 2017, s. 86 (İcra ve İflas); **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 333; **Arslan, Ramazan/Yılmaz, Ejder/Taşpınar Ayvaz, Sema,** İcra ve İflas Hukuku, 3. Bası, Ankara 2017, s. 102 (İcra ve İflas).
[505] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 334.
[506] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 333.

İhtiyati tedbir kararının verilmesi halinde, asıl davanın açılması gereklidir[507]. Hukuk Muhakemeleri Kanunu m. 390 söz konusu bir başvuruya imkan vermektedir. İhtiyati tedbir yoluna olumsuz bir durumun önlenmesi için başvurulmaktadır. Kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişinin diğer dava yollarına başvuru hakkının bulunması, ihtiyati tedbir yoluna başvuramayacağı anlamına gelmez[508]. İhtiyati tedbir başvurusunun kabul edilip edilmemesi veya kararın infazı HMK m. 390 vd. hükümlere göre belirlenir.

B. Tazminat Davaları

Kişilik hakkının ihlaline karşı, en etkili koruma araçlarından biri "*tazminat davaları*"dır. Kişilik hakkının parayla ölçümü mümkün olmamakla birlikte, kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişi açısından, oldukça etkili bir tatmin aracı olması sebebi ile tazminat davaları önemli bir koruma aracıdır. Tazminat davaları "*maddi*" ve "*manevi tazminat*" olarak ikiye ayrılır.

1. Maddi Tazminat Davası

a. Amacı

Maddi tazminat davasının amacı, hukuka aykırı fiil nedeniyle doğan maddi zararın telafisidir[509]. Bir başka deyişle bu dava ile hukuka aykırı olarak kişilik hakları saldırıya uğrayan kişinin, uğradığı maddi zararlarının karşılanması amaçlanır[510]. Maddi tazminat davası, kişilik hakkına yönelik saldırıdan sonra, saldırıya uğrayan kişinin malvarlığındaki azalmayı tazmine yönelik bir eda davası niteliğindedir. Maddi tazminat davası ile basın yoluyla meydana gelen maddi zararın tazmini istenilmektedir. Söz konusu zarar, basın yoluyla kişilik hakkı ihlal edilen kişinin malvarlığında meydana gelen azalmadır.

Maddi zarar, kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişinin açıklamadan önceki malvarlığı durumu ile açıklamadan sonraki malvarlığı durumu arasındaki farktır[511]. Zarar verenin

---

[507] **Pekcanıtez/Özekes/Atalay**, Medeni Usul, s. 87; **Arslan/Yılmaz/Taşpınar**, Medeni Usul, s. 104.
[508] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 333.
[509] **Öztan**, s. 271; **Dural/Öğüz**, s. 154; **Eren**, s. 782; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 177; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 366; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 163; **Özsunay**, s. 107; **Akipek/Akıntürk/Karaman,** s. 423.
[510] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 223, **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 252; **Dural**, s. 155; **Tekinay**, Medeni, s. 269.
[511] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 224.

ödeyeceği tazminatın üst sınırı, gerçekleşen zararla sınırlı olup, hükmedilecek maddi tazminat, meydana gelen zararı aşamaz[512].

b. Şartları

Maddi tazminat davasının açılması için hukuka aykırı fiil, zarar, kusur ve nedensellik bağı aranmaktadır[513]. Zarar, bir kimsenin malvarlığının içinde bulunduğu durum ile zarar verici hukuka aykırı fiil olmasaydı bulunması gereken durum arasındaki farkı ifade etmekte olup, fiili zarar ve yoksun kalınan kazanç olarak ortaya çıkmaktadır. Fiili zarar, kişilik haklarında saldırıya uğrayan kişinin saldırı sonunda malvarlığının aktifinde bir azalmanın veya pasifinde çoğalmanın doğmasıdır[514]. Basın yoluyla şeref ve haysiyetin veya özel hayatın ihlalinden doğan maddi zarar daha çok saldırıya uğrayan kişinin yoksun kaldığı kazanç kaybı şeklinde ortaya çıkmaktadır[515]. Örneklendirmek gerekirse bir doktorun hastalarına cinsel tacizde bulunduğu ve dolandırdığı şeklinde gerçeğe aykırı bir haberin, doktorun gelirlerinde bir kayba yol açacağı ortadadır. Bu durumda hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebepler mevcut olmadığı takdirde, aleyhinde yayın yapılan doktor, bu yayın nedeniyle uğradığı maddi zararın tazminini isteyebilecektir[516].

Nedensellik ise basın yoluyla şeref, haysiyet veya öze hayatın ihlalinden dolayı maddi tazminat davası için fiil ile zarar arasındaki bağdır. Meydana gelen zararın tamamen veya kısmen başka sebeplerin sonucu olması mümkündür. Bu sebeple maddi tazminat talebinde olayla zarar arasındaki bağ incelenmelidir[517].

Kusur da bu davanın şartıdır. Bu kapsamda basın yoluyla şeref, haysiyet ve özel hayatın ihlali kasta veya ihmale dayanabilir. Kast, failin hukuka aykırı fiilinin sonuçlarını istemesi olup; söz konusu basın açıklaması doğruluktan ve objektiften uzak ve sadece

---

[512] **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 315; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 785; **Oğuzman/Öz**, s. 879; **Eren**, Borçlar, s. 746; **Antalya**, Borçlar, s. 54; **Aydın**, s. 82.
[513] **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 177; **Öztan**, s. 271; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 366; **Dural/Öğüz**, s. 154; **Eren**, s. 782; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 163; **Özsunay**, s. 107; **Akipek/Akıntürk/Karaman,** s. 423.
[514] **Özsunay**, s. 107; **Akipek/Akıntürk/Karaman,** s. 423.
[515] **Öztan**, s. 272; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 786; **Oğuzman/Öz**, s. 578; **Eren**, s. 747; **Antalya**, Borçlar, s. 55.
[516] **Öztan**, s. 273.
[517] **Özsunay**, s. 107; **Akipek/Akıntürk/Karaman,** s. 423; Ayrıntılı bilgi için bkz. II. Bölüm, VI. Kısım.

zarar verme amacı taşıyorsa kast unsurunun bulunduğu kabul edilecektir. İhmal[518] ise failin hukuka aykırı sonucu istememesine rağmen böyle bir sonucun doğmaması için gerekli özeni göstermemesidir[519].

Gerek fiili zarar gerekse yoksun kalınan kazanç halinde zararın ispatı saldırıya uğrayan kişiye aittir. Zararın miktarının tayininde hukuka aykırı açıklamanın ağırlığı göz önünde tutulmalıdır. Saldırı ne kadar ağır olursa zararın da o oranda büyük olacağı şüphesizdir. Ancak zarar tayini sırasında ihlal edici açıklamayı yapanın zararı önlemek veya azaltmak için aldığı tedbirlerin de göz önünde tutulması gerektiği unutulmamalıdır[520].

c. Kararın İçeriği

Basın yoluyla kişilik hakkına yönelen saldırı, yukarıda belirtiğimiz tüm şartları sağlıyorsa mahkeme saldırının ağırlığına göre tazminatın miktarına hükmeder. Maddi tazminatın amacı tazminata konu olay olmasaydı kişinin malvarlığının bulunması gereken durumun yeniden yaratılması olur. Bu durum aynen veya parayla tazmin yoluyla sağlanabilir. Aynen tazmin eğer şartları varsa maddi tazminat davasına daha uygundur. Ancak uygulamada en çok rastlanılan parayla zararın tazminidir. Bu yöntemle kusurun ağırlığına göre tazminat miktarı belirlenir. Ancak tazminat miktarının belirlenmesinde failin kusurunun ağırlığı ve zarar görenin ortak kusurunun olup olmadığı da etkilidir[521].

d. Tazminatın Belirlenmesi

aa. Genel Olarak

Türk Borçlar Kanunu m. 50/I gereğince, "*Zarar göre, zararını ve zarar verenin kusurunu ispat yükü altındadır.*" Bu kural gereğince davacı, hem zararın varlığını ve hem

[518] Failin gösterdiği özen yükümlülüğünün derecesine göre ihmal ağır veya hafif olabilir. Fail her normal insanın benzer durumda gösterebileceği en basit normal özen yükümlülüğünü yerine getirmezse ağır ihmal; ağır ihmal dışında kalanlar ise hafif ihmal meydana getirmiş sayılır, **Öztan**, s. 273; **Eren**, s. 748.
[519] **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 786; **Antalya**, Borçlar, s. 55; **Eren**, s. 748.
[520] **Özsunay**, s. 108; **Akipek/Akıntürk/Karaman,** s. 424.

[521] **Öztan**, s. 273; **Eren**, s. 748; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 786; **Öztan**, s. 274.

de miktarını ispat etmekle yükümlüdür[522]. Uygulamada da Yargıtay[523], "*davacının, zararın varlığını ve miktarını ispat etmek zorunda olduğuna*" karar vermektedir.

Buna karşılık bazı durumlarda, davacının, maddi zararı ve zararın miktarını ispat etmesi çok güç hatta imkansız olabilir. Böyle durumlarda, bu durumun (zararın ve miktarının) ispatı, davacıdan beklenemez[524]. Örneğin iş insanı X aleyhinde kişilik hakkına saldırı niteliğinde bir haber yayınlanmış olsun. İş insanı X'in uğradığı itibar kaybı nedeniyle uğradığı zararın hesabı tahmini bir hesaplamaya dayanacaktır. Bu gibi durumlarda TBK m. 50/II[525] uygulama imkanı bulur. Hakim tarafından TBK m. 50/II'den yararlanılabilmesi için, öncelikle zararın davacı tarafından ispatının mümkün olmaması gerekir[526]. Daha sonra da zararın varlığı konusunda kanaat sahibi olunması gerekir. Hakim bu iki hususu saptadıktan ve değerlendirdikten sonra, zararın miktarını belirleyecektir. Türk Borçlar Kanunu m. 50/II'nin uygulanması durumunda, davacıdan zararın ispatı beklenmemekle birlikte, davacının en azından zararın varlığı konusunda mahkemede kanaat oluşturacak çabayı göstermesi gerekmektedir. Davacının, sadece zarara uğradığını beyan etmesi, ispat için yeterli değildir. Davacının öne sürdüğü olaylar, zararın varlığı konusunda haklı nedenler içeriyorsa, zararın varlığı karine olarak kabul edilmelidir. Özellikle bu durum, yoksun kalınan kazanç için, *"yüksek ihtimal karinesi"* olarak nitelendirilmektedir[527].

bb. İndirim Sebepleri

Basın yoluyla kişilik hakkının ihlali söz konusu olması halinde maddi tazminatın hesaplanmasında hakim tarafından takdir edilen indirim sebepleri bulunmaktadır. Bunlardan ilki zarar görenin kusurunun değerlendirilmesidir. Zira maddi tazminat miktarının hesaplanmasında, zarar görenin tutumu da dikkate alınmaktadır. Bu noktada akla şu soru gelmektedir: Zarar gören, kişilik hakkına yönelik saldırıdan sonra,

---

[522] **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 262, **Oğuzman/Öz**, s. 527; **Serdar**, s. 277.
[523] Yarg. 4. HD., E. 1982/13394, K. 1982/274, T. 12.01.1982 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 08.08.2018.
[524] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 226.
[525] Hüküm şu şekildedir: "*Uğranılan zararın miktarı tam olarak ispat edilemiyorsa hâkim, olayların olağan akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler.*"
[526] **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 263; **Oğuzman/Öz**, s. 527; **Eren**, s. 303; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 579; **Tunçomag**, s. 295; **Serdar**, s. 278.
[527] **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 256; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 166; **Öztan**, s. 162.

mahkemenin verdiği önleme veya durdurma kararını, cevap ve düzeltme kararını müşterilerine bildirmeyerek zararın artmasına neden olmuşsa, bu durum tazminatın hesabında indirim sebebi olarak uygulanacak mıdır? Kanaatimizce basın yoluyla kişilik hakkına saldırılan kişinin hukuki yollara başvurmamasının, TBK m. 52/I anlamında zarar görenin kusuru olarak nitelendirilebilmesi mümkün değildir. Hiç kimse hukuk düzeni tarafından kendisine tanınan hakları kullanmak zorunda olmadığı gibi, bu haklarını kullanmadığı için de kusurlu kabul edilemez. Bu nedenle zarar görenin bu haklarını kullanmaması, tazminatın hesabında zarar görenin kusuru olarak göz önünde tutulamaz. Ancak örneğin söz konusu gazete yazısı nedeniyle zarar gören X, bir televizyon programına, gazete yazısı ile ilgili açıklamada bulunmak üzere davet edildiği halde, elindeki bazı bilgileri açıklamamak suretiyle zararın daha da artmasına sebebiyet verirse, kişilik hakkı ihlal edilen kişinin bu tutumu nedeniyle TBK m. 52/I hükmü artık uygulanabilmelidir. Nitekim Yargıtay[528] da, "*tazminatın belirlenmesinde her olaya göre değişebilecek özel hal ve şartların bulunacağı da gözetilerek takdir edilmelidir*" şeklinde karar vermiştir.

Bunun dışında tarafların mali ve sosyal durumu maddi tazminat miktarının belirlenmesinde etkili olmaz. Zira maddi tazminat davası, bir tarafın malvarlığında meydana gelmeyen eksilmeyi karşılamaya yönelik bir dava çeşidi olduğundan, kural olarak taraflardan birinin varlıklı, diğerinin yoksul olması, maddi tazminatın hesabında dikkate alınmayacaktır[529]. Ancak TBK m. 52/II uyarınca hükmolunacak tazminat, davalıyı ekonomik yönden güç duruma sokacak ise ve zarar verenin kusuru da hafif ise, hakim tazminatta indirim yapabilir.

Tazminat miktarının hesaplanmasında, dikkat edilmesi gereken hususlardan biri de, saldırının, zarar görenin malvarlığında bir artışa sebebiyet verip vermediğidir. Çok sık karşılaşılmasa da zarar görenin malvarlığında bir artış söz konusu olabilir. Örneğin kişilik hakkına saldırı teşkil eden bir haber sonrasında, bir müzisyenin albüm ve konser bilet satışları artabilir. Bu durumda "*denkleştirme ilkesi*" uyarınca, maddi tazminatın hesabında, bu artışın da dikkate alınması gerektiği öne sürülmektedir[530]. Zarar görenin

[528] Yarg. 4. HD. E. 2015/11299, K. 2017/3966, T. 13.06.2017 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 08.08.2018.
[529] **Eren**, s. 718; **Kılıçoğlu,** Hukuksal Sorumluluk, s. 360.
[530] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 360.

böyle bir yarar gördüğünü, davalı iddia ve ispat edecektir. Hakim bu hususu re'sen dikkate alamaz.

e. Ödeme Biçimi ve Kapsamı

Maddi tazminat davasının konusu, zarar görenin malvarlığında meydana gelen azalma olduğuna göre, tazminin de para olması gerekmektedir. Maddi tazminata hükmedildiği takdirde, faize hangi tarihten itibaren hükmedileceği de önem taşımaktadır. Kişilik hakkının ihlali, haksız fiil niteliğinde olduğundan, haksız fiil (haberin yayınlanması) tarihinden itibaren faize hükmetmek gerekir. Ancak davacının bunu dava dilekçesinde talep etmesi gerekir. Zira faiz talebi hakim tarafından re'sen dikkate alınmaz[531]. Nitekim Yargıtay "*Dava haksız eylemden kaynaklanmakta olup istek halinde haksız eylem tarihinden itibaren faize karar verilmesi gerekir*." gerekçesiyle, dava tarihinden itibaren faize hükmedilmiş olmasını kanuna aykırı bulmuştur[532]. Zararın tespitinde, davacının malvarlığının hangi andaki durumunun (olay, dava, hüküm) esas alınacağı ise tartışmalıdır. Ancak Türk Hukuk sisteminde benimsenen görüş, hüküm verileceği tarihin esas alınması gerektiği yönündedir[533].

2. Manevi Tazminat Davası

Manevi zarar kişinin şahıs varlığında meydana gelen eksilmenin giderilmesidir[534]. Fakat bu durumda maddi zararda olduğu gibi haksız fiilden meydana gelmiş mali bir kayıp söz konusu değildir. İşte maddi ve manevi zarar arasındaki bu fark tazminatın şekline ve gayesine de etki etmektedir. Nitekim maddi zararların karşılanması her zaman

---

[531] **Eren**, s. 728-729.

[532] Yarg. 17. HD. E. 2009/8556, K. 2010/2269, T. 15.03.2010; Yarg. 17. HD. E. 2013/4729, K.2014/13273, T.14.10.2014 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 08.08.2018.

[533] **Eren**, s. 727; **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 265.

[534] **Eren**, s. 553-554; **Erlüle**, s. 63; Manevi zarara ilişkin bu nitelememizle objektif teoriyi benimsenmiş bulunuyoruz. Ancak İsviçre-Türk Hukukunda egemen olan teori, sübjektif teoridir. Bu teoriye göre bir kimsenin kişilik hakkı ihlali sonucunda duyduğu elem ve üzüntü manevi zarardır. Bu hususta bkz. **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 330; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 876; **Dural/Öğüz**, N. 794**; Oğuzman/Öz,** s.427; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 177; Karma teoriye göre ise objektif teorinin, sübjektif teori ile tamamlanması gerekir. Yani kişilik hakkı ihlali mağdurun elem ve üzüntü duymasının yanı sıra onun ruhsal bütünlüğünün de eksilmesine yol açmalıdır, **Arpacı**, s. 155; **Antalya**, Borçlar, s. 156; **Antalya**, Gökhan, Manevi Zararın Belirlenmesi ve Manevi Tazminatın Hesaplanması – Türk Hukukunda Manevi Tazminatın İki Aşamalı Olarak Belirlenmesine İlişkin Bir Model Önerisi, 1.Bası, İstanbul 2017, s. 19 (Manevi Tazminat).

için zorunlu ve mümkün iken, manevi zararın telafisi çoğu hallerde mümkün değildir[535]. Manevi tazminatın niteliği gereği tespit ve takdir yönünden arz ettiği özellik ve güçlükten dolayı aynen tazmini imkansız kılmaktadır[536].

Manevi tazminat davası, bozulan manevi dengenin düzelmesini ve kişinin duygusal olarak kendini iyi hissetmesini amaç edinen ve kanunun öngördüğü şekilde kişilik hak ve değerlerini koruma altına alan bir davadır. Türk Medeni Kanunu (m. 24, 25) ile Türk Borçlar Kanunu'nun (m. 58) ilgili maddelerinde manevi tazminat[537] öngörülmüş ve şartları düzenlenmiştir.

a. Amacı

Kişilik hakkına yapılan saldırı sonucu doğan zararın tazminin istenebileceği, gerek Türk Medeni Kanunu'nun 25'inci maddesi gerekse Türk Borçlar Kanunu'nun 58'inci maddesinde ifade edilmiştir. Saldırının özellikle maddi değerlerle ölçülemeyen kişilik hakkına yönelik olması nedeniyle, kişilik hakkı hukuka aykırı bir şekilde ihlal edilen kimselerin uğradığı manevi zararların telafisi amacıyla manevi tazminat davası açılmaktadır[538]. Manevi tazminat davasında saldırıya uğrayan kişinin uğradığı manevi acı, elem ve ıstırabın giderilmesi amaçlanmıştır. Manevi tazminat davasında amaç kişinin içsel manevi huzurunun sağlanmasıdır[539].

---

[535] **Eren,** manevi bir zararın para ile tazmin edilmeyeceği görüşüne katılmamaktadır. Zira paranın bugün sosyal ve ekonomik yönden ulaştığı önem ve birçok ihtiyaca cevap vermede oynağı rol dikkate alındığında –eksik bile olsa- bozulan fiziki ve ruhi dengenin kısmen ve imkan nisbetinde iadesini temin eden en iyi araç olduğu kabul edilir, **Eren**, s. 376.

[536] **Eren**, s. 786; **Serdar**, s. 295; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 178.

[537] Özel hüküm bulunan haller dışında, TBK m. 58 kişilik hakkını koruyan genel bir hükümdür. Söz konusu hükme göre, duygusal kişilik değerlerinin ve özellikle sosyal kişilik değerlerinin ihlalinden doğan manevi zararların giderilmesi amacıyla manevi tazminat davası açılmaktadır. Sosyal kişilik değerlerine saldırıdan doğan manevi zararlar arasında özellikle şeref ve haysiyetin, özel hayatın, evlilik birliğinin, aile bütünlüğünün, ticari itibarın ve çeşitli özgürlüklerin ihlalinden doğan zararlar yer alır. Buna karşılık TBK m. 56 fiziki kişilik değerlerinin, yani yaşam hakkı ile beden bütünlüğünün ihlalinden doğan manevi zararların tazminini düzenleyen özel bir hükümdür. Türk Medeni Kanunu kapsamında manevi tazminat TMK m. 25/III'de kişilik hakkını koruma amacı güden davalar arasında sayılmıştır. Hukuka aykırı saldırılara karşı kişilik hakkı koruma altına alınmıştır. Kişilik hakkına saldırıdan dolayı zarar gören kişi TBK m. 58'e göre, uğradığı zarara karşılık manevi tazminat adı altında bir miktar para ödenmesini isteyebilecektir. Çalışmamız basın yoluyla kişilik hakkının ihlali ile sınırlı olması nedeniyle manevi tazminat talebi TBK m. 58 hükmü kapsamında incelenmiştir.

[538] **Belli**, s. 92; **Dural/Öğüz**, s. 149; **Eren**, s. 780; **Gürsoy, Kemal Tahir,** *"Manevi Zarar ve Tazmini"*, AHFD, y. 1973, C.30, S. 1-4, s. 7-56, s. 8; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 128; **Kılıçoğlu**, Borçlar, s. 240.

[539] **Eren**, s. 750; **Karayalçın**, s. 262; **Gökcan, Hasan Tahsin,** Haksız Fiil Sorumluluğu ve Tazminat Hukuku, Ankara 2016, s. 669; Yarg. 17. HD, E. 2014/5736, K. 2015/14333, T. 17.12.2015; Yarg. 17. HD.,

Türk Borçlar Kanunu m. 58'e göre, kişilik hakkının zedelenmesinden zarar gören, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat adı altında bir miktar paranın ödenmesini isteyebilir. Bir kişinin değeri para ile ölçülemeyen değerlerin ihlalinden doğan zararların giderilmesi amacına yönelen manevi tazminat davası, zarar görenin saldırı olmasaydı içinde bulunacak olduğu hale aynen iadesini sağlayamaz. Zira manevi zararlar niteliği gereği eski hale iadesi, aynen mümkün olmayan türden zararlardır [540].

Manevi tazminatın amacına ilişkin doktrinde iki tür görüş söz konusudur. Birinci görüşe göre manevi tazminat cezalandırıcı ve önleyici nitelik taşımaktadır ve buradan yola çıkarak ceza teorisi oluşturulmuştur[541]. Bu teoriye göre manevi tazminat için failin kusuru aranmaktadır. Ancak bu görüş büyük çoğunluk tarafından reddedilmekte ve manevi tazminatın özel hukuk nitelikli bir yaptırım olduğu savunulmaktadır. Bu görüşten yola çıkarak manevi tazminatın amacının sevinçle ceza arasında denge kurulması olarak nitelendirilmesi de söz konusudur. Bu sebepledir ki manevi zararın tazmininde ceza ile tazminat arasında bir tatmin aranmaktadır. Bu görüş Anayasa mahkemesi kararında ve Yargıtay'ın birçok kararında da savunulmaktadır[542]. Manevi tazminatta cezalandırıcı bir nitelik görmeyen bazı yazarlara[543] göre ise manevi tazminat ne bir tazminat ne de cezadır. Manevi tazminatın telafi edici özelliği bulunmaktadır. Konuya ilişkin görüşümüz de manevi tazminatın amacının kişiyi cezalandırmak yerine kişinin duyduğu elem ve kederi telafi etmek olduğu yönündedir. Manevi tazminat için ortada suç değil haksız bir fiilin varlığı aranmaktadır. Kaldı ki kusursuz sorumluluk hallerinde fail dışında kusursuz bir kimsenin manevi tazminattan sorumlu tutulması mümkündür. Bu açıdan da manevi tazminatı ceza teorisinde düşünmek mümkün değildir.

b. Şartları

Kişilik hakkının ihlal edilmesi sebebiyle açılacak manevi tazminat davasının şartları Türk Borçlar Kanunu m. 58'de düzenlenmiştir. Türk Borçlar Kanunu m. 58'e göre

---

E. 2013/15620, K. 2015/3896, T. 05.03.2015 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 08.08.2018.

[540] **Belli**, s. 92.

[541] **Eren**, s. 785; **Serdar**, s. 292; **Kırca**, s. 242.

[542] AYM. 11.02.1969 E. 1968/33, K. 12; Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı 22.06.1966 E. 7 K. 7, Yarg. 4. HD., E.1976/9690, K.1977/7016, T. 16.06.1977; Yarg. 4. HD., E. 2004/15251, K. 2005/11929, T. 26.10.2005; Yarg. 4. HD., E. 2002/3928; K. 2002/9087, T. 24.09.2002 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 08.08.2018.

[543] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 21; **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 330; **Serozan**, Kişilik, s. 98.

kişilik hakkının zedelenmesinden zarar gören, uğradığı manevi zarara karşılık manevi tazminat adı altında bir miktar para ödenmesini isteyebilir.

Türk Borçlar Kanunu m. 58' e dayanan manevi tazminat davasının açılabilmesi için, ilk olarak kişisel değerlerin ihlal edilmiş olması gerekir[544]. Bunun yanı sıra ihlalin hukuka aykırı olması, manevi bir zararın meydana gelmesi, zarar ile ihlal arasında uygun nedensellik bağının bulunması da gereklidir[545]. Türk Borçlar Kanunu m. 58'deki düzenlemede kusurdan bahsedilmemekle birlikte, bu madde sorumluluğun genel şartlarını düzenleyen Türk Borçlar Kanunu m. 49'un devamı niteliğinde olduğundan, manevi tazminat talebinde bulunabilmek için kişilik hakkına kusurlu bir saldırının olması gerekmektedir[546]. Öte yandan basın yoluyla kişilik hakkının ihlal edilmesi nedeniyle açılan manevi tazminat davasının kabul edilebilmesi için, davranışın hukuk aykırı olması aranmaktadır[547]. Hukuka aykırılıktan maksat, kişilerin şahıs varlığı değerlerini korumaya yönelik emredici bir hukuk kuralının ihlal edilmesidir[548].

Bununla beraber somut olayda hukuka aykırılığı ortadan kaldıran bir sebep varsa, eylem nedeniyle bir zarar doğmuş olsa da hukuka aykırılık şartı gerçekleşmediği için manevi tazminat davası açılamayacaktır. Türk Medeni Kanunu m. 24/II'de ve TBK m. 63'de hukuka aykırılığı ortadan kaldıran haller sınırlı biçimde belirtilmiştir[549].

---

[544] **Antalya**, Manevi Tazminat, s. 153; **Serdar**, s. 218; **Keskin**, s. 241; Yarg. 4. HD. E. 2004/9717, K. 2005/3515, T. 05.04.2005 sayılı kararına göre, "*Davacının evinin ve eşyalarının kurum ve is nedeniyle kirlenmesi, banyodan pis suların davacının dairesine sızması davacının kişisel, sosyal ve manevi değerlerine bir saldırı teşkil etmemektedir*." (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 08.08.2018.

[545] **Akipek/Akıntürk**, s. 428; **Eren**, s. 785; **Ertaş,** s. 78; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 243; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 479.

[546] **Arpacı,** s. 155; **Dural/Öğüz,** s. 148; **Eren,** s. 795; **Kılıçoğlu,** Borçlar, s. 248; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 153; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 484; Türk Borçlar Kanunu m. 58'de açıkça öngörülmemiş olmakla birlikte bu madde, sorumluluğun genel şartlarını düzenleyen 49. maddenin devamı niteliğindedir. Ayrıca TBK m. 58 bir kusursuz sorumluluk ilkesi getirmemekte, fakat kusursuz sorumluluk hallerinde de manevi tazminat istenebileceğine açıklık getirmektedir. Bunun dışında hukuka aykırı fiil kusursuz sorumluluk hallerinden birinden kaynaklanıyorsa yine manevi tazminat talep edilebilecektir. Bu hususta bkz. **Öztan,** s. 161.

[547] **Eren**, s. 793; **İşgüzar**, s. 856; **Gürsoy**, s. 24; **Ünal**, s. 411; **Oğuzman/Öz**, s. 37.

[548] **Akipek/Akıntürk,** s. 407.

[549] Ayrıntılı bilgi için bkz. II. Bölüm, III. Kısım, B bendi Hukuka Aykırılığı Ortadan Kaldıran Sebepler.

Manevi zarardan hukuken ne anlaşılması gerektiği hususu ise tartışmalıdır. Bazı yazarlar[550], manevi zararı, kişilikte meydana gelen eksilme olarak; bazı yazarlar[551] ise, mağdurun yaşadığı acı, elem ve ızdırap olarak tanımlamaktadır. Bu itibarla, manevi zarardan ne anlaşılması gerektiği sübjektif, objektif ve karma teorilerden birine göre açıklanmaya çalışılmaktadır[552].

Manevi tazminatın sübjektif bir nitelik taşıdığını belirten görüş, kişilik hakkı ihlal edilen kimsenin içinde bulunduğu durumdan hareket etmektedir. Bu teoriye göre kişilik hakkının ihlal edilmesi sonucu fiziki ve manevi acılar duyan, ruhsal dengesi bozulan, yaşama sevincini kaybeden kişi manevi zarara uğramış olur[553]. Sübjektif zarar teorisi taraftarları manevi zarara uğrama kabiliyeti olmayan bir kimsenin, yani kişilik hakkı ihlali nedeniyle fiziki ve manevi acı, elem, ızdırap çekmeyen ve böylece, yaşama zevkinde bir azalma olmayan kişilerin manevi zarara uğramayacağı için manevi tazminat talebinde bulunamayacağını ifade etmektedir[554]. Burada kişilik hakkının ihlal edilmesi, yani hukuka aykırı bir fiilin gerçekleşmesi ile kişilik hakkının ihlali sonucunda doğan olumsuzluklar, daha açık bir anlatımla hukuka aykırı fiilin mağdurun malvarlığı veya kişiliğine yansıyarak zarara yol açması hususu birbirinden ayırt edilmektedir[555].

Manevi tazminatın objektif bir nitelik taşıdığını belirten görüş (objektif manevi zarar anlayışı ve teorisi) kişilik hakkının ihlal edilmesi sonucunda duyulan acının, üzüntünün, sıkıntının tam ve kesin olarak belirlenmesinin mümkün olmadığını; ayrıca yaşanan acı, elem ve üzüntünün kişiden kişiye değiştiğini ifade etmektedir[556]. Bu görüşe

---

[550] **Arıdemir,** s. 179; **Eren**, s. 793; **İşgüzar**, s. 872; **Serozan,** Manevi, s. 562.
[551] **Genç Arıdemir**, s. 177; **Arpacı**, s. 147; **Dural/Öğüz**, s. 149; **Ertaş,** s. 65; **Gökcan,** s. 670; **Gürsoy**, s. 8; **Helvacı,** Koruyucu Davalar, s. 177; **Karahasan**, s. 65; **Kırca**, s. 245; **Oğuz**, s. 169; **Oğuzman/Barlas**, s. 39; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 167; **Özel**, s. 73; **Serdar**, s. 292; **Erlüle**, s.100.
[552] **Arpacı**, s. 147; **Kılıçoğlu**, Borçlar, s. 244.
[553] **Arıdemir,** s. 177; **Arpacı**, s. 147; **Dural/Öğüz**, s. 149; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 177; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 167.
[554] **Gökcan**, s. 670; **Dural/Öğüz**, s. 149; **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 177; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir,** s. 167; **Erlüle**, s. 97.
[555] **Helvacı**, Koruyucu Davalar, s. 180; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 168; **Erlüle**, s. 97; Yarg. 3. HD. E. 1999/3968, K. 1999/4509, T. 03.05.1999 sayılı kararına göre *"Manevi zarar malvarlığında bir azalmayı değil ve fakat kişilik haklarına vaki tecavüz nedeniyle bir kimsenin duyduğu cismani ve manevi acı ve elem, ızdırabı ve böylece yaşama zevkinde bir azalmayı ifade eder."* şeklindedir (Kazancı Bilişim-Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 08.08.2018.
[556] **Arıdemir**, s. 179; **Eren**, s. 793; **İşgüzar**, s. 872; **Gökcan**, s. 670.

göre manevi zararın varlığı için kişilik hakkı ihlal edilen kimsenin ölçü alınması yerine, orta zekalı, makul bir ortalama insan modelinin ölçü alınması daha doğru olur[557].

Manevi zarar konusunda sübjektif ve objektif teoriyi uzlaştırmaya çalışan karma teori ise, manevi zararın iki unsuru olduğunu ifade etmektedir. Birincisi, kişilikte objektif olarak gerçekleşen azalma; ikincisi ise hukuka aykırı fiil sonucu kişilikte objektif olarak meydana gelen azalmanın kişinin bilincine yansıması, ruhsal huzurunu kaybetmesi, acı çekmesidir. Bu itibarla, manevi zarar objektif olarak kişisel değerlerde meydana gelen eksilmenin, sübjektif olarak bilinç düzeyine yansıması ve kişinin bizzat acı çekmesidir[558].

Türk Borçlar Kanunu'nda kusurun özel ağırlıkta olması koşulu aranmadığı için kusurun türü ve derecesinin hukuksal sorumluluğun doğumu için herhangi bir önemi bulunmamaktadır. Kast ve ihmal şeklinde gerçekleşen kusur, sorumluluk için yeterli olacaktır. Bilindiği gibi kast, failin zararlı sonucu bilerek ve isteyerek hareket etmesini ifade eder[559]. İhmal ise failin hukuka aykırı sonucu istememesine rağmen, böyle bir sonucun doğmaması için gerekli tedbirleri almaması, özen göstermemesidir[560]. Kusurun derecesi, sorumluluğun doğumu için önemli olmamakla beraber Türk Borçlar Kanunu'nun 51. maddesine göre hakim tarafından tazminatın belirlenmesinde yargısal takdir yetkisi çerçevesinde göz önünde alınacaktır.

Son olarak kişilik hakkının hukuka aykırı basın açıklaması yoluyla ihlal edilmesi sebebiyle manevi tazminat isteyebilmek için, basın açıklaması ile manevi zarar arasında uygun nedensellik bağının bulunması gerekmektedir[561]. Doktrinde nedensellik bağı ile ilgili olarak şart teorisi ve uygun nedensellik bağı teorisi olmak üzere iki teori bulunmaktadır[562]. Ancak hakim görüş ve yargısal kararlarda hukuksal bakımdan sağlam temellere dayanması sebebi ile uygun nedensellik bağı teorisi kabul edilmektedir[563]. Buna göre nedensellik bağının varlığının kabulü için, meydana gelen zararın yaşam

---

[557] **Gökcan**, s. 670.
[558] **Arpacı**, s. 155; **Antalya**, Borçlar, s. 156; **Antalya**, Manevi Tazminat, s. 19.
[559] **Eren**, s. 574; **Serdar**; s. 205; **Oğuzman/Öz**, s. 56; **Bulut**, s. 91.
[560] **Eren**, s. 576; **Kılıçoğlu**, Borçlar, s. 298.
[561] **Alpaslanlı**, s. 609; **Eren**, s. 400, **Kılıçoğlu**, Borçlar, s. 228.
[562] Bu teoriler hakkında bilgi için bkz. **Eren**, s. 538; **İşgüzar**, s. 874; **Kılıçoğlu,** Borçlar, s. 291.
[563] Nedensellik bağı bakımından ayrıntılı bilgi için bkz. II. Bölüm, VI. Kısım Basın Yoluyla Kişilik Hakkı İhlalinde Nedensellik Bağı.

deneyimlerine ve olayın akışına göre hukuka aykırı eylemin olağan sonucu olması, hukuka aykırı eylemin bu zararı meydan getirmeye elverişli olması gerekir[564].

C. Kazancın Verilmesi Davası

Basın yoluyla kişilik hakkına saldırı halinde, kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişinin, yayının başlamasından sona ermesine kadar çeşitli dava haklarına sahip olduğu yukarıda açıklanmaya çalışılmıştır. Kişilik hakkına yönelik saldırı, özellikle "*hukuka aykırılık*" ve "*kusur*" açısından yukarıdaki davaların şartlarını taşımasa da, saldırı neticesinde basın kuruluşunun malvarlığında (haberin yayımlanması nedeniyle) bir artış olması mümkündür. Bu gibi durumlarda kişilik hakkına saldırıda bulunan basın organının kusurunun gerekmediği bir dava türüne ihtiyaç vardır[565]. Bu dava türü "*kazancın verilmesi davası*" olarak nitelendirilebilir.

Belirtilmelidir ki vekaleti olmadan başkasının adına iş yapmak iki şekilde olabilir. Bir kimse, başkasının hukuk alanına "*kendi yararına*" müdahale edebileceği gibi, "*işsahibinin yararına*" da müdahale edebilir. Birinci durumda "*gerçek olmayan vekaletsiz işgörme*"; ikinci durumda ise "*gerçek vekaletsiz işgörme*" söz konusudur[566]. Ancak işsahibinin onayı (icazeti) var ise bu durum vekalet hükümlerinin uygulanmasını gerektirir[567].

Bununla beraber kazancın verilmesi davası, Türk Borçlar Kanunu'nun 530. maddesinde düzenlenen gerçek olmayan vekaletsiz işgörme hükümlerine dayanabileceği gibi, Türk Borçlar Kanunu'nun 77 vd. maddelerinde düzenlenen sebepsiz zenginleşme hükümlerine de dayanabilir. Bu iki hukuki sebep arasında büyük bir benzerlik var ise de, ikisi arasındaki farklılıklar, davanın bu iki sebepten hangisine dayandırıldığının açıkça

---

[564] **Eren**, s. 794; **Oğuzman/Öz**, s. 257; **Reisoğlu**, s. 300; **Töre**, s. 540.
[565] Kusur koşuluna ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Helvacı, Serap/Aydın, Gülşah Sinem,** "*Kişilik Hakkı İhlalinden Doğan Vekaletsiz İşgörmede Kusurun Bir Şart Olarak Aranıp Aranmayacağı Sorunu",* MÜHFAD, C. 23, S. 1, Y. 2017, s. 265-301.
[566] **Oğuzman/Öz**, s. 578; **Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı**, § 8, N. 5; **Hatemi, Hüseyin/Serozan Rona/Arpacı, Abdulkadir,** Borçlar Hukuku Özel Bölüm, İstanbul 1992, s. 495; **Yavuz, Cevdet/Acar, Faruk/Özen, Burak,** Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 14. Bası, İstanbul 2016, s. 747-748; **Gönen**, s. 205; **Eren**, s. 739; **Baş Süzel**, s. 7; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 479; **Zevkliler, Aydın/Ertaş, Şeref/Havutçu, Ayşe/Aydoğdu, Murat/Cumalıoğlu, Emre,** 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Hazırlanmış Borçlar Hukuku Genel Hükümler ve Özel Borç İlişkisi, İzmir 2013, s. 633; **Aydoğdu, Murat/Kahveci, Nalan,** Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, 1. Bası, İzmir 2017, s. 692.
[567] **Yavuz/Acar/Özen**, s. 747-748.

belirtilmesini gerektirmektedir. Bu nedenle kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişi, kazancın verilmesi isteminde bulunurken, bu iki sebepten hangisine dayandığını açık bir şekilde belirtmelidir.

1. Gerçek Olmayan Vekaletsiz İşgörme Hükümlerine Dayalı Olarak Kazancın Verilmesi Davası

Başkasının adına, vekaletsiz olarak işgören bir kişi, (işgördüğü kişi yararına) bir kazanç elde edebilir. İşte vekaletsiz işgörme hükümlerine dayalı olarak kazancın verilmesi davası, vekaletsiz işgörmeden elde edilen kazancın verilmesini içermektedir. Vekaletsiz işgörme, iki şekilde olabilir. Birincisi gerçek vekaletsiz işgörme; ikincisi ise gerçek olmayan vekâletsiz işgörmedir. Gerçek vekaletsiz işgörme, işgörenin, işsahibinin menfaatine işgörmesidir. Gerçek olmayan vekaletsiz işgörmede ise işgören başkasına ait bir işi, işsahibinin menfaatine değil, kendi menfaatine görür. Burada işgören, başkası adına hareket ve işgörme iradesine sahip değildir. Hatta bu işi işsahibinin iradesine veya menfaatine aykırı olarak yapmaktadır. Buna rağmen işsahibi TBK m. 530'a göre meydana gelen kazançları alma hakkına sahiptir[568].

Kişilik hakkına saldırı halinde ancak gerçek olmayan vekaletsiz işgörme meydana gelebilir. Bu anlamda kişilik hakkı ihlalinden doğan vekaletsiz işgörmeye yönelik TMK m. 25/III hükmü gerçek olmayan vekaletsiz işgörmenin özel bir görünüm biçimidir[569]. Zira burada kişilik hakkına yönelen bir haksız fiil davranışı sonucunda bir kazanç elde edilmektedir. Söz konusu kazanç, haksız fiil hükümlerine göre değil[570], TMK m. 25/III'de belirlendiği üzere vekaletsiz işgörme hükümlerine dayalı olarak istenecektir[571].

---

[568] **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 248; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 355; **Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı**, § 8, N. 5, s. 72; **Yavuz/Acar /Özen**, s. 1368; **Gümüş**, s. 247; **Baş Süzel**, s. 235; **Hatemi/Serozan/Arpacı**, s. 375; **Gönen**, s. 206; **Eren**, s. 740; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 480; **Aydoğdu/Kahveci**, s. 700.

[569] **Aydın,** s. 47.

[570] **Dural/Öğüz**, N. 787; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 255-256; **Oğuzman/Barlas**, s. 57; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 165; **Yüzer**, s. 163; **Gönen**, s. 203-204.

[571] Doktrinde, gerçek olmayan vekaletsiz işgörmenin, vekaletsiz işgörme niteliğinde olup olmadığına ilişkin tartışma hakkında bilgi için ayrıca bkz. **Arkan Akbıyık**, s. 20-21; **Aydın**, s. 47-48.

a. Amacı

Gerçek veya gerçek olmayan vekaletsiz işgörme hükümlerine dayalı kazancın verilmesi davasının hukuki dayanağı, TBK m. 530 hükmüdür. Bu hükme göre işgören (*basın kuruluşu*), (kişilik hakkına yönelik yayını), (kişilik hakkı saldırıya uğrayan) isşsahibinin menfaatine değil, kendi menfaati için yapmakta, bu yayın dolayısıyla çıkar sağlamaktadır. Bu davanın amacı işte bu "*haksız çıkarın*" verilmesinin istenmesidir. Sebepsiz zenginleşmeye dayalı kazancın verilmesi davasında, davacının fakirleşmesi oranında iade talep edebileceği halde, bu dava çeşidinde, davacının fakirleşmesi önem taşımaz[572].

b. Şartları

Bu davanın şartlarından birincisi, kişilik hakkı sahibi tarafından yetki verilmediği halde, basın kuruluşu tarafından, kişilik hakkı sahibi adına bir işin görülmesidir. Başkası adına görülen işin, kişilik hakkı saldırıya uğrayan tarafından da görülmesi mümkün olmalıdır. Bu çıkarın mutlaka maddi bir kazanca karşılık gelmesi gerekmez. Bu koşulu geniş yorumlamak gerekir. Yayının gazetenin satış tirajını artırması da kazanç sayılır. Öte yandan son zamanlarda internet ve teknolojik alanda yaşanan diğer gelişmeler kişilerin özel hayatlarına, bilgilerine ulaşmayı kolaylaştırmış ve bu durum özellikle şeref ve haysiyet değerlerine yönelik ihlallerin geniş kitlelere yayılmasını sağlamıştır[573].

İkinci şart, basın kuruluşunun bu işi yapmaya yetkili olmaması gerekir. Yani bu iş için kişilik hakkı sahibi tarafından basın kuruluşuna yetki verilmemiş ya da verilen yetkinin sınırları basın kuruluşu tarafından aşılmışsa vekaletsiz iş görülmüş olur. Üçüncü şart, basın kuruluşu, işi, başkasının işini görme iradesiyle yapmalıdır. Dördüncü şart, basın kuruluşunun yayın dolayısıyla kazanç elde etmesidir[574]. Sebepsiz zenginleşmeye dayalı kazancın verilmesi davasında, işsahibinin fakirleşmesi şartı arandığı halde, bu dava sebebinde, kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişinin fakirleşmesi aranmamaktadır[575].

---

[572] **Aydın**, s. 33.
[573] **Aydın**, s. 94.
[574] Genel olarak kişilik hakkı ihlalinden doğan gerçek olmayan vekaletsiz işgörmenin şartlarına ilişkin olarak bkz. **Aydın,** s. 54.
[575] **Arkan Akbıyık,** s. 48, s. 62; **Baş Süzel,** s. 80, s. 235; **Aydın,** s. 54.

Son olarak saldırının hukuka aykırı olması gerekir. Bu dava sebebinde, yayın kuruluşunun kusuru şart olmayıp, saldırının hukuka aykırı olması yeterlidir. Ancak yayın hukuka aykırılık taşımıyorsa, vekaletsiz işgörmeye dayanılarak kazancın verilmesinin istenebilmesi mümkün değildir. Gerek TBK m. 530 gerekse TMK m. 25/III hükmü uyarınca kanunda öngörülmüş hukuka aykırılığı ortadan kaldıran bir sebep[576] var ise hukuka aykırılıktan söz edilemeyeceği, hukuka aykırılık şartının ancak hukuka aykırılığı ortadan kaldıran bir sebebin bulunmaması durumunda var olduğu sonucuna varılmalıdır. Eş deyişle TMK m. 25/III hükmünde hukuki dayanak olarak gerçek olmayan vekaletsiz işgörmeye yollama yapılması ve TBK m. 530 hükmü uyarınca hukuka aykırılığın gerçek olmayan vekaletsiz işgörmenin bir şartı olması sebebi ile mutlak hak niteliğindeki kişilik hakkının ihlali dolayısıyla elde edilen kazancın istenmesi açısından da hukuka aykırılık bir şart olarak aranmalı ve hukuka aykırılığı ortadan kaldıran bir sebep var ise artık hukuka aykırı bir durumdan bahsedilemeyeceği için kazancın verilmesi de söz konusu olmamalıdır[577].

c. Maddi ve Manevi Tazminat Davası ile Arasındaki İlişki

aa. Manevi Tazminat Davası Açısından

Kişilik hakkı ihlalinden doğan haksız fiile dayalı manevi tazminat talebi ile gerçek olmayan vekaletsiz işgörmeden doğan kazancın verilmesi talebi birbirinden tamamen farklı niteliktedir. Manevi tazminat talebi, haksız fiil mağdurunun uğradığı manevi zararı telafi etme amacı taşırken, kazancın verilmesi talebi kişilik hakkını ihlal edenin malvarlığında meydana gelen artışın, ihlali meydana getirende kalmasının yaratacağı haksızlığı gidermeyi amaçlamaktadır. Kişilik hakkı ihlal edilen, nasıl ki maddi ve manevi bir zararı olduğunda bunların tazminini ayrı ayrı isteyebiliyorsa manevi zararının yanı sıra kişilik hakkını ihlal edenin bu yolla bir kazanç elde ettiği durumda, hem gerçek olmayan vekaletsiz işgörme kapsamında elde edilen kazancın verilmesini hem de şartları oluşmuş ise manevi tazminat verilmesini isteyebilir[578].

---

[576] Kişilik hakkı ihlalinden doğan vekaletsiz işgörme davası bakımından hukuka aykırılığı ortadan kaldıran sebeplere ilişkin ayrıntılı bilgi için bkz. **Aydın**, s. 102-116.
[577] **Aydın**, s. 100.
[578] **Aydın**, s. 271; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 250; **Arpacı**, s. 160; **Hatemi/Gökyayla**, s. 181-182; **Baş Süzel**, s. 282.

bb. Maddi Tazminat Davası Açısından

Kişilik hakkı ihlalinden doğan gerçek olmayan vekaletsiz işgörme kapsamında istenen kazanç ile haksız fiil kapsamında istenen maddi tazminat arasındaki ilişki belirlenirken, fiili zarar ile yoksun kalınan kazanç bakımından farklılık yaratılmaktadır.

aaa. Fiili Zarar Açısından

Fiili zarar, ihlal dolayısıyla kişinin malvarlığında meydana gelen azalmadır[579]. Doktrinde kişilik hakkı ihlali dolayısıyla hem kişilik hakkı ihlal edilen fiili bir zarara uğramış hem de ihlal eden bir kazanç elde etmişse bu taleplerin yarışıp yarışmayacağı konusunda iki farklı görüş bulunmaktadır.

Bir görüş göre fiil zararı konu alan maddi tazminat talebi ile elde edilen kazancı konu alan gerçek olmayan vekaletsiz işgörme talepleri yarışır. Yani kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişi, ya haksız fiil sorumluluğu kapsamında maddi tazminat olarak fiili zararını ya da saldırıyı gerçekleştiren kişinin bu saldırı sonucunda elde ettiği kazancı isteyebilir. Kişilik hakkı basın yolu ile saldırıya uğrayan kişi bu davalardan biri hakkında tercih yapmalıdır. Hem maddi tazminat olarak fiili zararın hem de gerçek olmayan vekaletsiz işgörmeye dayalı talep olarak kazancın istenmesi mümkün değildir. Birinin ifası halinde diğer talep ortadan kalkar[580].

Diğer görüşe[581] göre ise kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişi, haksız fiil sorumluluğu kapsamında maddi tazminat olarak fiili zararını ve saldırıyı gerçekleştiren kişinin bu saldırı sonucunda elde ettiği kazancı birlikte ve aynı anda isteyebilir. Kanaatimizce de kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişi hem TBK m. 49 ve devamı uyarınca uğradığı fiili zararını hem de TBK m. 530 hükmü doğrultusunda saldırıyı gerçekleştiren kişinin bu saldırı sonucunda elde ettiği kazancı birlikte isteyebilir. Yani kişilik hakkı ihlal edilenin birbirinden bağımsız iki ayrı alacak hakkı vardır. Söz konusu talepler birbirine bağlı olmayacak şekilde bağımsız niteliktedir. Bu nedenle kişilik hakkı ihlal edilenin fiili

---

[579] **Oğuzman/Öz**, s. 41; **Eren**, s. 526; **Serdar**, s. 215; **Şahin**, s. 128; **Antalya**, Borçlar, s. 93.
[580] **Hatemi/Oğuztürk**, § 8, N. 61, s. 68; **Arpacı**, s. 162, dn. 233.
[581] **Dural/Öğüz**, N. 787; **Antalya**, Borçlar, s. 13; **Baş Süzel**, s. 252, **Gümüş, Mustafa Alper,** Borçlar Hukuku Özel Hükümler, C. II, 3. Bası, İstanbul 2014, s. 251; **Tekinalp**, § 20, N. 99 s. 317; **Aydın**, s. 273-274.

zararının tazmini TBK m. 49 ve devamı hükümlerine, ihlal edenin elde ettiği kazancın verilmesi ise TBK m. 530 hükmüne dayandırılmalı ve birlikte istenebilmelidir.

bbb. Yoksun Kalınan Kazanç Açısından

Doktrinde maddi tazminat kapsamında kişilik hakkının ihlali neticesinde ortaya çıkan yoksun kalınan kazancın ve gerçek olmayan vekaletsiz işgörme kapsamında bu ihlal dolayısıyla elde edilen kazancın verilmesine yönelik taleplerin yarışıp yarışmayacağı tartışılmaktadır. Bir görüşe göre bu talepler birbiri ile yarışmaz, kişilik hakkı ihlal edilen hem yoksun kaldığı kazancını haksız fiil hükümleri kapsamında maddi tazminat yolu ile hem de ihlal edenin elde ettiği kazancı gerçek olmayan vekaletsiz iş görme yolu ile birlikte veya aynı anda isteyebilir[582]. Diğer bir görüşe göre ise kişilik hakkı ihlal edilen hem yoksun kaldığı kazancını haksız fiil hükümleri kapsamında maddi tazminat yolu ile hem de ihlal edenin elde ettiği kazancı gerçek olmayan vekaletsiz işgörme uyarınca isteyemez. Zira bu talepler birbirine bağlı olduğundan, eş söylemle birinin azalması diğerinin azalmasına yol açacağından, aralarında yarışma söz konusudur[583].

Katıldığımız başka bir görüş ise her bir somut olayda kişilik hakkı ihlal edilenin malvarlığının azalması ile ihlal edenin malvarlığının artmasının birbiri ile bağlı olup olmadığına bakmaktadır. Buna göre kişilik hakkı ihlal edilenin malvarlığının azalması ile ihlal edenin malvarlığının artmasının birbiri ile bağlı olmaksızın gerçekleşiyorsa yoksun kalınan kazancı konu alan maddi tazminat talebi ile elde edilen kazancı konu alan gerçek olmayan vekaletsiz işgörmeye dayalı talep arasında artık yarışmadan söz edilemez. Yok eğer bu taleplerin birbirine bağlı olması hali söz konusu ise yarışma vardır[584].

d. Kazancın Tespiti

Vekaletsiz işgörmeye dayalı kazancın verilmesi davasında en önemli sorun, kazancın tespitidir. Zira dava konusu haber içeriğinin, basın kuruluşuna ne kadar bir kazanç sağladığını tespit etmek oldukça zordur. Vekaletsiz işgörmeyi düzenleyen TBK

[582] **Dural/Öğüz**, s. 787 vd.; **Gönen**, s. 204; **Kılıçoğlu**, Medeni, s. 25-26.
[583] **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 255-256, **Hatemi**, Borçlar Özel, s. 114-115; **Arpacı**, s. 162; **Baş Süzel**, s. 252; **Gümüş**, C. II, s. 251.
[584] Görüşe ilişkin örneklendirme için bkz. **Aydın**, s. 280-281.

m. 530 hükmünde bu konuda açık bir düzenleme bulunmamaktadır. Bu durumda tazminat hukukundaki temel ilkenin, burada da uygulanması gerekir[585]. Türk Borçlar Kanunu m. 50/II hükmüne göre, "*Uğranılan zararın miktarı tam olarak ispat edilemiyorsa hâkim, olayların olağan akışını ve zarar görenin aldığı önlemleri göz önünde tutarak, zararın miktarını hakkaniyete uygun olarak belirler.*" Hukuka aykırı olarak kişilik hakkına saldırı niteliği taşıyan yayından kaynaklanan kazancın verilmesi davasında kazanç, saldırı oluşturan "*gazetenin tirajı*", "*tirajı artırıp/artırmadığı*" göz önünde tutularak TBK m. 51 uyarınca hakim tarafından belirlenecektir. Bu yolla da kazancın tespiti mümkün olamadığı takdirde, basın kuruluşu için bu gazete haberinin, taşıdığı ekonomik değer "*objektif yarar*" olarak tespit edilmeye çalışılmalıdır[586].

2. Sebepsiz Zenginleşme Hükümlerine Dayalı Olarak Kazancın Verilmesi Davası

a. Amacı

Sebepsiz zenginleşme, haksız olarak başkası aleyhine zenginleşen kimsenin, bu zenginleşmeyi iade etmesi amacını güder. Burada hukuk düzeni, malvarlığı sebepsiz olarak bir başkası aleyhine zenginleşen, artan kişiye, müeyyide olarak bu artış ve zenginleşmeyi iade borcu yüklemiştir. Bu suretle hukuki değerler arasında bozulmuş olan denge yeniden kurulmuş olmaktadır[587].

Bu davanın konusunu da, kişilik hakkına saldırı niteliği taşıyan haksız bir yayın dolayısıyla yayıncı kuruluş lehine meydana gelen kazancın verilmesi istemi oluşturmaktadır. Sebepsiz zenginleşme davasının hukuki niteliği, kişisel nitelikte alacak hakkı olup, yalnız borçlu ve mirasçılar aleyhine açılabilir, üçüncü kişiler aleyhine açılamaz[588].

b. Şartları

Bu davanın şartlarından ilki, kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişinin yetki vermediği bir konuda, basın kuruluşu tarafından, kişilik hakkına yönelik bir haber/yayın yapılması

[585] **Öztan**, s. 162; **Serdar**, s. 268.
[586] **Serdar**, s. 268; **Baş Süzel**, s. 289.
[587] **Eren**, s. 803
[588] **Eren**, s. 805; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 369; **Reisoğlu**, s. 298-300. **Oğuzman/Öz**, s. 726.

ve bu yayın dolayısıyla yayın kuruluşunun bir kazanç elde ederek zenginleşmesidir. Burada sadece somut bir maddi kazanç olarak değil, gazete tirajını artırması suretiyle dolaylı bir kazanç elde etmesi de kazanç kapsamında değerlendirilmelidir. İkincisi şart kişilik hakkına yönelik yayın dolayısıyla, aleyhinde yayın yapılan kişinin, bu yayın dolayısıyla fakirleşmesidir[589]. Aleyhinde yayın yapılanın "*fakirleşmesi*" şartı, vekaletsiz işgörmeye dayalı kazancın verilmesi davasıyla, sebepsiz zenginleşmeye dayalı kazancın verilmesi davasını birbirinden ayırmaktadır. Üçüncü şart, kişilik hakkı ihlalinden doğan sebepsiz zenginleşme bakımından hukuka aykırılık bir şart değildir. Bu borcun doğması için zenginleşmenin haklı bir sebebe dayanmaması yeterlidir. Bu dava sebebinde de basın kuruluşunun kusuru şart değildir. Ayrıca vekaletsiz işgörmeye dayalı kazancın verilmesi davasından farklı olarak, her iki tarafın da fiil ehliyetine sahip olması gerekli değildir. Son olarak zenginleşme ile fakirleşme arasında nedensellik bağının olması gerekmektedir[590].

c. Gerçek Olmayan Vekaletsiz İşgörmeye Dayalı Dava ile Arasındaki İlişki

Sebepsiz zenginleşmede gerçek olmayan vekaletsiz işgörmeden farklı olarak amaçlanan, malvarlıkları arasındaki değer kaymasının düzeltilmesidir. Kişilik hakkı ihlalinden doğan sebepsiz zenginleşme de tıpkı gerçek olmayan vekaletsiz işgörmedeki gibi kişilik hakkının ihlali dolayısıyla elde edilen kazançtan yararlanılmasına engel olarak önleme amacı barındırmaktadır[591]. Kişilik hakkı ihlalinden doğan gerçek olmayan vekaletsiz işgörmenin şartları; kişilik hakkının ihlali yoluyla işgörülmesi, bu yolla işgören konumundaki kişilik hakkını ihlal edenin bir kazanç elde etmesi ve kazanç ile ihlal arasındaki nedensellik bağının bulunmasıdır. Kişilik hakkı ihlalinden doğan sebepsiz

---

[589] Sebepsiz zenginleşmeden bahsedilebilmesi için fakirleşmenin gerekip gerekmediği tartışmalıdır. Klasik görüşe göre sebepsiz zenginleşmenin meydana gelmesi için zenginleşmenin diğer tarafın fakirleşmesinin karşılığı olması gerekmektedir. Bu yönde bkz. **Reisoğlu**, s. 312; **Oğuzman/Öz**, s. 743; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 352; **Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı**, (Kocayusufpaşaoğlu), Borçlar Genel, § 8, N. 5, s. 72-73; **Yavuz/Acar/Özen**, s. 1368; Fakirleşme şartının aranmaması halinde TBK m. 530 hükmünün boşa döneceği yönünde bkz. **Nomer**, Borçlar Genel, N. 140, s. 248; **Öz, Turgut,** Yeni Borçlar Kanununun Getirdiği Başlıca Değişiklikler ve Yenilikler, 3. Bası, İstanbul 2012, s. 15; *Serozan* ise fakirleşme şartını arayan görüşün, fakirleşme olmayan halleri Türk Borçlar Kanunu'nun 530. maddesi kapsamında çözmeye çalışmasını, iyiniyetli zenginleşene bu hükmün uygulanmayacağı gerekçesi ile eleştirmektedir, **Kocayusufpaşaoğlu/Hatemi/Serozan/Arpacı**, (Serozan), Haksız Zenginleşme, § 24, N. 9.

[590] **Aydın**, s. 240-250; Genel olarak sebepsiz zenginleşme bakımından bkz. **Oğuzman/Öz**, s. 736, dn. 79; **Eren**, s. 833; **Öz**, s. 46.

[591] **Aydın**, s. 240.

zenginleşmenin meydana gelmesi için ise kişilik hakkının ihlal edilmesi ve haklı bir sebebin oluşmaması, bu ihlal sebebiyle kişilik hakkını ihlal edenin malvarlığında bir zenginleşme meydana gelmesi, kişilik hakkı ihlal edilenin malvarlığında bir fakirleşme meydana gelmesi ve kişilik hakkı ihlali ile fakirleşme arasında nedensellik bağının bulunmasıdır[592].

Kişilik hakkı ihlalinden doğan gerçek olmayan vekaletsiz işgörmede gerek temelde yatan kişilik hakkına saldırı davranışı gerekse başkasının şahıs varlığına yetki olmaksızın müdahale edilmesi hukuka aykırı olmalıdır[593]. Kişilik hakkı ihlalinden doğan sebepsiz zenginleşme bakımından ise hukuka aykırılık bir şart değildir. Bu borcun doğması için zenginleşmenin haklı bir sebebe dayanmaması yeterli olacaktır[594].

II. TARAFLAR

Basın yoluyla kişilik hakkına yönelik saldırılarda, kimlerin dava açabileceği (davacı sıfatı), davanın kimlere yöneltilebileceği (davalı sıfatı) önemli bir husustur. Kişilik hakkına yönelik bir saldırıdan söz edilebilmesi için, saldırının kime yöneltildiğinin tartışmaya yer vermeyecek şekilde belirli olması gerekir. Yargıtay bir kararında[595] "*Davaya konu edilen yayındaki yazıda davacının adının geçmediği, normal düzeydeki bir okuyucunun, yazıda kastedilenin davacı olduğu sonucuna varamayacağı gözetildiğinden yayının davacıya yönelik olduğu benimsenemeyeceği"* gerekçesiyle ilk derece mahkemesinin kararını bozmuştur. Bir başka kararında[596], *"gazetenin künyesinde gazetenin sahibi olarak Hürriyet Gazetecilik ve Matbaacılık AŞ'yi temsilen Doğan Yayın Holding A.Ş. adına Aydın Doğan gösterilmiştir. Hüküm verilirken üç ayrı gazete sahibi gibi değerlendirilerek Aydın Doğan hakkında husumet yönünden ret kararı verilip avukatlık ücretine takdir edilmesi bozmayı gerektirmiştir"* kararında, *"Gazetenin künyesinde, gazete sahibinin tüzel kişiliğinin temsilcisinin sorumlu tutulamayacağı"* şeklinde karar vermiştir.

---

[592] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 352; **Belli**, s. 86; **Yüzer**, s. 164; **Aydın**, s. 240.
[593] **Akipek/Akıntürk/Karaman**, s. 412-413, **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 359; **Aydın**, s. 99.
[594] Kişilik hakkı ihlalinden doğan sebepsiz zenginleşmeye dayalı talepler ile vekaletsiz işgörmeye dayalı talepler arasındaki ilişki hakkında ayrıntılı bilgi için ayrıca bkz. **Aydın**, s. 238-260.
[595] Yarg. 4. HD. E. 2003/14245, K. 2004/3741, T. 24.03.2004 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 10.08.2018.
[596] Yarg. 4. HD. E. 2002/13108, K. 2002/5739, T. 13.05.2002 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 07.08.2018.

Basın yoluyla kişilik hakkına saldırı halinde, hukuki koruma yollarına başvuracak kişi, her şeyden önce kişilik hakkı saldırıya maruz kalan kişi olacaktır. Bu kişi, "*gerçek kişi*" olabileceği gibi "*tüzel kişi*" de olabilir. Kural olarak kişilik hakkını korumaya yönelik davalar, kişilik hakkına saldırıda bulunan kişiye karşı yöneltilir. Bu saldırıdan dolayı, birden fazla kişinin sorumluluğu olduğu takdirde, zarar gören, bunların tümüne karşı dava açabileceği gibi bu kişilerin içlerinden birine (veya bir kaçına) karşı da dava açabilir. Kişilik hakkına saldırı teşkil eden yayın, saldırıda bulunanın rızasına dayanmamalıdır. Yargıtay bir kararında[597] , "*daha önce çalıştığı gazetede yayınladığı ve tazminata mahkûm olduğu bir yazının, bu gazeteden ayrıldıktan sonra, aynı yazının, rızası dışında yeniden yayınlaması halinde, yazı sahibinin sorumlu tutulamayacağına*" şeklinde karar vermiştir.

A. Gerçek Kişiler

Basın yoluyla kişilik hakkı saldırıya uğrayan her gerçek kişi, hukuksal korumadan yararlanır. Bu kişinin, hak ehliyetine sahip olması yeterli olup, fiil ehliyetinin varlığı şart değildir[598]. Fiil ehliyeti bakımından sınırlı ehliyetsizlerin kural olarak dava açma ehliyetleri bulunmamaktadır. Bu kişiler kanuni temsilcileri tarafından temsil edilir. Ancak TMK m. 16/I hükmüne göre kişilik hakkı, kişiye sıkı sıkına bağlı haklardan olduğundan sınırlı ehliyetsizler kanuni temsilcilerinin rızası olmaksızın kişilik hakkı ihlali nedeniyle manevi tazminat davasını tek başlarına açabilirler.

Diğer bir konu ise kişinin ölümüdür. Kişilik hakkı ölümle sona erdiğinden, ölünün şeref ve haysiyetinden veya özel hayatının ihlalinden söz edilemez. Ancak doktrin ve içtihatlarda kişilik hakkının kişilerin ölümü sonrasında da koruma gerektirdiği kabul edilmektedir. Ancak korumanın türü noktasındaki tartışmalara söz konusu olup bu hususa daha önce değinmiş idik[599]. Kısaca tekrar etmek gerekirse ölen kişi aleyhindeki açıklamalar, öleni değil ancak onun yakınlarının kişilik hakkını ihlal edebilir[600].

---

[597] Yarg. 4. HD. E. 2005/6753, K. 2006/7795, T. 27.06.2006 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 03.08.2018.
[598] **Dural/Öğüz**, N. 517; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 446; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 162; **Öztan**, s. 116; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 105; **Aydın**, s. 57.
[599] Ölen kişinin kişilik hakkının korunmasına ilişkin koruma türü bakımından bkz. dn.20.
[600] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 269; **Öztan**, s. 25.

Dolayısıyla ölen kişinin mirasçıları, ölen kişi için değil aslında kendileri için başvuruda bulunmaktadırlar.

B. Tüzel Kişiler

Türk Medeni Kanunu m. 48'e göre, "*Tüzel kişiler, cins, yaş, hısımlık gibi yaradılış gereği insana özgü niteliklere bağlı olanlar dışındaki bütün haklara ve borçlara ehildirler*." Buna göre, tüzel kişiler de gerçek kişiler gibi, şeref, haysiyet ve özel hayat değerlerine sahiptir. Bu nedenle, tüzel kişiler de gerçek kişilerin açabileceği davaları açabilirler[601]. Ancak doktrindeki diğer bir görüş (kişilik hakkını koruyucu nitelikte diğer davalar açısından bir engel olmamakla birlikte) tüzel kişinin yapısı gereği, acı, ızdırap ve elem duyamayacağından "*manevi tazminat*" isteminde bulunamaması gerektiğini öne sürmektedir[602].

Kişilik hakkına saldırı oluşturan davranış aynı anda birden çok kişinin kişilik hakkını da ihlal edebilir. Örneğin bir şirketin yönetim organını oluşturan kişiler hakkında yapılan gerçek dışı haberler nedeniyle, ayrı ayrı her bir şirket yönetim kurulu üyesinin kişilik hakkını ihlal edebilir. Bu birden çok kişinin bazılarının gerçek, bazılarının tüzel kişi olması da mümkündür[603]. Bu noktada kişilik hakkına saldırı oluşturan davranışın doğrudan doğruya tüzel kişiye mi yoksa onun arkasında yer alan ve tüzel kişiyle sıkı bağlılık içinde olan kişilere mi veyahut her ikisini birlikte mi hedef aldığı açıklamanın içeriğine göre tespit edilecektir[604].

Diğer yandan Türk Hukuku'nda kişi tanımı içerisine, "*gerçek*" ve "*tüzel kişiler*" girmekteyse de, bunların dışında (dini, yöresel veya kültürel) belli gruplar veya cemaatler

---

[601] **Akipek/Akıntürk/Ateş**, s. 339; **Dural/Öğüz**, s. N. 22-23, **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 209; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 37; **Gönen**, s. 5 vd.

[602] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 269; **Öztan**, s. 25; **Gönen**, s. 10.

[603] **Gönen**, s. 21.

[604] *"Tüzel Kişiler, TBK m.58 gereği manevi tazminat isteyebilirler. Ancak, bu davada dava konusu yayının davacıya matuf bulunup bulunmadığı, başka bir deyimle hukuka aykırı yayının davacıyı zarar uğratıp uğratmadığı yönü üzerinde durulmalıdır. Yazı, memur olarak görev yapan mühendislere yöneliktir. Şu halde, yazının hedefi davacı İnşaat Mühendisler Odası değil, olsa olsa bu odaya kayıtlı olabilecek bir kısım üyelerdir."* Yarg. 4. HD. E. 1993/604, K. 1993/14351, T. 09.12.1993, (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 20.07.2018; *"Özellikle belediyenin bu ve geçmişteki hizmetleri için siyasi eğilim ayrımı yapmadan aynı vizyonsuzluğu gösterdiği biçimindeki belirleme ile belediye tüzel kişiliği değil, yöneticilerini eleştirdiği görülmektedir."* , Yarg. 4. HD. E. 2004/2694, K. 2004/6113, T. 06.05.2004, (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 03.08.2018.

de vardır. Örneğin azınlık dini cemaatleri, bu tür topluluklardandır. (Dernek veya vakıf şeklinde organize olmamış) bu topluluk veya cemaatler, tüzel kişiliğe sahip olmamakla birlikte, hukuki anlamda da "*kişi*" olarak kabul edilmemektedir. Yine ayrı bir kişiliği olmayan bu toplulukların, taraf ehliyeti de bulunmamaktadır. Tüzel kişiliği olmayan topluluk mensubu fertlerin dava açabilmesi, "*hukuki menfaat*" engeliyle karşılaşmaktadır. Yargıtay, hukuki menfaat kavramını dar olarak yorumlamakta, yansıma yoluyla genişletilmesini uygun görmemektedir. Bununla birlikte Atatürk ile ilgili bir kararında, yansıma yoluyla hukuki menfaat kavramını genişletmiştir[605]. Ancak Yargıtay daha sonra verdiği bir kararda[606] ise "*bu kültürü benimseyen ya da bu kültür içinde belirli bir mertebeye erişmiş olanlara dava hakkının tanınmasının, yansıma yoluyla genişlemeye neden olacağını, manevi tazminat davasının ise ancak doğrudan doğruya zarara uğrayanlara tanınmış bir hak olduğunu*" belirterek, bu yayının bütün alevi vatandaşlara dava hakkı vermeyeceğine karar vermiş ve hukuki menfaat kavramını dar olarak yorumlamıştır.

Buna karşılık doktrinde tüzel kişiler de gerçek kişiler gibi hak ve fiil ehliyetine sahip olduğundan, manevi tazminat davası açabileceklerine ilişkin görüş bulunmaktadır. Tüzel kişilerin manevi tazminat davası açabileceğine ilişkin söz konusu görüşe göre tüzel kişiler, gerçek kişiler gibi şeref haysiyet ve özel yasam (özellikle sır yasamı) değerlerine sahiptirler[607]. Şeref, haysiyet ve özel hayat hakkına sahip olduklarına göre, bu değerlere yönelen her türlü saldırılara karşı hukuksal koruma yollarına başvurmaları mümkündür[608]. Bu görüş karşısında Kılıçoğlu, *"Hukuka aykırı eylemin yöneldiği varlığa göre iki tür zararın meydana gelmesi söz konusu olabilir. Eğer hukuka aykırı eylem*

---

[605]Yarg. 4. HD. E. 1994/6361, K. 1995/4352, T. 23.05.1995, (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 20.07.2018.

[606] Bu karara konu olayda Zaman gazetesi yayınladığı bir bulmacada "*ehlisünnet dışı sapık bir mezhep*" şeklinde bir soruya yer vermiş ertesi gün, bulmacanın cevabında, (bu mezhebin) alevi olduğu yazılmıştır. Davacı ebeveyni nedeniyle sözü edilen kültür içinde yer aldığını, bu kültürü benimsediğini belirterek manevi tazminat davası açmıştır. Mahkeme davayı reddetmiştir. Yargıtay, "*bu kültürü benimseyen ya da bu kültür içinde belirli bir mertebeye erişmiş olanlara dava hakkının tanınmasının, yansıma yoluyla genişlemeye neden olacağını, manevi tazminat davasının ise ancak doğrudan doğruya zarara uğrayanlara tanınmış bir hak olduğunu*" belirterek, bu yayının bütün alevi vatandaşlara dava hakkı vermeyeceğine karar vermiştir, Yarg. 4. HD. E. 1990/12650 K. 1742, T. 11.02.1992. (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 03.08.2018.

[607] **Gönen**, s. 24; **Akipek/Akıntürk/Ateş**, s. 339; **Dural/Öğüz**, N. 22-23; **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 209; **Helvacı**, Gerçek Kişiler, s. 24; **Öztan**, s. 10.

[608] **Tandoğan**, Mes'uliyet, s. 233; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 270.

sonucu zarara uğrayan kişinin zararı malvarlığında meydana gelmişse malvarlığı zararından ya da maddi zarardan söz edilir. Hukuka aykırı saldırıya uğrayan kişinin zararı şahıs varlığından doğmuşsa meydana gelen zarar manevi zarardır. Şahıs varlığına yönelen saldırıdan manevi zarar yanında maddi zarar da doğabilir. Tüzel kişilerin, kişiliğine yönelik saldırılar nedeniyle "saldırının hukuka aykırılığının tespiti", "saldırının önlenmesini", "saldırının durdurulmasını", "maddi zararının tazminini" isteyebilir. Ancak, manevi zararın ve tazminatın niteliği ile tüzel kişilerin yapıları etraflı bir şekilde düşünüldüğünde savunmak güçtür." gerekçesiyle, tüzel kişilere böyle bir hakkın tanınmaması gerektiğini öne sürmektedir[609].

Bizim görüşümüz ise tüzel kişilerin de TBK m. 58'e göre manevi tazminat isteyebilme haklarının bulunduğu yönündedir. Zira tüzel kişi her ne kadar onu vücuda getiren veya onun üyesi, yöneticisi ya da ortağı olan kişilerden bağımsız ise de kişilik hakkının ihlali bakımından bağımsızlığı çok da genişletmemek gerekmektedir. Nitekim uygulamada da sıklıkla tüzel kişiye yöneltilen saldırılarla karşılaşılmaktadır.

III. GÖREVLİ VE YETKİLİ MAHKEME

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 2. maddesi uyarınca kişilik hakkı ihlalinden doğan talepler bakımından görevli mahkeme asliye hukuk mahkemesidir[610]. Ancak bir tüzel kişi diğer bir tüzel kişiliğin şeref ve haysiyetini ihlal etmiş ise bu durumda talep bakımından görevli mahkeme Türk Ticaret Kanunu'nun 5. maddesine göre her iki tarafın tacir olması nedeniyle ticaret mahkemesi olacaktır[611].

Türk Medeni Kanunu m. 25/V hükmünde[612] özel bir yetki kuralı bulunmaktadır. Hükme göre davacının kişilik hakkının korunması amacıyla kendi yerleşim yerindeki veya davalının yerleşim yerindeki mahkemede dava açması mümkündür. Ancak doktrinde ilgili madde metninde geçen *"dava"* ile önleme, durdurma ve tespit davalarının

---

[609] **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 270.
[610] **Kuru/Arslan/Yılmaz**, Medeni Usul, s. 124; **Akdemir**, s. 132, **Kuru, Baki,** Medeni Usul Hukuku, Birinci Tıpkı Basım, İstanbul 2016, s. 41.
[611] **Kuru/Arslan/Yılmaz**, Medeni Usul, s. 124; **Kılıçoğlu**, Hukuksal Sorumluluk, s. 110; **Kuru**, s. 38; **Tanrıver**, **Süha,** Medeni Usûl Hukuku, Temel Kavramlar ve İlk Derece Yargılaması, C.I, 2. Bası, Ankara 2018, s. 114.
[612] Hüküm şu şekildedir: "*Davacı, kişilik haklarının korunması için kendi yerleşim yeri veya davalının yerleşim yeri mahkemesinde dava açabilir*."

mı, yoksa tüm davaların mı kastedildiği tartışılmaktadır[613]. Bizim de katıldığımız görüşe göre, TMK m. 25/V hükmünde getirilen özel yetki kuralı, madde de sayılan tüm davalar için geçerlidir[614].

Davacı veya davalının bir tüzel kişi olduğu durumda, TMK m. 51 hükmü uyarınca öncelikle tüzel kişinin kuruluş belgesinde bir yerleşim yeri belirleyip belirlemediğine bakılmalı, belirlenmiş ise işlerin yönetildiği yer yerleşim yeri kabul edilmelidir. Yönetim yeri ise tüzel kişinin günlük yönetim işlerinin görüldüğü yerdir[615].

IV. ZAMANAŞIMI SÜRELERİ

Kişilik hakkını koruyucu davalar bakımından herhangi bir zamanaşımı süresi söz konusu değildir. Zira kişilik hakkının mutlak hak niteliği düşünüldüğünde bu davaları bir süre ile sınırlamak mümkün olmaz[616].

Kişilik hakkı ihlalinden doğan haksız fiil sorumluluğu kapsamında maddi ve manevi tazminat talepleri TBK m. 72 hükmüne tabidir. Bu hükme göre tazminat talebi, zarar görenin zararı ve tazminat yükümlüsünü öğrendiği tarihten başlayarak iki yılın ve her halde fiilin işlendiği tarihten başlayarak on yılın geçmesi ile zamanaşımına uğrar. Ancak kişilik hakkı ihlali ayrıca ceza kanunu bakımından bir suç oluşturuyorsa ve ceza kanunu bu fiil için daha uzun bir zamanaşımı öngörüyorsa tazminat talebi hakkında bu zamanaşımı süresi geçerli olacaktır.

Gerçek olmayan vekaletsiz işgörme hükümlerine dayalı kazancın verilmesi davasında ileri sürülecek talep bakımından geçerli olması gereken zamanaşımı süresi ise

---

[613] Bir görüşe göre, TMK m. 25/V hükmünde düzenlenen yetki yalnızca önleme, durdurma ve tespit davaları açısından geçerlidir. Türk Medeni Kanunu'nun 25. maddesinde sayılan ve bunların dışında kalan diğer davalar önleme, durdurma ve tespit davaları ile birlikte açılıyorsa TMK m. 25/V hükmündeki özel yetki kuralına tabi olur. Aksi halde önleme, durdurma ve tespit davaları dışında kalan davalar bakımından HMK m. 6 hükmü uyarınca genel yetkili mahkeme olarak davalının yerleşim yeri yetkili mahkemesi yetkilidir. Diğer bir görüş ise TMK m. 25/V hükmünde getirilen özel yetki kuralı, maddede sayılan tüm davalar açısından geçerlidir. Bu görüşler hakkında bilgi için bkz. **Aydın**, s. 230.

[614] **Dural/Öğüz**, N. 815; **Erman**, s. 171; **Helvacı, Serap,** *"Kişilik Hakkına Hukuka Aykırı Saldırı Halinde Açılabilecek Davalarda Yetkili Mahkeme"*, MÜHFHAD, Armağan Özel Sayısı, Doç. Dr. Mehmet Somer'in Anısına Armağan, C. 12, S. 1-3, Y. 2004-2006, İstanbul 2006, s. 653-660, s. 655 (Yetkili Mahkeme); **Aydın**, s. 230.

[615] **Dural/Öğüz**, N. 1195; **Erman**, s. 171; **Oğuzman/Seliçi/Oktay-Özdemir**, s. 282; **Kuru/Arslan/Yılmaz**, Medeni Usul, s. 136; **Gönen**, s. 223; **Kuru**, s. 50-51; **Aydın**, s. 233.

[616] **Helvacı,** Koruyucu Davalar, s. 181; **Aydın,** s. 304.

doktrinde tartışmalı[617] olmakla birlikte, katıldığımız görüş uyarınca bu hususta kanunda öngörülmüş bir zamanaşımı süresi olmadığından, bu alacaklar hakkında, TBK m. 146 uyarınca alacağın muaccel olduğu andan, yani kazancın işgörenin malvarlığına girdiği andan itibaren işlemeye başlayacak on yıllık zamanaşımı süresi geçerli olmalıdır[618].

Son olarak sebepsiz zenginleşme hükümlerine dayalı kazancın verilmesi davasında ileri sürülecek talepler TBK m. 82 hükmüne tabidir. Bu hükme göre talep hakkı, hak sahibinin geri isteme hakkı olduğunu öğrendiği tarihten başlayarak iki yılın ve her halde zenginleşmenin gerçekleştiği tarihten başlayarak on yılın geçmesi ile zamanaşımına uğrar.

V. CEVAP VE DÜZELTME HAKKI

Kişinin kendi karşısında ve toplum karşısında bir kimliği ve şahsiyeti vardır. Cevap ve düzeltme hakkı kişilik hakkının ihlali halinde kişilerin yargı yoluna gitmeden bir telafi mekanizması olarak, anında yayıncıya başvurup bu hakkını kullanmalarını amaçlar. Cevap ve düzeltme hakkı adli yargılamanın ağır işlemesi sebebiyle kişiye garanti temin eden bir telafi mekanizması olarak önem arz etmektedir. Kişilik hakkının korunmasında kullanılan en önemli araçlardan birisi cevap ve düzeltme hakkıdır. Anayasa'nın 32. maddesinde düzenlenen cevap ve düzeltme hakkı, kişileri şeref ve haysiyetlerine dokunan veya kendileriyle ilgili gerçeğe aykırı yayınlara karşı korumak amacıyla tanınan ve kanunla düzenlenmesi öngörülen anayasal bir haktır. Cevap ve düzeltme hakkının, kişilik hakkını ve kamunun doğru, gerçek haber alma hakkını koruma fonksiyonu yanında, basın özgürlüğünün kötüye kullanılmasını engelleme fonksiyonu da bulunmaktadır. Cevap ve düzeltme hakkı, ulusal mevzuatta Anayasa'nın 32. maddesinde ve 5187 sayılı Basın Kanunu'nun 14. maddesinde düzenlenmiştir[619]. Cevap ve düzeltme hakkı özel hukuk karakterli olmasına rağmen, Türk Hukukunda ceza hakiminin hakimiyet alanındadır[620].

---

[617] Bu tartışma hakkında bilgi için bkz. **Baş Süzel,** s. 130 vd.; **Aydın,** s. 204 vd.
[618] **Baş Süzel,** s. 136; **Aydın,** s. 207.
[619] Çalışmamız sadece basın ile sınırlandırılmış olduğundan basının tabi olduğu kanuni düzenlemeler belirtilmiştir. Ancak cevap ve düzeltme hakkı 2954 sayılı Türkiye Radyo Ve Televizyon Kanunu'nun 27. maddesinde, 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanunu'nun 28. maddesinde, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayınlar Nedeniyle İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanunu'nun 9. maddesinde de düzenlenmiştir.
[620] **Özel**, s. 68.

Anayasa Mahkemesi kişilik hakkının korunmasına yönelik araçlardan biri olan, cevap ve düzeltme hakkına ilişkin vermiş olduğu bir kararda[621] "*Haberleşme organlarının kamuoyuna doğru haber ve bilgi sunmaları hizmet gereklerinden olup, bu faaliyetlerinde de, kişilerin haysiyet ve şereflerine saygılı olmakla yükümlüdürler.*" diyerek basın özgürlüğünün bir sınırı olarak şeref ve haysiyetin korunmasını amaçlamıştır.

Cevap ve düzeltme hakkının niteliği konusunda çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Doktrinde cevap ve düzeltme hakkı, "*belli bir suçlamaya karşı kullanılan ve meşru müdafaanın benzeri olan bir aracı*[622]" , "*manevi tazminatın bir türü*[623]" , "*durdurma davasının özel olarak düzenlenmiş şekli*[624]**,** *"savunma aracı* [625]*"* olarak nitelendirilmektedir.

Tüm bu tanımlar ve Anayasa'nın 32. maddesi kapsamında cevap ve düzeltme hakkını değerlendirirsek; tüm kitle iletişim araçları vasıtasıyla gerçekleştirilen yayınlara karşı kişilerin cevap verme, böylece basın özgürlüğünün kötüye kullanılmasının önlenmesini amaçlayan bir savunma hakkıdır. Haberleşme özgürlüğünün kitle iletişim araçları tarafından kötüye kullanılmasını önleme amacı güden bu hak, kamunun doğru haber almasını sağlamaktadır. Cevap ve düzeltme hakkının tanınmasıyla kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişinin denk silahla kendisini savunması amaçlanmıştır[626].

5187 sayılı Kanun[627] m. 14 ile cevap ve düzeltme hakkı, "*Süreli yayınlarda kişilerin şeref ve haysiyetini ihlal edici veya kişilerle ilgili gerçeğe aykırı yayım yapılması halinde, bundan zarar gören kişinin yayım tarihinden itibaren iki ay içinde göndereceği suç unsurunu içermeyen, üçüncü kişilerin hukuken korunan menfaatlerine aykırı olmayan düzeltme ve cevap yazısını; sorumlu müdür hiçbir düzeltme ve ekleme yapmaksızın, günlük süreli yayınlarda yazıyı aldığı tarihten itibaren en geç üç gün içinde, diğer süreli yayınlarda yazıyı aldığı tarihten itibaren üç günden sonraki ilk nüshada, ilgili yayının yer*

---

[621] AYM. E. 2001/228, K.2002/9, K. T. 03.01.2002, R.G. Tarihi: 16.04.2002, Sayısı: 24728.
[622] **Dönmezer/Bayraktar**, s. 317.
[623] **Çiftçi**, s. 77; **Özel**, s. 68.
[624] **Kocayusufoğlu**, s. 141; **Özel**, s. 68–69.
[625] **İçel/Ünver**, s. 193.
[626] **Dönmezer/Bayraktar**, s. 317; **Özel**, s. 68.
[627] Kanun No: 5187, Kabul Tarihi: 09.06.2004, Resmi Gazete Tarihi: 26.06.2004, Sayı: 25504, Yürürlük Tarihi: 26.06.2004.

aldığı sayfa ve sütunlarda, aynı puntolarla ve aynı şekilde yayımlamak zorundadır (fıkra 1). Düzeltme ve cevapta, buna neden olan eser belirtilir. Düzeltme ve cevap ilgili yazıdan uzun olamaz. Düzeltme ve cevaba neden olan eserin yirmi satırdan az yazı veya resim veya karikatür olması hallerinde düzeltme ve cevap otuz satırı geçemez (fıkra 2). Süreli yayının birden fazla yerde basılması halinde, düzeltme ve cevap yazısı, düzeltme ve cevap hakkının kullanılmasına sebebiyet veren eserin yayımlandığı bütün baskılarda yayımlanır (fıkra 3). Düzeltme ve cevabın birinci fıkrada belirlenen sürelerde yayınlanmaması halinde yayım için tanınan sürenin bitiminden itibaren, birinci fıkra hükümlerine aykırı şekilde yayımlanması halinde ise yayım tarihinden itibaren onbeş gün içinde cevap ve düzeltme talep eden kişi, bulunduğu yer sulh ceza hâkiminden yayımın yapılmasına veya bu kanun hükümlerine uygun olarak yapılmasına karar verilmesini isteyebilir. Sulh ceza hâkimi bu istemi üç gün içerisinde, duruşma yapmaksızın karara bağlar (fıkra 4). Sulh ceza hâkiminin kararına karşı acele itiraz yoluna gidilebilir. Yetkili makam üç gün içinde itirazı inceleyerek karar verir. Yetkili makamın kararı kesindir (fıkra 5). Düzeltme ve cevabı yayınlanmasına hâkim tarafından karar verilmesi halinde, birinci fıkradaki süreler, sulh ceza hâkiminin kararına itiraz edilmemişse kararın kesinleştiği tarihten, itiraz edilmişse yetkili makamın kararın tebliği tarihinden itibaren başlar (fıkra 6). Düzeltme ve cevap hakkına sahip olan kişinin ölmesi halinde bu hak, mirasçılardan biri tarafından kullanılabilir. Bu durumda, birinci fıkradaki iki aylık cevap ve düzeltme hakkı süresine bir ay ilave edilir (fıkra 7).” şeklinde düzenlenmiştir.

Basın Kanunu'nun 14. maddesinin I. fıkrasının ilk bendine göre cevap ve düzeltme hakkının doğması için yayında bir kişinin "*şeref ve haysiyetinin ihlal edilmesi*" ya da kendisiyle ilgili olarak "*gerçeğe aykırı yayım yapılması*" koşullarının oluşması gerekmektedir[628].

Yayının kişinin şeref ve haysiyetini ihlal etmesi cevap ve düzeltme hakkının doğması için gerekli ilk şarttır[629]. Şartlardan biri de yayının kişinin kendi ile ilgili gerçeğe aykırı olmasıdır. Bu koşul, "*şeref ve haysiyete dokunma*" kriterinden bağımsız olarak düzenlenmiştir. Bu durumda kişinin kendisi ile ilgili gerçeğe aykırı yayını

[628] **Özek**, s. 103.
[629] Şeref ve haysiyet kavramına ilişkin detaylı bilgi için bkz. I. Bölüm, II. Kısım, B. Manevi Değerler; II. Bölüm, II. Kısım, C. Şeref ve Haysiyetin Basın Yolu ile Saldırıda Bulunulması.

cevaplandırabilmesi için, yayının kişinin şeref ve haysiyetine dokunur nitelikte olması şart değildir. Ancak yayın gerçeğe aykırı fakat kişinin kendisiyle ilgili değilse, cevap ve düzeltme hakkının koşulları oluşmamıştır. Aynı zamanda hakim tarafından gerçeğe aykırı yayın iddiaları değerlendirilirken her somut olayda tarafların ileri sürdükleri iddialar ve bu iddiaların yayınlanmasının kamusal tartışmaya katkı sağlayıp sağlamadığın belirlenmesi gerekir[630]. Yargıtay bir kararında[631] cevap ve düzeltme olanağının, basının haber verme hakkının sınırlanmasına yol açacak bir yaygınlıkla kullanılamayacağını ve objektif olarak verilen haberin cevap ve düzeltme konusu yapılamayacağını "*cevap ve düzeltme hakkı, basının haber verme hürriyetinin sınırlanmasına yol açacak şekilde kullanılamayacağı gibi, eleştiri sınırları içersinde ele alınan ve objektif olarak verilen bir haberin de cevap ve düzeltme konusu yapılamayacağı"* şeklinde ifade etmiştir.

Kanaatimizce de basının görevlerinden olan kamuoyunu oluşturma için somut bir durum hakkında yapılan yorum ve değerlendirmelerin gerçeğe aykırılığı nedeniyle kişilerin cevap ve düzeltme hakkı olmamalıdır. Aksi halde basın kamuoyunu oluşturma görevini yerine getiremeyecek ki bu durumda basının ifade özgürlüğünden bahsedilemeyecektir.

Basın Kanunu'nda cevap ve düzeltme hakkı, sadece süreli yayınlar bakımından uygulanma alanı bulmaktadır. Bunun dışında kalan yayınlara bu hak tanınmamıştır. Zaten süreli olmayan yayınlarda süreklilik niteliği olmadığından, Basın Kanunu'nun 14. maddesinin uygulanabilme olanağı da bulunmaz[632].

Basın Kanunu'nda cevap ve düzeltme yazısını gönderme hakkı, yayımdan zarar gören kişiye aittir. Cevap ve düzeltme hakkının şahsen kullanılması gerekliliğinin tek istisnası ise yayına hedef olan kişinin ölümü halinde söz konusu olur. Cevap ve düzeltme hakkını kullanamadan kişinin ölmesi halinde, bu hakkını mirasçısı kullanabilir. Mirasçı

[630] **Şahin**, s. 211; **Özek**, s. 102.
[631] Yarg. 7. CD., E. 2005/16901, K. 2009/2638, T. 04.03.2009. (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 01.08.2018.
[632] **Belli**, s.78; **Karakaya, Tayyip,** "*Kitle İletişim Hukukunda Cevap ve Düzeltme Hakkı*" Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1999, s. 78.

sayısı birden fazla ise bunlardan sadece biri ölenin cevap ve düzeltme hakkını kullanabilecektir[633]. Yine tüzel kişilerde cevap ve düzeltme hakkını kullanabilir[634].

5680 sayılı Basın Kanun'da da bu hususta birtakım cezai düzenlemelere yer verilmiş idi. Şöyle ki; Kanun'un 16'inci maddesinde ceza sorumluluğu doğuran suçlar düzenlenerek basın yoluyla işlenen suçlar belirtilmişti. Bu suçlar esasında başka herhangi bir yolla işlenmesi mümkün olup da; basının suçta bir araç kullanıldığı suçlardı[635]. Basın yoluyla işlenen suçlar ceza kanunlarında yer alan ve bu suçların basın yoluyla işlenmesinin kanun tarafından genellikle ağırlaştırıcı neden olarak kabul edildiği suçlardır[636]. Basın ve yayın faaliyetlinde bulunanların yükümlülüklere aykırı fiilleri ise, basının yönetsel düzenine ilişkin suçları oluşturmaktadır.

Aynı doğrultuda 5187 Sayılı Basın Kanun'da da ceza sorumluluğu 11'inci maddede düzenlenmiş; eser sahibinin hareketinden doğan neticenin, sorumlu müdür tarafından istenmiş olup olmamasına bakılmadan, sorumluluğun ortadan kalkacağı haller sınırlı biçimde sayılmış, diğer hallerde netice istenmiş olmasa da sorumluluğun doğacağı belirtilerek böylece objektif sorumluluk kabul edilmiştir[637]. Bu sorumluluk türünde sadece zarara neden olma cezalandırmanın meşruluğunu doğurmaktadır. Fail hiç kusuru olmasa dahi doğan sonuçtan sorumlu tutulmaktadır. Zorunlu ve yeterli olan tek husus failin sorumlu tutulduğu neticenin onun icrai ya da ihmali iradi hareketinin sonucu olmasıdır.

Basın Kanunu m. 14'de açıklandığı şekliyle[638] cevap ve düzeltme metninde Türk Ceza Kanunu kapsamında suç oluşturacak unsurlar bulunmamalı, yayının sorumlu müdürü düzeltme ve cevap yazısını aldıktan sonra hiçbir düzeltme ve ekleme yapmamalı, günlük süreli yayınlarda yazının alındığı tarihten itibaren üç içinde, diğer süreli yayınlarda yazının alındığı tarihten itibaren üç gün sonraki ilk nüshada yayın yapılmalı, cevap ve düzeltmeye konu yayımın yer aldığı sayfa ve sütunlarda aynı puntolarla aynı

---

633 **Karakaya**, s. 83, **Zevkliler/Acabey/Gökyayla**, s. 326; **Öztan**, s. 263.
634 **İçel/Ünver**, s. 185.
635 **Yüzer**, s. 168.
636 **Sözüer, Adem,** Basın Suçlarında Ceza Sorumluluğu, İstanbul 1996, s. 9.
637 **Bayındır, Sinan/Apiş, Özge,** "*Bir Hukuka Uygunluk Nedeni Olarak Haber Verme Hakkının Yazılı Basın Yoluyla İşlenen Hakaret Suçları Açısından Değerlendirilmesi*", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 2010, Sayı: 91, s. 67-107, s. 104.
638 **İçel/Ünver**, s. 190, Basın Kanunu'nda öngörülen bu sınırlamanın cevap yazısının etkinliğini yok etme tehlikesi doğuracağını savunmaktadır.

şekilde yayın yapılmalı, düzeltme ve cevaba konu eser cevap ve düzeltme metninde belirtilmelidir. Aynı zamanda cevap ve düzeltme metni, bu metne konu eser yazı ise bu yazıdan uzun olamaz, cevap ve düzeltmeye konu eser yirmi satırdan az yazı veya resim veya karikatürse cevap ve düzeltme yazısı otuz satırı geçemez[639].

Yayımdan zarar gören kişi cevap ve düzeltme hakkını yayım tarihinden itibaren iki ay içinde kullanmalıdır[640]. İki aylık süre, hak düşürücü süre niteliğindedir. Yayımdan zarar gören kişi iki ay içinde cevap ve düzeltme hakkını kullanmadığı zaman bu hak tamamen sona ermekte olup, yeniden kazanmasına imkan bulunmamakta ve cevap ve düzeltme yazısının yayınlanması olanaksızlaşmaktadır[641]. Öte yandan Basın Kanunu m. 14/I'de cevap ve düzeltme hakkının kullanılması için ön koşul olarak öncelikle yayının sorumlu müdürüne başvurulması gerektiği düzenlenmiştir.

Basın Kanunu m. 14/I hükmünde sorumlu müdür tarafından cevap ve düzeltme yazısının günlük süreli yayınlarda yazının alındığı tarihten itibaren üç gün içinde, diğer süreli yayınlarda ise yazının alındığı tarihten itibaren üç günden sonraki ilk nüshada yayımlanması gerektiği düzenlenmiştir. Düzeltme ve cevabın belirlenen süreler içinde yayımlanmaması halinde yayım için tanınan sürenin bitiminden itibaren veya Basın Kanunu m. 14/I hükümlerine aykırı şekilde yayımlanması halinde ise yayım tarihinden itibaren on beş gün içinde cevap ve düzeltme talep eden kişi, bulunduğu yer sulh ceza hakiminden yayımın yapılmasına veya Basın Kanunu'nun hükümlerine uygun olarak yapılmasına karar verilmesini isteyebilir. Sulh ceza hakimi bu istemi üç gün içerisinde duruşma yapmaksızın karara bağlar[642].

Düzeltme ve cevap hakkı bir müeyyide niteliği taşımasına rağmen bu hakkın kullanılması, tazminat talep etme hakkını ve ceza davasına başvurma olanağı ortadan

---

[639] Bu unsurların arandığı bir karar olarak bkz. Yarg. 7. CD., E. 2005/8871, K. 2006/15469, T. 27. 9. 2006. (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 01.08.2018.

[640] Cevap ve düzeltme hakkını kullanma usulü Türk Hukukunda kitle iletişim aracının şekline göre değişiklik arz etmektedir. 2954 sayılı TRT kanunu süreyi yayından itibaren 7 gün, 3984 sayılı Kanun 10 gün olarak belirlemişken, 5651 sayılı İnternet Ortamında Yapılan Yayınların Düzenlenmesi ve Bu Yayın Yoluyla İşlenen Suçlarla Mücadele Edilmesi Hakkında Kanun ise başvuru için herhangi bir süre öngörmemiştir. 5187 sayılı Basın Kanunu ve 5651 sayılı Kanun ile evvela yayını yapan kitle iletişim aracına başvuru sistemi getirilmiş iken, 3984 sayılı Kanun ve 2954 sayılı Kanun ile TRT için 7, diğerleri için 10 gün olmak üzere doğrudan yargıya başvurma sistemi getirilmiştir.

[641] **Karakaya**, s. 69.

[642] 5187 Sayılı Basın Kanunu m. 14 metni.

kaldırmaz. Kişinin haysiyet ve şerefine aykırı bir habere karşı en hızlı yolla cevap ve düzeltme hakkını kullanması, diğer tüm haklarından -bu kapsamdan kişilik hakkının ihlalinden doğan zararının tazminini talep etme hakkından- vazgeçmesi anlamına gelmemektedir[643]. Zira kanun koyucu cevap ve düzeltme hakkını basının sahip olduğu dinamizm ve hıza yetişmek amaçlı oluşturmuştur[644].

VI. ANAYASA MAHKEMESİ VE AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ KARARLARI ÖZELİNDE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ KAPSAMINDA KİŞİLİK HAKKININ KORUNMASI

A. Anayasa Mahkemesi Kararları Bakımından Değerlendirme

Basın özgürlüğünün tanımına ilişkin olarak Anayasa Mahkemesi'nin bir kararında basın özgürlüğünün *"……. haber alma, düşünce ve kanaatleri açıklama, yorumlama, eleştirme ile bunlara ilişkin yayın ve dağıtım haklarını*" kapsadığı belirtilmiştir[645]. Anayasa Mahkemesi'ne göre, Anayasa'nın 26. maddesinde yer alan ifade özgürlüğü ile 28. maddesinde yer alan basın özgürlüğünü demokratik bir toplumun zorunlu temellerinden olup, bu özgürlükler toplumun ilerlemesi ve her bireyin gelişmesi için gerekli temel şartlardan biridir[646].

Anayasa'nın "*Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti*" kenar başlıklı 26. maddesine göre herkes düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek

---

[643] **Çetin**, s. 459; Türk Hukukuna göre cevap ve düzeltme hakkının kullanılmasının, maddi ve manevi tazminat davası açılması ile ceza hukuku çerçevesinde adli takibin yapılmasına engel olmadığı gibi, bu yollara gidilmiş olmasının, cevap ve düzeltme hakkının kullanılmasına da engel teşkil etmeyeceğini belirtmiştik. Bu bağlamda cevap ve düzeltme hakkının konusunu oluşturan yayının kişilik hakkına saldırı teşkil etmesi nedeniyle kişi, ayrıca genel hükümlere göre uğradığı zararların tazminini talep etme hakkına sahiptir. Ancak kesinleşmiş cevap ve düzeltme metninin yayınlanmaması ayrıca manevi tazminata hükmedilmesini gerektirmez. Basın yoluyla kişilik hakkına saldırı durumunda açılabilecek özel hukuk davaları TMK m. 25 ve TBK m. 58 hükümlerinde düzenlenmiş olup, Basın Kanunu m. 13 hükmünde ise basılmış eserler yoluyla işlenen fiillerden doğan maddi ve manevi zararlardan dolayı kimlerin sorumlu tutuldukları belirtilmiştir. Basın Kanunu'nun 13. maddesine göre basılmış eserler yoluyla işlenen fiillerden doğan maddi ve manevi zararlardan sorumluluk, süreli yayınlar için eser sahibi ile yayın sahibi ve varsa temsilcisi, süresiz yayınlar için eser sahibi ile yayımcı, yayımcının belli olmaması halinde basımcı müştereken ve müteselsilen sorumludur. 5680 sayılı Kanun'da süreli yayınlarda sorumlu müdürün de hukuki sorumluluğu mevcut iken 5187 sayılı Kanun'da bundan vazgeçilmiştir.

[644] **Çetin**, s. 461.

[645] AYM. E. 1996/70, K.1997/53, K.T. 05.06.1997, R.G. Tarihi: 04.04.2003, Sayısı: 25069.

[646] AYM. Başvuru Numarası, E. 2013/9343, K.T. 04/06/2015, R.G.Tarihi:01.07.2015, Sayısı: 29403, s. 69; AYM, Başvuru Numarası, E. 2014/12151, K.T. 04/06/2015, R.G. Tarihi: 01.07.2015, Sayısı: 29403, s. 34-36.

başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Anılan maddede ifade özgürlüğünün kullanımında başvurulabilecek araçlar *"söz, yazı, resim veya başka yollar*" olarak ifade edilmiş ve "*başka yollar*" ifadesiyle her türlü ifade aracının anayasal koruma altında olacağı belirtilmiştir[647]. Nitekim Anayasa Mahkemesi bir kararında "*basın özgürlüğü yalnız bu alanda çalışanlar yönünden değil herkes için geçerli ve yaşamsal bir özgürlüktür*" ifadelerine yer vererek bu özgürlüğün sadece basın için değil herkes için geçerli bir özgürlük olduğunun da altını çizmiştir[648].

Basın özgürlüğünün kamuoyuna çeşitli fikir ve tutumların iletilmesi ve bunlara ilişkin bir kanaat oluşturması için en iyi araçlardan birini sağladığı açıktır[649]. Ancak bu aşamada başkalarının şöhret veya haklarının korunması ile basın özgürlüğü bir kez daha karşı karşıya gelecektir. Anayasa'nın 26. maddesinin II. fıkrasına göre ifade özgürlüğünün sınırlandırılma nedenlerinden ve bu bağlamda ifade özgürlüğünü kullananların uyması gereken görev ve sorumluluklardan biri de başkalarının şöhret veya haklarının korunmasıdır. Bireyin şeref ve itibarı, kişisel kimliğinin ve manevi bütünlüğünün bir parçasını oluşturur ve Anayasa'nın 17. maddesinin I. fıkrasının korumasından faydalanır. Devlette, bireyin şeref ve itibarına keyfi olarak müdahale etmemek ve üçüncü kişilerin saldırılarını önlemekle yükümlüdür[650]. Buna ek olarak Anayasa Mahkemesi, siyasetçilerin, kamuoyun tarafından tanınan kişilerin ve kamusal yetki kullanan görevlilerin gördükleri işlev nedeniyle daha fazla eleştiriye katlanmak durumunda olduklarını ve bunlara yönelik eleştirinin sınırlarının çok daha geniş olduğunu her zaman vurgulamıştır[651]. Anayasa Mahkemesi bir kararında[652] da kamusal yetki

[647] AYM. Başvuru Numarası, E. 2013/2602, K.T. 23/01/2014, R.G.Tarihi: 13.03.2014, Sayısı: 28940.
[648] AYM. Başvuru Numarası, E. 2013/2602, K.T. 23/01/2014, R.G.Tarihi: 13.03.2014, Sayısı: 28940.
[649] **Çetin**, s. 75; **Ongun, Coşkun,** Yayın Yoluyla Kişilik Haklarının İhlali Basın, Radyo-Televizyon ve İnternet Hukuku. İstanbul 2013, s. 1; AYM. Başvuru Numarası, E. 2013/5574, K.T. 30/06/2014, R.G.Tarihi:25.09.2014, Sayısı: 29130.
[650] **Belli**, s. 4; **Karakaya**, s. 10; **Çetin**, s. 5; AYM. Başvuru Numarası, E. 2012/1184, K.T. 16/07/2014, R.G. Tarihi: 01.10.2014, Sayısı: 29136, s. 41; AYM. Başvuru Numarası, E. 2013/1123, K.T. 02/10/2013, R.G. Tarihi: 01.11.2013, Sayısı: 28808, s. 33; AYM, Başvuru Numarası, E. 2014/12151, K.T. 04/06/2015, R.G. Tarihi: 01.07.2015, Sayısı: 29403, s. 45; AYM, Başvuru Numarası, E. 2014/6009, K.T. 15/2/2017, R.G. Tarihi: 05.05.2017, Sayısı: 30057, s. 44.
[651] Siyasetçilerle ilgili bir karar için bkz. AYM. Başvuru Numarası, E. 2013/8503, K.T. 22/11/2013, R.G.Tarihi:27.10.2015, Sayısı: 29558, s.58; tanınan ve siyasete hazırlanan bir kamu görevlisi ile ilgili bir karar için bkz. AYM. Başvuru Numarası, E. 2014/6009, K.T. 25/04/2014, R.G.Tarihi:05.05.2017, Sayısı: 30057, s. 41-42.
[652] AYM. Başvuru Numarası, E. 2012/1184, K.T. 16/07/2014, R.G.Tarihi:01.10.2014, Sayısı: 29136.

kullanan öğretim görevlisinin eleştiri sınırının çok daha geniş olduğunu "*Başkalarının şöhret ve haklarının korunması kapsamında düşünceyi açıklama özgürlüğüne müdahalenin demokratik toplumlarda gerekliliği konusunda sade vatandaşlarla, kamuya mal olmuş kişileri, kamu görevlileriyle siyasetçileri birbirlerinden ayırarak değerlendirmeler yapmaktadır. Siyasetçiler ve kamuoyunca tanın kişiler gördükleri işlev nedeniyle daha fazla eleştiriye katlanmak durumundadırlar. Bu nedenle siyasetçilerin veya kamusal yetki kullanan görevlilerin sade vatandaşlara göre eleştiriye daha açık olmaları kaçınılmazdır*." ifadeleri ile belirtmiştir.

Basının ödev ve sorumlulukları demokratik bir toplumda basına, siyasetçileri ve kamu görevlilerini eleştirme ve onlar hakkında yorum yapma hakkı tanımış olmakla birlikte, Anayasa'nın 26. ve 28. maddeleri tamamen sınırsız bir ifade özgürlüğünü garanti etmemiştir[653]. Anayasa'nın 12. maddesinin "*Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder*" biçimindeki II. fıkrası, kişilerin sahip oldukları temel hak ve hürriyetleri kullanırken ödev ve sorumluluklarına da gönderme yapmaktadır. Anayasa'nın 26. maddesinin II. fıkrasında yer alan sınırlamalara uyma yükümlülüğü, ifade özgürlüğünün kullanımına basın için de geçerli olan bazı "*görev ve sorumluluklar*" getirmektedir[654]. Bu görev ve sorumluluklar "*başkalarının şöhret ve haklarına*" zarar gelme ihtimalinin bulunduğu ve özellikle adı verilen bir şahsın itibarının söz konusu olduğu durumlarda özel önem arz eder.

Basının özel şahıslar hakkında hakaret nitelikli olgusal beyanlarının doğruluğunu soruşturma yükümlülüğünün derecesi tespit edilirken göz önüne alınması gereken koşullar; söz konusu hakaretin niteliği ve derecesi, haber kaynaklarının söz konusu iddialar bakımından makul olarak güvenilir olup olmadığı ve gazetecilerin doğru ve güvenilir bilgiler sunmak için iyi niyet çerçevesinde hareket edip etmedikleridir[655]. Basın özgürlüğü ilgililerin meslek ahlakına saygı göstermelerini, doğru ve güvenilir bilgi verecek şekilde ve iyiniyetli olarak hareket etmelerini zorunlu kılmaktadır. Kötüniyetli olarak gerçeğin çarpıtılması bazen kabul edilebilir eleştiri sınırlarını aşabilir. Dolayısıyla

[653] AYM. Başvuru Numarası, E. 2014/5761, K.T. 10/05/2018, R.G.Tarihi:29.05.2018, Sayısı: 30435.
[654] Basının görev ve sorumluluklarına ilişkin bir karar için bkz. AYM. Başvuru Numarası, E. 2014/2983, K.T. 15/02/2017, R.G. Tarihi: 29.03.2017, Sayısı: 3002, s. 46; Gül ve Dündar kararları, s. 89; **Taş,** s. 67; **Balıkçı,** s. 43.
[655] AYM. Başvuru Numarası, E. 2014/2983, K.T. 15/02/2017, R.G. Tarihi: 29.03.2017, Sayısı: 3002.

haber verme görevi zorunlu olarak ödev ve sorumluluklar ile basın kuruluşlarının kendiliğinden uymaları gereken sınırlar içermektedir. Bu itibarla özel kişilere kara çalma niteliğindeki olgusal iddialar araştırılmamışsa ifade hürriyetinin izin verilen sınırlarının aşılmış olduğundan bahsedilebilir[656].

Anayasa Mahkemesi tarafından ortaya koyulan ilkelerin olaya uygulanması aşamasında göz önünde tutulması gereken ilk husus davacıların toplumsal konumlarıdır[657]. Göz önüne alınması gereken ikinci husus ise yazı dizisinin konusudur. Yazı dizisi açısından, bu yazı dizisinin içerisinde dile getirilen iddialar bakımından genel yarar nitelikli bir tartışmaya katkı sunulup sunulmadığına dikkat edilmelidir. Zira toplumsal sorunların çözümünde özellikle kamusal yetki kullanan üst düzey görevliler, bulundukları bölgede kamunun güvenine sahip olmalıdırlar. Bu sebeple anılan kişileri ve özel alanlarını asılsız suçlamalardan korumak devletin görevlerindendir[658]. İşte basının da özellikle kişilerin mahrem alanını da ilgilendiren konularda sorumluluk bilinci ile hareket etmesi şarttır. Bu bağlamda geniş halk kitlelerinin düşünce ve kanaatleri üzerinde etki yapan ve onları harekete geçirebilen basının, etik kurallara uyması, bireylerin hak ve özgürlüklerini ihlal edecek tutum ve davranışlardan kaçınması gerekir. Değer yargısı ifade eden görüş ve yorumlar kanıtlanmaya elverişli değilken; kişilik haklarına saldırı niteliği taşıyan olgulara dayanan iddiaların desteklenmesi için güvenilir delillere dayanılması gerekir[659].

B. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Bakımından Değerlendirme

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesi şöyledir: "*1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar... 2. Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin*

---

[656] AYM. Başvuru Numarası, E. 2014/2983, K.T. 15/02/2017, R.G. Tarihi: 29.03.2017, Sayısı: 3002.

[657] Anayasa Mahkemesi bu hususa ilişkin şu şekilde bir açıklama yapmıştır: "*Kişilik haklarına saldırıda bulunulduğu gerekçesiyle başvurucular aleyhine tazminat davası açanlar, yazı dizisinde hakkında oldukça fazla sayıda itham bulunan Belediye Başkan Yardımcısı ile Belediye Başkanı'nın özel korumasıdır. Belediye Başkan Yardımcısı kamusal yetki kullanan üst düzey kamu görevlisi iken Belediye Başkanı'nın özel koruması bir polis memurudur. Her iki davacı için de kabul edilebilir eleştiri sınırları sıradan bir kimse ile karşılaştırıldığında daha geniş olmakla birlikte üst düzey bir kamu görevi icra etmeyen polis memurunun itibara yönelik daha geniş bir korumadan yararlanacağı ortadadır*."

[658] AYM. Başvuru Numarası, E. 2013/3496, K.T. 06/01/2016, R.G. Tarihi: 29.03.2017, Sayısı: 3002.

[659] **Çetin**, s. 87.

kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda. . . başkalarının şöhret ve haklarının korunması... için gerekli olan bazı formaliteler, koşulla, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir."

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin ifade özgürlüğüne ilişkin kararlarında, ifade özgürlüğünün toplumun ilerlemesi ve bireyin gelişmesi için gerekli temel şartlardan birini teşkil ettiği belirtilmektedir[660]. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne göre Sözleşme'nin 10. maddesinin II. paragrafı saklı tutulmak üzere ifade özgürlüğü sadece toplum tarafından kabul gören, zararsız veya ilgisiz kabul edilen "*bilgi*" ve "*fikirler*" için değil, incitici, şoke edici ya da endişelendirici bilgi ve düşünceler için de geçerlidir[661].

İfade özgürlüğü, çoğulculuğun, hoşgörünün ve açık fikirliliğin bir gereği olup, yokluğu halinde demokratik bir toplumdan söz edilemeyeceği, AİHM tarafından belirtilmiştir[662]. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, AİHS m. 10 ile güvence altına alınan bu hakkın bazı istisnalara tabi olduğunu ancak bu istisnaların dar yorumlanması ve bu hakkın sınırlandırılmasının ikna edici olması gerektiğini vurgulamıştır[663]. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, ifade özgürlüğü ile başkalarının hak ve özgürlüklerinin çatışması halinde şöhret ve itibarı söz konusu olan kişi bir siyasetçi ise ilke olarak ifade özgürlüğü lehine bir değerlendirme yapmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, Lingens/Avusturya (B. No: 9815/82, 8/7/1986, § 42) kararında[664] politikacıların kendilerine yöneltilen ağır eleştirilere tahammül etmek durumunda olduğu şu şekilde vurgulamıştır: *"..Basın özgürlüğü, halka siyasal liderlerinin düşünce ve davranışlarını tanıma ve onlar hakkında fikir oluşturma imkanı verir. Daha genel olarak siyasal tartışma özgürlüğü Sözleşme'ye hakim olan demokratik toplum anlayışının tam da merkezinde yer alır. Bir siyasetçiyle ilgili eleştirilerin kabul edilebilir sınırları, özel bir*

---

[660] Handyside/Birleşik Krallık, B. No: 5493/72, 7/12/1976, § 49; http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-57499; Von Hannover/Almanya (Na. 2), B. No: 40660/08 ve 60641/08, 7/2/2012, § 101, http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-109029, erişim tarihi: 07.07.2018.

[661] Hannover/Almanya (Na. 2), B. No: 40660/08 ve 60641/08, 7/2/2012, § 101, http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-109029, erişim tarihi: 07.07.2018.

[662] Handyside/Birleşik Krallık, B. No: 5493/72, 7/12/1976, § 49; http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-57499; Von Hannover/Almanya (Na. 2), B. No: 40660/08 ve 60641/08, 7/2/2012, § 101, http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-109029; Oberschlick/Avusturya 2, B. No: 20834/92, 1/7/1997, §§ 31, 33, http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-57716, erişim tarihi: 07.07.2018.

[663] Handyside/Birleşik Krallık, B. No: 5493/72, 7/12/1976, § 49; http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-57499; Von Hannover/Almanya (Na. 2), B. No: 40660/08 ve 60641/08, 7/2/2012, § 101, http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-109029, erişim tarihi: 07.07.2018.

[664] Lingens/Avusturya, §§ 43, 45, http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-57523, erişim tarihi: 07.07.2018.

şahısla ilgili eleştiri sınırına göre daha geniştir. Bir siyasetçi, özel şahıstan farklı olarak, her sözünü ve eylemini bilerek ve kaçınılmaz bir biçimde, gazetecilerin ve halkın yakın denetimine açar. Siyasetçi kendisine yönelik eleştirilere karşı daha geniş bir hoşgörü göstermek zorundadır." Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, anılan bu kararında başvurucu tarafından kullanılan "*adi fırsatçılık*", "*gayriahlaki*" ve "*onursuzluk*" şeklindeki ifadelerin seçim sonrası siyasal tartışma ortamı içinde değerlendirilmesi gerektiğini belirterek, başvurucu aleyhine hakaret suçundan mahkum edilmiş olması nedeniyle ifade özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yine bir kararında[665], başvurucu tarafından kullanılan "*geri zekalı*" kelimesinin davanın bütün koşulları ışığında bu ifadenin geçtiği makale ve makalenin yazıldığı koşullar gözetilerek değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin diğer bir kararında[666] ise, gazeteci olan başvurucu şehir konseyi seçimlerinde aday olan birine (Bay Resende) yönelik olarak yayımladığı bir yazıda "*acayip derecede gülünç*", "*soytarıca*" ve "*bayağı*" şeklinde ifadeler kullanmış olmasını, Portekiz mahkemelerinin kararları ve davanın bütün koşulları ışığında, ifadenin geçtiği yayın ve makalenin yazıldığı koşulları gözeterek değerlendireceğini belirtmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, başvurucunun yazısının Bay Resende'nin Halk Partisi tarafından seçimlerde aday gösterileceği yönündeki haberler üzerine yayımlandığına dikkat çekmiştir. Bu durumun kamusal çıkarları ilgilendiren politik tartışmalar kapsamında olduğunu ve bu nedenle ifade özgürlüğüne yönelik kısıtlamaların dar yorumlanması gerektiğini belirten AİHM, başvurucunun yazısı ve kullanılan ifadeler polemiğe açık olsa da bunların boş yere yapılmış bir kişisel saldırı niteliğinde olmadığı tespitini yapmıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne göre, olgusal bir temel olmasa aşırı olarak nitelendirilebilecek bu ifadeler olayın şartları altında aşırı olarak değerlendirilemez.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10'uncu maddesi hem yazılı hem görsel ve işitsel basını kapsamaktadır. İlgili maddenin I. fıkrasında ifade özgürlüğünün norm alanı belirlenmiştir. Hükme göre herkes görüşlerini açıklama ve anlatım özgürlüğüne sahiptir.

---

[665] Oberschlick/Avusturya 2, B. No: 20834/92, 1/7/1997, §§ 31, 33, http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-57716, erişim tarihi: 07.07.2018.

[666] Lopes Gomes Da Silva/Portekiz, B. No: 37698/97, 28/12/2000, §§ 32-34, http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-58817, erişim tarihi: 07.07.2018.

Bu hak, kanaat özgürlüğü ile kamu otoriterlerinin müdahalesi ve ülke sınırları söz konusu olmaksızın haber veya fikir almak ve vermek özgürlüğünü içerir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde basın özgürlüğünden bahsedilmese de, AİHM bu özgürlüğü ifade özgürlüğünün ayrılmaz bir parçası olarak değerlendirmektedir[667].

Ancak bu özgürlük kullanılırken başka özgürlüklere denk gelerek çatışmanın yaşanması da mümkündür. Çatışma halinde bir özgürlük diğerinin üstüne çıkmamalı, her iki özgürlüğün birlikte devam edebilmesi sağlanmalıdır. Birlikte yaşam beraberinde dengeyi getirmektedir. Bu denge menfaatlerden birini yok etmemekte, her iki menfaatin devamı amaç edinilmektedir[668]. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde özel ve genel sınırlamalara yer verilmiştir. Sözleşme'nin 15., 17. ve 18. maddeleri ile sırasıyla hakların askıya alınması, hakların kötüye kullanılması yasağı ve hakların kısıtlanmasının sınırı ile ilgili hükümlere yer verilmiştir. Sözleşme'nin 15'inci maddesine göre taraf devletlerin savaş ve ulusun varlığını tehdit eden tehlike halinde, durumun gerektirdiği ölçüde ve uluslararası hukuktan doğan başka yükümlülüklere ters düşmemek koşuluyla sözleşmeden doğan yükümlülükler askıya alınabilir. Sözleşme'nin 17'nci maddesi uyarınca ise kişiler ifade özgürlüğünden demokratik toplumun özgürce işlemesine engel olacak biçimde yararlanmaya kalktıklarında, taraf devletler kötüye kullanma yasağından faydalanabilir. Söz konusu madde ile özgürlükleri yok etme özgürlüğü yasaklanmıştır. Sözleşme'nin 18'inci maddesi ile de hakların kısıtlanmasının sınırı belirtilmiştir. Unutulmamalıdır ki Sözleşme'nin hiçbir hükmü, Sözleşme'de tanınan hak ve özgürlüklerin, öngörüldüğünden daha geniş ölçüde sınırlamalara tabi tutulmasını mümkün kılacak şekilde yorumlanamaz[669].

Menfaatlerin korunmasına ilişkin olarak, basın özgürlüğünün sınırları Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10'uncu maddesinin II. fıkrasında düzenlenmiştir. Bu maddede sırayla sınırlandırmanın meşru sayılabileceği haller tek tek sayılmıştır. Basın özgürlüğünün sınırlanması hem öz hem biçim yönünden hükümde belirtilen koşullara bağlanmıştır. Amaç koşulu uyarınca sınırlama, ulusal güvenliğe, toprak bütünlüğünün

---

667 Lopes Gomes Da Silva/Portekiz, B. No: 37698/97, 28/12/2000, §§ 32-34, http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-58817, erişim tarihi: 07.07.2018.

668 Oberschlick/Avusturya 2, B. No: 20834/92, 1/7/1997, §§ 31, 33, http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-57716, erişim tarihi: 07.07.2018.

669 Bladet Tromso ve Stensaas/Norveç [BD], B. No: 21980/93, 20/5/1999, http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-58369, erişim tarihi: 08.07.2018.

veya kamu emniyetinin korunmasına, kamu düzenin sağlanmasına ve suç işlenmesinin önlenmesine, sağlığın veya ahlakın, şöhret ve hakların korunmasına veya yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanmasına yönelik olabilir. Araç koşulu sınırlamanın kanuni dayanağının bulunmasını gerektirir. Ölçü koşulu ise, sınırlamanın demokratik bir toplumda zorunlu önlemler niteliğinde olmasını ifade eder. Basın özgürlüğü bu üç koşulun sağlanması ile sınırlandırılabilir[670].

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, demokratik bir toplumda basının oynadığı temel rolün altını birçok kez çizmiştir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne göre basının görev ve sorumluluklarının bilincinde olarak kamu yararını ilgilendiren her konuyu iletme görevi vardır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, basının böyle konularda bilgi ve fikir yaymadan ibaret olan görevine kamunun bu fikir ve bilgileri alma hakkının eklendiğini hatırlatmıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne göre bu görevi olmasa basın, vazgeçilmez kamusal "*gözetleyici*" (watchdog) rolünü oynayamaz[671]. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında basın özgürlüğünün, kapsamı bakımından demokrasi ile yakın ilişkisinin doğal sonucu olarak bir dereceye kadar abartıya ve hatta kışkırtmaya izin verecek şekilde geniş yorumlanması gerektiğini belirtmiştir. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi m. 10 tarafından kamusal yararlara ilişkin meselelerin aktarılması için gazetecilere sağlanan güvencenin şartı, gazetecilik etiğine uygun olarak onların kesin ve güvenilir bilgi sağlamak konusunda iyiniyet sahibi olmalarıdır[672]. Ne var ki basın özgürlüğü belli dereceye kadar abartmaya hatta kışkırtmaya (provocation) izin verir[673].

Son olarak AİHM her zaman kanunların aleni ve bilinir olması gerektiğinin de altını çizmektedir. Sunday Times davasında bu husus şu şekilde açıklanmıştır: "*İlk olarak yasa yeterince ulaşılabilir nitelikte olmalıdır; vatandaşlar belirli bir olaya uygulanacak hukuk*

---

[670] **Gölcüklü**, s. 111.

[671] Bladet Tromso ve Stensaas/Norveç [BD], B. No: 21980/93, 20/5/1999, §§ 59, 62, http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-58369, erişim tarihi: 07.07.2018; Pedersen ve Baadsgaard/Danimarka [BD], B. No: 49017/99, 17/12/2004, s. 71, http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-140340, erişim tarihi: 07.07.2018; VonHannover/Almanya (Na. 2), s. 102). 26, http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-109029, erişim tarihi: 07.07.2018; Radio France/Fransa B. No: 53984/00, 30/3/2004, s. 37, http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-61686, erişim tarihi: 07.07.2018.

[672] Bladet Troms and Stensaas/Norveç, s. 65, http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-58369, erişim tarihi: 05.07.2018; Colombani ve diğerleri Fransa B. Na: 51279/99, 25/06/2002, s. 65, http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-60532, erişim tarihi: 05.07.2018.

[673] Bladet Troms and Stensaas/Norveç, s. 65, http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-58369, erişim tarihi: 05.07.2018.

kuralları hakkında yeterli bilgiye sahip olabilmelidirler. İkinci olarak, bir norm vatandaşların davranışlarını düzenlemelerine olanak vermek için yeterli açıklıkta düzenlenmedikçe yasa olarak kabul edilemez. Vatandaşlar belirli koşullarda belirlenebilir eylemin doğuracağı sonuçları, gerekiyorsa uygun ir danışma ile makul bir düzeyde öngörebilmelidir. Bu sonuçların mutlak şekilde önceden öngörülebilir olması gerekmez; çünkü tecrübeler bunun mümkün olmadığını göstermektedir. Diğer yandan kesinlikle elbette arzu edilir bir şeydir; fakat beraberinde aşırı bir katılık getirebilir, oysa yasalar değişen şartlara uyum sağlayabilmelidir. Bu nedenle birçok yasa, az ya da çok kaçınılmaz şekilde muğlak ifadelerle formüle edilir; bunların yorumu ve uygulanması hukuki tatbikinin sorunlarıdır."[674]

VII. UNUTULMA HAKKI ÖZELİNDE BASIN YOLUYLA KİŞİSEL VERİLERİN İHLALİ HALİNDE KORUMA

A. Genel Olarak Kişisel Veri Kavramı ve Kişisel Verilen Korunması Hakkı

Kişisel veri kavramı, belirli veya kimliği belirlenebilir olmak şartıyla bir kişiye ilişkin bütün bilgileri ifade etmektedir[675]. Kişisel verilerin korunması hakkı, kişinin onurunun korunmasını ve kişiliğini serbestçe geliştirebilmesi hakkının özel bir biçimi olarak bireyin hak ve özgürlüklerini kişisel verilerin işlenmesi sırasında korumayı amaçlamaktadır. Öte yandan kişisel verilerin korunması hakkı sadece kişisel verilerin işlenmesi sırasında değil bu veriler işlendikten sonra da düzeltilmesini veya silinmesini talep etme hakkını içermektedir. Bu hak, sadece kamu otoritesini kullanarak işlenen kişisel verileri değil, gerçek ve tüzel kişiler tarafından işlenen verileri de kapsamaktadır[676].

---

[674] **Anderson**, s. 74; Case Of The Sunday Times/Birleşik Krallık, 6538/74, http://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-57583, erişim tarihi: 08.07.2018.
[675] 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu m. 3/d.
[676] **Claes, Eric/Duff, Antony/Gutwirth, Serge,** Privacy and Criminal Law, AntwerpenOxford, Intersentia 2006, s.77.

B. Kişisel Verilerin Korunması Hakkı ve Basın İlişkisi

Basın tarafından oluşturulan haberlerin internet ortamında yayınlanmasının kişisel verilerin korunması hakkı ile ilişkisi bulunmaktadır[677]. Basın tarafından kişisel verilerin işlenmesi çoğunlukla gazete ya da dergilerin internet sayfaları aracılığıyla olmaktadır. Dolayısıyla ifade ve basın özgürlüğü kapsamında internet ortamında yayınlanan bir haberin, Anayasa'nın 17. maddesinin I. fıkrasında düzenlenen "*kişinin manevi varlığının korunması ve geliştirilmesi hakkı*" kapsamında kabul edilmesinin yanı sıra, kişinin kimliği ile bağlantı kurularak[678] kişisel bir verinin alenileştirilmesi Anayasa'nın 20. maddesinin III. fıkrasının da dikkate alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Anayasa'nın 17. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir*."

Bireyin kişisel şeref ve itibarı, Anayasa'nın 17. maddesinde yer alan "*manevi değer*" kapsamında yer aLır. Devlet, bireyin manevi değerinin bir parçası olan kişisel şeref ve itibara keyfi olarak müdahale etmemek ve üçüncü kişilerin saldırılarını önlemekle yükümlüdür. Başka bir deyişle kişisel itibarın korunması hakkı Anayasa'nın 17. maddesinin I. fıkrasının koruması altındadır.

"Özel hayatın gizliliği" kenar başlıklı Anayasa'nın 20. maddesinin I. ve III. fıkraları ise şöyledir:

"*Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz.*

Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçlar doğrultusunda kullanılıp

[677] **Başalp, Nilgün,** Kişisel Verilerin Korunması ve Saklanması, Ankara 2004, s. 14.
[678] AYM. Başvuru Numarası, 2013/2187, K. T. 19/12/2013, R.G. Tarihi: 07.01.2014, Sayısı: 28875, s. 30-31; AYM. E. 2011/34, K. 2012/48, K. T. 30/3/2012., R.G. Tarihi: 06.10.2012, Sayısı: 28433.

kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir."

Anayasa'nın 20. maddesinde alan özel hayat kavramı geniş bir kavram olup, kapsayıcı bir tanımının yapılması mümkün görünmemektedir. Bununla beraber özel hayata saygı hakkı, kişinin maddi ve manevi bütünlüğü, fiziksel ve sosyal kimliği, bireyin ismi, cinsel yönelimi, cinsel yaşamı gibi unsurları korumaktadır[679]. Kişisel bilgiler ve veriler, kişisel gelişim, aile hayatı vb. konular da bu hakkın içinde yer almaktadır[680].

Yine Anayasa'nın 20. maddesinin III. fıkrasında herkesin kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahip olduğu, bu hakkın kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsadığı, ayrıca kişisel verilerin ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebileceği ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usullerin kanunla düzenleneceği belirtilmiştir[681]. Dolayısıyla internet ortamında yayınlanan bir haberi ulaşılabilir kılan her türlü kişisel verinin işlenmesi bu kapsamda değerlendirilmelidir. Her ne kadar kişisel verilerin ancak kanunla veya kişinin açık rızası ile işlenebileceği belirtilmiş ise de Anayasa'da tanımlanan ifade ve basın özgürlükleri kapsamında yapılan bir haberin anılan sınırların istisnası olacağı açıktır.

Şöyle ki; ifade ve basın özgürlüğü kapsamında internet ortamına yüklenen haber ve fikirler çoğu kez kişisel verilerin de kullanılmasını ve işlenmesini beraberinde getirecektir. İnternetin yaygın kullanımı ile ortaya çıkan bu durum, basının interneti etkin olarak kullanmasıyla beraber, ifade ve basın özgürlükleri ile şeref ve itibarın korunması arasındaki dengeyi ifade ve basın özgürlükleri lehine bozmuştur. Ancak ifade ve basın özgürlüğü ile şeref ve itibarın korunması hakkı, eşit düzeyde koruma gerektiren temel hak ve özgürlüklerdir. Bu nedenle bozulan dengenin her iki temel hak arasında tekrar kurulması zorunluluk olmuştur. İnternet haberciliği ile birlikte unutulmanın zor olduğu

[679] AYM. Başvuru Numarası, 2013/2084, K. T. 15/10/2015, R.G.Tarihi: 18.12.2015, Sayısı: 29566, s. 46.
[680] **Erdoğan**, Mustafa, İnsan Hakları Teorisi ve Hukuku, Ankara 2002, s. 193; **Şen**, s. 70.
[681] Söz konusu usul ve esaslar Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun 4., 5. ve 6. maddelerinde düzenlenmiştir.

günümüzde anılan dengenin tekrar kurulabilmesi şeref ve itibar yönünden bireylerin unutulma hakkının kabul edilmesi ile mümkün olur. Bu bağlamda unutulma hakkı adil dengenin kurulması için vazgeçilmez niteliktedir[682].

C. Unutulma Hakkı

Unutulma hakkı ve bununla ilişkili olan gerektiği ölçüde ve en kısa süreliğine kişisel verilerin depolanması veya tutulması konuları, aslında kişisel verilerin korunması hakkının çatısını oluşturmaktadır. Her iki hakkın temelinde bireyin kişisel verileri üzerinde serbestçe tasarruf edebilmesini, geçmişin engeline takılmaksızın geleceğe yönelik plan yapabilmesini, kişisel verilerin kişinin aleyhine kullanılmasının engellenmesini sağlamak yatmaktadır[683].

Unutulma hakkı ile geçmişinde kendi iradesi ile veya üçüncü kişinin neden olduğu bir olay nedeni ile kişinin geleceğinin olumsuz bir şekilde etkilenmesinin engellenmesi sağlanmaktadır[684]. Unutulma hakkı, üstün bir kamu yararı olmadığı sürece, dijital hafızada yer alan geçmişte yaşanılan olumsuz olayların bir süre sonra unutulmasını, başkalarının bilmesini istemediği kişisel verilerin silinmesini ve yayılmasının önlemesini isteme hakkı olarak ifade edilebilir[685].

Unutulma hakkının internet gazete arşivlerindeki her türlü haber yönünden uygulanmasını beklemek mümkün değildir. Nitekim özellikle basın özgürlüğü temelinde gazete arşivinin araştırmacılar, hukukçular veya tarihçiler için önem taşıyan veriler olduğu açıktır. Bu durumda bir internet haberinin unutulma hakkı kapsamında internetten çıkarılabilmesi için yayının içeriği, yayında kaldığı süre, güncelliğini yitirme, tarihsel bir veri olarak kabul edilememe, kamu yararına katkısı (toplumsal açıdan haberin değeri, haberin geleceğe ışık tutan niteliği), habere konu kişinin siyasetçi veya ünlü olup olmadığı, haber veya makalenin konusu, bu bağlamda haberin olgusal gerçekler ya da

---

[682] Avrupa Birliği Adalet Divanı, Google Spain SL, Google/İspanya Kişisel Verilerin Korunması Kurumu, Mario Costeja Gonzales, C-131/12, 13/5/2014, http://curia.europa.eu/juris/celex.jsf?celex=62012CJ0131, erişim tarihi: 08.02.2018.

[683] **Stuart, Allyson Haynes,** Google Search Results: Burıed If Not Forgotten, North Carolına Journal Of Law & Technology, Volume 15, Issue 3: Sprıng 2014, s. 466.

[684] **Xanthoulis, Napoleon,** *"The Right To Oblivion In The Information Age: A HumanRights Based Approach",* s. 84-98, http://www.davidpublishing.org/show. html?10594; Warner, s. 85.

[685] Yarg. HGK., E. 2014/4-56, K. 2015/1679, T. 17/6/2015 (Kazancı Bilişim- Mevzuat ve İçtihat Bilgi Bankası, www.kazanci.com.tr), erişim tarihi: 14.08.2018.

değer yargısı içerip içermediği, halkın ilgili veriye yönelik ilgisi gibi hususların her somut olay açısından incelenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda unutulma hakkı kapsamında ifade ve basın özgürlükleri ile şeref ve itibarın korunması hakkı arasındaki dengenin sağlanması açısından 5651 sayılı Kanun kapsamında önlemler alınabilir. Ancak mahkemeler tarafından alınacak tedbirlerin Anayasa'nın 13. maddesi gereğince ölçülülük kriteri esas alınarak yapılması gereklidir. Nitekim kişinin şeref ve itibarına yönelik müdahaleleri unutulma hakkı gereğince engellemek, Anayasa'nın 26. maddesinde düzenlenen "*Düşünceyi Açıklama ve Yayma Özgürlüğü*" ile Anayasa'nın 28. maddesinde düzenlenen "*Basın Özgürlüğü*" ile çatışacaktır[686].

Haber ve fikirlerin iletilmesinde ve alınmasında önemli bir işlev gören internet, Anayasa'nın 26. maddesinde düzenlenen ifade özgürlüğünün güvencesi altındadır. Nitekim Anayasa Mahkemesi internet erişimine yönelik bir müdahalenin ifade özgürlüğü kapsamında incelenmesi gerektiğini kabul etmiştir[687]. Öte yandan internet üzerinden her türlü haber ve görüşlerin iletilmesinin Anayasa'nın 28. ile 32. maddelerinde güvence altına alınan basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği her somut olay açısından ayrıca incelenmelidir. Bu kapsamda Anayasa'nın 28. maddesi ve devamı maddelerinde tanımlanan basın özgürlüğü her ne kadar temel olarak basılı kitle iletişim araçları çerçevesinde tanımlanmış ise de internette önemli bir yer işgal eden internet haberciliğinin, basının temel işlevi olan "*gözetleyicilik*" görevini yerine getirdiği sürece basın özgürlüğü kapsamında değerlendirilebilmesi mümkün olacaktır.

Hukukumuzda verilerin korunması sorunu ve bu sorunun bir uzantısı olarak gündeme gelmesi muhtemel olan unutulma hakkına ilişkin kanuni bir çare, kişilik hakkının korunması bağlamında ele alınabilir. Mutlak bir hak olan kişilik hakkı genel anlamda TMK m. 23, m. 24 ve TBK m. 58 çerçevesinde korunur. Yine TMK m. 25 bünyesinde bulunan davalar da kişilik hakkı bünyesinde yer alan kişisel verilerin hukuka aykırı saldırılara karşı korunmasına hizmet edecektir. Aynı zamanda KVKK kapsamında m. 10 hükmü ile "V*eri Sorumlusunun Aydınlatma Yükümlülüğü*", m. 11 hükmü ile "*İlgili*

[686] **Sağlam, İpek,** "*Unutulma Hakkı*", Medeni Kanun'un ve Borçlar Kanunu'nun 90. Yılı Uluslararası Sempozyumu, 1926'dan Günümüze Türk-İsviçre Medeni Hukuku, C. 1, s. 683-699, Ankara 2017, s. 694.
[687] AYM. Başvuru Numarası, 2014/3986, K. T. 02/04/2014, AYM Başvuru Numarası, 2014/4705, K. T. 29/5/2014, R.G. Tarihi: 06.06.2014, Sayısı: 29022.

Kişinin Hakları", m. 13 hükmü ile "*Veri Sorumlusuna Başvuru*" ve m. 14 hükmü ile "*Kurula Şikayet*" mekanizmaları düzenlenmiştir.

SONUÇ

Çalışma çerçevesinde basın yoluyla kişilik hakkı ihlali hakkında şu tespitlere varılmıştır:

I. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra gelişen toplum ile birlikte kişiye, bireye verilen önemin artması ile birlikte kişilik hakkına verilen önem artmıştır. Günümüzde gelinen noktada, özellikle kişinin en önemli kişilik hakkının ve gizlilik hakkının hukuki yaptırımlarla korunması amaçlanmıştır. Ancak gizlilik alanı, kişilik hakkı ve özel hayat gibi hususlar net olarak tanımlanması mümkün olmayan unsurlar olduğundan hakimler ancak önüne gelen olaya göre değerlendirmektedir. Nitekim geçtiğimiz son yetmiş yılda, yabancı mahkemeler ve öğretideki tartışmalarda da yer aldığı üzere, gizlilik hakkına sağlanan hukuki korumada, haksız fiil hükümlerinden faydalanılmasını savunan görüşün giderek daha fazla ağırlık kazanması bize bunu göstermektedir. Basın yoluyla verilen bir haber veya eleştiri bir kimsenin kişilik değerlerini ihlal edilebilir ve bu ihlal fiili, kişilik hakkı üzerinde olumsuz bir etki doğurabilir.

II. Kişilik hakkının korunması aşamasında özel hayat ile kamu yararı çoğu kez karşı karşıya gelmekte bu aşamada basın özgürlüğü kavramı ön plana çıkmaktadır. Türk Hukukunda bugüne kadar verilmiş kararlardan da anlaşılacağı üzere basının haber verme faaliyetleri ile halkın genel kamu menfaati karşı karşıya geldiği durumlarda halkın kamu çıkarına öncelik tanınmaktadır. Özellikle kamuya mal olmuş kişilere karşı gerçekleştirilen basın faaliyetlerinde basına daha hoşgörülü davranılmaktadır.

III. Her ne kadar basın ve kamu yararı üstün yarar olarak gözetilse de var olan durumun kişilik hakkına büyük bir saldırı veya açıkça özel hayatın ihlaline sebebiyet verdiği hallerde basına da müdahale edilmesi gerekmektedir. Aksi halde Anayasa'da dahi savunulmayan sınırsız özgürlük kuramıyla karşı karşıya kanılacaktır.

IV. Hal böyle iken kişinin özel ve gizli hayatının nerede başladığı ve bittiği belirsizliğini korurken hakimin takdir yetkisi oldukça geniş bir yetki alanı çizdiği izlenimi vermektedir. Oysa bir hukuk devletinde basın özgürlüğünün sınırları ve bireylerin hayatlarının ne zaman, nerede ve ne kadar müdahaleye açık olduğunun ortaya konması gerekmektedir. Bu durum, ayrıca vatandaşların davranışlarını ayarlayabilmesi için, hayat

alanları kapsamında kendilerine sağlanan korumanın sınırlarını bilmeleri ihtiyacından ileri gelmektedir. Aksi takdirde, bireyin her türlü eyleminin, basın müdahalelerine meşruluk sağlamada temel ölçüt olarak kabul edilen kamu yararı veya kamu ilgisi unsurlarının varlığından hareketle, kamuya ifşa edilmesi yolunun, her zaman açık olduğu gibi bir yanlış kanı oluşacaktır. Aynı belirsizlik uluslararası alanda da kendini göstermektedir. Basın özgürlüğünün nerede bitip nerede kişilik hakkının başladığı belirsizdir. Her ne kadar içtihatlar ve süregelen mahkeme kararları ile belli bir fikir geliştirilmek istense de her olayda değerlendirme kriterleri değişkenlik göstermektedir.

V. Kişilik hakkı, gerçek kişiler bakımından, doğumdan ölüme kadar, tüzel kişiler bakımından ise hak ehliyetinin kazanılmasından sona erme anına kadar korunmaktadır. Doktrinde bazı yazarlar tarafından ancak elem ve acıyı hissedemeyecek yaşta olanlar ile akıl hastalarının hukuki korumadan yararlanamayacağı ileri sürülmektedir. Bu görüşe katılmamız mümkün değildir. Türk Hukuk sisteminde kişilik hakkı sahipliği ayırt etme gücüne bağlanmamış olup, tam ehliyetsizler de sınırlı ehliyetsizler de tam ehliyetliler gibi herhangi bir ayrım gözetilmeksizin kişilik hakkına sahiptir.

VI. Kişilik hakkını oluşturan kişisel değerler, kişinin yaşamı, beden bütünlüğü üzerindeki değerleri maddi (bedensel/fiziki), manevi (duygusal) ve sosyal kişilik hakkı olarak üçe ayrılmaktadır. Bu değerlerin basın yoluyla ihlali halinde özel hukuk kapsamında başvurulabilecek temel ilgili kanuni hükümler, TMK m. 24, m. 25 ve TBK m. 56 ve m. 58'dir.

VII. Kişilik hakkının ihlalinde, özel hukuktan doğan koruma yolları olarak önleme davası, durdurma davası, ihtiyati tedbir davası ve tespit davasından söz edilebilir. Bu koruyucu davalardan durdurma davasının pratik uygulamada çok da menfaat sağlamadığı kanaatindeyiz. Çünkü basın yoluyla kişilik hakkının ihlali hallerinde durdurma davası açılarak bu eda davasının sonucunun beklenmesi, kişilik hakkı ihlal edilen kişinin mağduriyetine neden olacak, hatta durdurma davası sonuna kadar çoğu zaman dava konusuz kalacaktır. Basın yoluyla kişilik hakkının ihlali hallerinde ihtiyati tedbir kararı alma yoluyla da pratikte durdurma davası ile elde edilecek menfaat, çok daha kısa sürede elde edilmiş olacaktır.

VIII. Türk Medeni Kanunu ile Türk Borçlar Kanunu'nda manevi zarar tanımlanmamıştır. Bu hususta doktrinde manevi zararı açıklayan iki farklı görüş olup, bunlar sübjektif manevi ve objektif manevi zarar teorileridir. Sübjektif manevi zarar görüşüne katılamıyoruz. Zira sübjektif manevi zarar olarak zarar görenin iç dünyasında meydana geldiğini iddia ettiği elem, acı ve ıztırabı tespit etmek mümkün değildir. Oysa objektif manevi zarar teorisinde, manevi zarar da tıpkı maddi zarar gibi teknik anlamda zarar kavramı içinde değerlendirilmekte ve manevi kişilik değerlerinde objektif olarak meydana gelen irade dışı objektif eksilme olarak nitelendirilmektedir.

IX. Doktrinde manevi tazminatın amacı da tartışma konusu olmuştur. Şöyle ki; doktrinde bazı yazarlar manevi tazminatın ne bir tazminat ne de ceza olduğunu ileri sürmüşlerdir. Diğer bir görüş ise manevi tazminatın cezalandırıcı ve önleyici nitelik taşıdığını ileri sürerek ceza teorisini oluşturmuşlardır. Ceza teorisine katılmamız mümkün değildir. Zira manevi tazminatın amacı kişiyi cezalandırmak yerine kişinin duyduğu elem ve kederi telafi etmektir. Manevi tazminat için ortada suç değil haksız bir fiilin varlığı aranmaktadır. Kaldı ki kusursuz sorumluluk hallerinde fail dışında kusursuz bir kimsenin manevi tazminattan sorumlu tutulması mümkündür.

X. Doktrinde bazı yazarlar tüzel kişilerin manevi tazminat davası açamayacağını belirtirken, bazı yazarlar ise tüzel kişilerin manevi tazminat davası açabileceğini belirtmişlerdir. Bizim görüşümüz ise tüzel kişilerin de TBK m. 58'e göre manevi tazminat isteyebilme haklarının bulunduğu yönündedir. Zira tüzel kişi her ne kadar onu vücuda getiren veya onun üyesi, yöneticisi ya da ortağı olan kişilerden bağımsız ise de, kişilik hakkının ihlali bakımından bağımsızlığı çok da genişletmemek gerekmektedir. Nitekim uygulamada sıklıkla tüzel kişiye yönlendirilen saldırıların hedefini tüzel kişilikler oluşturmaktadır.

XI. Doktrinde kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişinin haksız fiil sorumluluğu kapsamında maddi tazminat olarak fiili zararı ile saldırıyı gerçekleştiren kişinin bu saldırı sonucunda elde ettiği kazancı aynı anda isteyip isteyemeyeceği tartışma konusudur. Doktrinde bazı yazarlar maddi tazminat davasının koşulları var ise, davacının hem maddi tazminat davasını hem de kazancın verilmesi davasını birlikte veya aynı anda açamayacağını belirtirken; bazı yazarlar ise kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişinin haksız fiil sorumluluğu kapsamında maddi tazminat olarak fiili zararını ve saldırıyı

gerçekleştiren kişinin bu saldırı sonucunda elde ettiği kazancı birlikte ve aynı anda isteyebileceğini belirtmektedirler. Kanaatimizce de kişilik hakkı saldırıya uğrayan kişi hem TBK m. 49 ve devamı hükümlerince kişilik hakkını ihlal edenden uğradığı fiili zararını hem de TBK m. 530 hükmü doğrultusunda saldırıyı gerçekleştiren kişinin bu saldırı sonucunda elde ettiği kazancı birlikte isteyebilir.

XII. Doktrinde maddi tazminat kapsamında kişilik hakkının ihlali neticesinde ortaya çıkan yoksun kalınan kazancın ve gerçek olmayan vekaletsiz işgörme kapsamında bu ihlal dolayısıyla elde edilen kazancın verilmesine yönelik taleplerin yarışıp yarışmayacağı tartışılmalı olup, bir görüş bu taleplerin birbiri ile yarışmayacağı, bir görüş ise yarışacağı yönündedir. Kanaatimizce kişilik hakkı ihlal edilenin malvarlığının azalması ile ihlal edenin malvarlığının artması birbiri ile bağlı olmaksızın gerçekleşirse, yoksun kalınan kazancı konu alan maddi tazminat talebi ile elde edilen kazancı konu alan gerçek olmayan vekaletsiz işgörmeye dayalı talep arasında yarışmadan söz edilemez.

XIII. Cevap ve düzeltme hakkı tanınırken, kişilik hakkının ihlali halinde kişilerin yargı yoluna gitmeden bir telafi mekanizması olarak, anında yayıncıya başvurarak bu haklarını kullanmaları amaçlanmıştır. Ancak kanaatimizce basının görevlerinden olan kamuoyunu oluşturma için somut bir durum hakkında yapılan yorum ve değerlendirmelerin gerçeğe aykırılığı nedeniyle kişilerin cevap ve düzeltme hakkının kullanılamaması gerekmektedir. Zira aksi halde basın kamuoyunu oluşturma görevini yerine getiremeyecek ki bu durumda basının ifade özgürlüğünden bahsedilemeyecektir.

XIV. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında "demokrasinin bekçisi" olarak anılan basının, kendisine tanınan basın özgürlüğü hakkını kötüye kullanmadan fonksiyonlarını gerçekleştirebilmesi oldukça önemlidir. Son dönemde yabancı ülkeler, vatandaşlarının doğuştan sahip oldukları kişilik hakkını güçlendirecek değişiklikler yapmaları yönünde teşvik edilmektedir. Söz konusu değişime, gerekli adımları atmakla Türkiye de uyum sağlamalıdır. Bu doğrultuda, özellikle basın, kişilerin özel hayatlarını konu aldığı yayınlarında, gerekli hassasiyet ve özeni göstermelidir. Bununla birlikte basın, bugüne kadar alışa gelindiği üzere, her koşulda kendisine tanınan müdahale serbestisinin, bundan böyle geniş yorumlanamayacağının bilinciyle hareket etmelidir.

KAYNAKÇA

Acabey, Beşir, "*Basın Özgürlüğü ve Bu Özgürlüğün Bir Sınırı Olarak Kişilik Hakkı*", Journal of Yaşar University, C. 8, Sayı Özel, s. 1-54, İzmir 2014.

Akdemir, Pınar, Kişilik Haklarının İhlalinden Elde Edilen Kazancın İadesi Davası, İstanbul 2014.

Akıntürk, Turgut, Medeni Hukuk, 12. Baskı, İstanbul 2006.

Akıntürk, Turgut/**Karaman**, Ateş Derya, Medeni Hukuk, 24. Baskı, İstanbul 2018.

Akipek, Jale/**Akıntürk,** Turgut/**Ateş** Karaman, Derya, Türk Medeni Hukuku: Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, C. I, 13. Baskı, İstanbul 2016.

Akkanat, Halil, Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi, İstanbul 2004.

Akyol, Şener, Medeni Hukuka Giriş, 2. Baskı, İstanbul 2006.

Anderson, David A. , Freedom of the Press, V. 80, No. 3, 2002.

Antalya, Gökhan/**Topuz**, Murat, Medeni Hukuka Giriş, Temel Kavramlar – Başlangıç Hükümleri, 1. Baskı, İstanbul 2017.

Antalya, Gökhan, Manevi Zararın Belirlenmesi ve Manevi Tazminatın Hesaplanması – Türk Hukukunda Manevi Tazminatın İki Aşamalı Olarak Belirlenmesine İlişkin Bir Model Önerisi, 1.Baskı, İstanbul 2017. (Manevi Tazminat)

Antalya, Gökhan, O., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. II, 2. Baskı, İstanbul 2017. (Borçlar)

Ardıç, Oğuzhan, Medeni Hukuk, 5. Baskı, Ankara 2011.

Arıkan, Ayşe Saadet, İnsan Hakları ve Uluslararası Sözleşmelerinin İç Hukukta Doğrudan Uygulanması (Anayasa 90/son), Türkiye Barolar Birliği Yayınları, Sayı 76, s. 100-125, Ankara 2004.

Arkan Akbıyık, Azra, Gerçek Olmayan Vekaletsiz İş Görme, İstanbul 1999.

Arpacı, Abdülkadir, Kişiler Hukuku (Gerçek Kişiler), 2. Baskı, İstanbul 2000.

Arslan, Ramazan/**Yılmaz**, Ejder/**Taşpınar Ayvaz,** Sema, İcra ve İflas Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2017.

Arslan, Ramazan/**Yılmaz**, Ejder/**Taşpınar Ayvaz,** Sema, Medeni Usul Hukuku, 3. Baskı, Ankara 2017.

Artuk, M. Emin, "*Ötanazi*", Yargıtay Dergisi, C. 18, S. III, s. 300-317, Ankara 1992.

Ataay, Aytekin, Borçlar Hukukunun Genel Teorisi, 5. Baskı, İstanbul 1986. (Borçlar)

Ataay, Aytekin, Şahıslar Hukuku, Giriş Hakiki Şahıslar, 3. Baskı, İstanbul 1978. (Şahıslar)

Ataay, Aytekin, Medeni Hukukun Genel Teorisi, 4. Baskı, İstanbul 1995. (Medeni)

Atamer, Yeşim M., Haksız Fiillerden Doğan Sorumluluğun Sınırlandırılması - Özellikle Uygun Nedensellik Bağı ve Normun Koruma Amacı Kuramları, İstanbul 1996.

Aydın, Sevil, Radyo ve Televizyon Yoluyla Kişilik Haklarının İhlali ve Hukuksal Korunma, Ankara 1998.

Aydın, Gülşah Sinem, Kişilik Hakkı İhlalinden Doğan Vekâletsiz İşgörme, İstanbul 2017.

Aydoğdu, Murat/**Kahveci**, Nalan, Türk Borçlar Hukuku Özel Borç İlişkileri, İzmir 2017.

Ayan, Mehmet/**Ayan,** Nurşen, Kişiler Hukuku, Konya 2014.

Avşar, Zakir/**Öngören**, Gürsel, Radyo ve Televizyon Hukuku, 2. Baskı, Ankara 2003.

Baş Süzel, Ece, Gerçek Olmayan Vekaletsiz İş Görme - Menfaat Devri Yaptırımı, İstanbul 2015.

Başalp, Nilgün, Kişisel Verilerin Korunması ve Saklanması, Ankara 2004.

Bayındır, Sinan/**Apiş**, Özge, "*Bir Hukuka Uygunluk Nedeni Olarak Haber Verme Hakkının Yazılı Basın Yoluyla İşlenen Hakaret Suçları Açısından Değerlendirilmesi*", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, Sayı: 91, s. 67-107, Ankara 2010.

Beaney, William M., "*The Constitutional Right To Privacy in the Supreme Court*", 1962, Supreme Court Review 212.

Belli, Doğan Bülent, Basın Yolu ile Kişilik Hakkına Saldırılardan Doğan Hukuki Sorumluluk, Ankara 2008.

Bıçak, Vahit, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Işığında İfade Özgürlüğü, Ankara 2002.

Bulut, Harun, Yargıtay Kararlar Doğrultusunda Kişilik Hakları ve Kişilik Haklarına Saldırıdan Kaynaklanan Hukuk Davaları, İstanbul 2006.

Çağlayan Aksoy, Pınar, Hukuka ve Ahlaka Aykırılık Unsurları Çerçevesinde Salt Malvarlığı Zararlarının Tazmini, İstanbul 2016.

Çelebican, Karadeniz Özcan, Roma Hukuku: Tarihi Giriş-Kaynaklar-Genel Kavramlar-kişiler Hukuku-Hakların Korunması, 10. Baskı, Ankara 2010.

Centel, Nur/**Zafer**, Hamide/**Çakmut**, Özlem, Türk Ceza Hukukuna Giriş, 10. Baskı, İstanbul 2017.

Çetin, Erol, Basın Hukuku Son Değişikliklerle Açıklamalı-İçtihatlı Yazılı Basın, Radyo - Televizyon, İnternet, 5. Baskı, Ankara 2014.

Claes, Eric/**Duff**, Antony/**Gutwirth**, Serge, Privacy and Criminal Law, AntwerpenOxford, Intersentia, 2006.

Çolak, İlker Nusret, Kitle İletişim Hukuku, İstanbul 2013.

Danışman, Ahmet, Basın Özgürlüğünün Sağlanması Önlemleri, Ankara 1982.

Doyle, Carolyn/**Bagaric**, Mirko, "*The Right To Privacy: Appealing, But Flawed*", The International Journal of Human Rights Vol. 9, No. 1, 2005, s. 3- 36.

Dönmezer, Sulhi/**Bayraktar**, Köksal, Basın Hukuku, 6. Baskı, İstanbul 2016.

Dönmezer, Sulhi, "*Basın Hürriyetini Düzenleyen ve Sınırlayan Mevzuatın Değerlendirilmesi*", İUHM, C. 32, S. 1, s. 429-455, İstanbul 1966. (Basın)

Dönmezer, Sulhi, Kişilere ve Mala Karşı Cürümler, 17. Basım, İstanbul 2004. (Cürümler)

Dural, Mustafa, Türk Medeni Hukukunda Gerçek Kişiler, İstanbul 1977.

Dural, Mustafa/**Öğüz**, Tufan, Türk Özel Hukuku, C. II, Kişiler Hukuku, 18. Baskı, İstanbul 2017.

Dutertre, Gilles, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarından Örnekler, Ankara 2007, http://kutuphane.tbmm.gov.tr:8088/2 007/200706150.pdf, Erişim Tarihi: 07.08.2018.

Erdoğan, Mustafa, İnsan Hakları Teorisi ve Hukuku, Ankara 2002.

Eren, Fikret, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 22. Baskı, İstanbul 2017.

Erem, Faruk, Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuku, C. IV, Özel Hükümler, 3. Basım, Ankara 1985.

Ergin, Berin, *"İnsan Hakkı Olarak Yargılanma ve Bağımsız Yargı"*, İstanbul Barosu Dergisi, C. 73, S. 4, s. 903-925, İstanbul 1999.

Erlüle, Fulya, Bedensel Bütünlüğün İhlali Halinde Manevi Tazminat, 2. Baskı, İstanbul 2015.

Ertaş, Şeref, "*Manevi Tazminatın Hukuki Niteliği ve Miktarının Tespiti, Prof. Dr. İlhan Postacıoğlu'na Armağan*", s. 65-112, İstanbul 2011.

Gedik, Ömer, Türk Yargı Kararları Çerçevesinde Türkiye'de Kitle İletişim Özgürlüğü, Ankara 2008.

Genç Arıdemir, Arzu, Sözleşmeye Aykırılıktan Doğan Manevi Tazminat, İstanbul 2008.

Gezder, Ümit, "*Ölüm Sonrası Hatırayı Koruma Doktrini ve Ölüm Sonrası Kişiliğin Korunması Teorisi*", İÜHFM C. LXV, S. 1, s. 207-222, İstanbul 2007.

Günay, Erhan, Yayın Yoluyla Kişilik Haklarına Saldırı ve Basında Sorumluluk, Ankara 1999.

Gürsel, Nihat, Haksız Eylemin Unsuru Olarak Eylem Kavramı Özellikle Kaçınma Biçimindeki Eylem, Ankara 1979.

Gürsoy, Kemal Tahir, "*Manevi Zarar ve Tazmini*", AHFD, Y. 1973, C. 30, S. 1-4, s. 7-56, Ankara 1973.

Güzel, Abdullah, Cevap ve Düzeltme Hakkı, 1. Baskı, İstanbul 2010.

Göktürk, Hüseyin Avni, Türk Medeni Hukuku: Şahsın Hukuku, 2. Baskı, Ankara 1945.

Gökcan, Hasan Tahsin, Haksız Fiil Sorumluluğu ve Tazminat Hukuku, Ankara 2016.

Gönen, Doruk, Tüzel Kişilerde Kişilik Hakkı ve Korunması, 1. Baskı, İstanbul 2011.

Gören, Zafer, Anayasa Hukukuna Giriş, İzmir 2011.

Hafızoğulları, Zeki, "*İnsan Hakkı Olarak ve Kişilik Haklarının Korunması*", AÜHF Dergisi, C. 46, s. 1-4, Ankara 1997.

Hatemi, Hüseyin/**Oğuztürk** Kalkan, Burcu, Kişiler Hukuku, 10. Baskı, İstanbul 2017.

Hatemi, Hüseyin, Kişiler Hukuku Dersleri, İstanbul 1992. (Kişiler)

Hatemi, Hüseyin, Hukuka ve Ahlaka Aykırılık Kavramı ve Sonuçları, İstanbul 1976. (Hukuka ve Ahlaka Aykırılık)

Hatemi, Hüseyin/**Serozan,** Rona/**Arpacı**, Abdulkadir, Borçlar Hukuku Özel Bölüm, İstanbul 1992.

Hatemi, Hüseyin/**Gökyayla**, Emre: Borçlar Hukuku Genel Bölüm, 4. Bası, İstanbul 2017.

Helvacı, Serap, Gerçek Kişiler, 8. Baskı, İstanbul, 2017. (Kişiler)

Helvacı, Serap, Türk ve İsviçre Hukuklarında Kişilik Hakkını Koruyucu Davalar, İstanbul 2001. (Koruyucu Davalar)

Helvacı, Serap, "*Kişilik Hakkına Hukuka Aykırı Saldırı Halinde Açılabilecek Davalarda Yetkili Mahkeme*", MÜHFHAD, Armağan Özel Sayısı, Doç. Dr. Mehmet Somer'in Anısına Armağan, C. 12, S. 1-3, Y. 2004-2006, s. 653-660, İstanbul 2006. (Yetkili Mahkeme)

Helvacı, Serap/**Aydın**, Gülşah Sinem, "*Kişilik Hakkı İhlalinden Doğan Vekaletsiz İşgörmede Kusurun Bir Şart Olarak Aranıp Aranmayacağı Sorunu",* MÜHFAD, C. 23, S. 1, s. 265-301, İstanbul 2017.

İçel, Kayıhan, Kitle İletişim Hukuku, 12. Baskı, İstanbul 2017.

İçel, Kayıhan/**Ünver**, Yener, Özel Yaşam, Medya ve Ceza Hukuku, Ankara 2007.

İnan, Ali Naim, Medeni Hukuk, Ankara 2014.

İnceoğlu, M. Murat, "*Yargıtay Kararları Işığında Sözleşmeye Aykırılıktan Doğan Manevi Tazminat Sebepleri*", Batider, 2008, C. XXIV, S. 4, s. 77-121, İstanbul 2008.

İmre, Zahit, "*Şahsiyet Haklarından Şahsın Özel Hayatının ve Gizliliklerinin Korunmasına İlişkin Meseleler*", İÜHFM, Ord. Prof. Dr. Sıddık Sami Onar Hatıra Sayısı, C. XXXIX, S. 1 - 4, 1974, s. 147-168.

Kaboğlu, İbrahim, Özgürlükler Hukuku, 7. Baskı, Ankara 2013.

Kaneti, Selim, Haksız Fiilde Hukuka Aykırılık Unsuru, İstanbul 2007. (Haksız Fiil)

Kaneti, Selim, "*Çatışan Değerlerin Tartılmasına Dayanan Hukuka Uygunluk*", Sorumluluk Hukukunda Yeni Gelişmeler II. Sempozyumu, Ankara 1978. (Hukuka Uygunluk)

Kapani, Münci, Kamu Hürriyet, 7. Tıpkı Bası, Ankara 2013.

Kaplan, İbrahim, "*Kişilik Haklarının Kitle Haberleşme Araçları Karşısında Korunması"*, Adalet Dergisi, Yıl: 7 (1970), Sayı: 3-4, s. 200-230, İstanbul 1979.

Kara Kılıçarslan, Seda, Kişilik Hakkına Saldırıda Üstün Nitelikte Özel ve Kamusal Yarar, İstanbul 2015.

Karabağ Bulut, Nil, "*Basın Özgürlüğü ile Özel Yaşama Saygı Gösterilmesi Hakkı Arasında Kurulacak Dengenin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin Von Hannover v. Almanya Vakasına İlişkin 24 Haziran 2004 Tarihli Kararı Işığında Değerlendirilmesi"*, Prof. Dr. Rona Serozan'a Armağan, C. II, s. 87-130, İstanbul 2010.

Karaca, Nuray, Gökçek, Gazetecinin Basın İş Kanunu'ndan Doğan Hakları ve Sorumlulukları: 5953 Sayılı Basın İş Kanunu ve Uygulaması, İstanbul 2010.

Karagöz, Kasım/**Gül**, Cengiz, *"İfade Özgürlüğünün Sınırlandırılmasında Kamu Düzeninin Korunması"*, EÜHFD, C.III, S.I, s. 69-103, İzmir 2008.

Karahasan, Reşit M., Maddi Tazminat Manevi Tazminat, İstanbul 1996.

Karakaya, Tayyip, "*Kitle İletişim Hukukunda Cevap ve Düzeltme Hakkı*", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul 1999.

Kartal, Bilal, "*Basın Yoluyla Kişilik Hakları Saldırı ve Hukuki Sorumluluk*", Yargıtay Dergisi, C.XXIII, Sayı 2, 1-2 Ocak-Nisan, s. 105-136, Ankara 1997.

Ketizmen, Muammer, Türk Ceza Hukukunda Bilişim Suçları, Ankara 2008.

Keskin, Dilşad, Objektif Manevi Zarar Açısından Manevi Tazminat, Ankara 2016.

Kılıçoğlu, Ahmet, Şeref Haysiyet ve Özel Yaşama Basın Yoluyla Saldırılardan Hukuksal Sorumluluk, Ankara 2014. (Hukuksal Sorumluluk)

Kılıçoğlu, Ahmet, Temel Bilgiler, 6. Baskı, Ankara 2017. (Medeni)

Kılıçoğlu, Ahmet, "*Kişilik Haklarına Basın Yoluyla Saldırılar Bakımından Medeni Ve Borçlar Kanunumuzda Yapılan Değişiklikler*", TBB Dergisi, Sayı 3, s. 371-400, Ankara 1990. (Basın Yolu ile Saldırı)

Kılıçoğlu, Ahmet, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 21. Bası, Ankara 2017. (Borçlar Genel)

Kırca, Çiğdem, Bilgi Vermeden Dolayı Üçüncü Kişiye Karşı Sorumluluk, Ankara 2004.

Koçhisarlıoğlu, Cengiz, *"Kusur İşleme Ehliyeti Olarak Ayırt Etme Gücünün Haksız Eylem Alanında Derecelendirilmesi",* AÜHFD, C. 53, S. 4, s. 1-17, Ankara 2004.

Kocabaş, Gediz, *"Türk Hukukunda Basın Özgürlüğünün Sınırı Olarak Kişilik Hakkı",* Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2004.

Kocayusufpaşaoğlu, Necip/**Hatemi**, Hüseyin/**Serozan**, Rona/**Arpacı**, Abdulkadir, Borçlar Hukuku Genel Hüküm, İstanbul 2016.

Köprülü, Bülent, Medeni Hukuk, Genel Prensipler–Kişinin Hukuku (Gerçek Kişiler - Tüzel Kişiler), 2. Bası, İstanbul 1984.

Köseoğlu, Haluk, "*Basında Sorumluluk ve Bir Anayasa Aykırılık İddiası*", Ankara Baro Dergisi, S. 6, s. 1028-1032, Ankara 1966.

Kuru, Baki, Medeni Usul Hukuku, İstinaf Sistemine Göre Yazılmış Medeni Usul Hukuku, 1.Baskı, İstanbul 2017.

Kuru, Baki/**Arslan**, Ramazan/**Yılmaz**, Ejder, Medeni Usul Hukuku, 23.Baskı, İstanbul 2012.

Lemmens, Koen, "The Protection of Privacy Between A Rights-Based and A Freedom-Based Approach:What Swiss Example Can Teach Us", Maastricht Journal of European and Comparative Law, Vol. 10. No. 4, 2003.

McDonald, Barbara, "*Privacy, Princess and Paparazzi*", New York Law School Law Review, 2005/2006, Vol. 50, Issue 1, s. 205-236.

McQueen, Hector L, "*Protecting Privacy*", The Edinburgh Law Review, Vol. 8, 2004, s. 420-423.

Moreham, Nicole, A., "*Privacy in Public Places*", The Cambridge Law Journal, Vol. 65, Issue No. 3, 2006, s. 606-635.

Nomer, Haluk N., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 15. Baskı, İstanbul 2017.

Oğuzman, M. Kemal/**Seliçi**, Özer/**Oktay-Özdemir,** Saibe, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), 16. Baskı, İstanbul 2016.

Oğuzman, M. Kemal/**Öz**, M. Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. I, 16. Bası, İstanbul 2018.

Oğuzman, M. Kemal/**Öz**, M. Turgut, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, C. II, 13. Bası, İstanbul 2017.

Oğuzman, M. Kemal/**Barlas**, Nami, Medeni Hukuk, Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar, 23. Baskı, İstanbul 2017.

Oğuzoğlu, Hüseyin Cahit, Medeni Hukuk, Şahsın Hukuku-Aile Hukuku, 5. Bası, Ankara 1963.

Oktay, Gonca, "*Kişilik Haklarının Korunması*", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya 2011.

Okur, Ali Rıza, Sağlık Hakkı ve Sağlık Sigortaları, İstanbul 1992.

Ongun, Coşkun, Yayın Yoluyla Kişilik Haklarının İhlali Basın, Radyo-Televizyon ve İnternet Hukuku, İstanbul 2013.

Öz, Turgut, Yeni Borçlar Kanununun Getirdiği Başlıca Değişiklikler ve Yenilikler, 3. Baskı, İstanbul 2012.

Özel, Sibel, Uluslararası Alanda Medya ve İnternette Kişilik Hakkının Korunması, Ankara, 2004.

Özel, Sibel, "*Basın Yoluyla Kişilik Hakkı İhlallerinde Hukuka Uygunluk Unsurunun Yargıtay Kararları Işığında Değerlendirilmesi*", GÜHFD, Prof. Dr. Erden Kuntalp'e Armağan, Yıl: 2004, S. 1, s. 163-184, İstanbul 2004. (Hukuka Uygunluk Unsuru)

Özek, Çetin, Türk Basın Hukuku, İstanbul 1978.

Özsunay, Ergun, Medeni Hukuka Giriş, İstanbul, 5. Baskı, İstanbul 1986. (Medeni)

Özsunay, Ergun, Gerçek Kişilerin Hukuki Durumu, 5. Baskı, İstanbul 1982. (Gerçek Kişiler)

Özsunay, Ergun, Medeni Hukukumuzda Tüzel Kişiler, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1982. (Tüzel Kişiler)

Öztan, Bilge, Medeni Hukukun Temel Kavramları, 24. Baskı, Ankara 2006. (Medeni)

Öztan, Bilge, Şahsın Hukuku, Hakiki Şahıslar, 7. Baskı, Ankara 1997. (Şahsın Hukuku)

Pekcanıtez, Hakan/**Özekes**, Muhammet/**Atalay,** Oğuz, İcra ve İflas Hukuku-Temel Bilgiler, 14. Baskı, İstanbul 2017.

Pekcanıtez, Hakan/**Özekes**, Muhammet/**Atalay,** Oğuz, Hukuk Muhakemeleri Kanunu Hükümlerine Göre Medeni Usûl Hukuku, 5. Baskı, Ankara 2017.

Petek, Hasan, Kişilik Değerlerinin Ölümden Sonra Korunması, Ankara 2015.

Prominski, Henry J. , Consititutional Law-Contempt of Court-Newspaper Photographers, Unıversity Of Miami Law Review, Vol.12, No. 2, 1958.

Remzi, Mehmet/**Aydın**, Sezer/**Ispartalı**, Murat, Medeni Hukuk, 5. Baskı, İstanbul 2016.

Reisoğlu, Safa, "*Basın Özgürlüğü ve Kişilik Haklarının Korunması*", Prof. Dr. Turgut Akıntürk'e Armağanı, s. 295-318, İstanbul 2011.

Sağlam, İpek, "*Unutulma Hakkı*", Medeni Kanun'un ve Borçlar Kanunu'nun 90. Yılı Uluslararası Sempozyumu, 1926'dan Günümüze Türk-İsviçre Medeni Hukuku, C. 1, s. 683-699, Ankara 2017.

Salihpaşaoğlu, Yaşar, Türkiye'de Basın Özgürlüğü, Ankara 2007.

Saymen, Ferit, Şahsın Hukuku, C. II, İstanbul 1960.

Serdar, İlknur, Radyo ve Televizyon Yoluyla Kişilik Hakkının İhlali ve Kişiliğin Korunması, Ankara 1999.

Serozan, Rona, "*Kişilik Hakkının Korunmasıyla İlgili Bazı Düşünceler*", Mukayeseli Hukuk Araştırmaları Dergisi, Yeni Seri C. 11, S. 14, 1977, s. 93-112, İstanbul 1977. (Kişilik Hakkı)

Serozan, Rona, "*Kişiye Sıkı Biçimde Bağlı Sayılan Manevi Hakların Mirasçıya Geçebilirliği*", Prof. Dr. Özer Seliçi'ye Armağan, s. 559-563, Ankara 2006. (Manevi Haklar)

Sırabaşı, Volkan, İnternet ve Radyo-Televizyon Aracılığıyla Kişilik Haklarına Tecavüz (İnternet Rejimi), 2. Baskı, Ankara 2007.

Sunay, Renay, Avrupa Sözleşmesinde ve Türk Anayasasında İfade Hürriyetinin Muhtevası ve Sınırları, Ankara 2001.

Stuart, Allyson Haynes, Google Search Results: Buried If Not Forgotten, North Carolina Journal Of Law & Technology, Volume 15, Issue 3: Spring 2014.

Sözüer, Adem, Basın Suçlarında Ceza Sorumluluğu, İstanbul 1996.

Şen, Ersan, Devlet ve Kitle İletişim Araçları Karşısında Özel Hayatın Gizliliği ve Korunması, İstanbul 1996.

Şimşek, Oğuz, Anayasa Hukukunda Kişisel Verilerin Korunması, İstanbul 2008.

Tacir, Hamide, Hastanın Kendi Geleceğini Belirleme Hakkı, İstanbul 2011.

Tandoğan, Haluk, "*Şahsiyetin Akit Dışı İhlallere Karşı Korunmasının İşleyiş Tarzı ve Basın Yoluyla Olan İhlallere Karşı Özel Hayatın Korunması*", AÜHFD, C. XX,S.1-4 Y. 1963, s. 1-36. (Özel Hayat)

Tandoğan, Haluk, Türk Mesuliyet Hukuku (Akit Dışı ve Akdi Mesuliyet) 1961 Yılı Birinci Baskıdan Tıpkı Bası, Ankara 2010. (Mes'uliyet)

Tanrıver, Süha, Medeni Usûl Hukuku, Temel Kavramlar ve İlk Derece Yargılaması, C. I, 2. Baskı, Ankara 2018.

Taşkın, Alim, "*Tüzel Kişilerde Kişilik Haklarının Korunması*", AÜHFD, C. 42, S. 1-4, Y.1991, s. 201-243, Ankara 1991- 1992.

Tekinay, Selahattin Sulhi, Medeni Hukukun Genel Esasları ve Gerçek Kişiler Hukuku, 6. Baskı, İstanbul 1992.

Tekinay, Sulhi/**Akman**, Sermet/**Burcuoğlu**, Haluk/**Altop**, Atilla, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 1993.

Tunçomağ, Kenan, Türk Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, İstanbul 1976.

Turabi, Selami, İfade ve Basın Özgürlüğü, Ankara 2016.

Tüzecan, Timuçin, Medya ve Kişilik Hakları, Basın Kendisini Sorguluyor, Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, İstanbul 1996.

Tiftik, Mustafa, Akit Dışı Sorumlulukta Maddi Tazminatın Kapsamı, Ankara 1994.

Tüfek, Ömer Faruk, Basın Yoluyla Kişilik Haklarının İhlali ve Bu İhlale Karşı Özel Hukuk, Ceza Hukuku ve İHAS Koruması, 2. Baskı, Ankara 2007.

Velidedeoğlu, Hıfzı Veldet, Türk Medeni Hukuku, Şahsın Hukuku, C. I – Cüz 2, 6. Baskı, İstanbul 1960.

Uygur, Turgut, Açıklamalı-İçtihatlı Borçlar Kanunu, Sorumluluk ve Tazminat Hukuku; II. Cilt, Ankara 2013.

Yavuz, Cevdet/**Acar**, Faruk/**Özen**, Burak, Türk Borçlar Hukuku Özel Hükümler, 14. Baskı, İstanbul 2016.

Yüzer, Dilara, 1982 Anayasası'nda Basın Özgürlüğü Karşısında Kişilik Hakkı ve Korunması, 1.Baskı, Ankara 2013.

Warren, Samuel D./**Brandeis,** Louis D., "*The Right to Privacy*", Harvard Law Review, 1980, Vol. IV, No. 5.

Xanthoulis, Napoleon, *"The Right To Oblivion In The Information Age: A HumanRights Based Approach"*, s. 84-98, , Working Paper Series (2012), available at SSRN: http://ssrn.com/abstract=2064503 or http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2064503 .

Zevkliler, Aydın, Kişiler Hukuku: Gerçek Kişiler, Ankara 1981.

Zevkliler, Aydın/**Acabey**, Beşir/**Gökyayla**, Emre, Medeni Hukuk, 6. Baskı, Ankara 2000.

Zevkliler, Aydın/**Ertaş**, Şeref/ **Havutçu**, Ayşe/**Aydoğdu**, Murat/**Cumalıoğlu**, Emre, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu'na Göre Hazırlanmış Borçlar Hukuku Genel Hükümler ve Özel Borç İlişkisi, İzmir 2013.

Zöngür, Yasemin, **"***Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nde ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi İçtihatları Işığında İfade Özgürlüğü*", Prof. Dr. Erdem Kuntalp'e Armağan, C. II, Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s.381–404, İstanbul 2004.

ELEKTRONİK AĞ ADRESLERİ

http://www.austlii.edu.au/au/cases/cth/HCA/2001/63.html

http://groups.csail.mit.edu/mac/classes/6.805/articles/privacy/Privacy_brand_warr2.html

http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/privacy/docs/95-46-ce/dir1995-46_part1_en.pdf

http://www.abgs.gov.tr/files/AB_Iliskileri/AdaylikSureci/IlerlemeRaporlari/turkiye_ilerleme_rap_2008.pdf

http://www.kgm.adalet.gov.tr/tbmmkom/kisiselveriler.pdf

http://www.barobirlik.org.tr/calisma/disiplin_kararlari/detay.aspx?karar=174

http://www.tgc.org.tr/bildirge.html

http://www.tumgazeteler.com/?a=4309148

http://www.tdk.gov.tr

http://hei.unige.ch/~clapham/hrdoc/docs/echrvonhannovercase.doc

http://serkancengiz.av.tr/fileadmin/articles/Caroline_-__Almanya_01.pdf

http://www.publications.parliament.uk/pa/ld200304/ldjudgmt/jd040506/campbe-1.htm

http://www.kazancı.com.tr

http://www.davidpublishing.org/show.html?10594